

Azərbaycan Respublikası
Dövlət Neft Fondu

İLLİK HESABAT 2017

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
DÖVLƏT NEFT FONDU

İLLİK HESABAT
2017

MÜNDƏRİCAT

1. ARDNF HAQQINDA	4
2. ƏSAS GÖSTƏRİCİLƏR	10
3. İDARƏETMƏ VƏ ŞƏFFAFLIQ	14
3.1. ARDNF-NİN İDARƏ EDİLMƏSİ	14
3.2. ŞƏFFAFLIQ VƏ HESABATLILIQ	18
4. ÖLKƏ İQTİSADİYYATI VƏ ARDNF	21
4.1. MAKROİQTİSADI İNKİŞAF	21
4.2. ARDNF-NİN GƏLİRLƏRİ	34
4.3. ARDNF-NİN XƏRCLƏRİ	39
5. İNVESTİSİYALAR	52
5.1. İNVESTİSİYA STRATEGİYASI	52
5.2. ARDNF-NİN İNVESTİSİYA PORTFELİ	55
5.3. ARDNF-NİN İNVESTİSİYA PORTFELİNİN GƏLİRLİLİYİ	74
5.4. RİSKLƏRİN İDARƏ EDİLMƏSİ	78
6. ARDNF-NİN 2017-Cİ İL BÜDCƏSİNİN İCRASI	83
7. ARDNF-NİN KONSOLIDASIYA EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARI	88
ƏLAVƏ	143

QISALTMALAR

ABƏŞ - AZƏRBAYCAN BEYNƏLXALQ ƏMƏLİYYAT ŞİRKƏTİ
AÇG - AZƏRİ-ÇİRAQ-GÜNƏŞLİ
AMB - AVROPA MƏRKƏZİ BANKI
ARDNF - AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI DÖVLƏT NEFT FONDU
ARDSK - AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ DÖVLƏT STATİSTİKA KOMİTƏSİ
ARMB - AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MƏRKƏZİ BANKI
BVF - BEYNƏLXALQ VALYUTA FONDU
CQD - CƏNUB QAZ DƏHLİZİ
DB - DÜNYA BANKI
FES - ABŞ FEDERAL EHTİYATLAR SİSTEMİ
HPBS - HASILATIN PAY BÖLGÜSÜ SAZIŞLƏRİ
İMB - İNGİLTƏRƏ MƏRKƏZİ BANKI
OPEC - NEFT İXRAC EDƏN ÖLKƏLƏR BİRLİYİ
RMD - RİSKƏ MƏRUZ DƏYƏR
SFBF - SUVEREN FONDLARIN BEYNƏLXALQ FORUMU
SFİ - SUVEREN FONDLAR İNSTİTUTU
ÜDM - ÜMUMİ DAXİLİ MƏHSUL

1. ARDNF HAQQINDA

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondu (ARDNF) ümum-millət lider Heydər Əliyevin 29 dekabr 1999-cu il tarixli 240 nömrəli Fərmanı ilə təsis edilmişdir. ARDNF neft və qaz ehtiyatlarına dair sənədlərin həyata keçirilməsi ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının əldə etdiyi gəlirlərin toplanmasını, səmərəli idarə edilməsini, gələcək nəsillər üçün saxlanmasını təmin edən xüsusi qurumdur.

ARDNF ayrıca idarəetmə strukturuna malik hüquqi şəxs qismində yaradılmış xüsusi məqsədli dövlət qurumudur. ARDNF-nin Əsasnaməsi 2000-ci ildə təsdiq edilmişdir.

ARDNF-nin yaradılması fəlsəfəsinin əsasını neft sərvətlərinin nəsillər arasında ədalətli bölüşdürülməsinin təmin edilməsi təşkil edir.

ARDNF-NİN MISSİYASI

ARDNF-nin missiyası tükənən təbii sərvətlərdən əldə olunan gəlirlərin toplanması və Azərbaycan xalqının bugünkü və gələcək nəsillərinin daimi gəlir mənbəyinə çevrilməsidir.

ARDNF-NİN VƏZİFƏLƏRİ

ARDNF-nin fəaliyyəti ölkə qarşısında aşağıdakı mühüm vəzifələrin həllinə yönəlmişdir:

- 1) Ölkədə makroiqtisadi sabitliyin qorunması, maliyyə-vergi intizamının təmin edilməsi, neft gəlirlərindən asılılığın azaldılması və qeyri-neft sektorunun inkişafının təmin edilməsi;
- 2) Ölkənin sosial-iqtisadi tərəqqisi naminə mühüm ümummilli layihələrin maliyyələşdirilməsi;
- 3) Neft və qazın bərpa edilməyən təbii ehtiyat olduğunu nəzərə alaraq, onlardan əldə edilən gəlirin nəsillər arasında bərabər bölüşdürülməsi və gələcək nəsillər üçün ehtiyat vəsaitin toplanması.

ARDNF-NİN HÜQUQİ ƏSASLARI

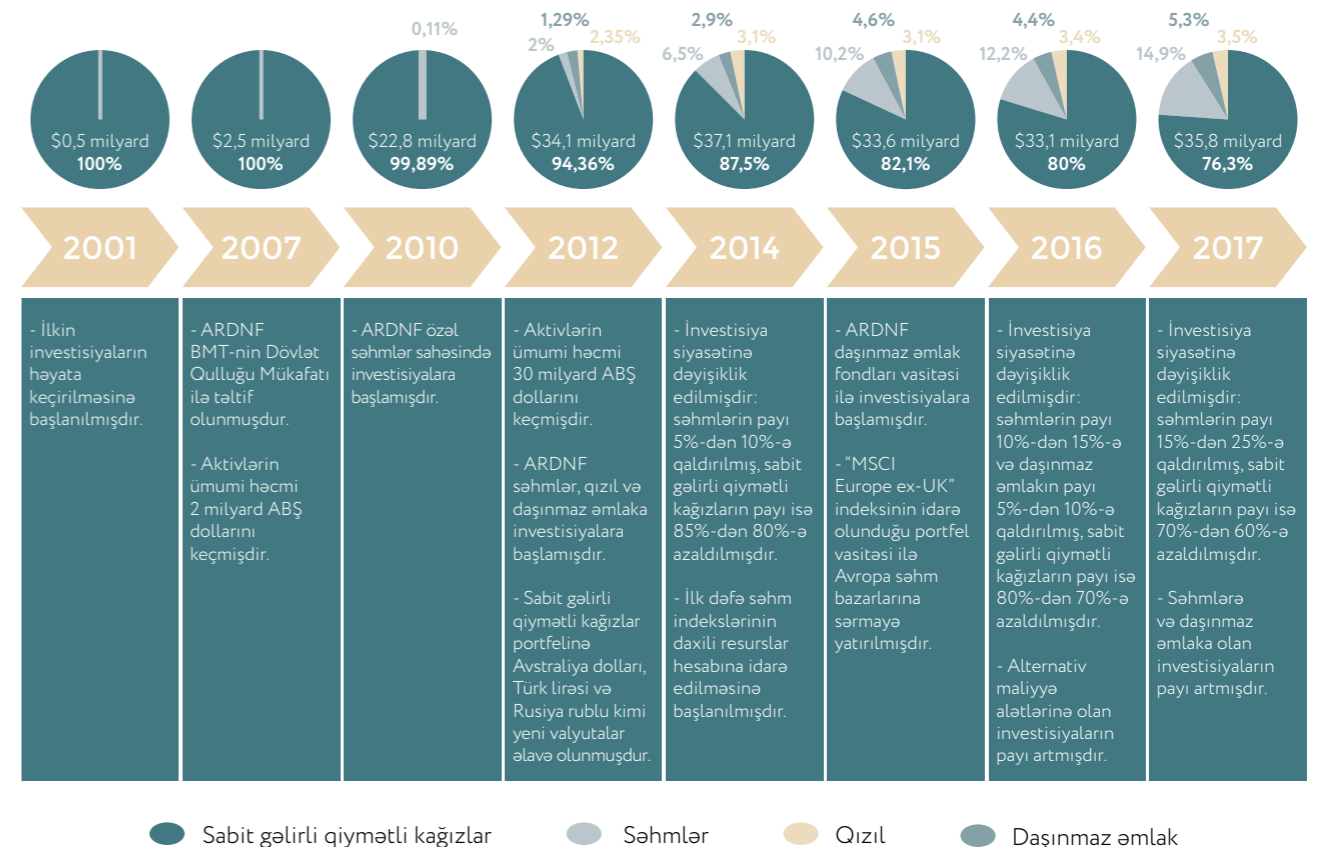
ARDNF-nin hüquqi fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, Azərbaycan Respublikasının qanunları, Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin fərman və sərəncamları, ARDNF-nin Əsasnaməsi və daxili prosedür qaydalarına əsaslanır.

ARDNF-nin maliyyələşmə və vəsaitlərinin xərclənməsinə dair qaydaları ARDNF-nin Əsasnaməsi və "Azərbaycan Respublikası

Dövlət Neft Fondunun illik gəlir və xərclər proqramının (bütəcəsinin) tərtibi və icrası Qaydaları"nda aydın şəkildə müəyyən olunmuşdur. "Bütəcə sistemi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulduğu kimi, ARDNF-nin xərcləri icmal dövlət büdcəsinin, yəni dövlət büdcəsinə daxil olan və büdcədənəkar dövlət fondlarının birgə büdcəsinin tərkib hissəsidir. İcmal dövlət büdcəsinin xərcləri isə hər il ölkə parlamenti tərəfindən baxılaraq təsdiq edilir. Beləliklə, hər bir vətəndaş öz seçdiyi millət vəkili vasitəsi ilə ARDNF-nin büdcəsinin müzakirəsində iştirak edir. Bu Qanuna uyğun olaraq ARDNF yalnız öz büdcəsi ilə nəzərdə tutulan xərcləri həyata keçirə bilər.

ARDNF-də investisiya və risklərin idarə olunması "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun valyuta vəsaitinin saxlanması, yerləşdirilməsi və idarə edilməsi haqqında Qaydalar"a (İnvestisiya Qaydaları) və hər il Müşahidə Şurası tərəfindən baxıldıqdan sonra Azərbaycan Respublikası Prezidenti tərəfindən təsdiq olunan İnvestisiya siyasətinə əsaslanır. ARDNF-nin İnvestisiya siyasətinə əsasən investisiya qərarları risklər nəzərə alınmaqla gəlirliliyin əldə edilməsi məqsədinə əsaslanır. İnvestisiya Qaydalarına əsasən ARDNF öz investisiya qərarlarını tam müstəqil şəkildə qəbul edir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən 2004-cü ildə təsdiq edilmiş "Neft və qaz gəlirlərinin istifadə olunması üzrə uzunmüddətli strategiya"da vəsaitlərin aktiv şəkildə, o cümlədən iqtisadiyyatın qeyri-neft sektorunda, "insan kapitalı"nın inkişafında, ölkənin müdafiə qabiliyyətinin gücləndirilməsi və digər bu kimi istiqamətlərdə istifadə olunması nəzərdə tutulur. ARDNF bu strategiyanın həyata keçirilməsində əsas aparıcı rollardan birini daşıyır.

Qeyd: Diaqramda idarəetmədə olan ümumi vəsaitlərin həcmi və investisiya portfelinin maliyyə alətləri üzrə bölgüsü göstərilmişdir.

BİZİM DƏYƏRLƏRİMİZ: HÖRMƏT, KOLLEKTİV İŞ, İNAM, ŞƏFFAFLIQ

Yarandığı gündən etibarən ARDNF Azərbaycanın, eləcə də dünyanın bir çox təşkilatları, maliyyə qurumları, bankları ilə sıx əməkdaşlıq edir. ARDNF əməkdaşlıq etdiyi bütün təşkilatlarla münasibətlərini hörmət, kollektiv iş, qarşılıqlı inam, şəffafliq prinsipləri əsasında qurur.

HÖRMƏT

ARDNF digər beynəlxalq təşkilatlar, maliyyə qurumları, dövlət orqanları, xarici menecerlər, ictimaiyyət ilə işgüzar əlaqələrini qarşılıqlı hörmət və inam üzərində qurur. ARDNF daxilində əməkdaşların yüksək peşəkarlığının və qarşılıqlı münasibətlərinin inkişaf etdirilməsində hörmət ən önəmli faktorlardan biridir.

KOLLEKTİV İŞ

ARDNF-nin həm Azərbaycanda, həm də beynəlxalq arenada yüksək uğur və nüfuz qazanması kollektiv iş və birgə səy nəti-

cəsində əldə edilmişdir. Uğurlu iş münasibətlərinin qurulması, hər bir fərdin uğurunun qiymətləndirilməsi və qeyd edilməsi, komanda əməyinin qiymətləndirilməsi ARDNF-də uğurlu kollektiv iş prinsiplərinin yaranması üçün müsbət zəmin yaratmışdır.

İNAM

ARDNF bütün tərəfdaşlarının inam və etimadını qazanmaq məqsədi ilə fəaliyyətində daim etik standartlara və düzgünlüyə riayət edir. Fond tərəfdaşlarından da qarşılıqlı və etibarlı tərəfdaşlıq prinsiplərinə əməl edilməsini gözləyir.

ŞƏFFAFLIQ

ARDNF yüksək ixtisaslaşmış qurum olaraq fəaliyyətini şəffafliq prinsipi və kriteriyaları əsasında qurur. Tərəfdaş təşkilatlarla, işçilər və xarici menecerlərlə birlikdə şəffafliq prinsiplərinə əsaslanan müasir standartlara uyğun fəaliyyət göstərən ARDNF Azərbaycanda və beynəlxalq aləmdə etibarlılıq və şəffafliq nümunəsi olan qurum kimi yüksək dəyərləndirilir.

Muğam

YAXIN VƏ ORTA ŞƏRQİN BİR SIRA XALQLARINDA MÖVCUD OLAN ŞİFAHİ ƏNƏNƏLİ MUSIQI JANRI HƏR BİR ÖLKƏDƏ FƏRQLİ ADA MALİK OLUB ÖZÜNƏMƏXSUS XÜSUSİYYƏTLƏRLƏ SƏCİYYƏLƏNİR. AZƏRBAYCAN MUSIQISINDƏ İSƏ ŞİFAHİ ƏNƏNƏLİ, PEŞƏKAR MUSIQININ YÜKSƏK SƏNƏT NÜMUNƏSİ OLAN HƏMİN JANR MUĞAM ADLANIR. MUĞAMLAR DƏRİN MƏZMUN, YÜKSƏK İDEYA, EMOSİONAL MƏNA DAŞIYAN VOKAL-İNSTUMENTAL VƏ YA İNSTUMENTAL KOMPOZİSİYALARDIR. VOKAL HİSSƏLƏRİN POETİK MƏTNİ KLASSİK POEZİYA NÜMUNƏLƏRİ OLAN QƏZƏLLƏRDƏN TƏŞKİL EDİLİR. FƏLSƏFİ-PSIXOLOJİ MƏZMUNLU MUĞAM SƏNƏTİNDƏ İNSANIN ZƏNGİN MƏNƏVİ ALƏMİ, HƏYAT HAQQINDA DÜŞÜNCƏLƏRİ İFADƏ EDİLİR. AZƏRBAYCAN XALQININ ƏN QƏDİM DÖVRLƏRDƏN BƏRİ ÖZ ZƏHMƏTİNİN VƏ ZƏKASININ MƏHSULU KİMİ ƏRSƏYƏ GƏLƏN, ƏVƏZSİZ MUSIQI İNCİLƏRİMİZDƏN SAYILAN MUĞAM DƏSTGAHLARIMIZ, ŞİFAHİ ŞƏKİLDƏ YAYILARAQ BÖYÜK BİR TARİXİ YOL KEÇMİŞ, BU GÜNÜMÜZƏ QƏDƏR GƏLİB ÇATMIŞDIR.

Azərbaycan musiqisinin əsasında milli məqamlarımız dayanır. Üzeyir bəyin məqam konsepsiyasına görə 7 əsas (rast, şur, segah, bayatı-şiraz, çahargah, şüştər, hümayun) və 3 əlavə (şahnaz, sarənc, II növ çahargah) məqam mövcuddur. Hal-hazırda isə 7 əsas məqama əsaslanan bir neçə muğam dəstgahı mövcuddur. Onlardan “Rast”, “Şur”, “Segah”, “Çahargah”, “Bayatı-Şiraz”, “Mahur-hindi”, “Orta Mahur”, “Dügah”, “Zabul-Segah”, “Mirzə Hüseyn Segahı”, “Xaric Segah”, “Şüştər”, “Hümayun” ən çox ifa olunan dəstgahlardır. Hər bir muğam istinad etdiyi məqamın inkişafı nəticəsində onun intonasiya tərkibinin, ifadə özəlliklərinin təcəssümü kimi təşəkkül tapmışdır.

Azərbaycan muğamlarının vokal-instrumental və instumental növləri var. Xanəndələr muğamı klassik Azərbaycan poeziyasının örnəkləri, lirik fəlsəfi məzmunlu qəzəlləri üstündə ifa edirlər. Muğamlar, adətən, sazəndə ansamblı – xalq çalğı alətləri üçlüyünün (tar, kamança, qaval) ifasında səslənir.

Azərbaycan klassik muğamının inkişaf tarixi xanəndə ifaçılığı sənəti ilə sıx bağlıdır. Görkəmli xalq sənətkarları özəl muğam ifaçılığı məktəbi yaratmışlar (Hacı Hüsü, Səttar, Əbülhəsən xan İqbal, Əbdülbağı Zülalov, Cabbar Qaryağdıoğlu, Keçəçi oğlu Məhəməd, Məşədi Məmməd Fərzəliyev, Məcid Behbudov və b.). XIX əsrin 2-ci yarısı – XX əsrin əvvəllərində Azərbaycan muğam ifaçılığında müxtəlif məktəblər yaranır (Qarabağ, Bakı, Şirvan məktəbləri). Xanəndələrdən İslam Abdullayev, Ələsgər Abdullayev, Seyid Şuşinski, Bülbül (Murtuza Məmmədov), Xan Şuşinski, Zülfi Adigözəlov, tarzənlərdən Qurban Pirimov, Mirzə Mansur Mansurov və başqalarının Azərbaycan musiqi tarixində əvəzsiz xidmətləri olmuşdur.

Zəngin sənət incilərinin inkişaf etdirilib müasir dövrə qədər çatdırılmasında Azərbaycanın görkəmli sənətkarlarından Mirzə Sadiq Əsəd oğlu, Qurban Pirimov, Mirzə Fərəc Rzayev, Mirzə Mansur Mansurov, Əhməd Bakıxanov, Bəhram Mansurov, Kamil Əhmədov, Hafiz Mirzəliyev, Mütəllib Novruzov və başqalarını qeyd etmək lazımdır. Onlar muğamlarımızın mahir biliciləri olmaqla yanaşı, həm də bir pedaqoq kimi fəaliyyət göstərmiş, yetişməkdə olan gənc musiqiçi nəslinin inkişafında öz bilik və bacarıqlarını əsirgəməmişlər.

2008-ci ildə Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti, Azərbaycanın birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü və ciddi səyləri ilə Azərbaycan muğamı dünya musiqi ifaçılığı sənətinin şedevri kimi YUNESKO-nun qeyri-maddi mədəni irsi siyahısına daxil edilmişdir.

Mütəmadi olaraq hər iki ildən bir Azərbaycanda Beynəlxalq Muğam müsabiqələri keçirilir, yeni-yeni gənc istedadlar aşkara çıxarılır və Azərbaycan muğamını şərəflə gələcək nəsillərə çatdıracaq muğam ifaçıları yetişir.

CABBAR QARYAĞDIOĞLU

Görkəmli xanəndə, bəstəkar, Xalq artisti Cabbar İsmayıl oğlu Qaryağdıoğlu 1861-ci ildə Şuşada anadan olmuşdur. Gənc yaşlarından musiqiyə maraq göstərmiş, muğam, musiqi mühitində yetişmişdir.

Cabbar Qaryağdıoğlunu Azərbaycan xalq musiqisinin canlı tarixi, ensiklopediyası, “Şərq musiqisinin peyğəmbəri” adlandırırdılar. Onun oxuduğu muğam və xalq mahnıları indi də Azərbaycanın musiqi xəzinəsinin ən qiymətli incilərindəndir. Xanəndənin adı dünya vokal sənətinin bir sıra görkəmli sənətkarlarının adı ilə yanaşı çəkilir.

Ömrünün 60 ilini Azərbaycanın xanəndəlik sənətinə həsr etmiş müğənni Zaqafqaziyada ən yaxşı xalq ifaçısı şöhrətini qazanmışdır.

Ustad xanəndənin ifasında bir sıra muğamlar qrammafon valına yazılmışdır.

Azərbaycanda opera sənətinin meydana gəlməsində də onun rolu yüksək qiymətləndirilir. Opera səhnəmizin ilk aktyoru da məhz C.Qaryağdıoğlu olmuşdur.

C.Qaryağdıoğlu muğam sənətinə böyük töhfələr verən görkəmli xanəndələr nəslini yetişdirmişdir. Xan Şuşinski, Seyid Şuşinski, Bülbül, Davud Səfiyarov, Zülfi Adigözəlov, Cahan Talışinskaya, Yavər Kələntəri, Mütəllib Mütəllibov kimi muğam ustaları məhz C.Qaryağdıoğlunun tələbələri olmuşlar.

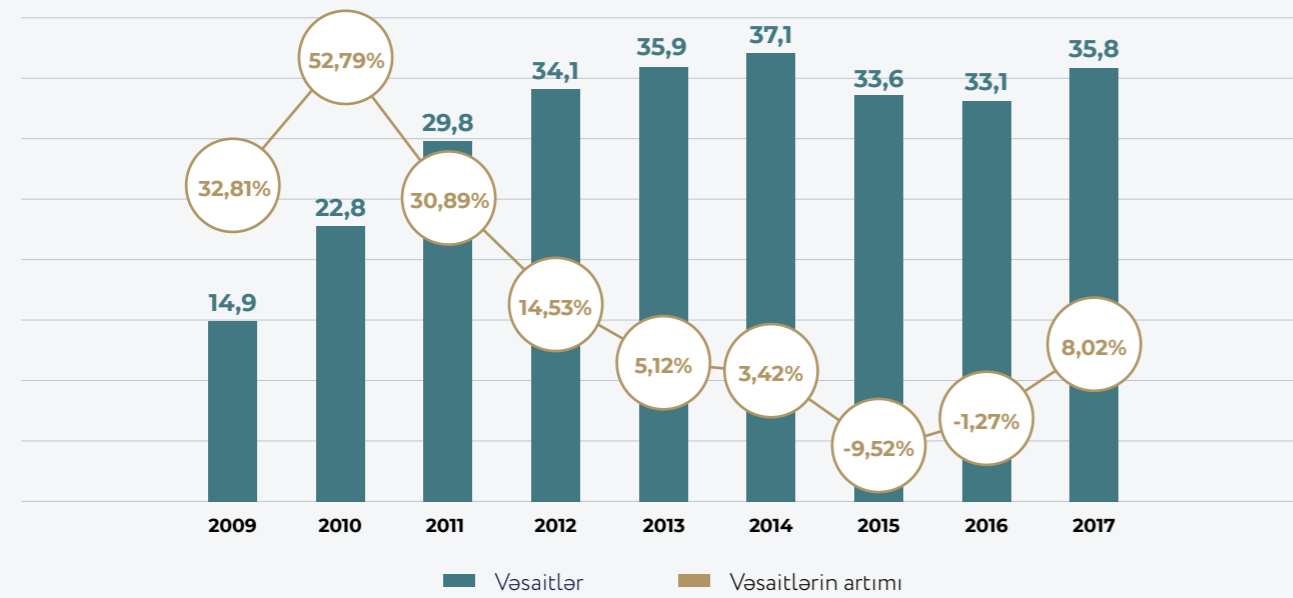
Cabbar Qaryağdıoğlu 20 aprel 1944-cü ildə vəfat etmişdir.

Mənbə: “Mədəniyyət” qəzeti

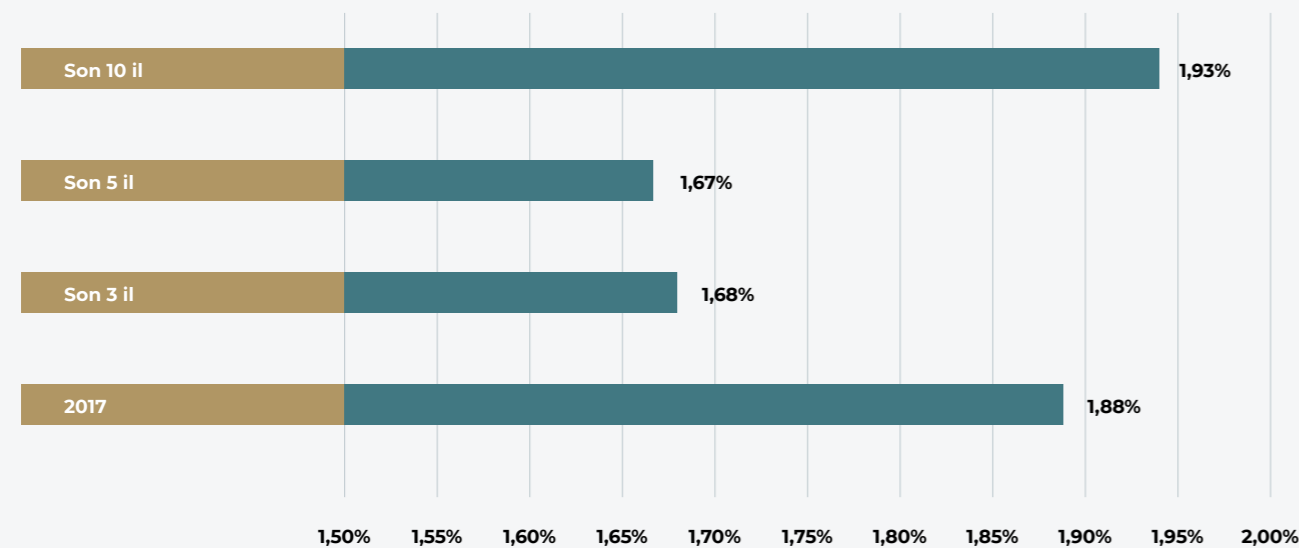

2. ƏSAS GÖSTƏRİCİLƏR

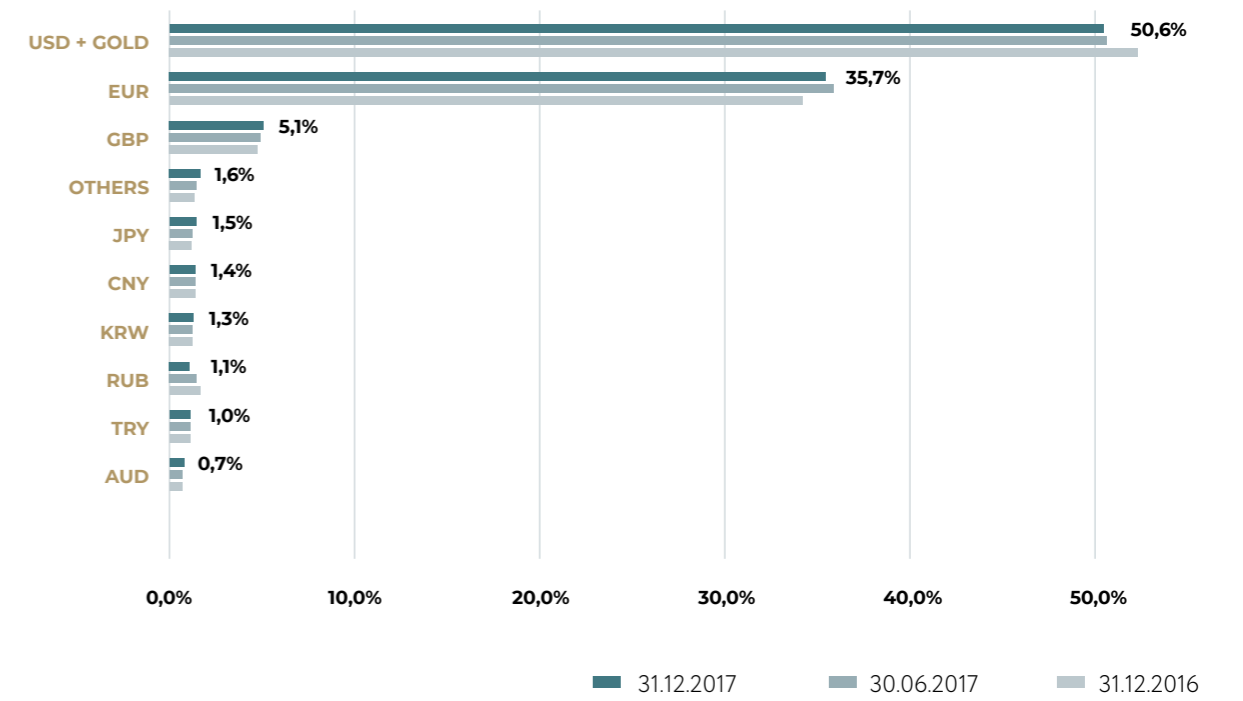
QRAFİK 2.1. İDARƏETMƏDƏ OLAN VƏSAİTLƏRİN DİNAMİKASI (MİLYARD ABŞ DOLLARI İLƏ)

QRAFİK 2.2. İNVESTİSİYA PORTFELİ ÜZRƏ ORTA İLLİK GƏLİRLİLİK

QRAFİK 2.3. İNVESTİSİYA PORTFELİNİN VALYUTA TƏRKİBİ

QRAFİK 2.4. İNVESTİSİYA PORTFELİNİN STRATEJİ BÖLGÜSÜ (31.12.2017)

YAQUB MƏMMƏDOV

XX yüzilliyin ikinci yarısında Azərbaycan muğam ifaçılığının tanınmış nümayəndəsi, Xalq artisti Yaqub Məhəmməd oğlu Məmmədov 5 may 1930-cu ildə Ağcabədi rayonunda anadan olmuşdur.

Kiçik yaşlarından muğam sənətinə maraq göstərmiş, görkəmli xanəndələrin ifasını dinləyərək onlardan təsirlənmişdir. 1956-cı ildə Bakıda keçirilən gənclərin Ümumrespublika festivalına qatılan Y.Məmmədovun ifası münisflər heyətində yer alan görkəmli sənətkarlar - Həqiqət Rzayeva, Xan Şuşinski, Əfrasiyab Bədəlbəyli və başqalarının diqqətini çəkmiş, o, festivalın laureatı olmuşdur. Həmin festivaldan sonra ustad tarzən Əhməd Bakıxanov Y.Məmmədovu radioya gətirmiş, öz ansamblının müşayiəti ilə onun ifasını lentə yazdırmışdır.

Daha sonra Y.Məmmədovu Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasına dəvət edirlər. Filarmoniyanın direktoru, unudulmaz bəstəkar Soltan Hacıbəyov onun səsinə bəyənir. Y.Məmmədov 1958-ci

ildən filarmoniyada çalışmaqla bərabər, A.Zeynallı adına Musiqi Texnikumunda (indiki Musiqi Kolleci) muğamların sirrini ustad xanəndə Seyid Şuşinskidən öyrənir.

Müəlliminin sevimli muğamı olan "Çahargah" onun yaradıcılığında xüsusi yer tutmuşdur. Yüksək mədəniyyətə, fitri istedadla, ifaçılıq qabiliyyətinə malik olan Y.Məmmədov bütün muğam dəstgahlarının, habelə klassik Azərbaycan poeziyasının mahir bilicisi idi.

O, filarmoniyanın solisti kimi çoxlu konsertlərdə iştirak etmiş, qastrol səfərlərində olmuşdur. Onun səsi yazılmış bir neçə qrammofon valı buraxılmışdır. Xanəndənin ifasında səslənən "Mənsuriyyə" muğamsevərlərin yaddaşına əbədi yazılmışdır.

Yaqub Məmmədov 5 iyun 2002-ci ildə vəfat etmişdir.

Mənbə: "Mədəniyyət" qəzeti

ALİM QASIMOV

Dünya şöhrətli xanəndə, muğam ustası, Xalq artisti Alim Həmzə oğlu Qasimov 14 avqust 1957-ci ildə Şamaxı rayonunun Nabur kəndində doğulmuşdur.

O, 1978-1982-ci illərdə Aşef Zeynallı adına Musiqi Texnikumunda və 1983-1989-cu illərdə Azərbaycan Dövlət İncəsənət İnstitutunda (indiki Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti) muğam dərsləri almışdır.

A.Qasimov ilk çıxışını 1979-cu ildə Azərbaycan Televiziyasında etmiş, 1982-ci ildə birinci Respublika muğam müsabiqəsinin qalibi olmuşdur. 1983-cü ildə Özbəkistanın Səmərqənd şəhərində keçirilən Beynəlxalq Musiqi Simpoziumunda iştirak etmişdir.

1989-cu ildə Moskva, Paris, Mone, Köln, Boxum, Qərbi Berlin, Frazburq, Bazel, Cenevrə, Lie və Amsterdam şəhərlərində konsertlər vermiş və festivallara qatılaraq Azərbaycan musiqi mədəniyyətini yüksək səviyyədə təmsil etmişdir. 1991-ci ildən

Paris Şəhər Bələdiyyə Teatrının ("DE-LE-vill") üzvüdür.

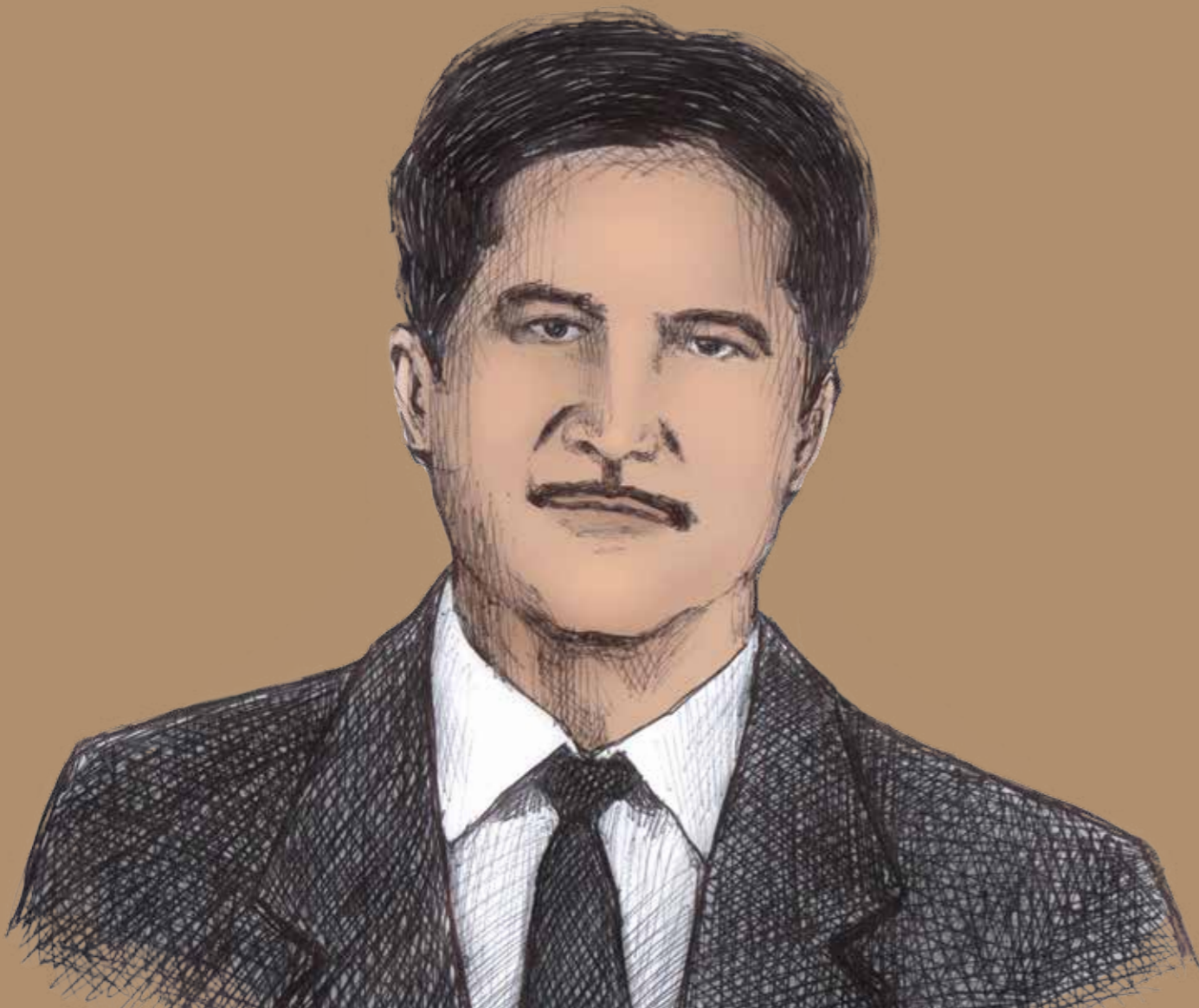
Alim Qasimovun "Love's deep ocean" musiqi albomu 2000-ci ildə "Avropa Dünya Musiqi Xəritəsi"ndə 9-cu yeri tutmuş və 50-dək ölkənin radiosunda səsləndirilmişdir. Xanəndə həmin il Avropa Nadir Səslər Assambleyasının üzvü seçilmişdir.

Xanəndə 2012-ci il mayın 26-da Bakıda keçirilən 57-ci "Euro-vision" mahnı müsabiqəsinin final mərhələsində Azərbaycan təmsilçisi Səbinə Babayeva ilə eyni səhnəni paylaşmışdır.

Prezident İlham Əliyevin sərəncamlarına əsasən, 2008-ci ildə "Şöhrət", 2017-ci ildə "Şərəf" ordenləri ilə təltif olunmuşdur.

Xanəndə hazırda Aşef Zeynallı adına Musiqi Kollecinə çalışır, Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrının solistidir.

Mənbə: "Mədəniyyət" qəzeti

3. İDARƏETMƏ VƏ ŞƏFFAFLIQ

3.1. ARDNF-NİN İDARƏ EDİLMƏSİ

MÜŞAHİDƏ ŞURASI

ARDNF-nin fəaliyyətinə ümumi nəzarət dövlət orqanlarının və ictimai təşkilatların nümayəndələrindən təşkil edilmiş Müşahidə Şurası tərəfindən həyata keçirilir. Şura ARDNF-nin illik büdcə layihəsini, illik hesabat və maliyyə hesabatını auditor rəyi ilə birlikdə nəzərdən keçirir və rəy verir. Müşahidə Şurasının üzvləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən təsdiq olunur. Müşahidə Şurasının fəaliyyəti ictimai (əvəzi ödənilmədən) əsaslarla həyata keçirilir.

Müşahidə Şurasının tərkibi aşağıdakı üzvlərdən ibarətdir:

Artur Rasi-zadə*

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Valeh Ələsgərov

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclis sədrinin müavini

Natiq Əmirov

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin iqtisadi siyasət və sənaye məsələləri üzrə köməkçisi - şöbə müdiri

Samir Şərifov

Azərbaycan Respublikasının Maliyyə naziri

Şahin Mustafayev

Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat naziri

Elman Rüstəmov

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının İdarə Heyətinin sədri

2017-ci il ərzində Müşahidə Şurası tərəfindən ARDNF-nin fəaliyyətinə dair bir sıra qərarlar qəbul edilmişdir.

ARDNF-nin Müşahidə Şurasının 01 may 2017-ci il tarixli qərarı ilə Fondun 2016-cı ildə fəaliyyəti haqqında illik hesabatı, 2016-cı ildə maliyyə fəaliyyəti haqqında müstəqil auditorun ("Prays Voterhaus Kupers Audit Azərbaycan" MMC) hesabatı məqbul

hesab edilmiş və ARDNF-nin 2016-cı il üzrə büdcəsinin icrası layihəsinin təsdiq olunmaq üçün Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim olunması tövsiyə edilmişdir.

"Azərbaycan Respublikasının 2017-ci il üçün dövlət büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə" 30 iyun 2017-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə dövlət və icmal büdcə xərclərində dəqiqləşdirilmə aparıldığını nəzərə alaraq Dövlət Neft Fondunun 2017-ci il üçün büdcəsində dəqiqləşdirmənin aparılması zərurəti yaranmışdır. Bununla bağlı olaraq ARDNF-nin Müşahidə Şurasının 04 oktyabr 2017-ci il tarixli qərarı ilə ARDNF-nin 2017-ci il büdcəsində dəyişikliklər edilmişdir. Dəyişikliklərə əsasən, ARDNF-nin 2017-ci il büdcəsinin gəlirlərinin ümumi həcmi 8 370 589,9 min manatdan 10 813 861,6 min manata qədər, ARDNF-nin büdcə xərclərinin ümumi məbləği isə 14 483 856,0 min manatdan 15 242 928,0 min manata qədər artırılmışdır. ARDNF-nin büdcəsinə dəyişikliklərə dair müvafiq sənədlər Müşahidə Şurasının rəyləri ilə birlikdə təsdiq olunmaq üçün Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim edilmişdir.

25 dekabr 2017-ci il tarixində ARDNF-nin Müşahidə Şurasının iclası keçirilmişdir. Müşahidə Şurası tərəfindən ARDNF-nin 2018-ci il üçün büdcə layihəsinə, o cümlədən Fondun idarə edilməsi ilə bağlı xərclərə dair ARDNF-nin İcraçı direktoru tərəfindən təqdim edilmiş məlumatlara baxılaraq, büdcə layihəsi, o cümlədən ARDNF-nin vəsaitinin istifadə edilməsinin əsas istiqamətləri (investisiya siyasəti daxil olmaqla) və ARDNF-nin idarə edilməsi ilə bağlı illik xərclər smetasının layihələri məqbul hesab edilərək təsdiq olunmaq üçün Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim olunması tövsiyə edilmişdir. İclasda, eyni zamanda ARDNF-nin Mühəsibat Uçotu siyasətində dəyişikliklərin edilməsi barədə təqdim edilmiş məlumatlara baxılaraq təklif olunan dəyişikliklər məqbul hesab edilmiş və təsdiq olunması üçün Azərbaycan Respublikası Prezidentinə təqdim olunmasına qərar verilmişdir.

* Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 21 aprel 2018-ci il tarixli Sərəncamı ilə Novruz Məmmədov Azərbaycan Respublikasının Baş naziri təyin olunmuşdur.

İCRAÇI DİREKTOR

ARDNF-nin fəaliyyətinə operativ rəhbərliyi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən vəzifəyə təyin edilən İcraçı direktor həyata keçirir.

ARDNF-nin İcraçı direktoruna ARDNF-ni qanuni olaraq təmsil etmək, işçiləri vəzifəyə təyin etmək və vəzifədən azad etmək, ARDNF-nin işini təşkil etmək, Azərbaycan Respublikası Prezidenti tərəfindən təsdiq olunmuş Qaydalara uyğun olaraq ARDNF-nin vəsaitlərinin idarə edilməsi və yerləşdirilməsi üzrə sərəncam vermək səlahiyyətləri verilmişdir. İcraçı direktor ARDNF-nin illik büdcəsini, ARDNF-nin vəsaitinin istifadə edilməsinə dair illik proqramını hazırlayır və təsdiq olunmaq üçün Azərbaycan Respublikası Prezidentinə təqdim edir.

İCRAÇI DİREKTORUN MÜAVİNİ

İcraçı direktorun müavini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilir. İcraçı direktorun müavini İcraçı direktorun həvalə etdiyi vəzifələri yerinə yetirir və bunun üçün şəxsən məsuliyyət daşıyır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 23 iyul 2013-cü il tarixli 3014 nömrəli Sərəncamı ilə İsrəfil Məmmədov ARDNF-nin İcraçı direktorunun müavini vəzifəsinə təyin edilmişdir.

İCRAÇI DİREKTORUN MÜŞAVİRİ

İcraçı direktorun müşaviri ARDNF-nin İcraçı direktoru tərəfindən vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilir. 6 iyul 2017-ci il tarixində Nərgiz Nəsrullayeva-Müdüroğlu ARDNF-nin İcraçı direktorunun müşaviri vəzifəsinə təyin edilmişdir.

ARDNF-NİN TƏŞKİLATI STRUKTURU

ARDNF tərəfindən həyata keçirilən xarici maliyyə bazarlarında investisiya fəaliyyəti ARDNF-nin tərkibində fəaliyyət göstərən üç departament – Investisiya departamenti, Risklərin idarə edilməsi departamenti və Hesablaşmalar departamenti vasitəsi ilə aparılır.

İnvestisiya departamenti

İnvestisiya departamenti maliyyə bazarlarındakı vəziyyəti təhlil edərək investisiya strategiyasının hazırlanmasını və mövcud strategiyaya uyğun olaraq sabit gəlirli qiymətli kağızlar, pul bazarı alətləri, səhmlər, daşınmaz əmlak, qızıl və müxtəlif valyutaların alqı-satqısını həyata keçirir. Departamentdə üç şöbə fəaliyyət göstərir:

- Sabit gəlirli qiymətli kağızlar və pul bazarları şöbəsi;
- Səhmlər və alternativ investisiyalar şöbəsi;
- Daşınmaz əmlak şöbəsi.

Risklərin idarə edilməsi departamenti

Risklərin idarə edilməsi departamenti ARDNF-nin investisiya siyasətinin hazırlanması və bəncmarkların seçilməsi ilə bağlı müvafiq təhlillərin aparılması, risk limitlərinin müəyyən olunması və təkliflərin hazırlanması işini həyata keçirir. Eyni zamanda, ənənəvi və alternativ maliyyə alətləri üzrə risklərin qiymətləndirilməsi və idarə edilməsi, gəlirliliyin və bəncmarka nəzərən kənarlaşmanın hesablanması, ARDNF-nin investisiya fəaliyyətinin və investisiya portfelinin müvafiq qaydalara uyğun olmasına nəzarətin həyata keçirilməsi, investisiya siyasətinə uyğun olaraq investisiya portfeli üzrə müxtəlif bölgələrin nəzarət altında saxlanması da bu departament tərəfindən həyata keçirilir. Departamentdə iki şöbə fəaliyyət göstərir:

- Modelləşdirmə və gəlirliliyin ölçülməsi şöbəsi;
- Alternativ investisiyalar üzrə risklərin idarə edilməsi şöbəsi.

Hesablaşmalar departamenti

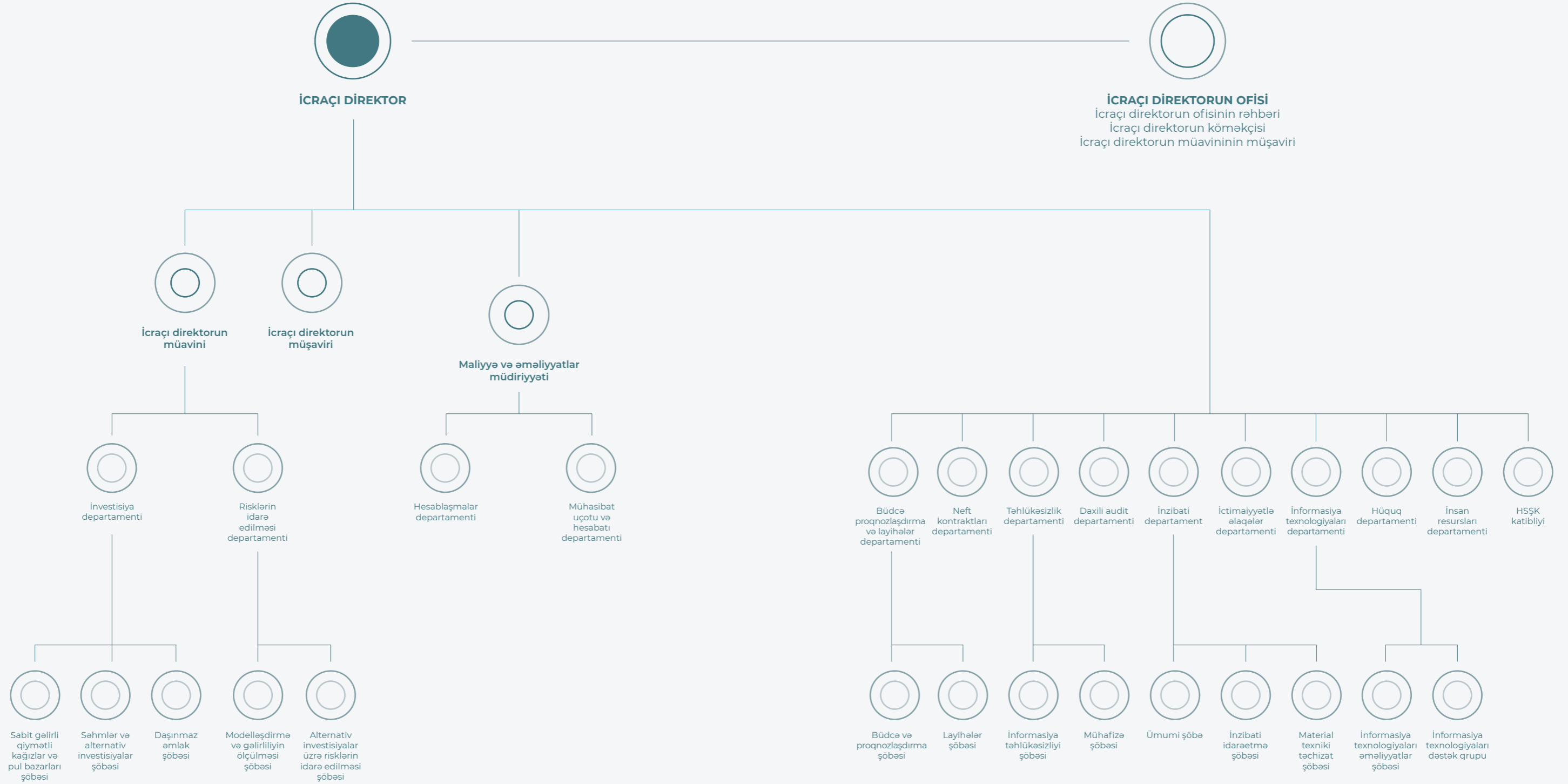
Maliyyə və əməliyyatlar müdiriyyəti nəzdində fəaliyyət göstərən Hesablaşmalar departamentində əqdlərin müəyyən edilmiş norma və qaydalara uyğunluğu yoxlanılır, əqdlərin verifikasiyası və icrası təmin edilir, eləcə də hesabların açılmasına dair sənədləşmə işləri həyata keçirilir, nağd vəsaitlər və əqdlər bank çıxarışları ilə, xarici menecerlərin əməliyyatları kastodial bankın məlumatları ilə gündəlik və aylıq olaraq tutuşdurulur.

Büdcə proqnozlaşdırma və layihələr departamenti

Büdcə proqnozlaşdırma və layihələr departamenti ARDNF-nin gəlir və xərcləri haqqında proqnozların hazırlanması, ARDNF-nin büdcə fəaliyyətinin təşkili, iqtisadi təhlil, strateji araşdırma və makroiqtisadi modelləşdirmənin aparılması, ARDNF-nin Müşahidə Şurasının fəaliyyətinin təşkili və ARDNF-nin vəsaiti hesabına həyata keçirilən layihələrin maliyyələşdirilməsinin təşkili istiqamətində fəaliyyəti həyata keçirir. Departamentin tərkibində iki şöbə fəaliyyət göstərir:

- Büdcə və proqnozlaşdırma şöbəsi;
- Layihələr şöbəsi.

SXEM 1. ARDNF-NİN TƏŞKİLATI STRUKTURU

ETİK DAVRANIŞ QAYDALARI

2013-cü ilin dekabr ayında qüvvəyə minmiş və özündə bir çox peşəkar biznes qaydalarını (Konfidensial informasiya ilə iş qaydaları, korrupsiyanın qarşısının alınması, korporativ dəyərlər, ətraf mühit və s.) birləşdirən Etik davranış qaydaları hər təşkilatda olduğu kimi ARDNF-də də mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

ARDNF-nin yüksək ixtisaslı kadrlardan formalaşmış kollektivi komandada işləmək, təşəbbüskar və yeni ideyalar üçün açıq olmaq, gənc, yeni kadrlara kömək etmək və təcrübəsini onlarla bölüşmək və s. peşəkar keyfiyyətlərə malikdir, hansı ki, bu məqamlar da etik davranış qaydalarının ayrılmaz tərkib hissəsidir. Bunlar da ARDNF-nin həm Azərbaycanda, həm də Azərbaycandan kənarında uğur əldə etməsinə təkan verən əsas amillərdəndir.

3.2. ŞƏFFAFLIQ VƏ HESABATLILIQ

Yaradıldığı gündən etibarən şəffaflıq və hesabatlılıq ARDNF-nin fəaliyyətinin əsas prinsiplərindən birini təşkil edir. ARDNF tərəfindən şəffaflığın təmin edilməsi ilk növbədə ARDNF-nin maliyyə fəaliyyəti haqqında hesabatının müstəqil beynəlxalq nüfuzlu auditor tərəfindən yoxlanılması vasitəsilə həyata keçirilir. ARDNF-nin 2017-ci il üzrə maliyyə fəaliyyətinin auditi "Prays Voter Haus Kupers" şirkəti tərəfindən keçirilmişdir.

ARDNF-nin ictimaiyyətlə əlaqələri Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun İnformasiya siyasətinə uyğun olaraq qurulur. ARDNF-nin informasiya siyasəti "İnformasiya əldə etmək haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun tələblərini nəzərə alaraq, Fondun tərəfdaşlar və ictimaiyyətlə informasiya dövriyyəsinə dair əlaqələrini düzgün və effektiv şəkildə təşkil etmək, həmçinin şəffaf dövlət təsisatı imicinin qorunması və inkişaf etdirilməsini təmin etmək məqsədi ilə hazırlanmışdır. İnformasiya siyasəti Fondun məqsəd və vəzifələrinin icrası çərçivəsində həyata keçirdiyi əməliyyatlar və tədbirlərə dair tərəfdaşların və ictimaiyyətin informasiya tələbatının ödənilməsinin prinsip, məqsəd və vəzifələrini müəyyən edir.

İctimaiyyət ARDNF-nin aktivləri, həyata keçirilən layihələr, gəlirlər və xərcləri, investisiya fəaliyyəti, ARDNF-nin təşkil etdiyi müxtəlif tədbir və görüşlər barədə pres-revizlər vasitəsi ilə məlumatlandırılır.

ARDNF şəffaflığın təmin olunması məqsədi ilə gəlir və xərcləri haqqında rüblük məlumatları, fəaliyyəti barədə illik hesabatları ARDNF-nin rəsmi internet sahifəsində (www.oilfund.az) və sosial şəbəkələrdəki rəsmi sahifələrində yerləşdirir.

2017-ci ildə ARDNF suveren fondların fəaliyyətində şəffaflıq və hesabatlılığın artırılmasına dəstək vermək məqsədilə Suveren Fondlar İnstitutunun əməkdaşları Karl Linaburq və Maykl Maduel tərəfindən yaradılmış və 10 prinsipdən ibarət olan "Linaburq-Maduel Şəffaflıq İndeksi"ndə ən yüksək balı toplayaraq birinci yerdə qərarlaşan az sayda fondlardan biri olmuşdur.

ARDNF-nin fəaliyyəti ilə bağlı ictimaiyyətə dəqiq məlumatların çatdırılması məqsədi ilə media nümayəndələri üçün mətbuat konfransları təşkil edilir.

ARDNF-ə daxil olan müxtəlif şifahi və yazılı sorğular "İnformasiya əldə etmək" haqqında Qanunda nəzərdə tutulmuş vaxt çərçivəsində və sahibi olduğu informasiyanın təmin edilməsi şərti ilə cavablandırılır.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun İcraçı direktoru Hasilat Sənayesində Şəffaflıq üzrə Komissiyasının sədridir. HSS Komissiyasının fəaliyyəti barədə məlumatları qeyd edilən linkdən (http://www.oilfund.az/uploads/Final_EIT_ReportPublish.pdf) əldə etmək mümkündür.

SUVEREN FONDLARIN BEYNƏLXALQ FORUMU

Suveren Fondların Beynəlxalq Forumu (SFBF) Suveren Fondların Beynəlxalq İşçi Qrupunun 2009-cu il aprelin 5-6-da Əl-Küveyt şəhərində keçirilmiş iclasında yaradılmışdır. SFBF könüllü qrup olub, əsas məqsədi suveren fondların ümumi maraqlarına dair məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparmaq və Santyaqo Prinsipləri və suveren fondların fəaliyyətinin anlaşılmasını asanlaşdırmaqdır.

ARDNF SFBF-nin aktiv üzvüdür və davamlı olaraq Forumun iclaslarında iştirak edir. Təsadüfi deyil ki, SFBF-nin ilk görüşü 8-9 oktyabr 2009-cu il tarixlərində Azərbaycan hökuməti və ARDNF-nin təşkilatçılığı ilə Bakı şəhərində keçirilmişdir.

5-7 sentyabr 2017-ci il tarixlərində Qazaxıstanın suveren fondlarından biri olan Samruk-Kazınanın təşkilatçılığı ilə Qazaxıstanın Astana şəhərində SFBF-nin 9-cu illik iclası keçirilmişdir. Tədbirdə SFBF-nin 32 üzv suveren fondundan 90-a qədər rəhbər işçi daxil olmaqla, nüfuzlu beynəlxalq maliyyə institutlarını təmsil edən nümayəndələr iştirak etmişdir. Əsas başlığı "Yeni həddlərin axtarışında" olan tədbir zamanı 2017-ci ildə investisiyalar üzrə qarşıya çıxan əsas məsələlər ilə bağlı panel sessiyalar, eləcə də qabaqcıl beynəlxalq maliyyə ekspertlərinin məruzələri baş tutmuşdur.

Santyaqo Prinsiplərinin 24-cü prinsipinə əsasən ARDNF bu prinsiplərin tətbiqi ilə bağlı ilk hesabatını 2011-ci ilin may ayında ictimaiyyətə açıqlamışdır və hesabat illik əsasda nəzərdən keçirilir. Hesabat ilə ətraflı şəkildə Əlavədə tanış olmaq olar.

*Klassik
musiqi*

KLASSİK MUSİQİ ZAMANIN SINAĞINDAN ÇIXARAQ TARİXƏ ÇEVİRLƏN ƏSƏRLƏRDİR. HƏMİN NÜMUNƏLƏR ƏSRLƏRDİR YAŞAYIR, ÇAĞDAŞ DÖVRÜMÜZDƏ DƏ DİNLƏYİCİ VƏ İFAÇI AUDİTORİYASINI QORUYUB SAXLAYIR, SEVİLİR. ANTONİO VİVALDİ, İOHAÑN SEBASTYAN BAX, GEORQ FRİDRİX HENDEL, YOZEF HAYDN, VOLFHANQ AMADEY MOTSAKT, LÜDVİQ VAN BETHOVEN, FREDERİK ŞOPEN, RİXARD VAQNER, CÜZEPPE VERDİ, PYOTR İLİÇ ÇAYKOVSKİ, ANTONİN DVORJAK, SERGEY RAXMANİNOV, FELİKS MENDELSON, RİXARD ŞTRAUS, İOHAÑNES BRAMS, JORJ BİZE VƏ DİGƏR DAHI BƏSTƏKARLAR KLASSİK MUSİQİNİN ƏN PARLAQ SİMLƏRİDİR.

Musiqi tarixi qədim dövrdən başlayaraq günümüzədək böyük yol keçmişdir. Burada ardıcıllaşan hər bir mərhələ müəyyən üslub və cərəyanlarla xarakterizə olunur. Musiqi tarixinin ilk mərhələsi XX əsrə qədər Orta əsrlər, İntibah, Barokko, Klassisizm, Romantizm kimi dövrlərlə ardıcıllaşır. Bu mərhələlərin hər biri də özünəməxsus xüsusiyyətləri ilə səciyyələnir.

Klassik musiqi anlayışı baxımından XX əsr həm Qərb, həmçinin də Azərbaycan musiqisi tarixində yeni mərhələdir. Məhz bu dövrdə Azərbaycan musiqisində yüksək peşəkarlığı, orijinal musiqi üslubu ilə seçilən Avropa ənənəli bəstəkarlıq məktəbi yaranır. Dahi bəstəkar Üzeyir Hacıbəyli tərəfindən əsası qoyulan bu ənənə yeni bəstəkar və ifaçı nəslə tərəfindən davam etdirilir. Əsrin hər onilliyində bəstəkarlarımızın yaradıcılıq axtarışlarının diapazonu daha da genişlənir, yeni janrlar, yeni istiqamətlər meydana gəlir. Avropa musiqisinin aparıcı təmayülləri – neoklassisizm, dodekafoniya, seriya texnikasının milli zəmində işlənməsi maraqlı sənət tapıntıları ilə nəticələnir. Ən başlıcası isə odur ki, Azərbaycan musiqisi artıq ölkə hüdudlarından çox-çox kənarda, beynəlxalq miqyasda da geniş şöhrət qazanır. Bəstəkarlarımızın səhnə, simfonik, xor, habelə kiçik həcmdə yazdığı əsərləri dünya səhnələrini bəzəyir. Belə böyük uğurlar ilk növbədə üç dahi sənətkarın – Qara Qarayev (1918-1982), Fikrət Əmirov (1922-1984) və Niyazinin (1912-1984) yaradıcılıq axtarışları ilə bağlıdır. Qara Qarayev klassik Azərbaycan musiqisinin unikal nümunələrini – milli və klassik musiqinin sintezinin dahiyənə təcəssümü hesab olunan “Yeddi gözəl”, “İldırımli yollarla” baletlərini, “Leyli və Məcnun” simfonik poemasını, “Alban rapsodiyası”nı, dünyaca məşhur simfoniyalar və digər simfonik əsərlərini yazmaqla klassik Azərbaycan musiqisinin gözəl nümunələrini yaratmışdır. Simfonik muğam janrının əsasını qoyan Fikrət Əmirovun “Şur” və “Kürd Ovşarı” simfonik muğamları, “Min bir gecə” baleti, “Sevil” operası klassik musiqimizin nümunəvi əsərlərindəndir. “Cəvahirlə Nehru”, “Bela Bartok adına medal” və bir sıra beynəlxalq mükafatlara layiq görülən Niyazi isə dövrün görkəmli bəstəkarı və dirijoru kimi musiqimizin inkişafında böyük rol oynamışdır. Onun “Çitra” baleti, “Rast” simfonik muğamı və digər klassik musiqi nümunələri bu gün də dünya miqyasında rəğbətlə qarşılanır.

30-40-cı illərdə Azərbaycan musiqisində Səid Rüstəmov (1907-1983) və Tofiq Quliyev (1917-2000) kimi mahir klassik musiqi bəstəkarları yetişmişdir. S.Rüstəmovun “Alagöz”, “Qurban adına”, “Gəlmədin”, “Sürəyya”, “Oxu tar” və s., T.Quliyevin Azərbaycan xalq musiqisi ənənələrindən, habelə Avropanın estrada və caz musiqisindən qidalanmış “Sənə də qalmaz”, “Qızıl üzük”, “Bəxtəvər oldum”, “Bakı haqqında mahnı”, “Zibəyde” və s. mahnıları Azərbaycan klassik musiqisinin gözəl nümunələridir. Görkəmli bəstəkarlarımız Cövdət Hacıyev (1917-2002), Cahangir Cahangirov (1921-1992), Rauf Hacıyev (1922-1995), Aqşin Əlizadə (1937-2014), Emin Sabitoğlu (1937-2000), Azər Rzayev (1930-2015), Arif Məlikov (1933), Tofiq Bakıxanov (1930), Xəyyam Mirzəzadə (1935) və başqaları dünya klassik musiqi xəzinəsinə öz layiqli töhvələrini vermişlər.

Mənbə: Mirzə Fətəli Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanası

4. ÖLKƏ İQTİSADİYYATI VƏ ARDNF

4.1. MAKROİQTİSADI İNKİŞAF

Dünya iqtisadiyyatı. 2014-2016-cı illər ərzində xam neftin qiymətlərində 70% həcmdə enmə müşahidə olunmuş və bu dövr neft istehsalçısı ölkələrinin iqtisadiyyatlarına təsir etmiş neft qiymətləri ilə bağlı ən böyük hadisələrdən biri kimi yadda qalmışdır. Lakin 2016-cı ilin əvvəlindən etibarən enerji məhsullarına tələbin yüksəlməsi, OPEC və OPEC üzvü olmayan neft istehsalçısı ölkələrinin hasilatın azaldılması siyasətini davam etdirmələri və bir sıra digər amillər xam neftin qiymətlərində 23,8% həcmdə artıma səbəb olmuşdur ki, 2017-ci ilin sonuna neftin 1 barelinin qiyməti 60 dolları ötmüşdür.

Xam neftin qiymətlərinin aşağı düşməsi fonunda neft ixracatçısı olan ölkələrdə gəlirlərin kəskin azalması həmin ölkələrdə yeni çağırışların yaranmasına və iqtisadiyyatda konseptual islahatların aparılmasına təkan vermişdir. Şaxələndirilmiş iqtisadiyyata, fiskal ehtiyatlara malik və çevik məzənnə siyasətini sistemli

şəkildə həyata keçirən ölkələr resursdan asılılıq ilə bağlı mənfi fəsadlardan daha asan qorunmağa müvəffəq olmuşlar. Dünya Bankının (DB) ehtimallarına əsasən, 2017-ci ildə təbii resursların xalis ixracatçıları olan ölkələrdə Ümumi Daxili Məhsul (ÜDM) orta hesabla 1,8% artmışdır.

Qlobal inkişaf baxımından 2017-ci il bütün dünya iqtisadiyyatı üçün müsbət tendensiyalarla xarakterizə olunmuşdur. Beynəlxalq maliyyə bazarlarında əlverişli şərait, inkişaf yönümlü iqtisadi siyasət və təbii resursların qiymətlərinin sabitləşməsi fonunda dünyanın ÜDM istehsalında 3% artım qeydə alınmışdır ki, bu göstərici 2016-cı ilin yekunlarını (2,4%), həm də 2017-ci ilin iyununda verilən proqnozu (2,7%) əhəmiyyətli dərəcədə üstələyir. Belə ki, inkişaf etmiş ölkələrdə ÜDM artımı 2,3%, Yeni sənayeləşən və inkişaf etməkdə olan ölkələrdə isə 4,3% təşkil etmişdir. Analitik hesabat və proqnozlarda dünya ölkələrində 2017-ci ildə iqtisadi canlanmanın geniş yayılması və dünya ölkələrinin yarısından çoxunda artım tempinin sürətlənməsi xüsusilə vurğulanır.

RESURS İXRACATÇISI ÖLKƏLƏRİNİN NEFTİN UCUZLAŞMASINA İQTİSADI REAKSİYASI

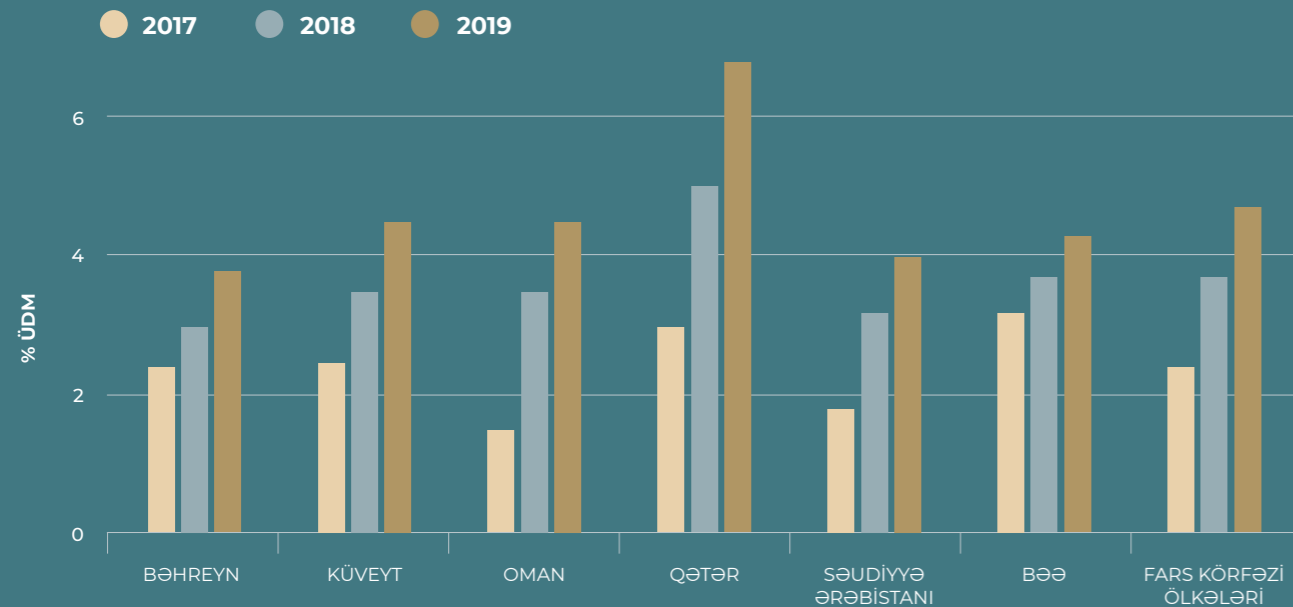
2014-cü ilin iyun ayından 2016-cı ilin yanvarına qədər davam etmiş neft və digər təbii resursların qiymətlərindəki azalma qlobal artımın gözlənilməz ləngiməsi ilə müşayiət olunmuşdur. Eyni zamanda investisiyaların artım tempinin 2012-ci il ilə müqayisədə yarıyadək zəifləməsi iqtisadi aktivlik üzərində əhəmiyyətli mənfi təsir göstərmişdir. İlk olaraq ticarət dövryyəsinə azalma müşahidə olunmuş, bunun nəticəsində isə investisiya qoyuluşunda zəifləmə və məhsuldarlıq artımının ləngiməsi baş vermişdir. Sözügedən proseslər ancaq resurs ixracatçısı olan ölkələrlə məhdudlaşmamış, bir sıra digər ölkələrin iqtisadi inkişafına maneələr törətmişdir.

Ümumilikdə üzən məzənnə rejimlərini tətbiq edən (Rusiya, Albaniya və s.) və daha çox diversifikasiya olunmuş iqtisadiyyata malik ölkələr (Malayziya, Qətər və Bəhreyn) məzənnəni təsbit edən və resurs gəlirlərinin ÜDM-də çox böyük paya malik olduğu ölkələrə nisbətən böhrandan daha sürətli şəkildə bərpa olmağa başlamışdır. Həmçinin bu qrup ölkələrin fiskal balansının pisləşməsi o qədər kəskin olmamışdır. Bunun əsas səbəbi kimi həmin ölkələrin valyutalarının vaxtında ucuzlaşmasının onların büdcə gəlirlərinin azalmasına təsirini yumşaltması və özəl sektorun yeni iqtisadi şəraitlərə uyğunlaşması göstərilə bilər.

Böhranın ilkin şoku keçəndən sonra yanacaq ixracatçıları olan bir sıra ölkələr tərəfindən enerji sektorundan asılılığı azalda biləcək iqtisadi islahatları özündə əks etdirən orta və uzunmüddətli planlar hazırlandı. Qazaxistanın 2015-ci ildə qəbul etdiyi "100 konkret addım" adlı proqram iqtisadiyyatın şaxələndirilməsinə təkan vermək, rəqabət qabiliyyətliyi və şəffaflığı artırmaq məqsədlərini daşımışdır. Müxtəlif ölkələrdə bu istiqamətdə atılan addımlara əmək bazarının çevikləndirilməsi, xarici investisiyalara dəstək, kapital investisiyalarının genişləndirilməsi və ümumi biznes çərçivəsinin təkmilləşdirilməsi daxildir. Fars Körfəzi regionuna daxil olan neft ölkələrinin 5% əlavə dəyər vergisini tətbiq etmək qərarı isə onları qeyri-neft sektorundakı gəlirlərinin artımına hədəfləmişdir. Həmçinin 2014-2016-cı illər ərzində inkişaf etməkdə olan neft ixracatçısı ölkələrinin yarısından çoxu enerji subsidiyalarını azaltmışdır. Bir sıra ölkələrdə hazırda gedən islahatlar zamanı həmçinin yoxsul təbəqələrin hiss etdiyi mənfəət təsirlərin qarşısını almaq məqsədilə sosial sığorta mexanizmləri gücləndirilmişdir (Əlcəzair, Anqola, Səudiyyə Ərəbistanı).

Resurs asılılığına qarşı tədbirlər arasında Səudiyyə Ərəbistanının "Saudi Vision 2030" planı öz strateji yanaşması ilə seçilir. Krallığı global investisiya nəhənginə çevirmək məqsədini daşıyan bu proqrama əsasən, ölkənin suveren fondu dünyada nömrə bir olmalı, ən qabaqçıl və innovativ texnologiyalar tətbiq olunmalı və dövlət qulluğu və xidmətləri dərinlən islah olunmalıdır. "Saudi Vision" dövlət xərclərinin keyfiyyətinə xüsusi önəm verir. Hazırda mövcud investisiya xərcləri, onların təsdiqlənmə mexanizmləri və real iqtisadi faydası təhlil olunmaqdadır. Hökumət dövlət qurumlarının fəaliyyətini "performansın ölçülməsi" üsulları ilə qiymətləndirmək üçün layihə menecmenti üzrə xüsusi idarələr yaratmışdır.

FARS KÖRFƏZİ ÖLKƏLƏRİNİN QEYRİ-NEFT SEKTORUNUN ARTIM PROQNOZLARI

Mənbə: "Oxford Economics" və "Haver Analytics"

Nəhayət, böhran nəticəsində resurs ölkələrinin fiskal siyasətindəki zəifliklər üzə çıxmışdır. Misal üçün, resurs tsikllərinin iqtisadi aktivlik və dövlət büdcəsinə təsirini azalda biləcək fiskal qaydalar inkişaf etməkdə olan neft ixracatçısı ölkələrinin təxminən 25 %-də mövcud olmuşdur. Bundan əlavə, bəzi ölkələr öz fiskal qaydalarına uyğun siyasət apara bilməmiş (məsələn, Nigeriya) və ya Rusiya kimi ölkələr bu qaydaları xərcləri artırmaq məqsədilə dəyişdirmişdir. Beləliklə, uzunmüddətli büdcə davamlılığını təmin etmək üçün daha dayanıqlı və işlək fiskal çərçivələrə ehtiyac yaranmışdır.

Global artımla bağlı DB-nin proqnozları artım göstəricisinin növbəti bir neçə ildə dayanıqlı olacağını və hətta resurs ixracatçıları arasında baş verə biləcək sıçrayış hesabına sürətlənə biləcəyini istisna etmir. Bununla yanaşı, gələcəkdə artımla bağlı ümumi mənzərə iqtisadi artımın əhəmiyyətli dərəcədə geriləyə biləcəyi riskinin də mümkünlüyünü qeyd edir və buna səbəb kimi azalan məhsuldarlıq, maliyyə və aktivlər bazarlarında kəskin dəyişikliklər və fiskal dayanıqlılığın olmaması göstərilir. DB sözügedən geriləmənin aradan qaldırılması, potensial artımın təmin edilməsi və yaşayış standartlarının yüksəldilməsi üçün əsas diqqətin struktur siyasətinə verilməsini tövsiyə edir.

DB 2018-ci ildə dünyada iqtisadi artımın 3,1% olacağını (aparıcı iqtisadiyyatlarda 2,2%, inkişaf etməkdə olan ölkələr qrupunda 4,5%) proqnozlaşdırır. Beynəlxalq Valyuta Fondu (BVF) isə daha optimist yanaşaraq global artımın 3,9% səviyyəsində (aparıcı iqtisadiyyatlarda 2,3%, inkişaf etməkdə olan ölkələr qrupunda 4,9%) olacağını güman edir. Həmçinin, DB Azərbaycan iqtisadiyyatında iqtisadi artımın 2018-ci ildə 0,9% olmasını (BVF-yə görə 1,3%) və bu göstəricinin 2020-ci ildə 2,6%-ə qədər artacağını proqnozlaşdırır.

Ölkə iqtisadiyyatı və ARDNF. 2017-ci ildə qarşısına qoyulmuş məqsəd və vəzifələrin icrasına uyğun olaraq ARDNF tərəfindən neft və qaz sazişlərinin həyata keçirilməsi ilə bağlı gəlirlərin gələcək nəsillər üçün toplanması və idarə edilməsi təmin edilmişdir. Belə ki, ötən il ərzində xam neftin orta satış qiymətinin proqnoza qarşı yüksək olması, digər tərəfdən ARDNF-nin büdcə xərclərinin təsdiq olunan büdcəyə nisbətən aşağı icrası sayəsində Fondun büdcəsinin profisit ilə yekunlaşmasına şərait yaranmış, yığımın və ARDNF-nin aktivlərinin artırılmasına nail olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı (ARMB) tərəfindən elan edilmiş "tənzimlənən üzən məzənnə rejimi", xam neftin qiymətləri və ölkənin tədiyyə balansının göstəriciləri 2017-ci ildə manatın məzənnəsinə təsir edən əsas amillər sırasında olmuşdur. ABŞ dollarının manata qarşı rəsmi məzənnəsi ilin əvvəlində 1,77 manat səviyyəsindən yanvar ayının sonlarında 1,92 manata qalxmış, lakin bundan sonra qısa zamanda enərək ilin əksər hissəsi ərzində 1,70-1,72 manat intervalında olmuşdur. Orta illik inflyasiya göstəricisi 12,9% təşkil etmiş, ÜDM-in həcmi 2017-ci ildə nominal rəqəmlərdə 70 135,1 milyon manata qədər, real ifadədə isə 0,1% artmışdır (müqayisə üçün, 2016-cı ildə ÜDM 3,1% azalmış, 2015-ci ildə isə 1,1% artmışdır).

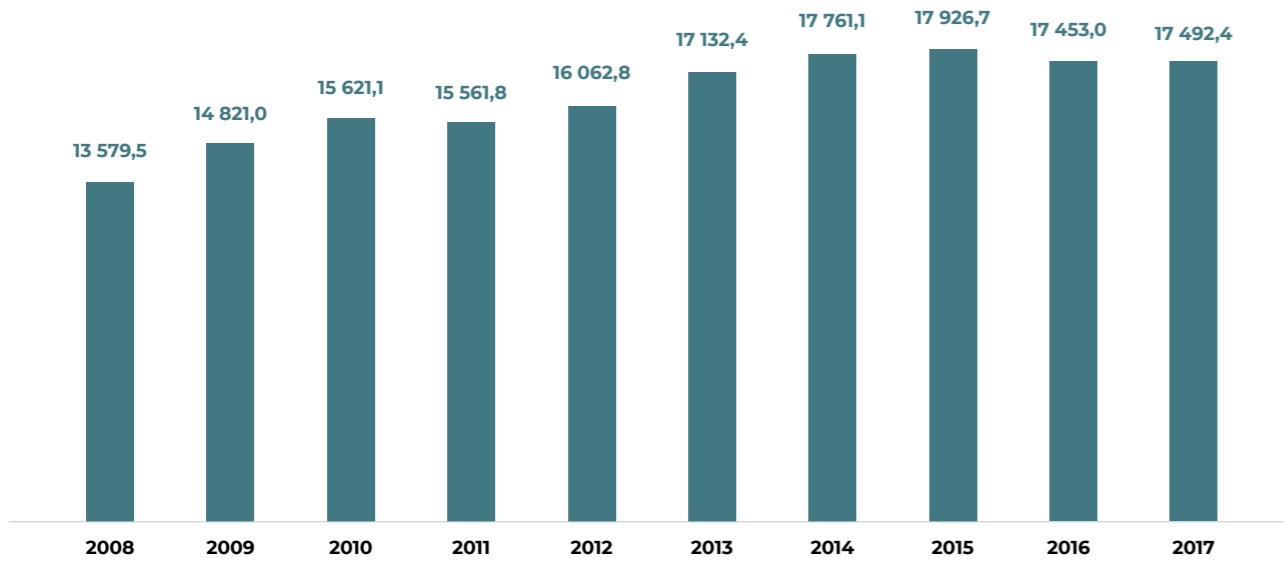
2017-ci ildə adambaşına düşən ÜDM-in dəyəri 7 205 manat olmuş, 2016-cı ilin müvafiq göstəricisi ilə müqayisədə 0,9% azalmışdır. Eyni zamanda, BVF-nin qiymətləndirməsinə əsasən, alıcılıq qabiliyyəti nəzərə alınarkən hesablanan ÜDM-in adambaşına düşən payı 17 492 ABŞ dolları təşkil etmişdir.

Əhalinin gəlirləri əvvəlki il ilə müqayisədə nominal ifadədə 8,3% artaraq, 49 162,9 milyon manata qədər yüksəlmişdir. Adambaşına düşən gəlirin məbləği 7,2% artaraq 5 050,5 manata, orta aylıq nominal əmək haqqı isə 6,2%* artaraq 525* manata çatmışdır.

Bütün icbari və könüllü haqlar ödənildikdən sonra əhalinin sərəncamında əvvəlki ilin müvafiq məbləğindən nominal ifadədə 8,5% çox və ya 44 983,3 milyon manat səviyyəsində vəsait qalmışdır. Ölkədə istehsal edilən ÜDM-in 62,8%-lik payı qeyri-neft sektorunun payına düşmüşdür.

* 2017-ci ilin yanvar-noyabr ayları üzrə

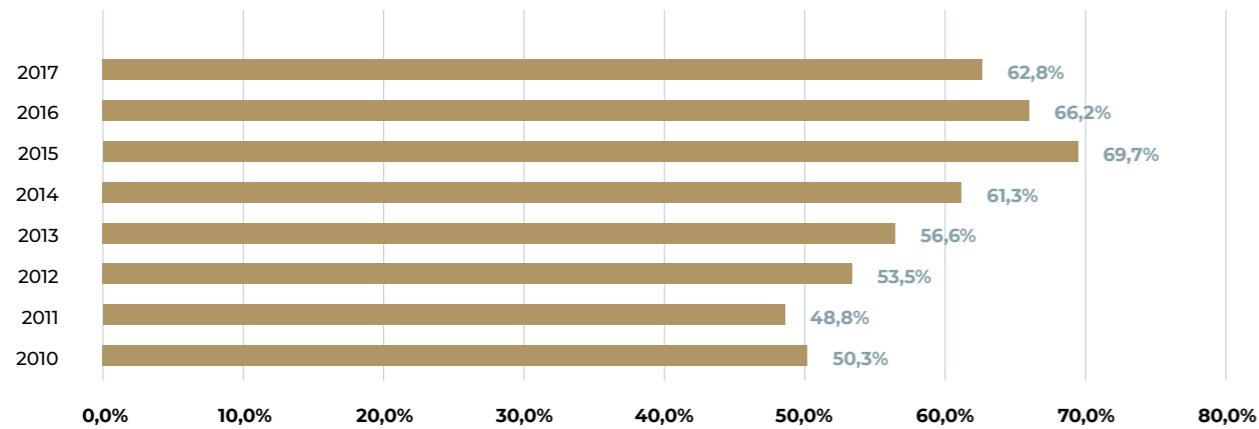
QRAFİK 4.1.1. ALICILIQ QABİLİYYƏTİ PARİTETİ QİYMƏTLƏRİ İLƏ ADAMBAŞINA DÜŞƏN ÜDM (CARİ BEYNƏLXALQ DOLLAR İLƏ)

Mənbə: BVF

Ümumi həcmi 70 135,1 milyon manat təşkil edən ÜDM-in 55,2%-i malların istehsalı, 37,5%-i xidmətlər, 7,3%-i isə məhsula və idxala xalis vergilərin payına düşmüşdür. Əvvəlki il ilə müqayisədə qeyri-neft sektorunda əlavə dəyər istehsalı real hesabla 2,7% artmış, neft sektorunda isə bu göstərici üzrə dəyişiklik olmamışdır.

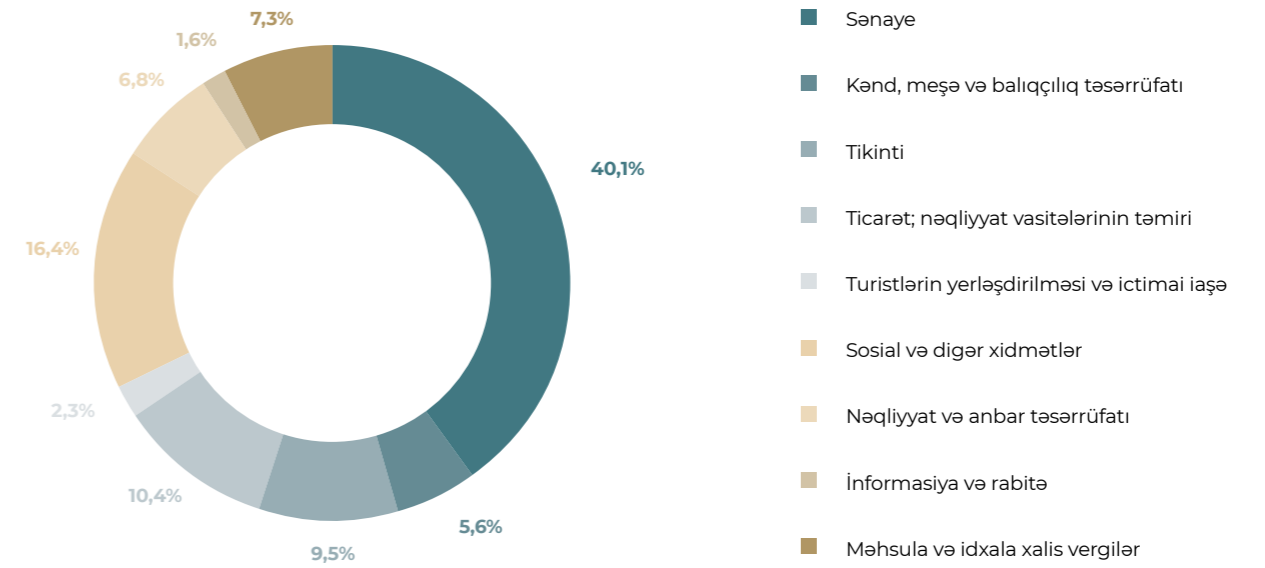
QRAFİK 4.1.2. QEYRİ-NEFT SEKTORUNUN ÜDM-DƏ PAYI

Mənbə: Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi

Eyni zamanda, xidmətlər sektorunda nisbi sabitlik hökm sürmüşdür. Ötən ildə sənaye sektoru Azərbaycan iqtisadiyyatının strukturunda aparıcı rolunu oynamaqda davam etmiş, onun ÜDM-də payı 40,1% təşkil etmişdir.

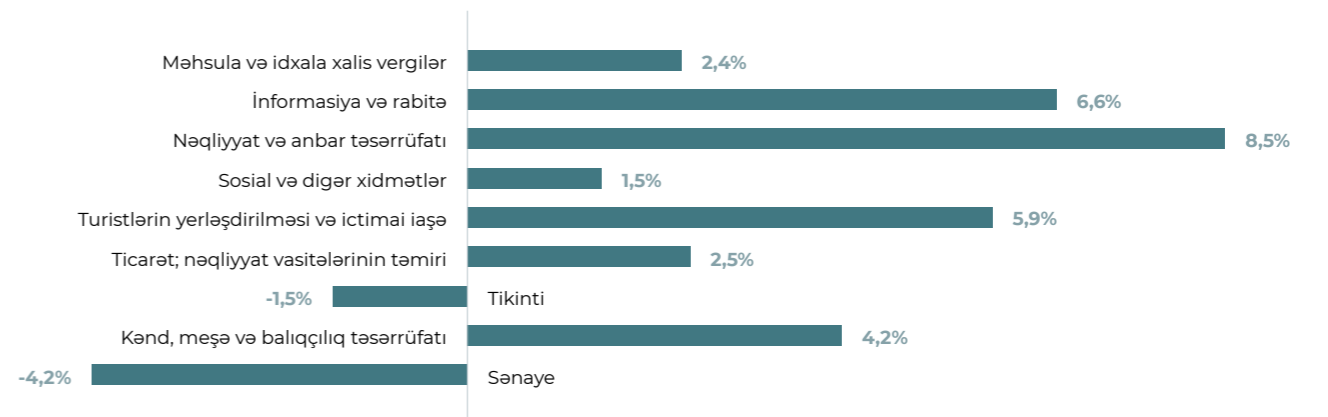
QRAFİK 4.1.3. ÜDM-İN İSTEHSAL STRUKTURU

Mənbə: ARDSK

2017-ci ildə Azərbaycan iqtisadiyyatının əksər sahələrində real artım qeydə alınmışdır. Xüsusilə də, sözügedən sahələrin prioritet olduğunu nəzərə alaraq, informasiya və rabitə (6,6%), turizm və ictimai işə (5,9%) və kənd təsərrüfatı (4,2%) sektorlarının irəliləyişi diqqət çəkir. Həmçinin iqtisadi aktivlik üçün vacib olan və çoxsaylı iş yerləri ilə təmin edən tikinti sektorunun 2016-cı ildəki kəskin azalması prosesinin sona çatması vurğulanmalıdır.

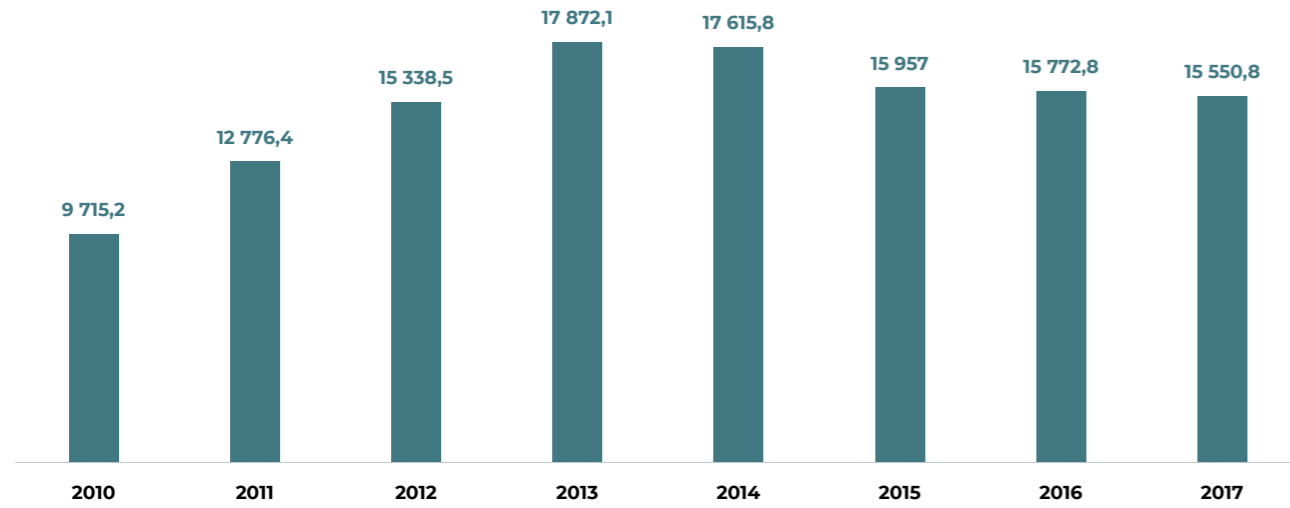
QRAFİK 4.1.4. İSTEHSAL SAHƏLƏRİNİN ARTIM TEMPLƏRİ

Mənbə: ARDSK

Hesabat ilində Azərbaycanda əsas kapitala yönəldilmiş vəsait 2016-cı il ilə müqayisədə real ifadədə 2,6% azalaraq 15 550,8 milyon manat təşkil etmişdir. Həmin məbləğdən 44,6%-i daxili, 55,4%-i isə xarici investisiyaların payına düşmüşdür. Vəsaitin 73,6%-i bilavasitə tikinti-quraşdırma işlərinin yerinə yetirilməsinə sərf olunmuşdur.

QRAFİK 4.1.5. ƏSAS KAPİTALA QOYULAN VƏSAİTLƏRİN DİNAMİKASI (MİLYON MANAT İLƏ)

Mənbə: Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi

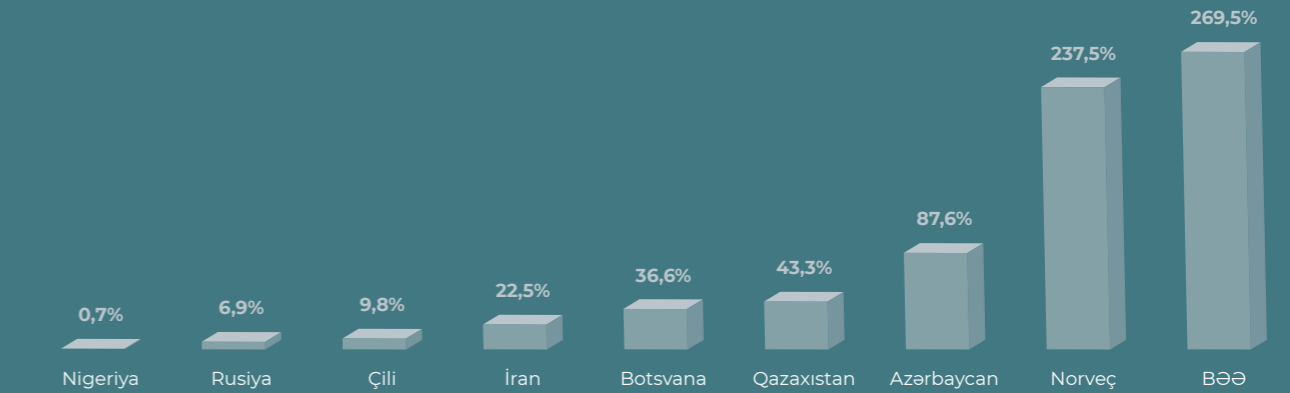
STRATEJİ VALYUTA EHTİYATLARI

31 dekabr 2017-ci il tarixinə, ölkənin strateji valyuta ehtiyatlarının (ARDNF və ARMB) həcmi 41 141,1 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir və onların 87%-i ARDNF-nin aktivlərinin payına düşür.

EHTİYAT FONDLARININ ÜDM-Ə NİSBƏTİ

2016-cı ilin sonuna olan məlumata əsasən, ehtiyat fondlarının ÜDM-ə nisbəti Rusiyada 6,9% və Qazaxıstanda 43,3% təşkil etmişdir. Bu göstəriciyə görə Azərbaycan (87,6%) qeyd edilən ölkələri qabaqlamışdır. Həmçinin ARDNF-nin həmin tarixə olan vəsaiti ölkənin təqribən 2 illik mal və xidmətlərin idxalına bərabər idi, bu göstəriciyə görə Azərbaycan Qazaxıstan, İran, Rusiya, Çili və bir sıra digər ölkələri üstələyir.

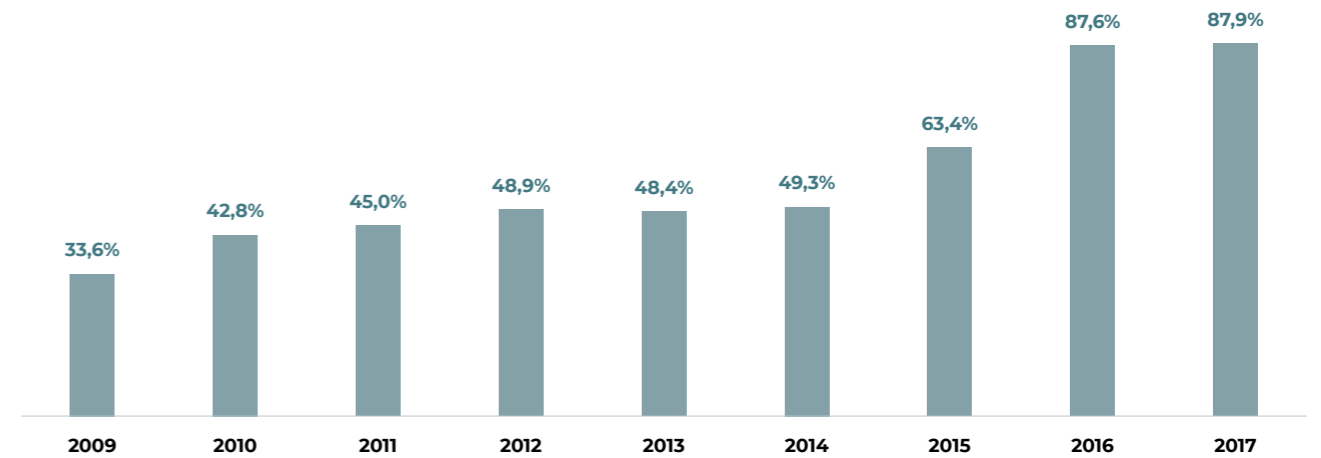
EHTİYAT FONDLARININ VƏSAİTİNİN ÜDM-Ə NİSBƏTİ, 2016-CI İLİN SONUNA

Mənbə: BVF, SFi

2017-ci ildə də əvvəlki illərdə olduğu kimi ARDNF-nin vəsaitinin ÜDM-də payında artım müşahidə edilmişdir. 2017-ci ildə dollar ifadəsində ARDNF-nin vəsaitinin ÜDM-ə nisbəti 87,9%-ə çatmışdır.

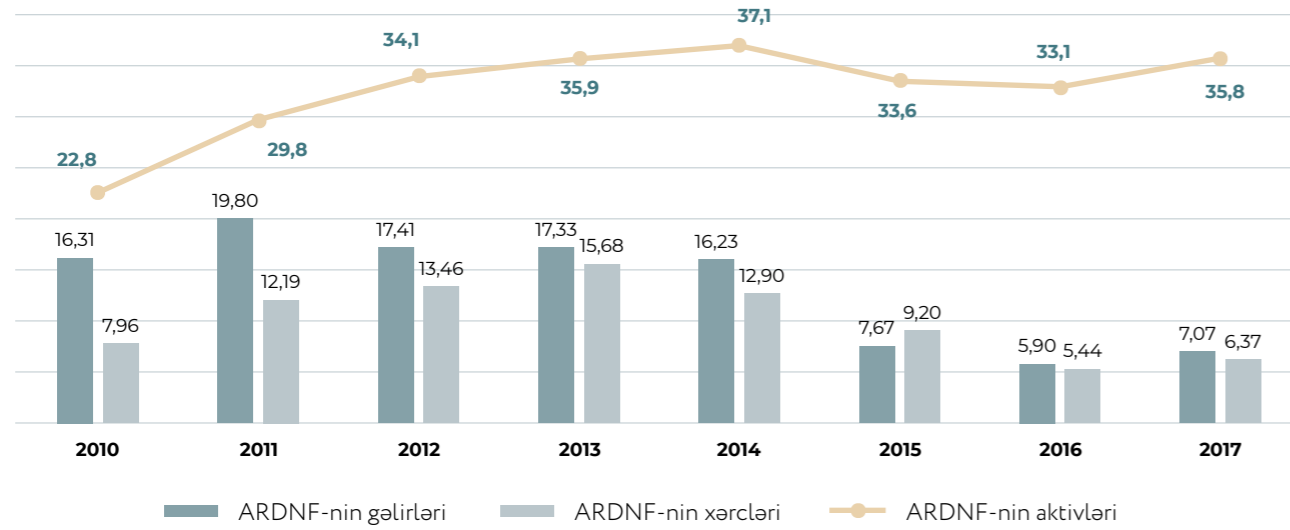
QRAFİK 4.1.6. ARDNF-NİN AKTİVLƏRİNİN ÜDM-Ə NİSBƏTİ

Mənbə: ARDNF və ARDSK

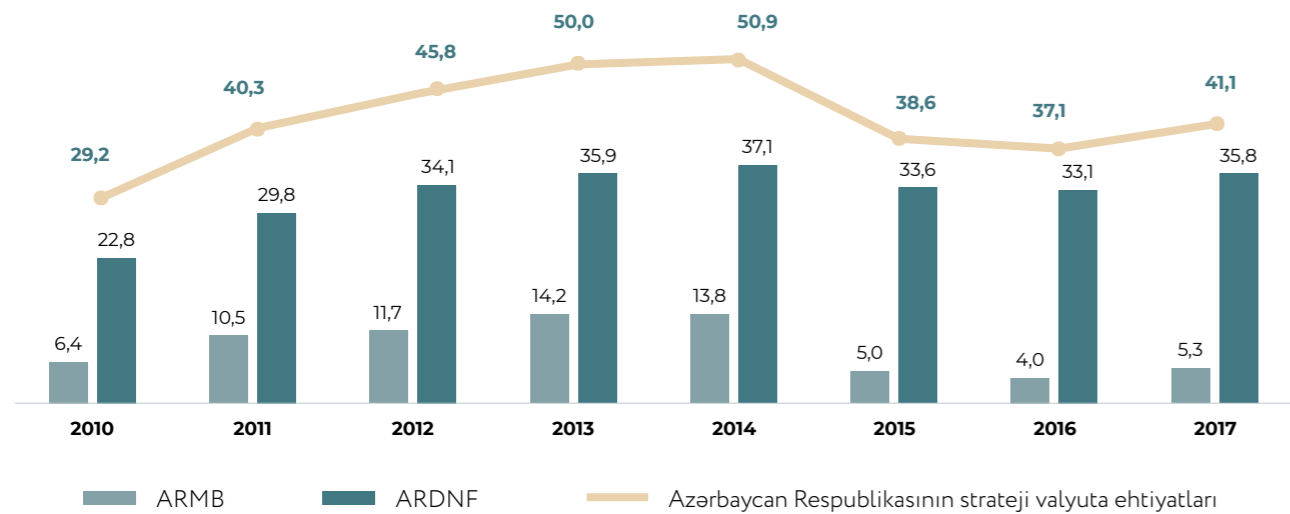
2014-2016-cı illərdə enerji bazarında neftin qiymətlərinin kəskin şəkildə aşağı düşməsi ARDNF-nin gəlirlərinin azalmasına səbəb olmuş və nəticədə ARDNF-nin daxilolmaları 2016-cı ildə 5,9 milyard ABŞ dolları təşkil etmişdir ki, 2014-cü ildə bu rəqəm 16,2 milyard ABŞ dolları olmuşdur. Gəlirlərin azalması ilə ARDNF-nin ehtiyatları 2014-cü ildəki 37,10 milyard ABŞ dollarından 2016-cı ildə 33,15 milyard ABŞ dollarına kimi azalmışdır. Lakin 2017-ci il ərzində ARDNF-nin gəlirləri, eləcə də aktivləri yenidən artım dinamikasına malik olmuş və müvafiq olaraq gəlirlər 7,1 milyard ABŞ dolları, aktivlər isə 35,8 milyard ABŞ dolları səviyyəsinə qədər yüksəlmişdir.

QRAFİK 4.1.7. ARDNF-NİN GƏLİR, XƏRC VƏ AKTİVLƏRİ (MİLYARD ABŞ DOLLARI İLƏ)

2017-ci ilin sonuna ARMB-nin rəsmi valyuta ehtiyatları ilin əvvəli ilə müqayisədə təxminən 1,36 milyard ABŞ dolları (34,2%) artaraq 5 334,6 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir. Beləliklə, strateji valyuta ehtiyatlarının (ARDNF və ARMB) həcmi 41,14 milyard ABŞ dolları təşkil etmişdir.

QRAFİK 4.1.8. STRATEJİ VALYUTA EHTİYATLARI (MİLYARD ABŞ DOLLARI İLƏ)

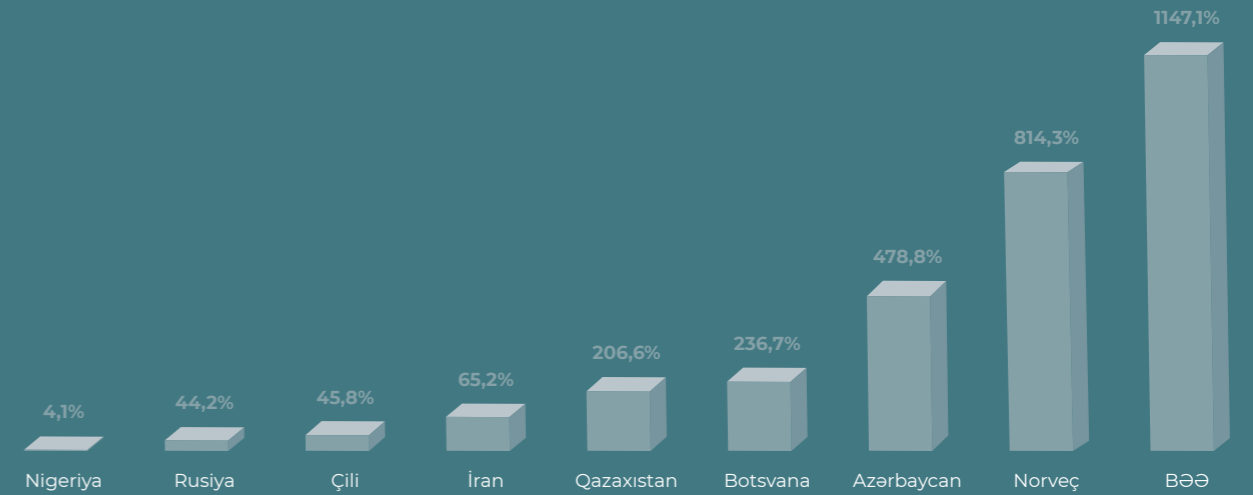
Mənbə: ARDNF və ARMB

FİSKAL DAYANIQLIĞIN TƏMİN EDİLMƏSİ

2017-ci ildə ölkədə fiskal tarazlığın qorunmasında ARDNF-nin böyük rolu olmuşdur. Belə ki, 2017-ci ildə dövlət büdcəsinin daxilolmalarının 6,1 milyard manatı və yaxud 37,1%-i ARDNF-dən dövlət büdcəsinə köçürülən transfert ödənişləri hesabına formalaşmışdır ki, xam neftin qiymətlərindən asılı olmayaraq ARDNF tərəfindən dövlət büdcəsi qarşısında öhdəliklərin vaxtında icrası təmin edilmiş, bununla da xam neftin aşağı olduğu dövrdə xarici şokların neqativ təsirini ARDNF üzərinə götürməklə ölkədə fiskal sabitliyin qorunması təmin edilmişdir. Eyni zamanda Azərbaycan Respublikası Maliyyə Sabitliyi Şurasının təsdiq etdiyi 2017-ci il üçün nəzərdə tutulan, habelə ARDNF-nin 2017-ci il büdcəsinə daxil edilmiş "Makroiqtisadi sabitliyin təmin edilməsi məqsədilə Mərkəzi Banka transfert" ilə bağlı xərc maddəsi çərçivəsində maliyyələşdirilən tədbirlər sayəsində ölkənin valyuta bazarında sabitliyə nail olunmuşdur.

ARDNF-nin aktivlərinin artması, ölkənin maliyyə dayanıqlılığının qorunmasına və borclanma əmsalının aşağı düşməsinə müsbət təsir etmişdir. Belə ki, 2016-cı ilin statistik nəticələrinə görə ARDNF-nin aktivləri dövlət borcunu 4,8 dəfə üstələmişdir ki, bu göstərişə görə Azərbaycan Rusiyanı (44,2 %) təqribən 11 dəfə və Qazaxıstanı (206,6%) isə 2 dəfədən çox qabaqlayır.

EHTİYAT FONDLARININ ÜMUMİ DÖVLƏT BORCUNA NİSBƏTİ (2016-CI İLİN NƏTİCƏLƏRİNƏ GÖRƏ)

Mənbə: BVF, SFI

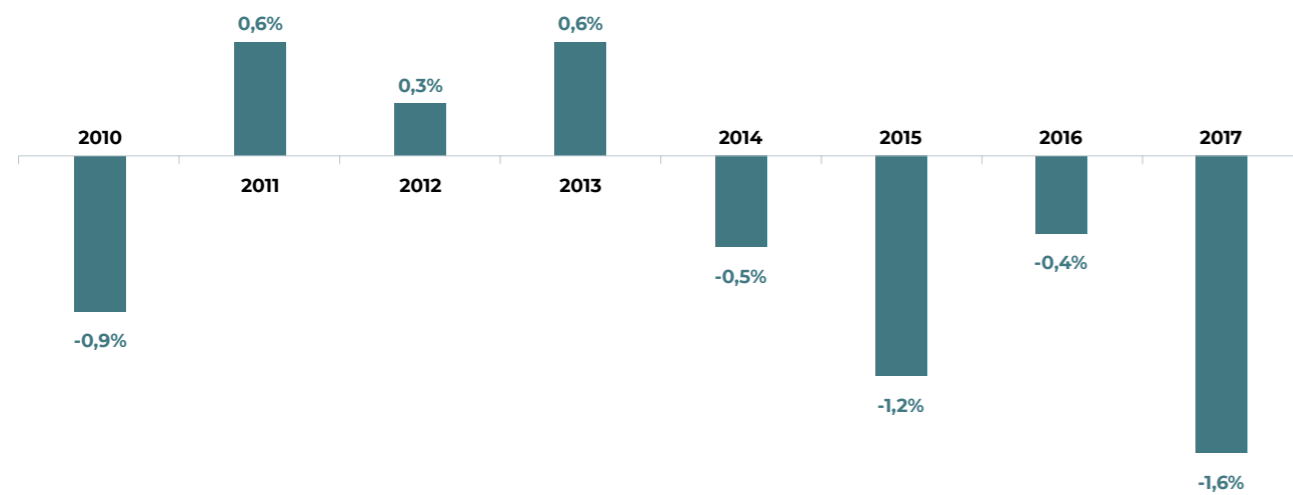
EHTİYAT FONDLARININ VƏSAİTİNİN ADAMBAŞINA DÜŞƏN NİSBƏTİ (MİN ABŞ DOLLARI İLƏ)

Mənbə: BVF, SFI

2017-ci ildə dövlət büdcəsinin gəlirləri 16 446,9 milyon manat, xərcləri isə 17 588,4 milyon manat həcmində icra olunmuş və dövlət büdcəsinin gəlirlərinin 6 100,0 milyon manatını (37,1%) ARDNF-nin transfertləri təşkil etmişdir. 2017-ci ildə dövlət büdcəsinin kəsiri ÜDM-in (70 135,1 milyon manat) -1,6%-ni təşkil etmişdir.

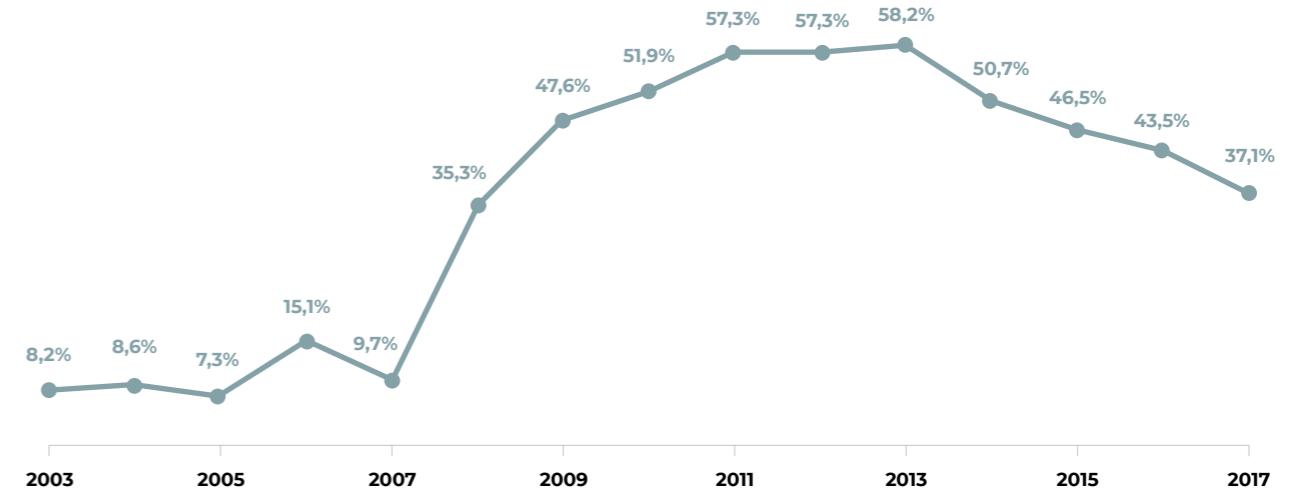
QRAFİK 4.1.9. 2010-2017-Cİ İLLƏR ƏRZİNDƏ AZƏRBAYCAN DÖVLƏT BÜDCƏSİNİN PROFİSİTİ/KƏSİRİNİN ÜDM-Ə NİSBƏTİ

Mənbə: ARMB və Azərbaycan Respublikasının 2016-cı il dövlət büdcəsinin icrası haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

2003-2017-ci illərdə ARDNF tərəfindən dövlət büdcəsinə ümumilikdə 77,6 milyard manat vəsait transfert edilmişdir.

QRAFİK 4.1.10. ARDNF-NİN TRANSFERTİNİN DÖVLƏT BÜDCƏSİNİN GƏLİRLƏRİNDƏ PAYI

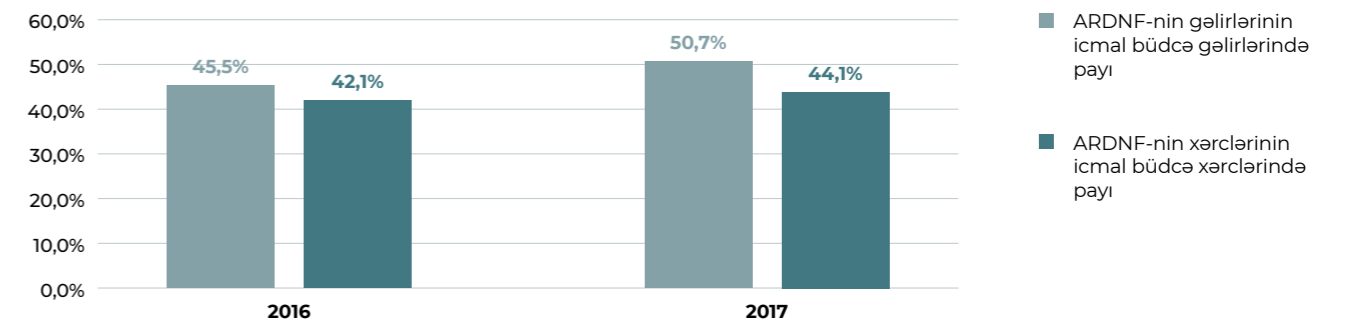
Mənbə: ARDNF, ARDSK

Hesabat ilində xam neftin orta satış qiymətinin 52,9 ABŞ dolları səviyyəsində olması, eləcə də ARDNF-nin idarəetmə gəlirlərinin manat ifadəsində təsdiq olunmuş büdcə ilə müqayisədə daha çox olması ARDNF-nin ümumi gəlirlərinin büdcəyə nisbətən 12,2% artıq icrasına şərait yaratmışdır. Bununla yanaşı, ilin sonuna ARDNF-nin büdcə xərclərinin təsdiq olunan büdcəyə nisbətən daha az (72,3%) icra olunması ARDNF-nin büdcəsinin profit ilə yekunlaşmasına şərait yaratmışdır. 2001-2017-ci illər ərzində ARDNF-nin daxilolmaları 137,87 milyard ABŞ dolları sə-

viyyəsində olmuş, bu vəsaitin təxminən 35,8 milyard ABŞ dolları (26%) yığıma yönəldilmişdir.

ARDNF-nin gəlirləri nəzərə alınmadan icmal büdcənin kəsiri. 2017-ci ildə ARDNF-nin gəlir və xərcləri icmal büdcənin gəlir və xərclərinin mühüm bir hissəsini təşkil etmişdir. 2017-ci ilin sonuna icmal büdcənin gəlirləri 23 951,6 milyon manat, xərcləri isə 24 982,6 milyon manat icra olunmuş və bunun 50,7%-ni ARDNF-nin gəlirləri, 44,1%-ni isə ARDNF-nin xərcləri təşkil etmişdir.

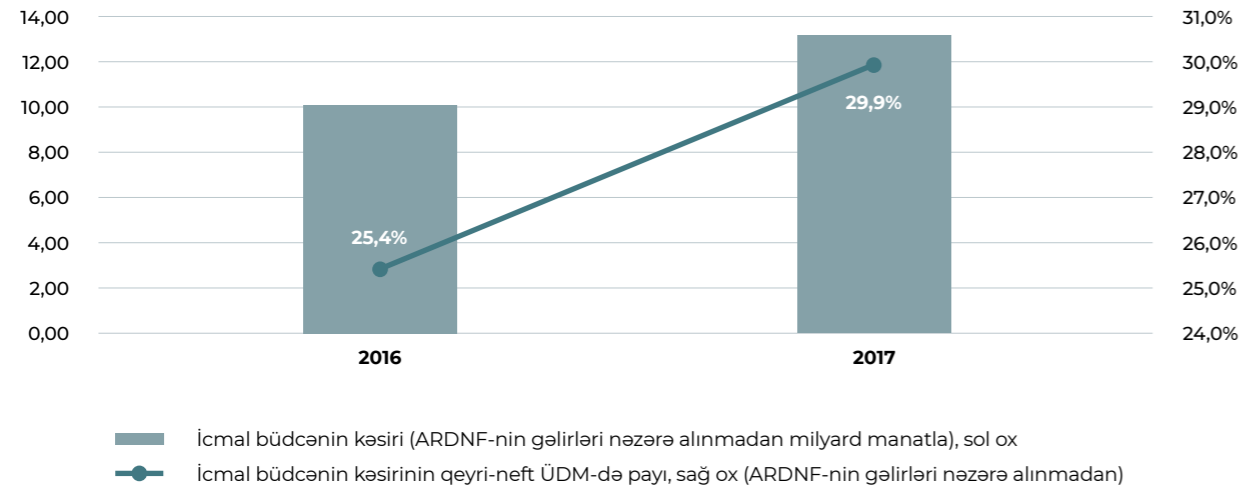
QRAFİK 4.1.11. ARDNF-NİN GƏLİR VƏ XƏRCLƏRİNİN İCMAL BÜDCƏDƏ PAYI

Mənbə: ARDNF və Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi

Eyni zamanda ARDNF-nin gəlirləri nəzərə alınmadan icmal büdcənin kəsiri hesabat ilinin göstəricilərinə əsasən 13,17 milyard manata bərabər olmuşdur ki, bu da həmin il üzrə ÜDM-in 18,78%-nə, qeyri-neft isə ÜDM-in 29,9%-nə bərabərdir.

QRAFİK 4.1.12. ARDNF-NİN GƏLİRLƏRİ NƏZƏRƏ ALINMADAN İCMAL BÜDCƏNİN KƏSİRİ

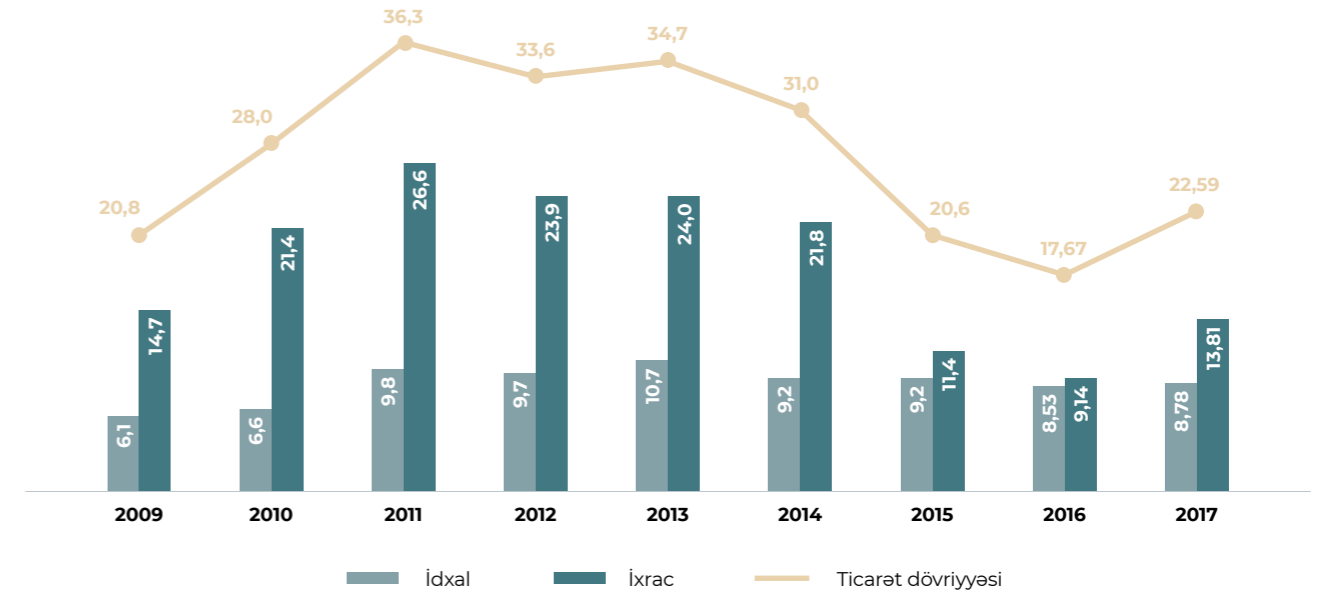

Mənbə: ARDNF, ARDSK və Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi

XARİCİ TİCARƏT

Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin (ARDGK) statistik məlumatlarına əsasən, hesabat ilində xarici ticarət əməliyyatlarının həcmi 22,59 milyard ABŞ dollarına bərabər olmuş və bunun 13,81 milyard ABŞ dolları ixracın, 8,78 milyard ABŞ dolları isə idxalın payına düşmüşdür. Hesabat ilində xarici ticarət əməliyyatlarının həcmində 2016-cı il ilə müqayisədə 27,8% artım müşahidə edilmişdir, ixrac əməliyyatlarının həcmi 51,1%, idxal əməliyyatlarının həcmi isə 2,9% artmışdır.

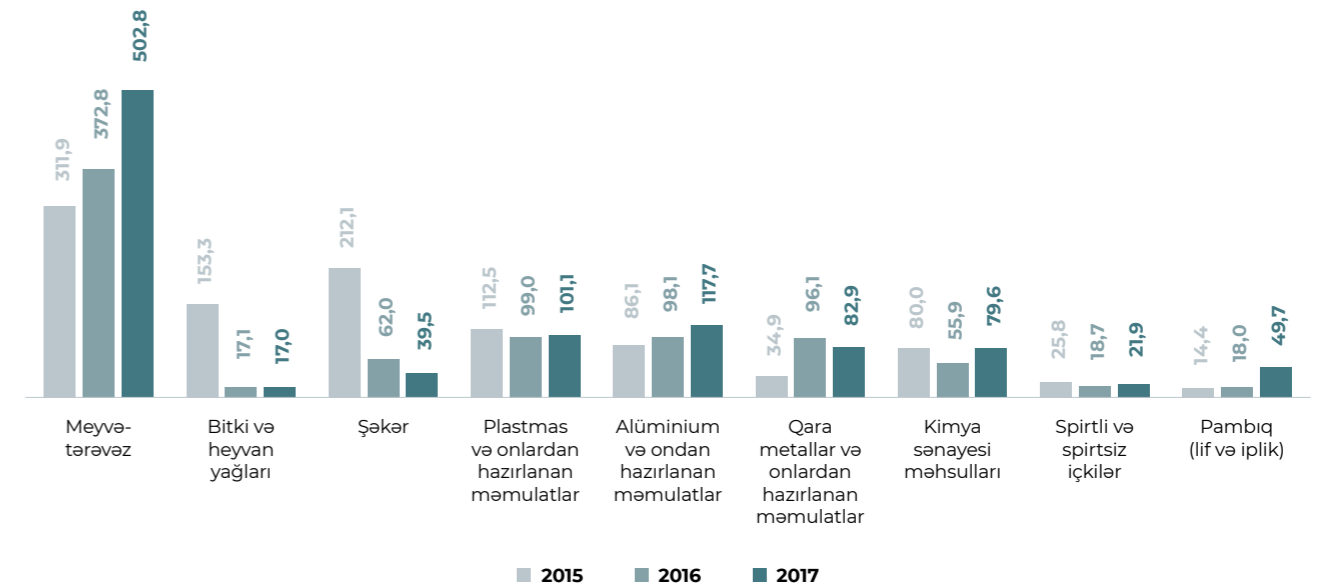
QRAFİK 4.1.13. XARİCİ TİCARƏT ƏMƏLİYYATLARI (MİLYARD ABŞ DOLLARI İLƏ)

Mənbə: ARDGK

Qeyri-neft sektorunda ixrac. 2017-ci ildə qeyri-neft məhsullarının ixracında əsas yeri meyvə-tərəvəz, plastmas, alüminium, qara metallar və onlardan hazırlanan məmulatlar, şəkər, kimya sənayesi məhsulları təşkil etmişdir. Qrafik 4.1.14.-dən görüldüyü kimi, əsas ixrac məhsullarından meyvə-tərəvəz və pambıq ixracında illər üzrə əhəmiyyətli artım, bir çox məhsul üzrə isə azalma müşahidə edilmişdir.

QRAFİK 4.1.14. QEYRİ-NEFT SEKTORUNDA ƏN ÇOX İXRAC OLUNAN MALLAR (MİLYON ABŞ DOLLARI İLƏ)

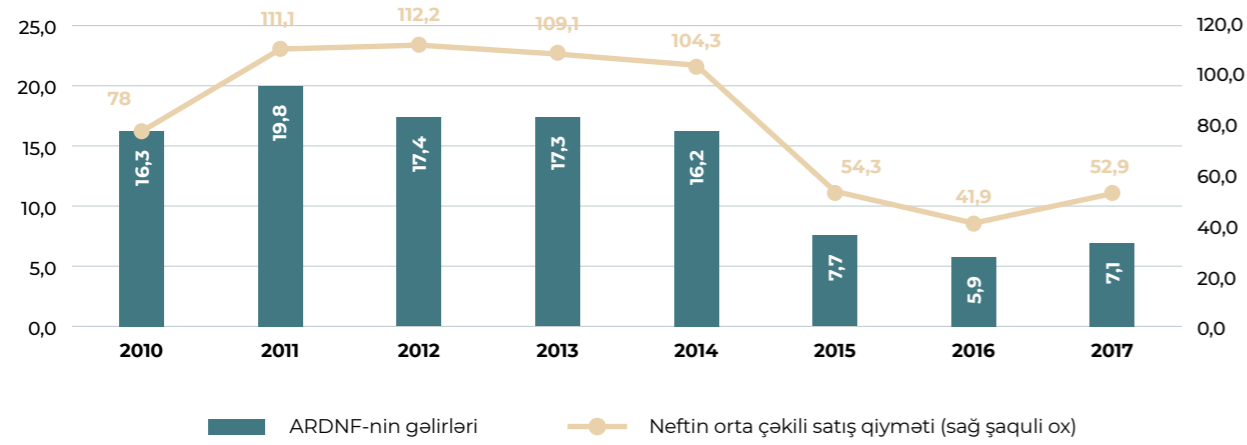

Mənbə: ARDGK

4.2. ARDNF-NİN GƏLİRLƏRİ

2017-ci ildə öncəki il ilə müqayisədə ARDNF-nin karbohidrogenlərin satışından daxilolmalarında artım müşahidə edilmiş, neftin bir barelinin orta satış qiyməti 2016-cı ildə təqribən 41,9 ABŞ dolları təşkil etdiyi halda, hesabat ilində bu göstərici 52,9 ABŞ dollarına bərabər olmuşdur. Hesabat ilində ARDNF-nin büdcə gəlirlərinin formalaşma mənbələrini Azərbaycan Respublikasının payına düşən karbohidrogenlərin satışından əldə edilmiş gəlirlər, bonus ödənişləri, akrhesabı ödənişlər, neftin və qazın Azərbaycan Respublikasının ərazisi ilə ötürülməsindən əldə edilən gəlirlər (tranzit haqqı) və ARDNF-nin vəsaitlərinin idarə edilməsindən əldə edilən gəlirlər təşkil etmişdir. 2017-ci ilin sonuna bu gəlir maddələri üzrə ARDNF-nin ümumi daxilolmaları 12 137,5 milyon manat (7 065,5 milyon ABŞ dolları) təşkil etmişdir. ARDNF-nin gəlirlərində 2016-cı il ilə müqayisədə dollar ifadəsində 19,9% artım baş vermişdir.

QRAFİK 4.2.1. ARDNF-NİN GƏLİRLƏRİ (MİLYARD ABŞ DOLLARI İLƏ) VƏ NEFTİN ORTA SATIŞ QİYMƏTLƏRİ (ABŞ DOLLARI İLƏ)

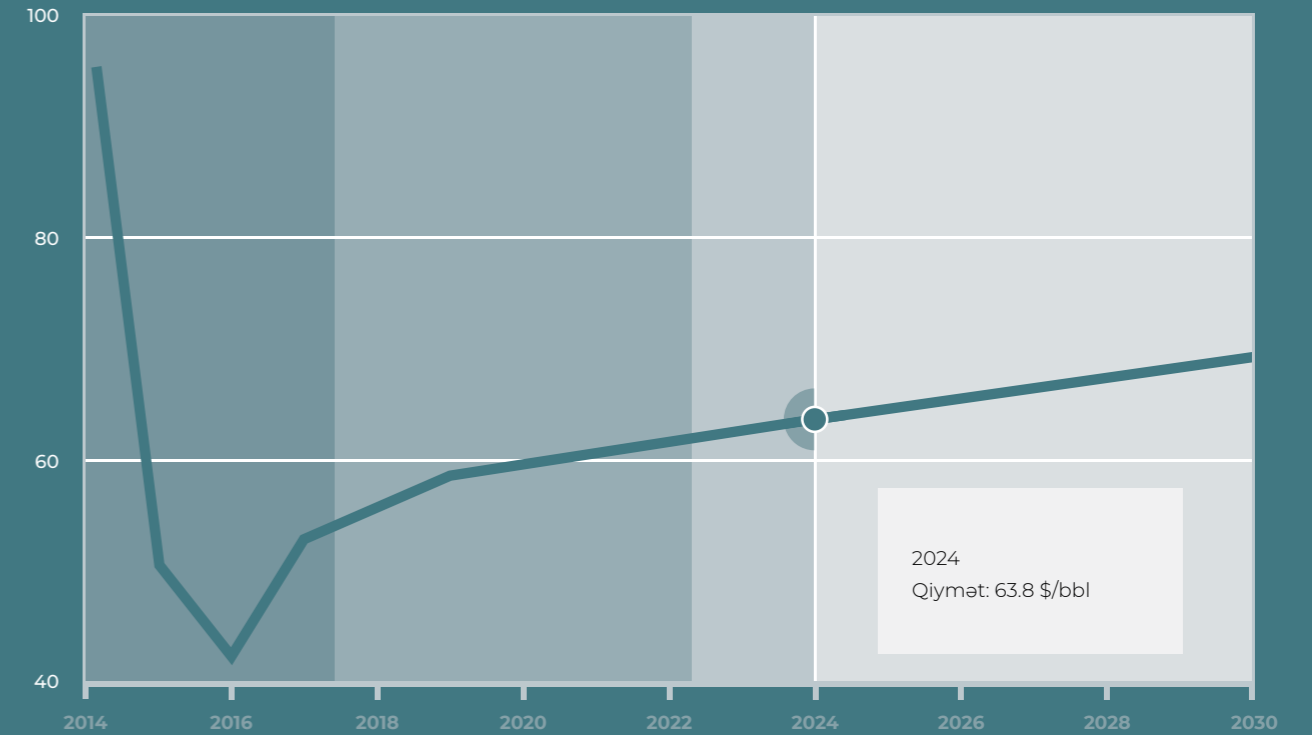

Mənfəət neftinin və qazın satışından əldə edilən gəlirlər. 2017-ci ildə mənfəət neftinin və qazın satışından əldə edilən gəlirlər maddəsi üzrə ARDNF-nin büdcəsinə 11 030,0 milyon manat və ya 6 409,6 milyon ABŞ dolları məbləğində vəsait daxil olmuşdur.

2018-Cİ İLDƏ VƏ GƏLƏCƏKDƏ NEFT QİYMƏTLƏRİ

DB və BVF-nin neftin 2018-ci ildəki qiymətlərinə dair proqnozları bir-birindən fərqlənir. Ötən ilin yanvar ayında dərc edilmiş bülletenlərdə, BVF neft qiymətinin 2017-ci ilin orta səviyyəsi ilə müqayisədə 11,7%, DB isə 9,4% artacağını proqnozlaşdırır. Qeyd etmək lazımdır ki, hazırkı qiymət göstəriciləri DB-nin 2017-ci il üçün proqnozlarının daha dəqiq olmasına işarə edir. Bu təşkilat cari ilin əvvəlində orta qiymət səviyyəsinin 53 ABŞ dolları təşkil edəcəyini bildirmişdir, BVF-nin proqnozu isə 50 ABŞ dolları olmuşdur.

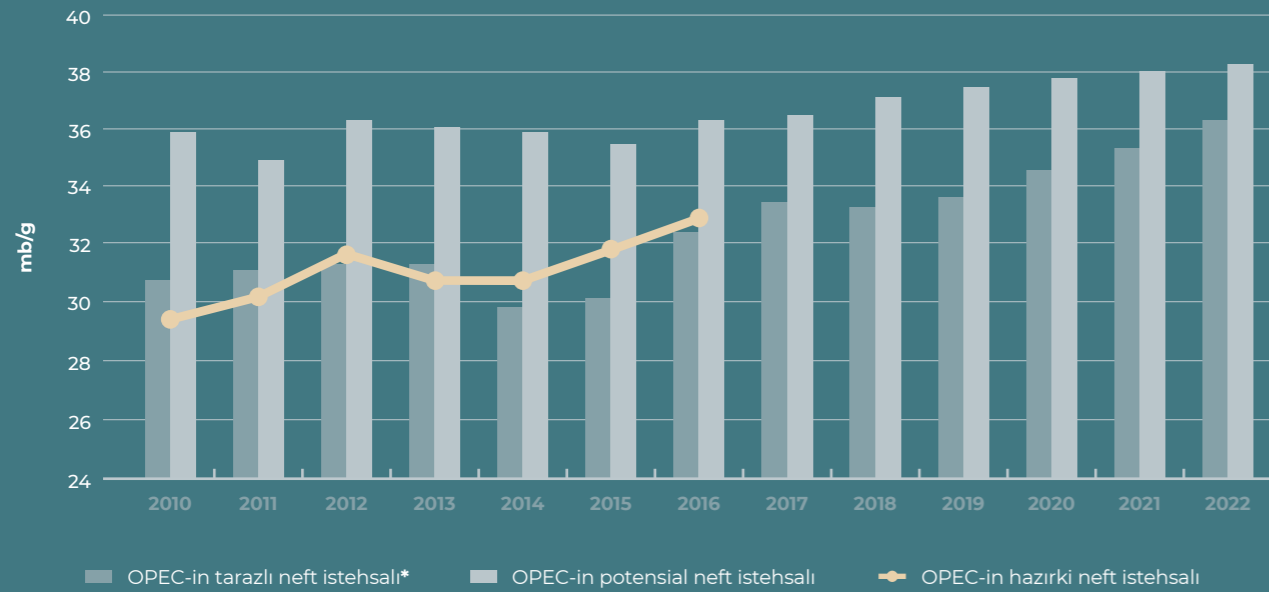
QRAFİK 1. NEFT BARELİNİN ORTA QİYMƏT PROQNOZU (ABŞ DOLLARI İLƏ)

Mənbə: DB

Eyni zamanda bir sıra mötəbər mənbələr neft qiymətinin volatilliyini və verilən proqnozların gerçəkləşməsi ehtimalının az olmasını qeyd edir. Treyderlər isə neft qiymətlərinin geniş (40-85 ABŞ dolları) diapazonda ola biləcəyini hesab edirlər. Bunun da səbəbi, pessimist və optimist ssenarilərdən qaynaqlanan iki əks istiqamətə yönəlmiş cərəyanın mövcud olmasıdır.

QRAFİK 2. NEFT BAZARININ DİNAMİKASI

* global təklif və tələb balansını təmin edə biləcək neft istehsalı

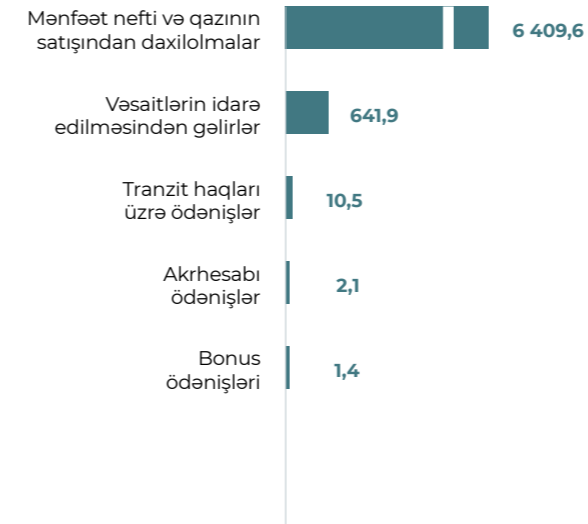
Mənbə: Beynəlxalq Enerji Agentliyi

Pessimist yanaşmaya əsasən xam neft və qaz hasilatında texnoloji səmərəlilik ildən-ilə artacaq və bunun hesabına ABŞ-da şist nefti hasilatının gəlirli olmasını təmin edən aşağı qiymət səviyyəsi formalaşacaqdır. Digər tərəfdən, müxtəlif analitik yazılarda İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatına daxil olan ölkələrdə neftə olan tələbatın bir qədər azalmasına baxmayaraq, inkişaf etməkdə olan ölkələr hesabına xam neft və qaza olan gündəlik beynəlxalq tələbin 2022-ci ilə qədər gündə 1,4 milyon barel artacağı söylenilir və eyni zamanda OPEC razılaşması, habelə hiss olunmağa başlayan investisiya çatışmazlığı və ABŞ-da şist nefti istehsalının sabitləşməsi effektləri vurğulanır. Həmçinin iddia edilir ki, OPEC-in razılaşmasına qoşulmuş ölkələr bu razılaşmaya tam riayət etməsinə baxmayaraq, sözügedən fərq Venesuela və Meksikada istehsalın getdikcə azalması, eləcə də Libiya ilə Nigeriyada vaxtaşırı baş verən gözlənilməz dayanmalar ilə tamamilə kompensasiya olunur. Nəhayət, ABŞ dollarının beynəlxalq bazarlardakı dəyəri də neft qiymətlərinə dolayı olaraq təsir göstərir: əksər neft ixracatçısı ölkələrinin valyutaları dollara təsbit olunduğu üçün onların hədəf tutduğu neft qiyməti səviyyəsi də dolların məzənnə dəyişmələrindən də asılı olur.

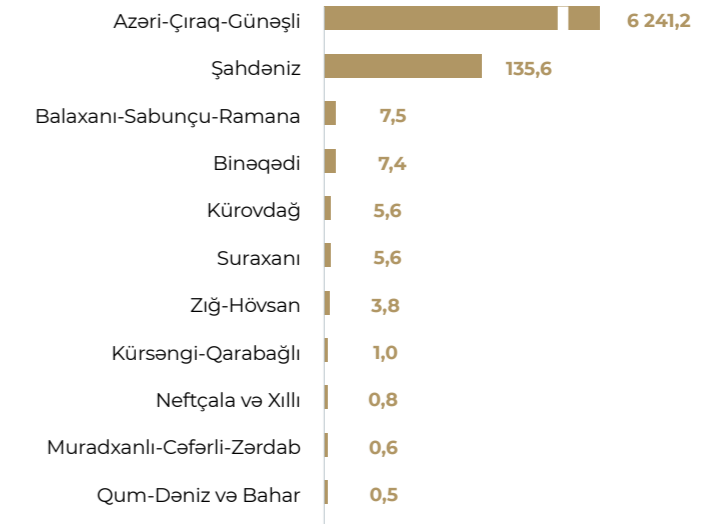
Azərbaycan Respublikasında dənizdə və quruda yerləşən yataqların işlənməsi üzrə bağlanmış Hasilatın Pay Bölgüsü haqqında Sazişlərə (HPBS) uyğun olaraq 2017-ci ildə mənfəət neftinin və qazın satışı üzrə daxilolmaların 97,4%-i Azəri-Çıraq-Günəşli (AÇG) yatağından hasil edilmiş mənfəət neftinin satışından daxil olmuşdur. Belə ki, hesabat ili ərzində AÇG yatağı üzrə 6 241,2 milyon ABŞ dolları, Şahdəniz yatağından hasil olunmuş kondensat qazının satışından 135,6 milyon ABŞ

dolları və digər yataqlar üzrə 32,8 milyon ABŞ dolları həcmində vəsait daxil olmuşdur. SOCAR tərəfindən "Şahdəniz" Faza 1 layihəsi çərçivəsində SOCAR (Azərbaycan dövləti) və alıcılar arasında qazın alqı-satqısı üzrə bağlanmış sazişlər çərçivəsində müvafiq illik qaz həcmələrinin artıq həcmdə SOCAR tərəfindən alışı ilə bağlı həmin artıq həcmərin alışına yönəldilmiş 227,2 milyon ABŞ dolları məbləğində vəsait ARDNF-yə daxil edilməmişdir.

QRAFİK 4.2.2. 2017-Cİ İLDƏ ARDNF-NİN GƏLİRLƏRİ (MİLYON ABŞ DOLLARI İLƏ)

QRAFİK 4.2.3. 2017-Cİ İL ÜZRƏ MƏNFƏƏT NEFTİ VƏ QAZIN SATIŞINDAN DAXİLOLMALAR (MİLYON ABŞ DOLLARI İLƏ)

ARDNF-nin vəsaitlərinin idarə olunmasından əldə edilən gəlirlər. 2017-ci ildə ARDNF-nin vəsaitləri borc öhdəlikləri və pul bazarları alətləri, səhm, daşınmaz əmlak və qızıl portfellerində yerləşdirilmişdir. ARDNF-nin vəsaitlərinin idarə edilməsindən 2017-ci ildə 641,9 milyon ABŞ dolları və yaxud 1 083,6 milyon manat məbləğində gəlir əldə edilmişdir. ARDNF-nin investisiya portfeli ilə bağlı toplam gəlirlilik göstəricisi qızıl ilə 2,32%, qızıl olmadan isə 1,88% təşkil etmişdir.

Tranzit haqları ilə bağlı daxilolmalar. 2017-ci ildə ARDNF-nin digər daxilolma mənbəyini karbohidrogenlərin Azərbaycan ərazisi ilə ötürülməsindən əldə edilən 10,5 milyon ABŞ dolları və yaxud 17,9 milyon manat məbləğində gəlirlər (tranzit haqqı) təşkil etmişdir. Sözügedən gəlir maddəsi üzrə daxilolmalar barədə ətraflı məlumat Cədvəl 4.2.1.-də verilmişdir.

CƏDVƏL 4.2.1. 2017-Cİ İLDƏ ARDNF-NİN TRANZİT HAQLARI İLƏ BAĞLI DAXİLOLMALARI

Vəsaiti köçürən qurumun adı	Tarix	Məbləğ	
		milyon ABŞ dolları	milyon AZN
ABƏŞ	11.01.2017	0,8	1,51
ABƏŞ	13.02.2017	0,8	1,32
ABƏŞ	13.03.2017	1,0	1,72
ABƏŞ	13.04.2017	1,0	1,76
ABƏŞ	12.05.2017	0,9	1,54
ABƏŞ	13.06.2017	1,1	1,80
ABƏŞ	12.07.2017	1,1	1,84
ABƏŞ	14.08.2017	0,8	1,38
ABƏŞ	12.10.2017	0,9	1,52
ABƏŞ	13.11.2017	1,1	1,79
ABƏŞ	13.12.2017	1,0	1,74
Cəmi		10,5	17,92

Akrhesabı ödənişlər ilə bağlı daxilolmalar. 2017-ci ildə Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda Şəfəq-Asiman dəniz blokunun kəşfiyyatı, işlənməsi və hasilatın pay bölgüsü haqqında SOCAR ilə BP Eksploreysn (Azərbaycan) Limited və SOCAR-ın ortağ neft şirkəti arasındakı sazişə uyğun olaraq 2,1 milyon ABŞ dolları və ya 3,6 milyon manat məbləğində akrhesabı ödənişlər köçürülmüşdür. Şirkətlər üzrə akrhesabı ödənişlər Cədvəl 4.2.2.-də göstərilmişdir.

CƏDVƏL 4.2.2. 2017-Cİ İLDƏ ARDNF-NİN AKRHESABI ÖDƏNİŞLƏR İLƏ BAĞLI DAXİLOLMALARI

Vəsaiti köçürən qurumun adı	Yatağın adı	Tarix	Məbləğ	
			milyon ABŞ dolları	milyon AZN
BP Eksploreysn (Azərbaycan)	Şəfəq-Asiman	19.06.2017	2,1	3,61
Cəmi			2,1	3,61

Bonus ödənişləri ilə bağlı daxilolmalar. Hesabat ilində neft-qaz sazişlərinin imzalanması və ya icrası ilə bağlı ARDNF-yə daxil olan bonus ödənişlərinin məbləği 2,41 milyon manat və ya 1,4 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir. Cədvəl 4.2.3.-də şirkətlər üzrə bonus ödənişləri verilmişdir.

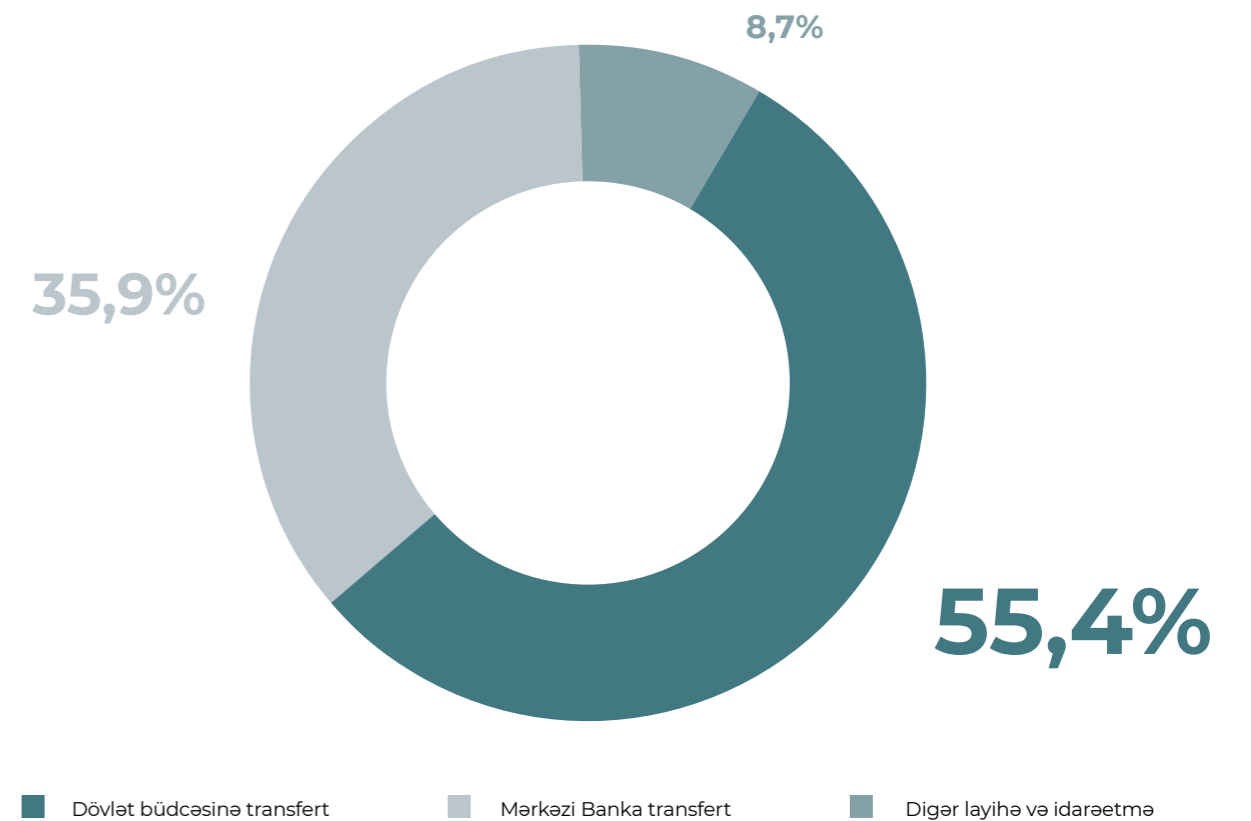
CƏDVƏL 4.2.3. 2017-Cİ İLDƏ ARDNF-NİN BONUS ÖDƏNİŞLƏRİ İLƏ BAĞLI DAXİLOLMALARI

Vəsaiti köçürən qurumun adı	Yatağın adı	Tarix	Məbləğ	
			min ABŞ dolları	min AZN
BP Eksploreysn (Azərbaycan) Limited	Şahdəniz	27.01.2017	25,96	49,51
LUKOYL OVERSİZ Şahdəniz Limited	Şahdəniz	30.01.2017	9,01	17,27
TÜRKİŞ PETROLEUM OVERSİZ Kompani Limited	Şahdəniz	30.01.2017	17,11	32,79
Petronas Azərbaycan Şahdəniz	Şahdəniz	30.01.2017	13,96	26,75
NİKO Limited	Şahdəniz	31.01.2017	9,01	17,26
Total İ ənd Pi Abşeron Bi.Vi.	Abşeron	24.04.2017	886,67	1509,28
Engie İ ənd Pi Abşeron Bi.Vi.	Abşeron	12.05.2017	443,33	754,78
Cəmi			1 405,05	2 407,64

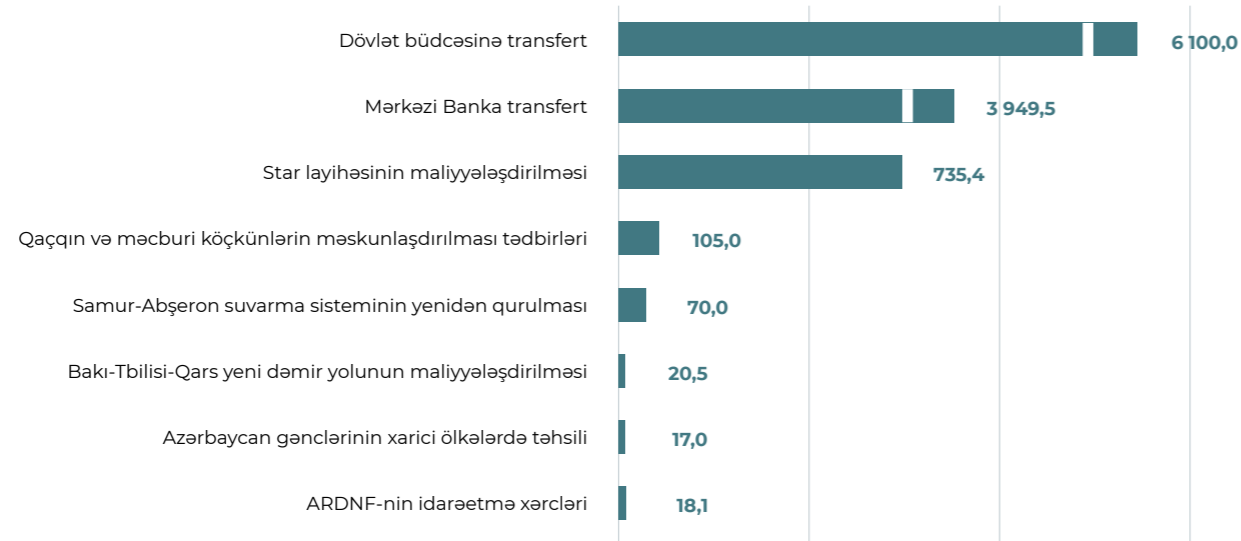
4.3. ARDNF-NİN XƏRCLƏRİ

2017-ci ildə ARDNF-nin büdcə xərcləri 11 015,5 milyon manat (6 373,4 milyon ABŞ dolları) təşkil etmişdir. Bu xərclərin 55,4%-ni dövlət büdcəsinə transfert ödənişləri, 35,9%-ni Maliyyə sabitliyinin təmin edilməsi məqsədilə ARMB-yə transfert ödənişləri, 8,6%-ni strateji layihə və dövlət proqramlarının maliyyələşdirilməsi, 0,1%-ni isə ARDNF-nin idarə edilməsi ilə bağlı xərclər təşkil etmişdir. ARDNF-nin xərclərinin xərc maddələri üzrə strukturu Qrafik 4.3.2.-də verilmişdir.

QRAFİK 4.3.1. 2017-Cİ İLDƏ ARDNF-NİN XƏRCLƏRİNİN STRUKTURU

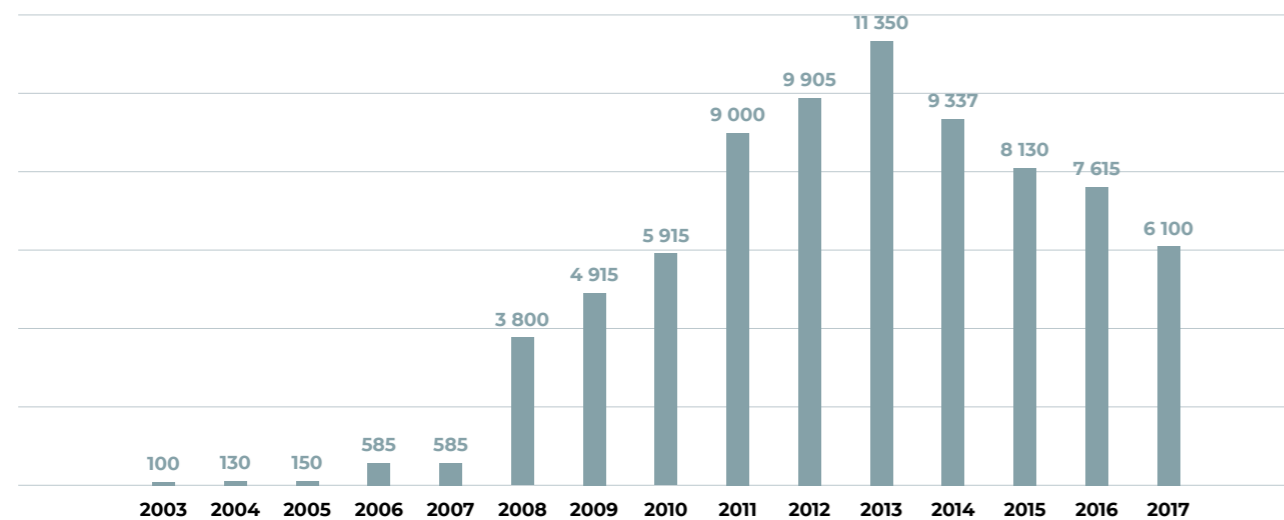
QRAFİK 4.3.2. 2017-Cİ İLDƏ ARDNF-NİN XƏRCLƏRİ (MİLYON MANAT İLƏ)

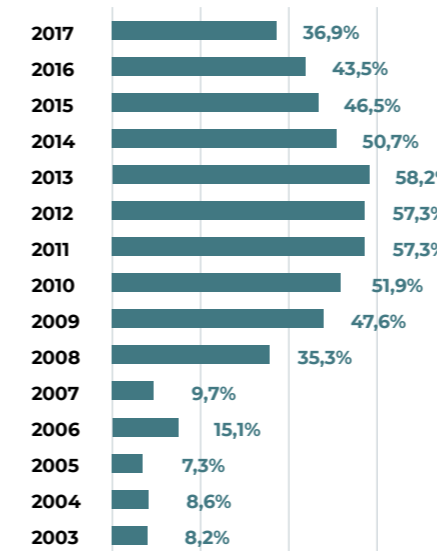
Dövlət büdcəsinə transfert. Hesabat ilində dövlət büdcəsinə transfertin həcmi 6 100,0 milyon manat təşkil etmişdir ki, bu da 2016-cı ilin eyni göstəricisi ilə müqayisədə 20% və ya 1 515 milyon manat aşağıdır. Dövlət büdcəsinə transfertin illər üzrə bölgüsü, həmçinin 2001-2017-ci illərdə transfertin dövlət büdcə gəlir və xərclərində payı müvafiq olaraq Qrafik 4.3.3., 4.3.4. və 4.3.5.-də göstərilmişdir.

2003-2017-ci illərdə ARDNF tərəfindən dövlət büdcəsinə transfertin cəmi həcmi 77,62 milyard manat və ya ARDNF-nin bugünə qədər olan cəmi büdcə xərclərinin 85,7%-ni təşkil etmişdir. 2017-ci ildə ARDNF-dən dövlət büdcəsinə transfert dövlət büdcəsinin gəlirlərinin 36,9%-ni, dövlət büdcə xərclərinin isə 34,7%-ni təşkil etmişdir.

QRAFİK 4.3.3. DÖVLƏT BÜDCƏSİNƏ TRANSFERTİN İLLƏR ÜZRƏ BÖLGÜSÜ (MİLYON MANAT İLƏ)

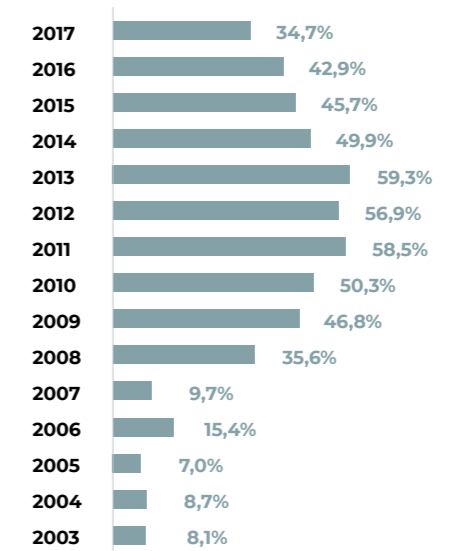
QRAFİK 4.3.4. TRANSFERTİN DÖVLƏT BÜDCƏSİ GƏLİRLƏRİNDƏ PAYI

Mənbə: ARMB və ARDSK

Makroiqtisadi sabitliyin təmin edilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankına transfertin yuxarı həddi. Bu xərc maddəsinin maliyyələşdirilməsi Azərbaycan Respublikasının 2017-ci il üçün dövlət büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununun tətbiqi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 27 dekabr 2016-cı il tarixli Fərmanının 4-cü maddəsinin icrasına uyğun olaraq həyata keçirilmişdir. Bu maddə ilə Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Sabitliyi Şurasına 2017-ci ilin sonuna qədər "2017-ci ilə və ortamüddətli dövrdə makroiqtisadi və maliyyə sabitliyinin təmin olunması üzrə tədbirlər planı"nın (Tədbirlər planı) təsdiq edilməsi və bu tədbirlərin icrasının təmin edilməsi tapşırığı verilmişdir. Şuranın 29 dekabr 2016-cı il tarixli qərarı ilə xarici valyutada olan bir sıra

QRAFİK 4.3.5. TRANSFERTİN DÖVLƏT BÜDCƏSİ XƏRCLƏRİNDƏ PAYI

Mənbə: ARMB və ARDSK

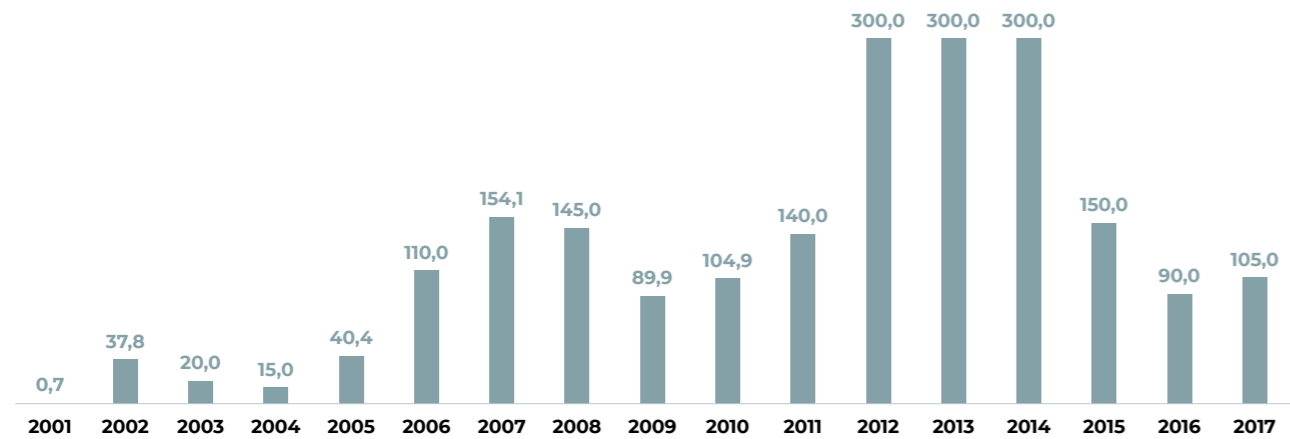
öhdəliklərin makroiqtisadi çərçivədən kənarında tənzimlənməsi məqsədilə ARDNF-dən ARMB-yə transfertin yuxarı həddi 3,5 milyard ABŞ dolları məbləğində müəyyən edilərək, Tədbirlər planına uyğun olaraq bu məbləğin Mərkəzi Banka transfertin edilməsi barədə ARDNF-yə tapşırıq verilmişdir. Müvafiq olaraq, ARDNF-nin 2017-ci il büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı ilə ARDNF-nin 2017-ci il büdcəsində makroiqtisadi sabitliyin təmin edilməsi məqsədilə ARMB-yə transfertin yuxarı həddi ilə bağlı 7 500,0 milyon manat məbləğində müvafiq xərc maddəsi təsdiq edilmişdir. Hesabat ili ərzində qeyd edilən xərc maddəsi üzrə 3 949,5 milyon manat və yaxud 2 263,0 milyon ABŞ dolları məbləğində vəsait ARMB-yə transfert edilmişdir.

SOSIAL VƏ İNFRASTRUKTUR LAYİHƏLƏRİNİN MALİYYƏLƏŞDİRİLMƏSİ

ARDNF ölkə əhəmiyyətli sosial və infrastruktur yönümlü, eləcə də strateji önəmi olan layihələrin maliyyələşdirilməsində xüsusi rol oynayır.

Qaçqınların və məcburi köçkünlərin sosial-məişət vəziyyətinin yaxşılaşdırılması tədbirlərinin maliyyələşdirilməsi. 2017-ci ildə də "Qaçqınların və məcburi köçkünlərin yaşayış şəraitinin yaxşılaşdırılması və məşğulluğunun artırılması üzrə Dövlət Proqramı" layihəsinin ARDNF tərəfindən maliyyələşdirilməsi davam etdirilmişdir. 2001-2017-ci illər ərzində bu tədbirlərin maliyyələşdirilməsi məqsədi ilə ARDNF-nin büdcəsindən ümumilikdə 2 102,8 milyon manat vəsait xərclənmişdir (Qrafik 4.3.6). Bununla yanaşı, hesabat ilində ARDNF tərəfindən qaçqın və məcburi köçkünlərin mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması üçün 105 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

QRAFİK 4.3.6. ARDNF TƏRƏFİNDƏN QAÇQIN VƏ MƏCBURİ KÖÇKÜNLƏRİN MƏNZİL-MƏİŞƏT ŞƏRAİTİNİN YAXŞILAŞDIRILMASI ÜÇÜN AYRILAN VƏSAİTLƏRİN İLLƏR ÜZRƏ BÖLGÜSÜ (MİLYON MANAT İLƏ)

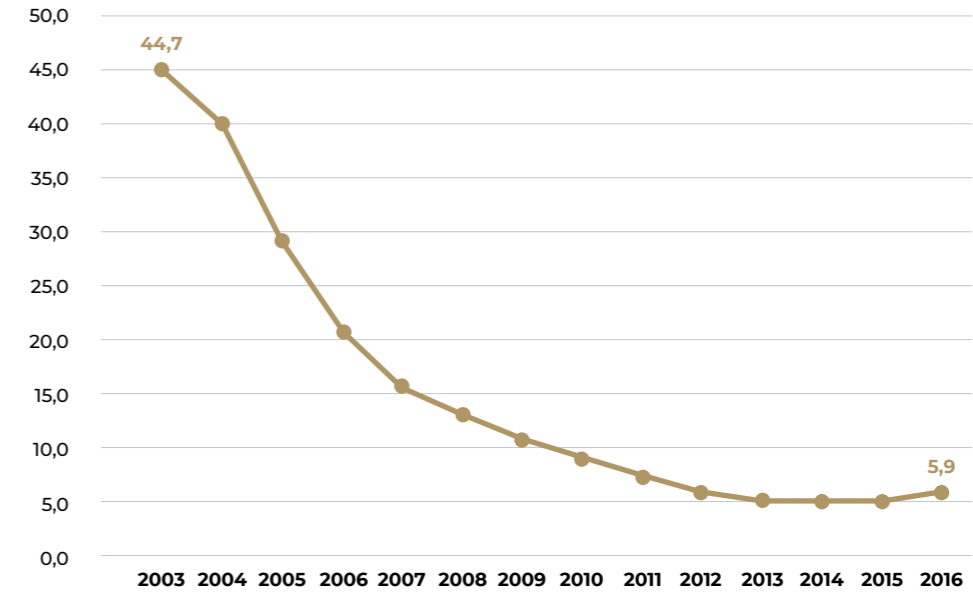

ARDNF tərəfindən ayrılmış vəsait hesabına indiyədək 32 480 ailə üçün fərdi evlərdən ibarət 71 qəsəbə, 202 binadan ibarət 16 məhəllə və bir çox sosial-infrastruktur obyektləri tikilmişdir. Yeni yaşayış məntəqələrində 76 məktəb, 7 musiqi məktəbi, 55 icma mərkəzi, 63 inzibati bina, 60 uşaq bağçası, 17 tibb məntəqəsi, 5 xəstəxana, 1 olimpiya idman kompleksi, 49 rabitə qovşağı tikilmiş, 773 kilometr yol, 870 kilometr su, 1640 kilometr elektrik, 436 kilometr qaz, 84 kilometr kanalizasiya xətti çəkilmiş, 745 ədəd yüksək gərginlikli iri və kiçik transformatorlar, 30

elektrik yarımstansiyaları quraşdırılmış, 241 artezian quyusu, 212 su anbarı və 86 nasos stansiyası istifadəyə verilmiş, 11 310 ha sahəni əhatə edən irriqasiya sistemi qurulmuşdur.

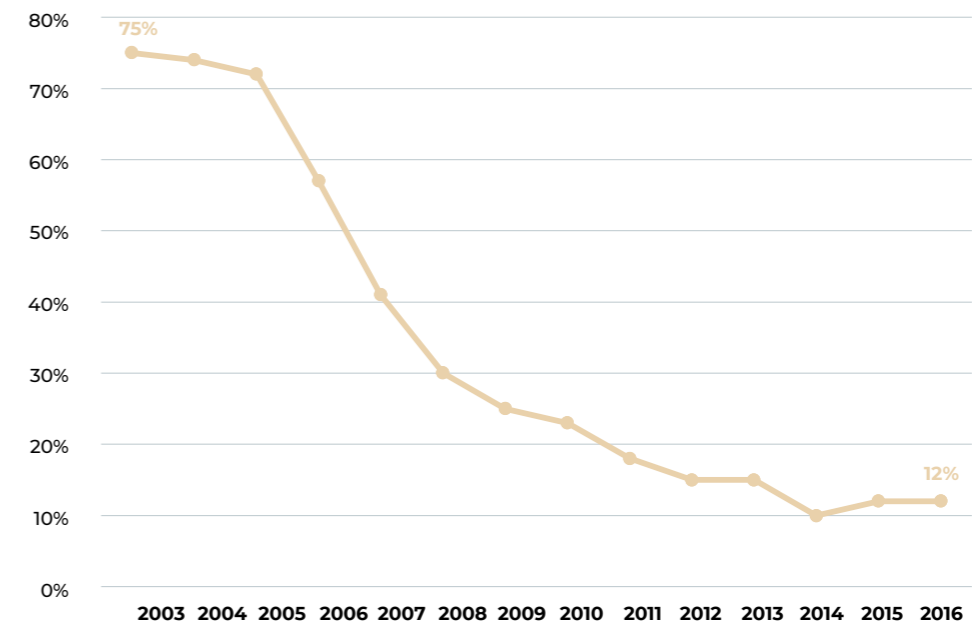
Bu tədbirlər sayəsində qaçqın və məcburi köçkünlərin sosial-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılmasına son 14 ildə qaçqın və məcburi köçkünlər arasında yoxsulluq həddinin 75%-dən 12%-dək (6,2 dəfə), ölkə üzrə yoxsulluq səviyyəsinin 2003-cü ildəki 44,7%-dən 2017-ci ildə 5,9%-ə qədər azalmasına şərait yaranmışdır.

QRAFİK 4.3.7. AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASINDA YOXSULLUQ SƏVİYYƏSİNİN AZALMA DİNAMİKASI (FAİZLƏ)

Mənbə: Azərbaycan Respublikası Məcburi Köçkünlərin İşləri Üzrə Dövlət Komitəsi və Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi

QRAFİK 4.3.8. QAÇQIN VƏ MƏCBURİ KÖÇKÜNLƏR ARASINDA YOXSULLUQ HƏDDİ (FAİZLƏ)

Mənbə: Azərbaycan Respublikası Məcburi Köçkünlərin İşləri Üzrə Dövlət Komitəsi və Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi

İNSAN KAPİTALININ İNKİŞAF ETDİRİLMƏSİ

"2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı"nın maliyyələşdirilməsi. "Qara qızılın insan kapitalı"na çevrilməsi ideyasının reallaşdırılmasına yönəldilmiş "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı"nın maliyyələşdirilməsi ARDNF tərəfindən həyata keçirilir. 2017-ci ildə Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin sifarişlərinə əsasən ARDNF-dən Dövlət proqramının maliyyələşdirilməsi məqsədi ilə ayrılmış 17,01 milyon manat vəsaitin 7,87 milyon manatı yaşayış, 8,25 milyon manatı təhsil, təqribən 0,55 milyon manatı yol, 0,33 milyon manatı tibbi sığorta, 0,01 milyon manatı viza və qeydiyyat və digər xərclərin ödənilməsinə yönəldilmişdir.

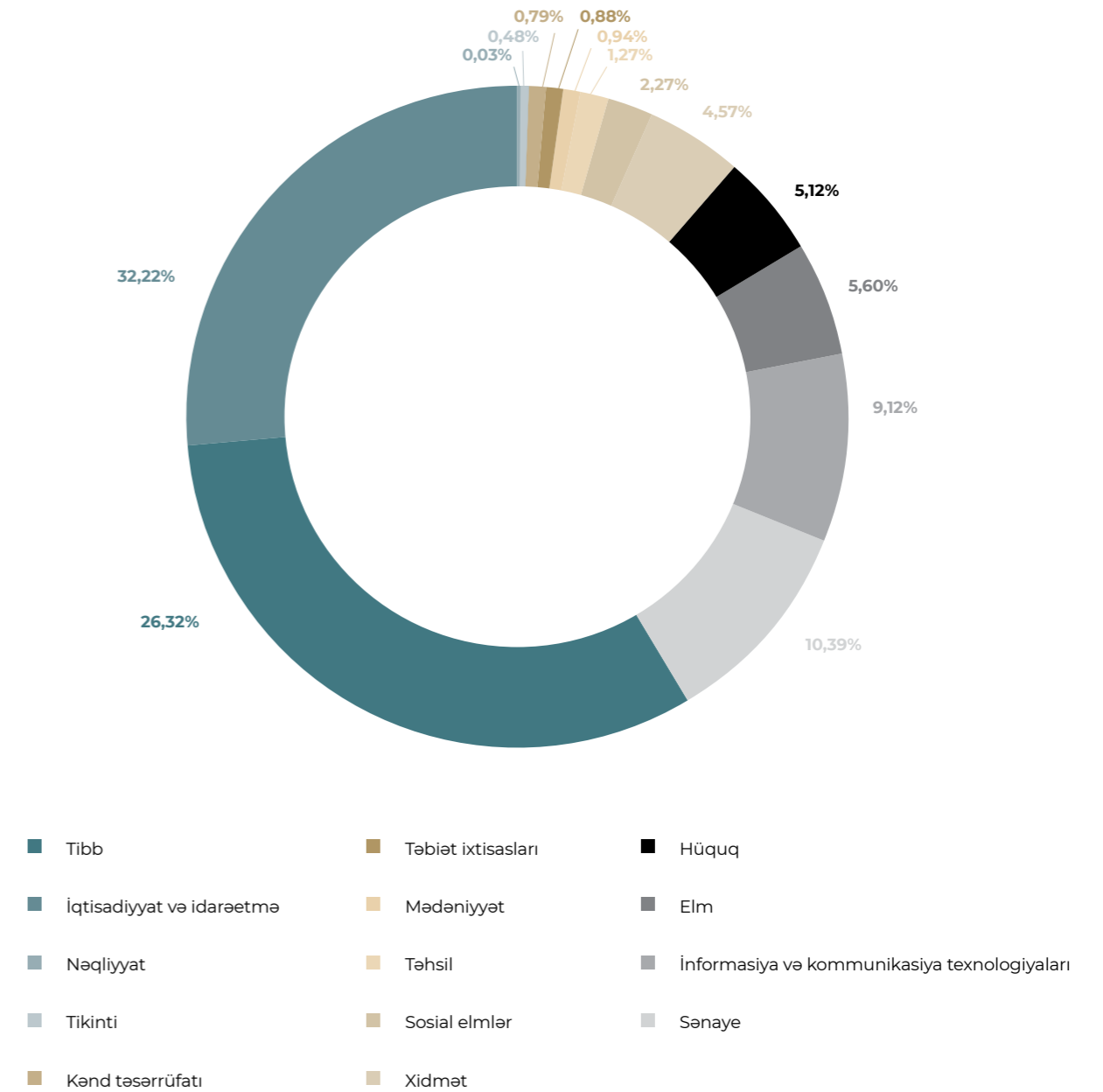
Proqram başladığı tarixdən 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Dövlət proqramı çərçivəsində 3 454 nəfərin təhsili ilə bağlı xərclər ARDNF tərəfindən maliyyələşdirilmişdir, onlardan 1 692 nəfər artıq məzun olmuşdur. Proqram çərçivəsində oxuyanların 79%-i bakalavr və ya magistr dərəcələri üzrə təhsil almışdır (daha dəqiqliklə, bakalavr tələbələrinin sayı 1 180, magistrlər isə 1 430 olmuşdur). Bundan əlavə, 692 tələbənin doktorantura və ya ali tibb dərəcələri üzrə təhsili maliyyələşdirilmişdir. Bakalavrların əksəriyyəti iqtisadiyyat və idarəetmə (320 nəfər), tibb (238), sənaye (191) və informasiya və kommunikasiya texnologiyaları (174) üzrə ixtisaslaşmışdır. Magistr tələbələrinə gəldikdə, iqtisadiyyat və idarəetmə ixtisaslarında oxuyanlar üstünlük təşkil edir (722 nəfər), növbəti yerlərdə isə sənaye (138 nəfər) və hüquq (120 nəfər) qərarlaşır. Dövlət Proqramında iştirak edən gənclərin əksər hissəsi Böyük Britaniya (29,1%), Türkiyə (22,1%), Almaniya (12,4%), Kanada (7,2%), Niderland (5,2%) və Rusiya (3,8%) universitetlərində təhsil alırlar.

2008-2017-ci illər ərzində ARDNF tərəfindən bu proqramın maliyyələşdirilməsinə ümumilikdə 205,4 milyon manat məbləğində vəsait ayrılmışdır.

Proqram iştirakçılarının 95%-i aldıkları ixtisas üzrə çalışırlar, bu da ixtisasların düzgün seçimi və bölüşdürülməsini təsdiq edir.

Proqram iştirakçılarının təhsil sahəsində gördüyü iş biliklərini yaymağa və Proqramın təsirini daha davamlı və uzunmüddətli edərək çoxaltmağa zəmin yaradır. Bir sıra tələbələr ölkənin aparıcı universitetlərində müəhazirələr deyir və yaxud müxtəlif onlayn tədris platformaları vasitəsi ilə öz biliklərini paylaşır və beləliklə, onları Azərbaycanla yanaşı qlobal auditoriyaya da çatdırırlar. Proqram hələ də tamamlanmamışdır: 1 611 tələbə təhsil almaqdadır, ən son məzunların isə 2021-ci ildə universitetləri bitirmələri gözlənilir.

QRAFİK 4.3.9. İXTİSASLAR ÜZRƏ BÖLGÜ

Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yolu layihəsinin maliyyələşdirilməsi. Əsas məqsədi Trans-Avropa və Trans-Asiya dəmir yolu şəbəkələrini birləşdirmək, yük və sərnişinlərin birbaşa olaraq Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə ərazilərindən keçərək Avropa və Asiyaya çıxarılmasını təmin etmək olan layihə çərçivəsində Türkiyənin ərazisində 76 km və Gürcüstanın ərazisində 26 km uzunluğunda olan Qars-Axalkalaki dəmir yolu xəttinin

tikintisi və Gürcüstan ərazisində 160 km uzunluğunda Axalkalaki-Marabda yolunun reabilitasiya-rekonstruksiyası işlərinin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu layihəsinin maliyyələşdirilməsi üçün ARDNF-nin 2017-ci il büdcəsindən 12,1 milyon ABŞ dolları və ya 20,5 milyon manat vəsait yönəldilmişdir. Ümumilikdə 2007-2017-ci illərdə bu layihənin maliyyələşdirilməsinə ARDNF tərəfindən 642,1 milyon

ABŞ dolları (572,4 milyon manat) həcmində vəsait ayrılmışdır. Qeyd olunmalıdır ki, 30 oktyabr 2017-ci il tarixində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin iştirakı ilə Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yolu xəttinin açılış mərasimi keçirilmiş və dəmir yolu xətti ilə hərəkət edən ilk yük qatarı yola salınmışdır.

Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması layihəsi. Layihənin məqsədi Bakı və Sumqayıt şəhərlərinin su təchizatı sistemləri üçün sabit su sərfinə malik etibarlı su mənbəyi yaratmaq, suyun nəqlində mövcud enerji sərfini aradan qaldırmaq və bunun müqabilində 25 MVT gücündə enerji istehsal etmək, habelə ölkənin irriqasiya və meliorasiya potensialının artırılmasıdır. Bu layihənin maliyyələşdirilməsi 2006-cı ildən başlayaraq ARDNF tərəfindən həyata keçirilməkdədir. "2008-2015-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında əhalinin ərzaq məsulları ilə etibarlı təminatına dair" Dövlət Proqramının həyata keçirilməsi üzrə "Tədbirlər Planı"na Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması layihəsinə daxil olan Taxtakörpü su anbarının, Vəlvələçay-Taxtakörpü və Taxtakörpü-Ceyranbatan kanallarının tikintisinin davam etdirilməsi daxil edilmişdir.

Layihə iki mərhələdə həyata keçirilir. Birinci mərhələ üzrə işlər yekunlaşmışdır. Belə ki, layihə çərçivəsində Taxtakörpü su anbarı, Vəlvələçay-Taxtakörpü və Taxtakörpü-Ceyranbatan kanallarının tikintisi başa çatdırılmış və AR Prezidentinin iştirakı ilə

28 sentyabr 2013-cü il tarixində bu obyektlərin açılışı olmuşdur. Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı ASC-nin 08 may 2014-cü il tarixli 019Ü nömrəli əmri ilə yaradılmış Dövlət qəbul komissiyasının 12 noyabr 2014-cü il tarixli aktı ilə Taxtakörpü su anbarı ilə su elektrik stansiyası, Vəlvələçay-Taxtakörpü, Taxtakörpü-Ceyranbatan kanalları istismara qəbul edilmişdir.

İkinci mərhələdə Taxtakörpü su anbarının və Vəlvələçay-Taxtakörpü, Taxtakörpü-Ceyranbatan su kanallarının fəaliyyətə başlaması nəticəsində 150 min hektar torpaq sahəsində suvarmanın yaxşılaşdırılması, 30 min hektar torpaq sahəsinin isə yenidən əkin üçün cəlb olunması gözlənilir. Suvarılmış torpaq sahələri kənd təsərrüfatının inkişafı üçün geniş imkanlar yaradacaqdır.

İkinci mərhələdə "Şimal çaylarında sugötürən qurğuların və nəqlədiçi kanalların tikintisi" (I növbə üzrə Qusarçay, Qudyalçay və Çaqaçuc çayları), "Şabran, Siyəzən və Xızı rayonlarının ərazisində mövcud suvarılan torpaqların su təminatının yaxşılaşdırılması və yeni suvarılan torpaqların istifadəyə verilməsi" layihələrinin çərçivəsində, həmçinin qeyd edilən obyektlərin tikintisinə məsləhətçi xidmətlərinin yerinə yetirilməsi daxildir.

Hesabat ilində ARDNF-dən bu layihənin maliyyələşdirilməsinə 70 milyon manat (41,0 milyon ABŞ dolları), ümumilikdə 2006-2017-ci illər ərzində isə 1 379,6 milyon manat (1 611,7 milyon ABŞ dolları) vəsait ayrılmışdır.

"Cənub Qaz Dəhlizi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin nizamnamə kapitalında Azərbaycan Respublikasının iştirak payının maliyyələşdirilməsi. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 25 fevral 2014-cü il tarixli Sərəncamı ilə "Şahdəniz" qaz-kondensat yatağının istismarının ikinci mərhələsi, Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin genişləndirilməsi, Trans-Anadolu Boru Kəməri və Trans-Adriatik Boru Kəməri layihələrinin idarə edilməsini təmin etmək məqsədilə SOCAR tərəfindən nizamnamə kapitalı 100 milyon ABŞ dolları məbləğində olan və səhmlərinin 51%-i dövlət mülkiyyətində, 49%-i SOCAR-a məxsus olan "Cənub Qaz Dəhlizi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti (CQD QSC) təsis edilmişdir. Sərəncamın 2.1-ci bəndi ilə Cəmiyyətin birbaşa dövlət mülkiyyətində olan səhmlərinin maliyyələşdirilməsi ARDNF-ye, dövlət mülkiyyətində olan səhmlərin sahibliyi və idarə edilməsi İqtisadiyyat Nazirliyinə tapşırılmışdır. 2017-ci il ərzində layihənin maliyyələşdirilməsi cəlb edilmiş borc kapitalı hesabına həyata keçirildiyindən, il ərzində ARDNF tərəfindən maliyyələşdirmə olmamışdır və İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən layihəyə ödəniş edilməsinə dair müraciət edilməmişdir. "Şahdəniz" qaz-kondensat yatağının işlənməsi layihəsinin dəstəklənməsi məqsədilə CQD QSC-ye 2017-ci ilin may ayında Asiya İnkişaf Bankı (AİB) tərəfindən dövlət zəmanəti əsasında 15 il müddətinə 500 milyon ABŞ dolları məbləğində birbaşa kredit və 2017-ci ilin dekabr ayında dövlət zəmanəti əsasında, habelə AİB zəmanəti ilə 524,5 milyon ABŞ dolları məbləğində sindikatlaşdırılmış kredit ayrılmışdır.

2014-2017-ci illər ərzində CQD layihəsində Azərbaycan Respublikasının iştirak payının maliyyələşdirilməsinə ARDNF-dən ümumilikdə 1 232,1 milyon ABŞ dolları və yaxud 1 530,3 milyon manat vəsait yönəldilmişdir.

STAR layihəsində Azərbaycan Respublikasının iştirak payının maliyyələşdirilməsi. Layihənin ARDNF tərəfindən maliyyələşdirilməsi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "SOCAR Türkiyə

Ege" Neft Emalı Zavodu (STAR) layihəsində Azərbaycan tərəfinin iştirakının dəstəklənməsi məqsədilə əlavə tədbirlər haqqında 4 fevral 2013-cü il tarixli 2698 nömrəli Sərəncamına əsasən həyata keçirilir. Sərəncama əsasən nizamnamə kapitalı 1 900 milyon ABŞ dolları təşkil edən səhmdar cəmiyyət yaradılmış və 40%-i dövlət mülkiyyətində olan Cəmiyyətin səhmlərinin maliyyələşdirilməsi ARDNF-ye tapşırılmışdır. Cəmiyyətin dövlət mülkiyyətində olan səhmlərinin sahibliyi və idarə edilməsi Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən həyata keçirilir və həmin səhmlər üzrə dividendlər ARDNF-ye köçürülür.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 24 fevral 2016-cı il tarixli 1804 nömrəli Sərəncamı ilə "STAR layihəsində Azərbaycan tərəfinin iştirakının dəstəklənməsi məqsədilə əlavə tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 4 fevral 2013-cü il tarixli 2698 nömrəli Sərəncamında edilmiş dəyişikliklərə əsasən, Cəmiyyətin nizamnamə kapitalının həcmi 1 900 milyon ABŞ dollarından 2 412,0 milyon ABŞ dollarına qədər, Cəmiyyətin dövlət mülkiyyətində olan 40%-lik səhm payının dəyəri 964,8 milyon ABŞ dollarına qədər artırılmışdır.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 31 iyul 2017-ci il tarixli 3136 sayılı Sərəncamı ilə Cəmiyyətin nizamnamə kapitalının həcmi 2 412,0 milyon ABŞ dollarından 3 482,0 milyon ABŞ dollarına qədər və Cəmiyyətin dövlət mülkiyyətində olan 40%-lik səhm payının dəyəri 1 392,8 milyon ABŞ dollarına qədər artırılmışdır.

Layihənin maliyyələşdirilməsinə başlayandan 2017-ci ilin sonuna qədər ARDNF tərəfindən xəzinədarlıq vasitəsilə STAR layihəsində Azərbaycan Respublikasının iştirak payının maliyyələşdirilməsi məqsədi ilə İqtisadiyyat Nazirliyinə ümumilikdə 1 392,8 milyon ABŞ dolları və ya 1 663,3 milyon manat, o cümlədən hesabat ili ərzində 432,6 milyon ABŞ dolları və ya 735,4 milyon manat məbləğində vəsait ayrılmışdır.

CƏDVƏL 4.3.1. SAMUR-ABŞERON SUVARMA SİSTEMİ LAYİHƏSİ ÜZRƏ TƏHVİL VERİLMİŞ VƏ DAVAM EDƏN OBYEKT LƏRİN SİYAHISI

Dövlət qəbul komissiyasının 12 noyabr 2014-cü il tarixli aktı ilə istismara qəbul edilmiş obyektlər	2015-2017-ci illərdə tikintisi başa çatmış, lakin zəmanət müddəti davam edən obyektlər	Davam edən obyektlər	2018-ci ildə tikintisinə başlanması nəzərdə tutulan obyektlər
1. Taxtakörpü su anbarı	1. Siyəzən rayonu ərazisində mövcud suvarılan torpaqların su təminatının yaxşılaşdırılması və yeni suvarılan torpaqların istifadəyə verilməsi	1. Xızı rayonu ərazisində mövcud suvarılan torpaqların su təminatının yaxşılaşdırılması və yeni suvarılan torpaqların istifadəyə verilməsi və SAK sisteminə birləşdirici kanalın tikintisi obyekt	1. Quruçay, Ağçay və Qaraçay çaylarında sugötürən qurğuların və nəqlədiçi kanalların tikintisi
2. Taxtakörpü su elektrik stansiyası (25 MVT gücündə)		2. Şabran rayonu ərazisində mövcud suvarılan torpaqların su təminatının yaxşılaşdırılması və yeni suvarılan torpaqların istifadəyə verilməsi, "SAK sisteminə qidalandırıcı-birləşdirici kanalın tikintisi" obyekt (2019-cu ildə başa çatması nəzərdə tutulur.)	
3. "Taxtakörpü su anbarının tikintisi" obyekt üzrə yanaşma yolları	2. Şimal çaylarında (Qusarçay, Qudyalçay və Çaqaçucçay) üzərində sugötürücü qurğuların və nəqlədiçi kanalların tikintisi		
4. Vəlvələçay-Taxtakörpü kanalı			
5. Taxtakörpü-Ceyranbatan kanalı			

ÜZEYİR HACIBƏYLİ

Azərbaycanın dahi bəstəkarı, musiqişünas-alim, pedaqoq, ictimai xadim, publisist, dramaturq, SSRİ Xalq artisti, akademik Üzeyir Əbdülhüseyn oğlu Hacıbəyli Azərbaycan professional musiqisinin banisi, Şərqdə ilk operanın müəllifidir. Üzeyir bəy 18 sentyabr 1885-ci ildə Ağcabədi rayonunda anadan olmuş, uşaqlıq illəri Azərbaycanın musiqi beşiyi Şuşada keçmişdir. O, ilk təhsilini buradakı ikisinfli rus-türk məktəbində almışdır. Şuşanın zəngin musiqi-ifaçılıq mühiti onun musiqi tərbiyəsində böyük rol oynamışdır.

Üzeyir Hacıbəyli 1899-1904-cü illərdə Qorı Müəllimlər Seminarıyısında təhsil almışdır. Burada Avropa musiqi klassiklərinin əsərlərini mənimsəmiş, violin və baritonda çalmağı öyrənmiş, xalq mahnı nümunələrini nota köçürmüşdür.

1911-ci ildə musiqi təhsili almaq üçün Moskvağa gedən Ü.Hacıbəyli şəhərdəki Filarmonik cəmiyyətin nəzdində İlyinskinin xüsusi musiqi kursunda oxumuşdur. Lakin maddi ehtiyac üzündən Moskvada musiqi təhsili yarımçıq qalmışdır. 1913-cü ildə Peterburq Konservatoriyasına daxil olan Üzeyir bəy burada altı ay təhsil ala bilmişdir.

Ü.Hacıbəyli on səhnə əsərinin müəllifidir. Bəstəkarın 1908-ci il yanvarın 12-də (yeni təqvimlə 25-də) Bakıda Hacı Zeynalabdin

Tağıyevin teatrında göstərilən "Leyli və Məcnun" operası ilə təkəcə Azərbaycanda deyil, bütün müsəlman Şərqudə opera sənətinin əsası qoyulur. Üzeyir bəy 1909-1915-ci illərdə bir-birinin ardınca "Şeyx Sənan" (1909), "Rüstəm və Söhrab" (1910), "Şah Abbas və Xurşud banu" (1912), "Əsli və Kərəm" (1912), "Harun və Leyla" (1915) muğam operalarını yazmışdır. O, həmçinin "Ər və arvad" (1909), "O olmasın, bu olsun" (1910), "Arşın mal alan" (1913) musiqili komediyalarının müəllifidir. 1937-ci il aprelin 30-da Opera və Balet Teatrında ilk dəfə tamaşaya qoyulan "Koroğlu" operası isə (librettosu H.İsmayılov və M.S.Ordubadi) görkəmli musiqiçinin yaradıcılığının zirvəsini təşkil edir.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti (1918-1920) dövründə respublikanın ictimai-mədəni həyatında yaxından iştirak edən bəstəkar dövlət himninin (sözləri Əhməd Cavadın) musiqisini bəstələmişdir.

Ü.Hacıbəyli musiqinin müxtəlif janrlarına müraciət etmiş, orkestr əsərləri, kamera-instrumental, xoreoqrafik miniatür-lər, qəzəl-romanslar, mahnılar və bir-birindən qiymətli incilər bəstələmişdir.

Üzeyir Hacıbəyli 23 noyabr 1948-ci ildə vəfat etmişdir.

Mənbə: "Mədəniyyət" qəzeti

QARA QARAYEV

Azərbaycanın böyük bəstəkarı, görkəmli pedaqoq, ictimai xadim, SSRİ Xalq artisti, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı, dövlət mükafatları laureatı Qara Əbülfəz oğlu Qarayev 5 fevral 1918-ci ildə Bakıda anadan olmuşdur.

1926-cı ildə Azərbaycan Dövlət Konservatoriyası yanında musiqi məktəbinə qəbul edilmiş, 1930-cu ildən Azərbaycan Dövlət Konservatoriyası yanında musiqi texnikumunda professor Georgi Şaroyevin fortepiano sinfində təhsil almışdır. 1935-ci ildə Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasına daxil olan Q.Qarayev bəstəkarlıq üzrə Leopold Rudolf və Azərbaycan xalq musiqisinin əsaslarından isə Üzeyir Hacıbəylinin siniflərində oxumuşdur. 1938-ci ildən 1940-cı ilədək P.İ.Çaykovski adına Moskva Dövlət Konservatoriyasında bəstəkarlıq ixtisası üzrə (A.N.Aleksandrovin sinfi) təhsil almışdır. Daha sonra Q.Qarayev Bakıya qayıtmış, bir müddət burada qaldıqdan sonra təkrar Moskvaya dönmüş və 1946-cı ilədək yenidən Moskva Dövlət Konservatoriyasında oxumuş, görkəmli bəstəkar Dmitri Şostakoviçin tələbəsi olmuşdur.

Q.Qarayev milli musiqimizə yeni məzmunla yanaşı, müasir ifadə

vasitələri, yeni janrlar gətirmişdir. Hələ tələbə ikən, 1937-ci ildə o, "Tsarskoye selo heykəli" fortepiano pyesini, "Könül nəğməsi" kantatasını, 1945-ci ildə "Vətən" operasını (Cövdət Hacıyevlə birgə) yazmışdır.

1947-ci ildə Nizami Gəncəvinin 800 illiyi ilə əlaqədar "Leyli və Məcnun" simfonik poemasını yazmışdır. Nizami obrazlarından ruhlanan bəstəkar 1952-ci ildə Azərbaycanın musiqi inciləri sırasına daxil olan "Yeddi gözəl" baletini ortaya çıxarmışdır. Q.Qarayevin "Yeddi gözəl" və 1958-ci ildə yazdığı "İldırımli yollarla" baletləri ona dünya şöhrəti gətirmişdir.

Dahi bəstəkarın fortepiano və orkestr üçün "Gənclik" poeması (1937), "Azərbaycan süitəsi" (1939), "Alban rapsodiyası" (1952), "Don Kixot" simfonik qravürləri (1960) və başqa müxtəlif janrlı əsərləri musiqi mədəniyyətimizdə mühüm yer tutur.

Teatr tamaşalarına və bədii filmlərə ölməz musiqilər yazan Qara Qarayev 13 may 1982-ci ildə vəfat etmişdir.

Mənbə: "Mədəniyyət" qəzeti

FİKRƏT ƏMİROV

Görkəmli Azərbaycan bəstəkarı, SSRİ Xalq artisti, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı dövlət mükafatları laureatı Fikrət Məşədi Cəmil oğlu Əmirov 1922-ci ildə Gəncə şəhərində anadan olmuşdur.

1948-ci ildə Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasını (Üzeyir Hacıbəyli və Boris Zeydmanın sinifləri) bitirən Fikrət Əmirov XX əsr Azərbaycan musiqisinin aparıcı simalarından biridir. Bəstəkarın musiqisinin janr dairəsi nə qədər geniş olsa da, simfonik və səhnə musiqisi janrları yaradıcılığında aparıcı rol oynayır. Onun yaratdığı simfonik muğam janrı "Şur", "Kürd Ovşarı" və "Gülüstən Bayatı-Şiraz" kimi dəyərli əsərlərlə təmsil olunur. F.Əmirovun "Nizami" simfoniyası, doğma vətəni tərənnüm edən "Azərbaycan kapriçiosu", "Azərbaycan süitasi", "Azərbaycan qravürləri" bəstəkar irsinin dəyərli səhifələridir.

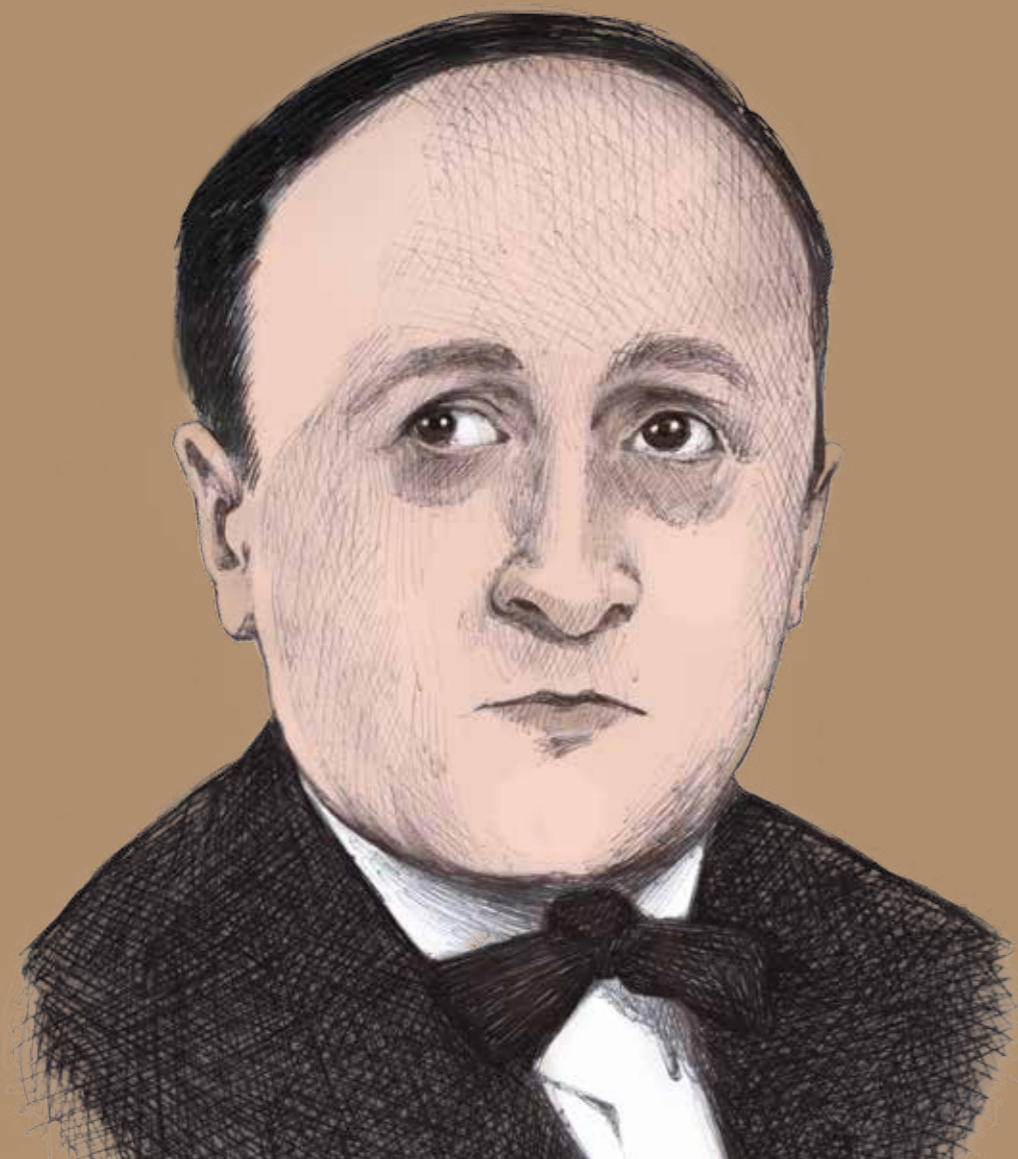
F.Əmirov səhnə musiqisi janrlarına da müraciət etmiş, bir-birindən qiymətli nümunələr ərsəyə gətirmişdir. Bəstəkar "Sevil" operası (1953) ilə Azərbaycanda lirik-psixoloji operanın əsasını

qoymuşdur. "Min bir gecə" (1979) baleti isə bu janrın ən unikal nümunələrindən biri kimi musiqi irsimizdə xüsusi və layiqli yer tutur. Onun musiqili komediyaları – "Ürəkaçanlar"(1943), "Gözün aydın" (1946), həmçinin "Nəsimi" (1973) vokal-xoreoqrafik poeması da Azərbaycan musiqisinin qiymətli nümunələrindəndir.

F.Əmirovun özünəməxsus bəstəkarlıq dəst-xətti onun instrumental və kamera vokal əsərlərində də təzahür edir. "Fortepiano üçün 12 miniatur", müxtəlif pyeslər, "Ulduz", "Azərbaycan elləri", "Gülüm", "Gülərəm gülsən" və digər romans və mahnıları bu gün də dəyərini qoruyur. "Azərbaycan kapriçiosu" da (1961) bəstəkarın sevilen əsərlərindəndir. O, həmçinin bir sıra tamaşalara, o cümlədən "Böyük dayaq", "Mən ki gözəl deyildim" və s. filmlərə musiqi bəstələmişdir.

Bəstəkar 20 fevral 1984-cü ildə vəfat etmişdir.

Mənbə: "Mədəniyyət" qəzeti

ARIF MƏLİKOV

Azərbaycan bəstəkarlıq məktəbinin görkəmli nümayəndəsi, pedaqoq, SSRİ Xalq artisti, Dövlət mükafatı laureatı, AMEA-nın həqiqi üzvü Arif Cahangir oğlu Məlikov 13 sentyabr 1933-cü ildə Bakıda doğulmuşdur.

O, 1960-cı ildə Üzeyir Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasını (indiki Bakı Musiqi Akademiyası) bəstəkarlıq ixtisası üzrə (Qara Qarayevin sinfi) bitirmişdir. Həmin ildən bu təhsil ocağında dərslər deməyə başlamışdır. Hazırda Bakı Musiqi Akademiyasının "Bəstəkarlıq" kafedrasının müdürüdür.

Arif Məlikovun yaradıcılığı parlaq istedad və özünəməxsusluğu ilə səciyyələnir. O, əsərlərində milli musiqi ənənələrini XX əsr musiqisinin nailiyyətləri ilə birləşdirərək mütərəqqi təkəkkürə malik sənətkar kimi çıxış edir.

Onun yaradıcılığına yüksək ideya, dolğun məzmun, obrazların dərin emosional-psixoloji ifadəsi xasdır. Bəstəkarın "Məhəbbət

əfsanəsi" baleti (1961) müəllifə dünya şöhrəti qazandırmışdır. Yaradıcılıq diapazonu geniş olan bəstəkar bir çox janrlara müraciət etmişdir. Simfoniyalar, simfonik poemalar, "İki nəfər" (1969), "Əlibaba və qırx quldur" (1973), "İki qəlbin dastanı" (1981) baletləri, "Ləpələr" musiqili komediyası, "Torpağın səsi" kantatası, tamaşalara və filmlərə bəstələri ilə musiqi mədəniyyətimizi daha da zənginləşdirmişdir.

A.Məlikov yaradıcılıq təbiətinə görə simfonik təkəkkürlü bəstəkarıdır. Onun əsərləri dünyanın 30-dək ölkəsində ifa olunmuş, baletləri müvəffəqiyyətlə səhnələşdirilmişdir. 2016-cı ildə bəstəkarın 28 cildən ibarət "Not əsərlərinin tam külliyyatı" çap olunmuşdur.

A.Məlikov "İstiqlal" (1998) və "Heydər Əliyev" (2013) ordenləri ilə təltif edilmişdir.

Mənbə: "Mədəniyyət" qəzeti

5. İNVESTİSİYALAR

5.1. İNVESTİSİYA STRATEGİYASI

ARDNF-nin investisiya strategiyasının əsasını irihəcmli itkilərin minimuma endirilməsi şərti ilə münasib gəlirliliyin əldə edilməsi təşkil edir.

Portfelin maliyyə alətləri və ölkələr üzrə geniş diversifikasiyasının təmin edilməsi, eləcə də makroiqtisadi mühitin daimi təhlili bu məqsədə nail olmağa xidmət edən amillərdəndir.

ARDNF-nin investisiya fəaliyyətinin hüquqi bazasını təyin etmək və yüksək şəffaflığın təmin edilməsi məqsədilə dövlət tərəfindən ARDNF-nin vəsaitlərinin idarə edilməsinin əsas prinsip və istiqamətləri müəyyənləşdirilmişdir. ARDNF-nin vəsaitləri Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 19 iyun 2001-ci il tarixli 511 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun valyuta vəsaitlərinin saxlanması, yerləşdirilməsi və idarə edilməsi haqqında Qaydalar"a (İnvestisiya Qaydaları) və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamları ilə illik əsasda təsdiq olunan "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun İnvestisiya siyasəti"ne əsasən idarə olunur.

İnvestisiya Qaydaları ARDNF-nin vəsaitlərinin idarə edilməsinin ümumi prinsiplərini müəyyən edir. Belə ki, qeyd olunan İnv-

siya Qaydaları vəsaitlərin maliyyə alətlərinə və valyutalara görə bölgüsünü, investisiya alətləri üzrə məhdudiyətləri, xarici məncələrə qarşı olan tələbləri, eləcə də ARDNF-nin tərəf müqabiləri (kastodial banklar, müxbir banklar və s.) ola biləcək qu- ruların minimal kredit reyting dərəcələrini müəyyənləşdirir.

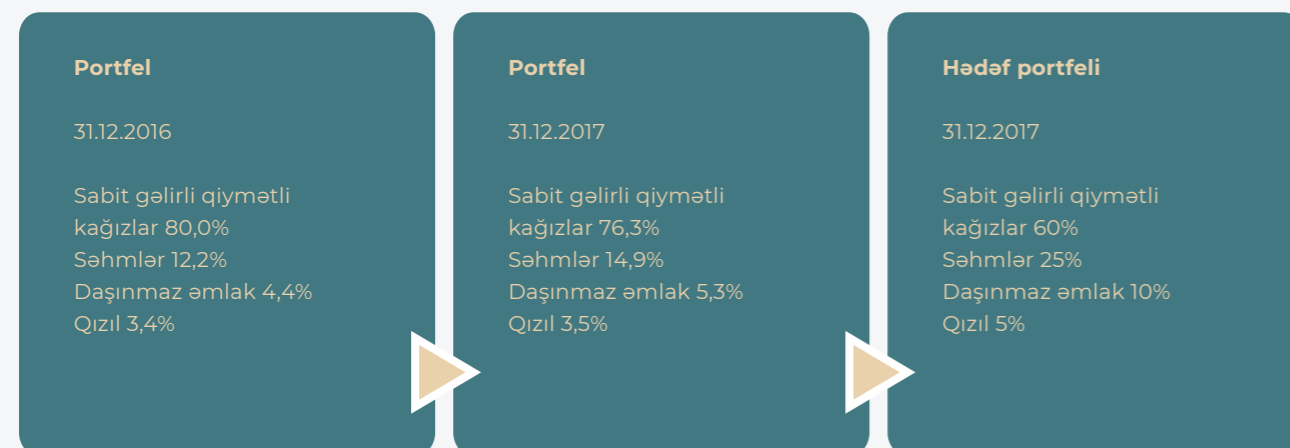
İnvestisiya siyasəti ARDNF-nin investisiya portfelinin hədəflərini, proqnozlaşdırılan həcmi, valyuta tərkibini, vəsaitlərin strateji bölgüsünü, hədəf gəlirliliyi (bençmark) və bir sıra risk hədə- lərini müəyyən edir.

ARDNF-nin uzunmüddətli hədəflərinə uyğun olaraq, portfelin investisiya alətlərinə görə bölgüsü illik əsasda nəzərdən keçirilir və təsdiqlənir. 2017-ci il investisiya siyasətinə əsasən investisiya portfelini aşağıdakı alt portfellərə bölünmüşdür:

- 60% - borc öhdəlikləri və pul bazarları alətləri;
- 25% - səhm;
- 10% - daşınmaz əmlak;
- 5% - qızıl.

2017-ci ilin dekabr ayına olan vəsaitlərin strateji bölgüsünə əsasən ARDNF-nin investisiya portfelinin 76,3%-i sabit gəlirli qiymətli kağızlar və pul bazarı alətlərindən, 14,9%, 3,5%, 5,3%-i isə müvafiq olaraq səhmlər, qızıl və daşınmaz əmlak investisiyalarından ibarət olmuşdur.

CƏDVƏL 5.1.1. VƏSAİTLƏRİN HƏDƏF BÖLGÜSÜ

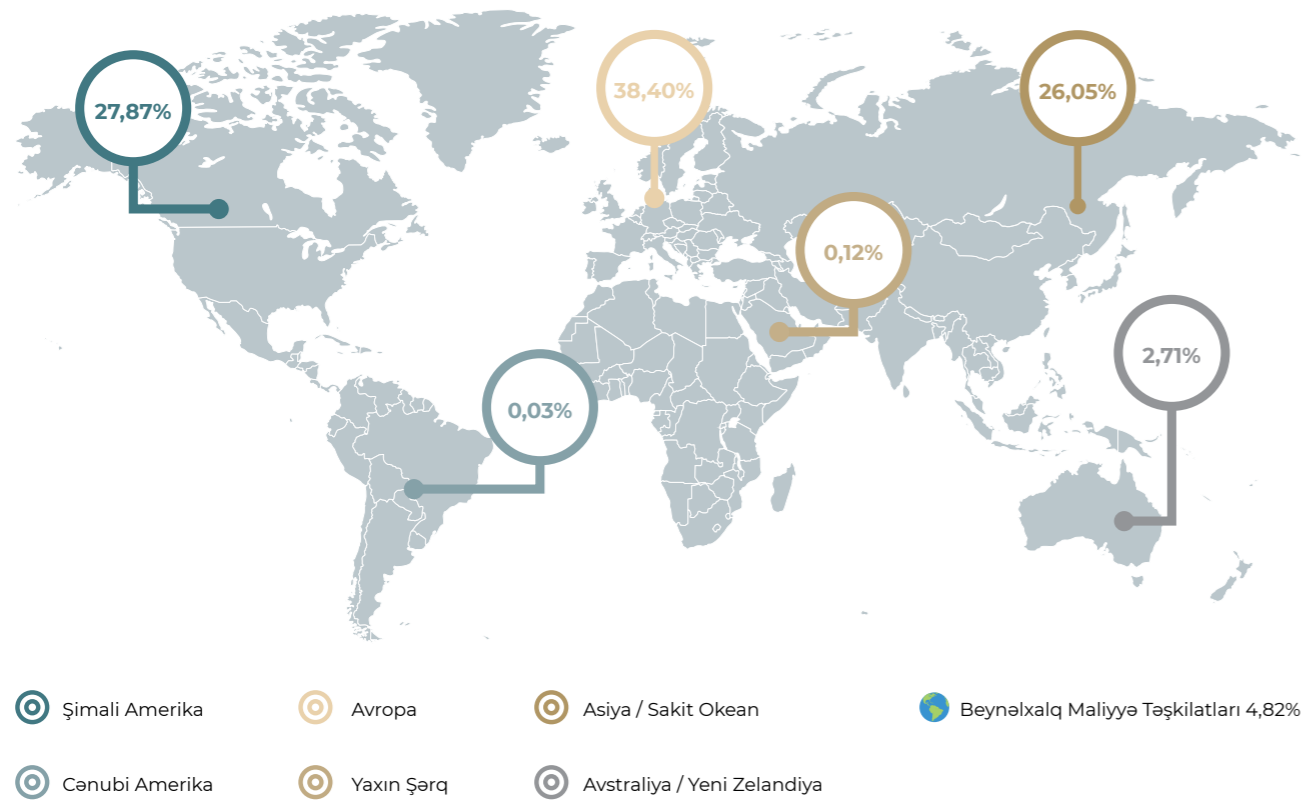
Sabit gəlirli qiymətli kağızlar və pul bazarları alətləri üçün seçilmiş hədəf gəlirliliyi 6 aylıq LIBOR faiz dərəcəsi (avroda ifadə olunan aktivlər üçün 6 aylıq EURİBOR faiz dərəcəsi), cari səhm portfelinin hədəf gəlirliliyi isə "MSCI World" indeksi olaraq müəyyən edilmişdir.

Cədvəl 5.1.2. ARDNF-nin investisiya fəaliyyətinin cari istiqamətlərini cəmləşdirir.

CƏDVƏL 5.1.2. İNVESTİSİYA İSTİQAMƏTLƏRİ

Qlobal aktiv növləri	Portfelə daxil olan aktiv növləri	Həyata keçirilən strategiya	Həyata keçirilmə metodları
Ənənəvi	Səhmlər	Qlobal səhm bazarlarına investisiya	"MSCI World", "MSCI Europe ex UK", "S&P 100" indeksləri, VTB Bankda strateji səhm payı;
	Sabit gəlirli qiymətli kağızlar	İstiqrazlara və pul bazarları alətlərinə investisiya	Dövlət, beynəlxalq təşkilatlar, agentlik və korporativ investisiya dərəcəli sabit gəlirli qiymətli kağızların və pul bazarları alətlərinin alınması
Alternativ	Özəl səhmlər	Özəl səhm fondlarına investisiya	Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası Aktivlərin İdarə edilməsi Şirkəti tərəfindən idarə olunan fondlara, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı tərəfindən idarə olunan "EPF" fonduna, "Carlyle Partners VII", "Blackstone Core Equity Partners", "BC European Partners X", "Apollo Fund IX" və "FSI Mid-market Growth Fund" fondlarına investisiya;
	Daşınmaz əmlak	Kommersiya təyinatlı daşınmaz əmlakın alınması, müştərək və daşınmaz əmlak fondlarına investisiyalar	"Neuberger Berman" şirkəti ilə birgə qurulmuş Ayrıca İdarə Olunan Özəl Səhm Mandatı;
	Qızıl	Fiziki qızıla investisiya	Xəzər dənizində yeni müasir üzən qazma qurğusunun tikinti layihəsində Azərbaycan Respublikasının iştirak payının maliyyələşdirilməsi (AzRiqs)
			Moskva, London, Paris, Seul, Tokio və Milan şəhərlərində yerləşən ofis binalarına investisiya;
			Almaniya, Yaponiya, Çin, ABŞ və Sinqapurda yerləşən ofis və kommersiya tipli daşınmaz əmlaka yatırılan müştərək investisiyalar;
			Asiya və Sakit Okean hövzəsi, Avropa və ABŞ-da kommersiya, həmçinin Yaponiyada logistika təyinatlı daşınmaz əmlaka yatırım edən fondlara investisiyalar
			Qızıl külçələrinə investisiya

QRAFİK 5.1.1. ARDNF-NİN İNVESTİSİYA PORTFELİNİN COĞRAFİ REGIONLAR ÜZRƏ TƏSNİFATI

XARİCİ MENECERLƏR TƏRƏFİNDƏN İDARƏ OLUNAN VƏSƏİTLƏR

2017-ci ilin dekabr ayının nəticələrinə əsasən investisiya portfelinin 11,4%-i xarici menecerlər tərəfindən idarə edilir. ARDNF-nin vəsaitlərinin idarə olunmasında xarici menecerlərin xidmətlərindən istifadə edilməsi onların müvafiq sahələrdəki bilik və bacarıqlarından faydalanmaq, eləcə də qabaqcıl dünya təcrübəsinin daxili idarəetmədə olan portfelə tətbiqi nöqtəyi-nəzərindən ciddi əhəmiyyət kəsb edir.

ARDNF-nin vəsaitlərinin bir hissəsi aşağıda qeyd edilən xarici menecerlər tərəfindən idarə olunur:

Sabit gəlirli qiymətli kağızlar üzrə:

- Dünya Bankı – ARDNF-nin aktivlərinin 228 milyon ABŞ dollarını (ARDNF-nin aktivlərinin 0,6%-ni) idarə edir.
- "Deutsche Bank Advisors" – ARDNF-nin aktivlərinin 104 milyon ABŞ dollarını (ARDNF-nin aktivlərinin 0,3%-ni) idarə edir.

Səhmlər üzrə:

- "UBS Asset Management" – ARDNF-nin aktivlərinin 1 598 mil-

- yon ABŞ dollarını (ARDNF-nin aktivlərinin 4,5%-ni) idarə edir.
- "State Street Global Advisors" (SSgA) – ARDNF-nin aktivlərinin 1 493 milyon ABŞ dollarını (ARDNF-nin aktivlərinin 4,2%-ni) idarə edir.
- "Mellon Capital Management" – ARDNF-nin aktivlərinin 332 milyon ABŞ dollarını (ARDNF-nin aktivlərinin 0,9%-ni) idarə edir.
- "BlackRock Investment Management" – ARDNF-nin aktivlərinin 315 milyon ABŞ dollarını (ARDNF-nin aktivlərinin 0,9%-ni) idarə edir.

QIZILA İNVESTİSİYA

İnvestisiya siyasətinə əsasən investisiya portfelinin məcmu dəyərinin 5%-ə qədəri qızıla investisiya edilə bilər. 2017-ci ilin sonuna ARDNF-nin investisiya portfelinə daxil edilmiş qızılın miqdarı 30 175 kq (970 146 troya unsiyası) təşkil etmişdir. 11 yanvar 2013-cü il tarixindən etibarən alınmış qızılın Azərbaycana gətirilərək müvəqqəti olaraq ARMB-də saxlanılmasına başlanılmışdır və artıq 2016-cı ilin sonuna ölkəyə gətirilmiş qızılın miqdarı 30 169 kq təşkil etmişdir. 2017-ci il ərzində isə qeyd edilən qızılın ARDNF-nin inzibati binasında inşa edilmiş xəzinəyə gətirilməsi başa çatmışdır.

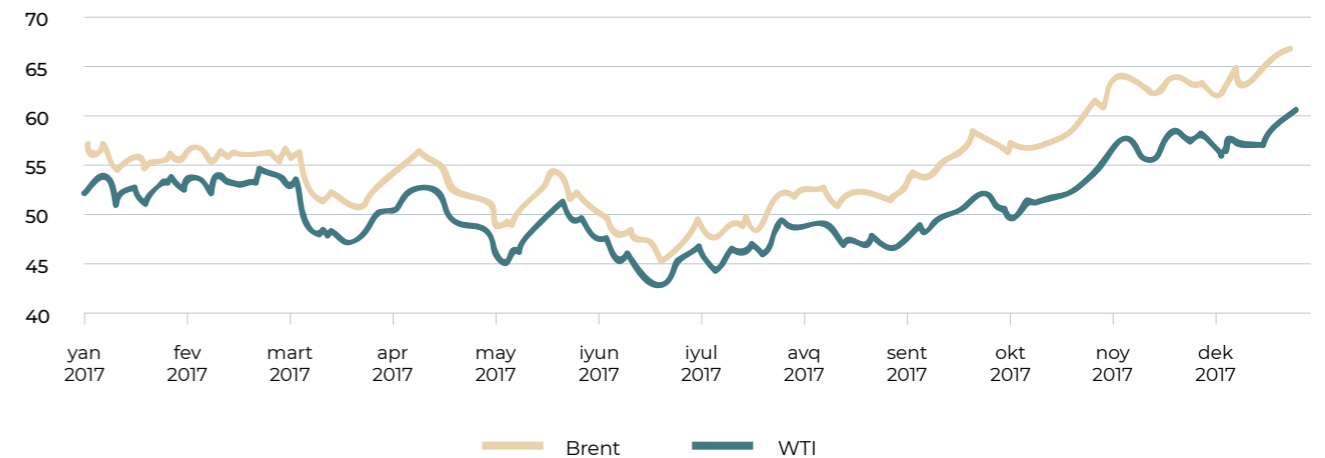
5.2. ARDNF-NİN İNVESTİSİYA PORTFELİ

DÜNYADA MAKROİQTİSADI VƏZİYYƏT

QLOBAL İQTİSADI ARTIMIN DAVAM ETDİYİ DAHA BİR İL

2016-cı ildə sürətlənməyə başlayan iqtisadi artım tempi 2017-ci ildə də davam etmişdir. Bu tendensiya inkişaf etmiş ölkələrdə qeydə alınan artım, eləcə də inkişaf etməkdə olan ölkələrin möhkəmlənən iqtisadi fəaliyyəti nəticəsində baş vermişdir. İnkişaf etmiş ölkələrdə müşahidə olunan iqtisadi fəaliyyətin arxasında artan əmək haqları, güclənən istehlak və ixrac səviyyələri dursa da, inkişaf etməkdə olan ölkələr yüksək daxili tələbat və əmtəə qiymətlərinin bərpasından faydalanmışdır. İlin ortalarında bir qədər zəifləməsinə baxmayaraq, ümumilikdə il ərzində neftin qiyməti qalxmağa davam etmişdir. Belə ki, ilin əvvəli ilə müqayisədə Brent markalı neftin qiyməti 20% artaraq dekabrda bir barel üçün 67 ABŞ dolları səviyyəsini keçmişdir. Bu artıma OPEC-in 2016-cı ildə əldə etdiyi razılıq, həmçinin yüksələn iqtisadi amillər nəticəsində güclənən tələbat dəstək olmuşdur.

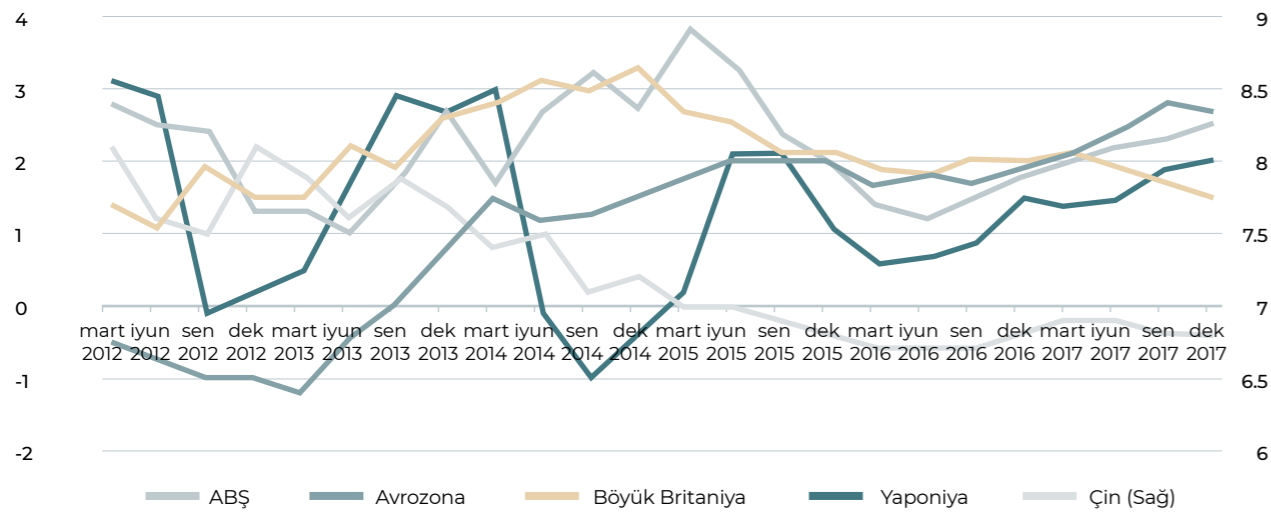
QRAFİK 5.2.1. 2017-Cİ İLDƏ NEFTİN QIYMƏTİ (ABŞ DOLLARI İLƏ)

Mənbə: Blumberq

Müntəzəm olaraq 8 il müşahidə olunan global iqtisadi artım 2017-ci ildə 3,7% səviyyəsində qararlaşmışdır. ÜDM-in 2,3% artması fonunda ABŞ iqtisadiyyatı tam məşğulluq səviyyəsinə yaxınlaşmışdır. İlin sonunda ABŞ-da yeni vergi islahatı təsdiq edilmişdir və bu dəyişikliyin 2018-ci ildə qüvvəyə minməsi nəzərdə tutulur. ÜDM-in 2,4% artması ilə müşahidə olunan Avrozona iqtisadiyyatı ixracın, yumşaq monetar siyasətin və əmək bazarlarındakı müsbət fəaliyyətin nəticəsində möhkəmlənmişdir. Yaponiyada ÜDM-in artım tempi fiskal stimullaşdırmanın hesabına sürətlənərək 1,7%-ə çatmışdır. Böyük Britaniyada isə bu göstərici zəif əmək fəaliyyətinin və azalan istehlak xərclərinin nəticəsi olaraq 1,7%-ə enmişdir. Çin iqtisadiyyatının artım tempi 6,9% səviyyəsində qeydə alınmışdır. Əhalinin istehlak xərclərinin ÜDM-dəki ümumi payında azalma daha müşahidə olunmasa da, bu göstərici investisiyanın ÜDM-dəki payından hələ də geri qalmışdır. Rusiya iqtisadiyyatında iqtisadi artım (1,5%) neft qiymətlərində qeydə alınan artımın və yumşaq monetar siyasətin dəstəyi nəticəsində bərpa olunmuşdur.

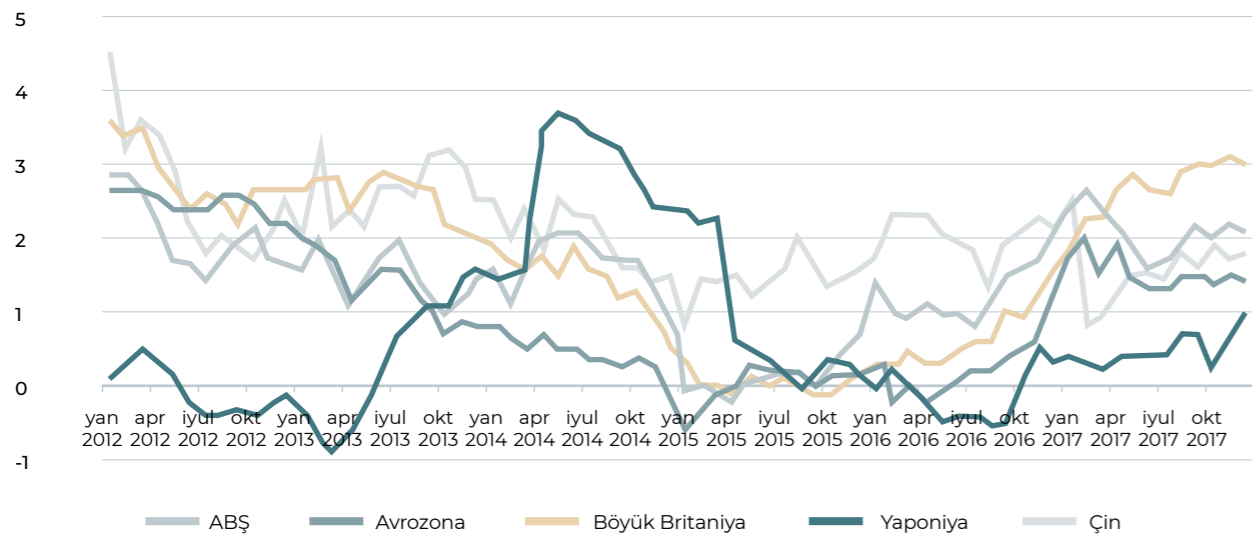
QRAFİK 5.2.2. APARICI ÖLKƏLƏR ÜZRƏ ÜDM-İN ARTIM DİNAMİKASI (2012-2017-Cİ İLLƏR, FAİZ İLƏ)

Mənbə: Blumberq

İl ərzində inkişaf etmiş ölkələrdə inflyasiya dərəcələri artsa da, bunun arxasında duran əsas səbəb kimi neft qiymətlərinin qalxması olmuşdur. Belə ki, baza inflyasiya dərəcələrində artım daha az qeydə alınmışdır. Bu göstəriciyə əmək bazarlarında müşahidə olunan təzyiqlər də müəyyən qədər təsir etmişdir. ABŞ-in inflyasiya səviyyəsində (2,1%) artım müşahidə olunmasa da, digər iqtisadi göstəricilərin möhkəmlənməsi ABŞ Federal Ehtiyatların (FED) faiz artımı siyasətinə 2017-ci ildə də davam etməsinə gətirib çıxarmışdır. Avrozonada son üç ildə 1%-dən aşağı səviyyədə müşahidə olunan inflyasiya göstəricisi 2017-ci ildə 1,5% səviyyəsinə yüksəlmişdir. Əvvəlki il qeydə alınan mənfi göstəricidən sonra Yaponiyada inflyasiya müsbət səviyyəyə (0,5%) yüksəlmişdir.

QRAFİK 5.2.3. APARICI ÖLKƏLƏR ÜZRƏ İNFLYASIYA DİNAMİKASI (2012-2017-Cİ İLLƏR, FAİZ İLƏ)

Mənbə: Blumberq

MONETAR SİYASƏT TƏDBİRLƏRİ – MƏRKƏZİ BANKLAR

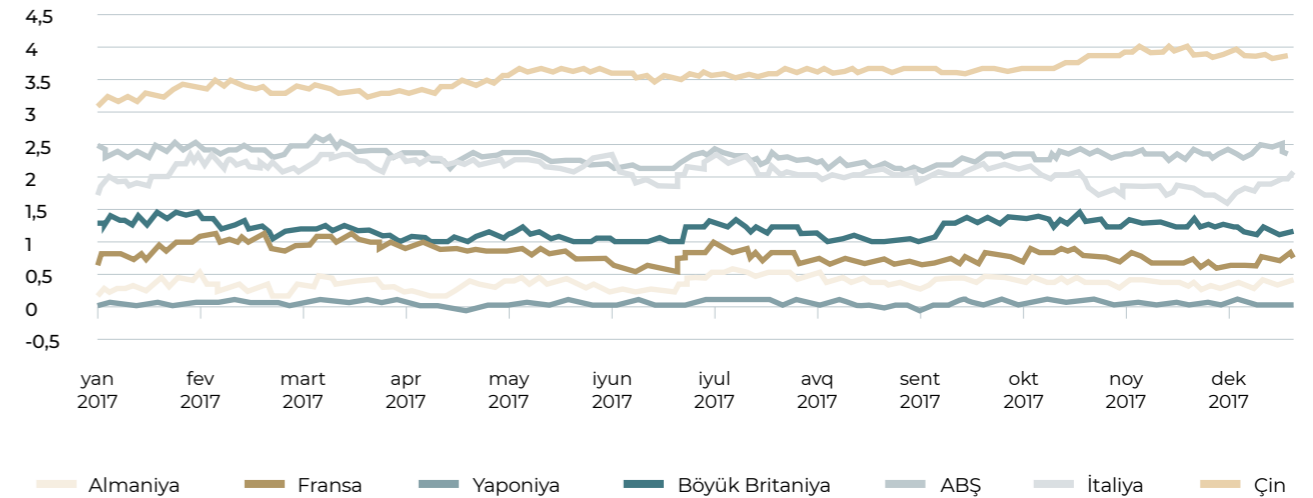
2017-ci il ərzində inflyasiya təzyiqlərinin artımı FED və İngiltərə Mərkəzi Bankı (İMB) istisna olmaqla aparıcı mərkəzi bankların pul siyasətində əhəmiyyətli dəyişikliklərə səbəb olmamışdır. Hər iki bank tərəfindən qiymətlərin sürətli yüksəlişini balanslaşdırmaq üçün faiz dərəcələrinin artırılması pul siyasətinin əsas addımı kimi seçilmişdir. Bir sıra mərkəzi banklar isə istiqraz aktivlərinin satınalma proqramını davam etdirmişdir. FED və Avropa Mərkəzi Bankının (AMB) müvafiq proqramlardan çıxış strategiyalarına baş vurduğu dövr likvidliyin aşağı düşməsi ilə müşayiət olunsada, inkişaf etməkdə olan ölkələrin mərkəzi banklarının fəaliyyəti likvidliyin təmin edilməsinə təkan vermişdir.

FED daxil olmaqla bir sıra mərkəzi banklar 2017-ci ildə sərt monetar siyasətlə seçilmişdir. FED il ərzində faiz dərəcələrini 3 dəfə 25 baza dərəcəsi qaldırmaqla 1,25%-1,5% səviyyəsinə çatdırmışdır. Əlavə olaraq FED son üç il ərzində 4,5 trilyon ABŞ dolları ətrafında qərarlaşan aktivlərinin azaldılacağı elan etmişdir. İnflyasiya səviyyəsinin hədəfdən aşağı olmasına baxmayaraq, FED sərt monetar siyasətini saxlamışdır.

İMB 2017-ci ilin noyabr ayında faiz dərəcəsinə 25 baza dərəcəsi artıraraq 0,5%-ə çatdırmışdır. Bank emissiya zamanı yığılan aktiv portfelinin həcmi dəyişilməz saxlayaraq istiqraz aktivlərinin satınalma proqramını dayandırmışdır.

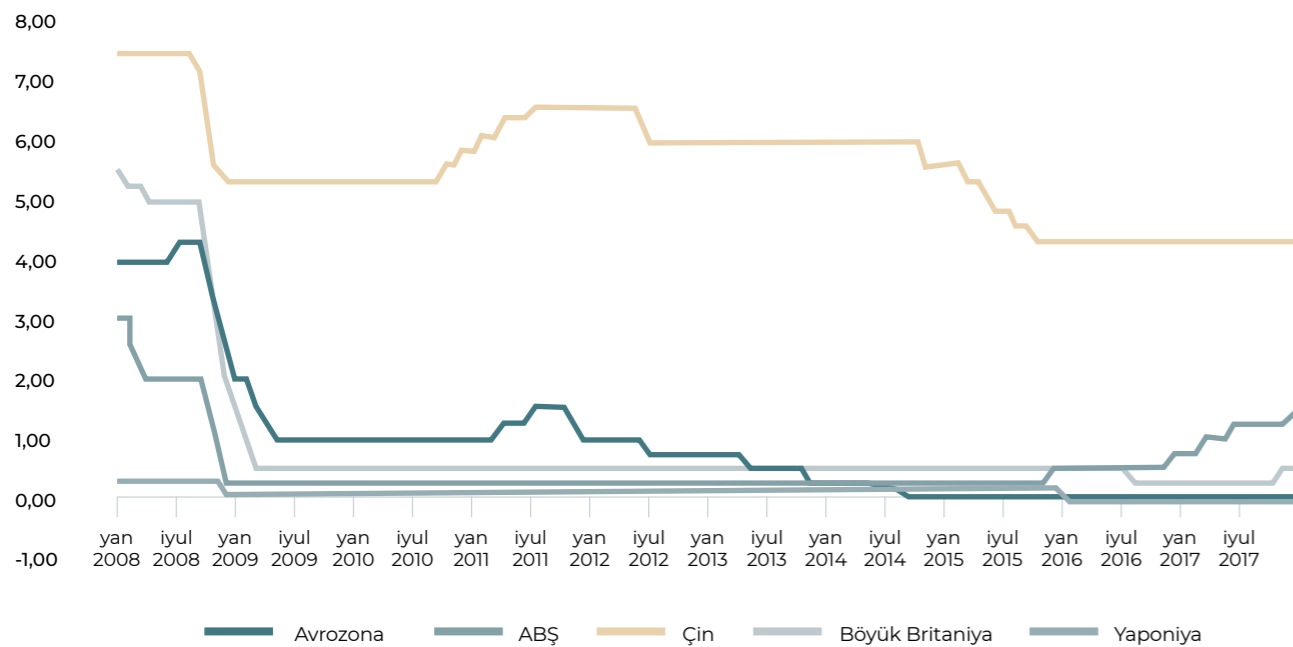
Əhəmiyyətli iqtisadi artım və inflyasiyanın yüksəlməsinin təsiri ilə AMB pul siyasətinə dəyişiklik edərək il ərzində nisbətən sərt monetar siyasətlə yadda qalmışdır. Aylıq istiqraz aktivlərinin satınalma proqramını 2018-ci ilin yanvar ayından etibarən 60 milyard avrodan 30 milyard avroya qədər azaldılması signalını verən AMB faiz dərəcələrini dəyişməz (repo əməliyyatlarını 0%, marjinal faiz dərəcəsinə 0,25% və depozit dərəcələrini -0,40%-də) saxlamışdır.

QRAFİK 5.2.4. 10-İLLİK GƏLİRLİLİK DƏRƏCƏLƏRİ, FAİZ İLƏ

Mənbə: Blumberq

QRAFİK 5.2.5. APARICI ÖLKƏLƏRİN MƏRKƏZİ BANKLARININ UÇOT DƏRƏCƏLƏRİ (2008-2017-Cİ İLLƏR, FAİZ İLƏ)

Mənbə: Blumberq

SABİT GƏLİRLİ QIYMƏTLİ KAĞIZLAR BAZARI

2017-ci ildə suveren istiqrazların (Avrozona, ABŞ və Böyük Britaniya) qısa və uzunmüddətli dərəcələri arasında fərq 2016-cı ilə nisbətən azalmışdır. ABŞ-da FED-in aktivlərini azaltmaq planına, daha yuxarı rəqəmlərlə yenilənən iqtisadi artım proqnozlarına, iqtisadi artıma dəstək üçün nəzərdə tutulmuş fiskal siyasət addımlarının həyata keçirilməsinə dair verilən vədlərə və işsizliyin 4,1%-ə düşməsinə baxmayaraq, FED-in sərt pul siyasəti suveren gəlirlilik əyrisinin qısa və ortamüddətli hissəsinə daha çox təsir etmiş, uzunmüddətli hissəsinə isə təsirsiz ötürmüşdür.

Böyük Britaniyada 2017-ci ilin iyun ayında keçirilən növbədənənar seçkilərin nəticəsi və İMB-nin 2017-ci ilin sentyabr ayında uçot dərəcəsinə qaldırmaq niyyətini elan etməsi suveren istiqrazlarının faiz dərəcələrində gözlənilməz dəyişikliklərə səbəb olmuşdur. Suveren istiqrazlar bazarı "Moody's" kredit reyting agentliyinin Britaniyanın suveren kredit reytinginin "Brexit"lə əlaqəli qeyri-müəyyənliklərə görə Aa1-dən Aa2-yə endirməsindən təsirlənməmişdir.

Alman suveren istiqrazlarının faiz dərəcələri il boyunca artmağa meyli göstərmişdir. Bütövlükdə, gəlirlilik əyrisində dəyişənlik əvvəlki ilə nisbətən məhdud olmuşdur, belə ki, ən çox dəyişiklik

1-aylıq istiqrazlarda 53 baza dərəcəsi və 2-5 illik istiqrazlarda 30 baza dərəcəsi olaraq müşahidə olunmuşdur.

Çin Xalq Respublikasında daxili bazar iqtisadi artımda ixraca nisbətən daha mühüm rol oynamağa başlamış, beləliklə də, son bir neçə ildə kredit artımı iqtisadi artımın əsas təkanverici amili olmuşdur. Bu səbəbdən Çin dövləti 2017-ci ildə yerli dövlət və korporativ borcların azaldılması barədə daha çox bəyanatlar vermişdir. 2017-ci ilin birinci rübündə Çin Mərkəzi Bankı qısamüddətli bazarlarda daha sərt pul siyasəti həyata keçirmişdir.

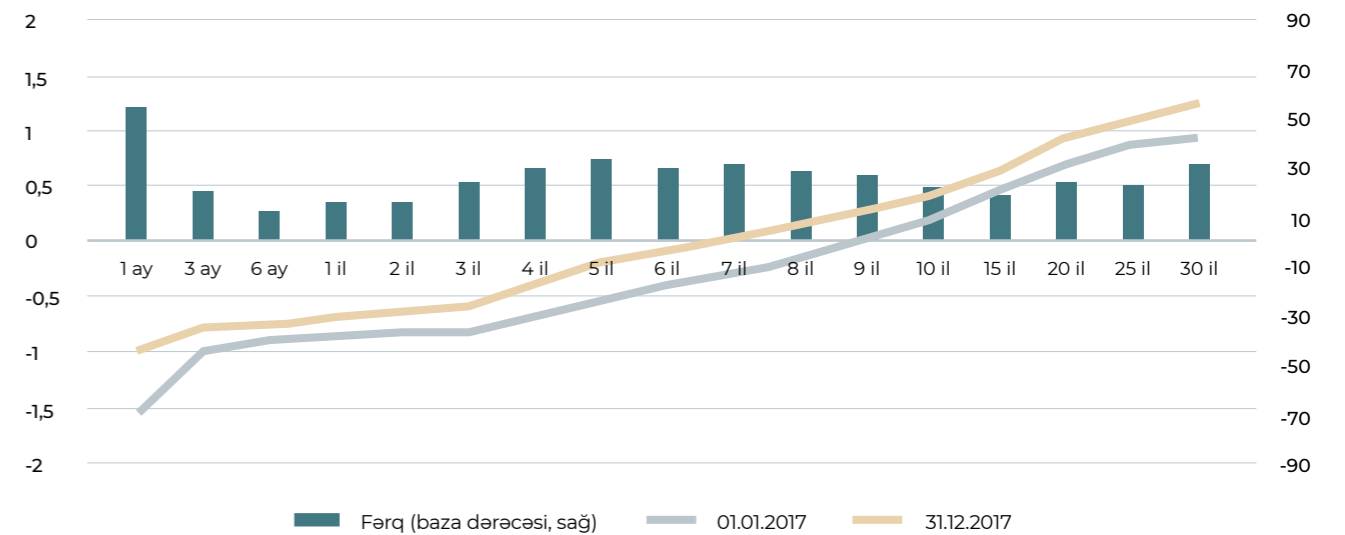
2017-ci ilin sonuna mənfi gəlirliliklə alınıb-satılan istiqrazların həcmi 9,7 trilyon ABŞ dolları təşkil etmişdir ki, bu da 2016-cı ilin müvafiq göstəricisi ilə müqayisədə 400 milyard ABŞ dolları daha çox olmuşdur. Bu borcların 2017-ci ildə Avrozonaya aid olan hissəsi 3,92 trilyon ABŞ dolları təşkil etmişdir.

Siyasi (Fransa, Böyük Britaniya və Almaniya da keçirilən seçkilər və s.) və geosiyasi risklərə baxmayaraq, qiymət dəyişənliyi əhəmiyyətli dərəcədə azalmışdır. Bunun əsas səbəbləri global iqtisadi artımın canlanması və maliyyə bazarlarında müşahidə olunan yüksək likvidlik olmuşdur.

Avrozonada suveren spredlər ilin əvvəlində heç bir mühüm dəyişiklik nümayiş etdirməsə də, Fransada keçirilən seçkilərdən sonra azalmışdır. Onillik Portuqaliya və Almaniya suveren istiqrazları (bund) arasındakı spredin 200 baza dərəcəsinə çox azalması Avrozonada ən böyük dəyişiklik kimi qeydə alınmışdır. İspaniya,

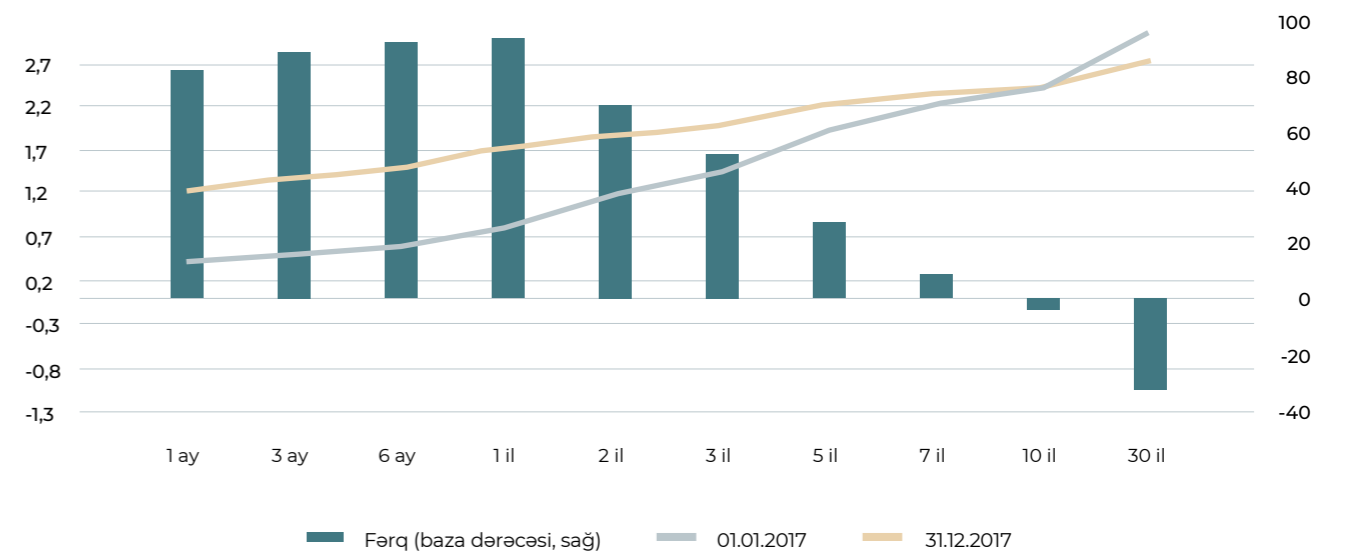
Fransa və İtaliya suveren istiqrazlarının alman bundlarına nisbətən spredlərində isə əhəmiyyətli dəyişikliklər qeydə alınmamışdır. Bütövlükdə, siyasi hadisələr Avrozonada suveren spredlərə çox təsir etməmişdir. Eyni zamanda Almaniya koalisiya hökumətinin qurula bilməməsinin alman bundlarına mühüm təsiri olmamışdır.

QRAFİK 5.2.6. ALMANIYA SUVEREN İSTİQRAZLARININ GƏLİRLİLİK ƏYRİSİ (FAİZ İLƏ)

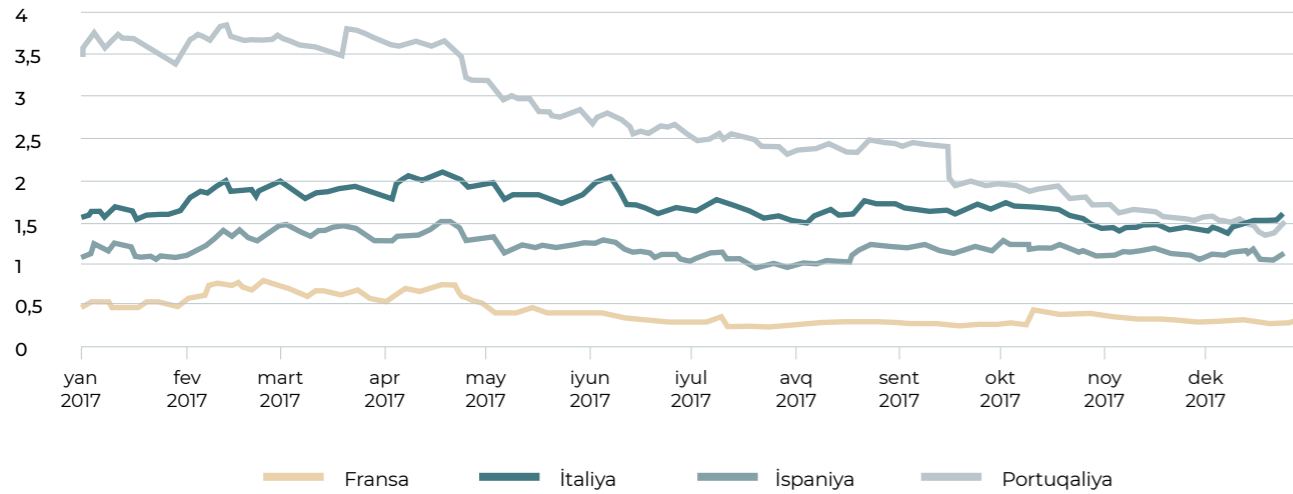
Mənbə: Blumberq

QRAFİK 5.2.7. ABŞ SUVEREN İSTİQRAZLARININ GƏLİRLİLİK ƏYRİSİ (FAİZ İLƏ)

Mənbə: Blumberq

QRAFİK 5.2.8. BƏZİ AVROPA ÖLKƏLƏRİNİN DÖVLƏT İSTİQRAZLARINA 10 İLLİK GƏLİRLİLİK SPREDLƏRİ - ALMANIYA İLƏ MÜQAYİSƏDƏ (FAİZ İLƏ)

Mənbə: Blumberq

VALYUTA MƏZƏNNƏLƏRİ

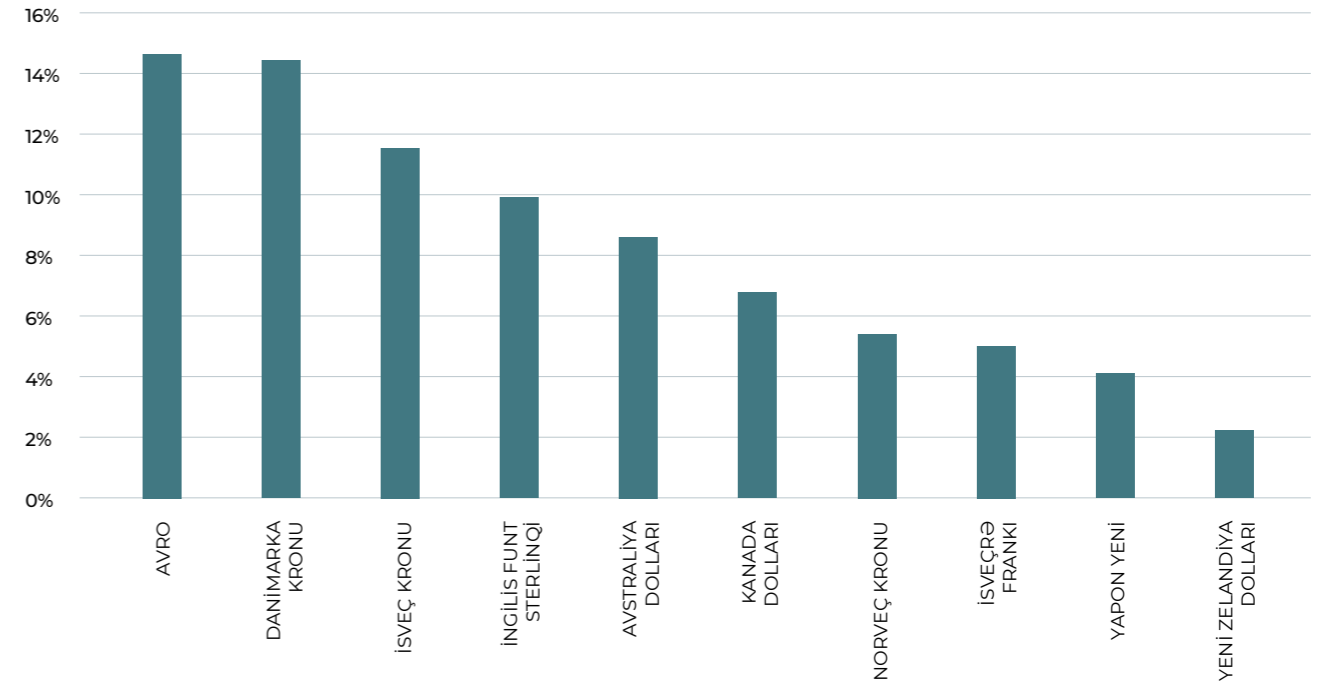
Vergi islahatları perspektivləri və FED-in uçot dərəcəsinə qaldırma gözləntiləri ilə əlaqədar ABŞ dollarının daha da möhkəmlənəcəyi güman edilsə də, DXY indeksi 2017-ci il ərzində əvvəlki ilə nisbətən 10% dəyər itirmişdir. ABŞ administrasiyası bu müddət ərzində dolların məzənnəsini aşağı salmaqla iqtisadiyyatı daha rəqabətli etməyə hədəfləmiş və bu məqsədlə proteksionist tədbirlər həyata keçirmişdir, nəticədə isə böyük ticarət razılaşmaları ətrafında qeyri-müəyyənliklər yaranmışdır. Bununla belə, ilin sonuna yaxın qeydə alınmış müsbət iqtisadi göstəricilər və yeni vergi islahatının təsdiq olunması ABŞ dollarının sabitləşməsinə səbəb olmuşdur.

Avro 2017-ci ildə böyük onluq valyutaları arasında ən çox dəyəri artan valyuta olmuşdur. İli müəyyən qədər sabit başlayan avro/dollar məzənnəsi Fransada keçirilən seçkilərin nəticəsi olaraq Avropa ilə bağlı yenilənən müsbət proqnozlar fonunda artmışdır.

"Brexit" ətrafında olan problemlərə və iyunda keçirilən növbədənəkar seçkilərdən sonra Tereza Meyin siyasi gücünün zəifləməsinə baxmayaraq zəif ABŞ dolları və həmçinin İMB-nin faiz dərəcəsinə qaldırması ingilis funt sterlinqinin dəyər qazanmasına səbəb olmuşdur.

Tramp administrasiyasının ABŞ-la ticarət profisitini olan ölkələrə qarşı apardığı siyasət nəticəsində Çin öncəki dövrlərlə müqayisədə valyuta bazarlarına olan müdaxilələrini mümkün qədər azaltmışdır. DXY indeksi ilə müsbət korrelyasiyası olan Çin yuanı 5% dəyər qazanmışdır. Türk lirası isə əsasən geosiyasi gərginlik və artan iqtisadi risklər nəticəsində kəskin enmişdir.

QRAFİK 5.2.9. BÖYÜK ONLUQ ÖLKƏLƏRİNİN VALYUTALARI (2017-Cİ İL, ABŞ DOLLARINA QARŞI)

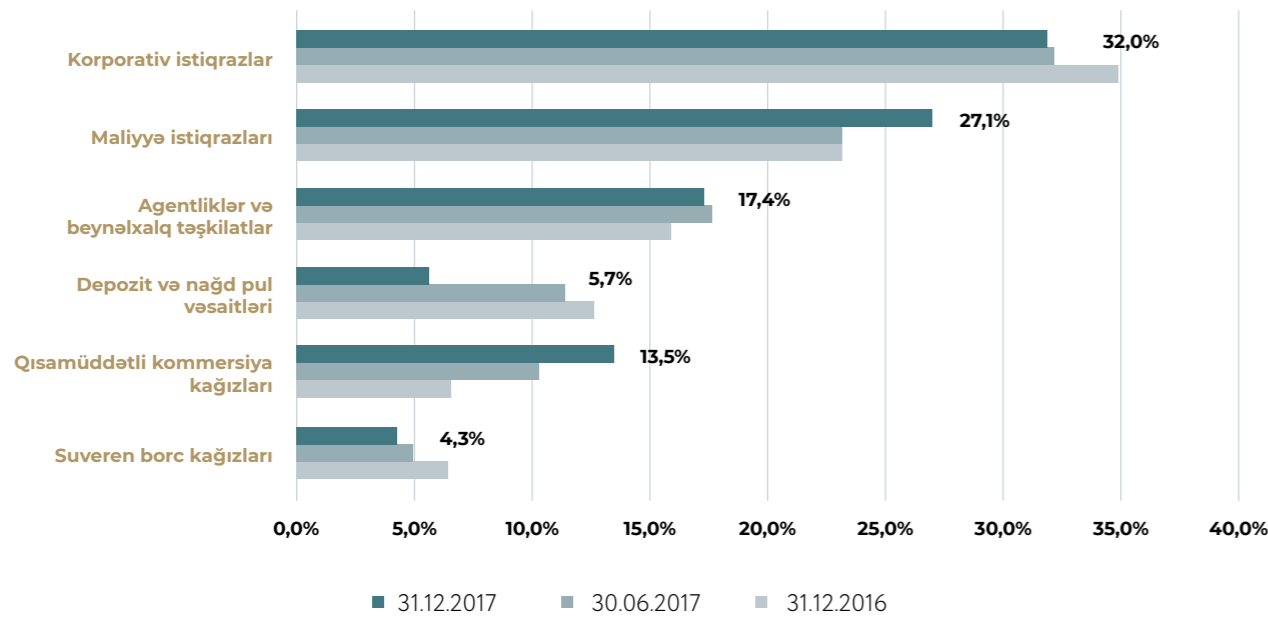

Mənbə: Blumberq

ARDNF-NİN SABİT GƏLİRLİ QIYMƏTLİ KAĞIZLARA İNVESTİSİYASI

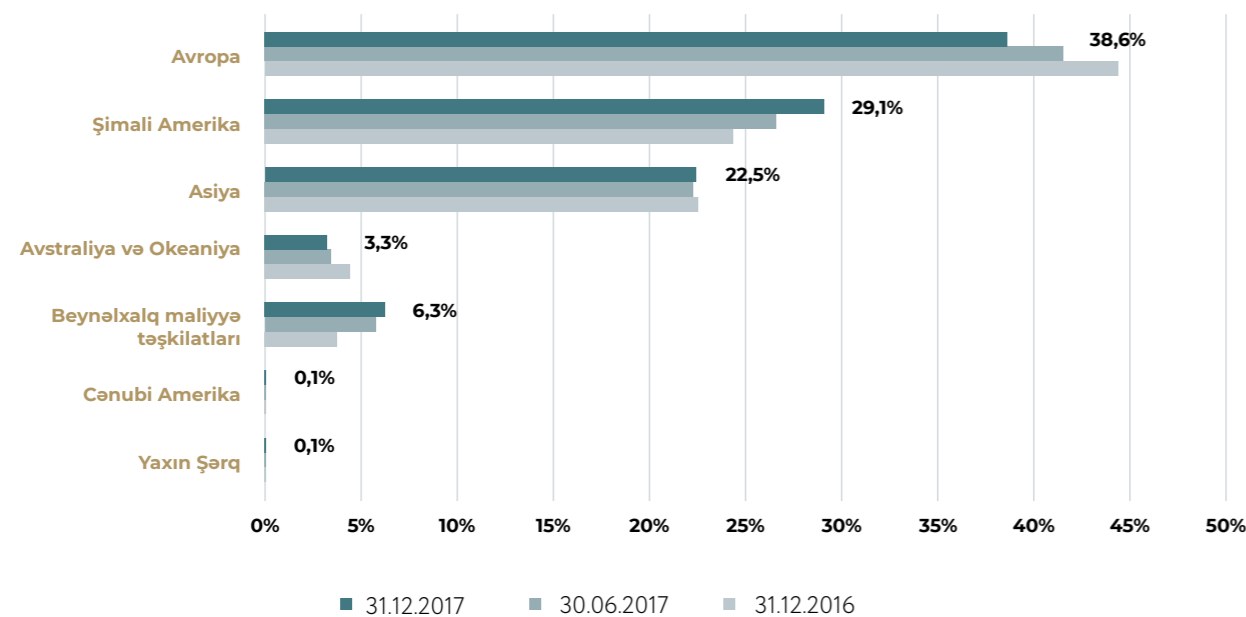
2017-ci ildə ARDNF tərəfindən suveren dövlətlər, agentliklər və beynəlxalq təşkilatların buraxdıqları istiqrazların alış səviyyəsi eyni saxlanılmış və ümumilikdə aşağı dürasıyalı kağızlara investisiyaların artırılması strategiyası davam etdirilmişdir. Buna əsasən bəzi maliyyə sektoru istiqrazları və qısamüddətli korporativ kağızlar daxildir. Bundan başqa, əlavə gəlir əldə etmək məqsədi ilə maliyyə istiqrazlarına, əsasən avroda emissiya edilən istiqrazlara olan investisiyaların həcmi artırılmışdır. Aşağı gəlirlilik mühiti və sərfəli investisiya imkanlarının az olması səbəbindən 2016-cı il ilə müqayisədə 2017-ci ilin sonuna suveren istiqrazlara olan investisiyalarda 2,2% azalma qeydə alınmışdır. Korporativ istiqrazlara olan investisiyalarda isə 3% azalma müşahidə etmək olar. Bu azalmaya əsas səbəb düşən spredlər nəticəsində bu istiqrazlara yaranan tələb artımı olmuşdur.

QRAFİK 5.2.10. SABİT GƏLİRLİ QIYMƏTLİ KAĞIZLAR PORTFELİNİN MÜXTƏLİF ALƏTLƏR ÜZRƏ BÖLGÜSÜ

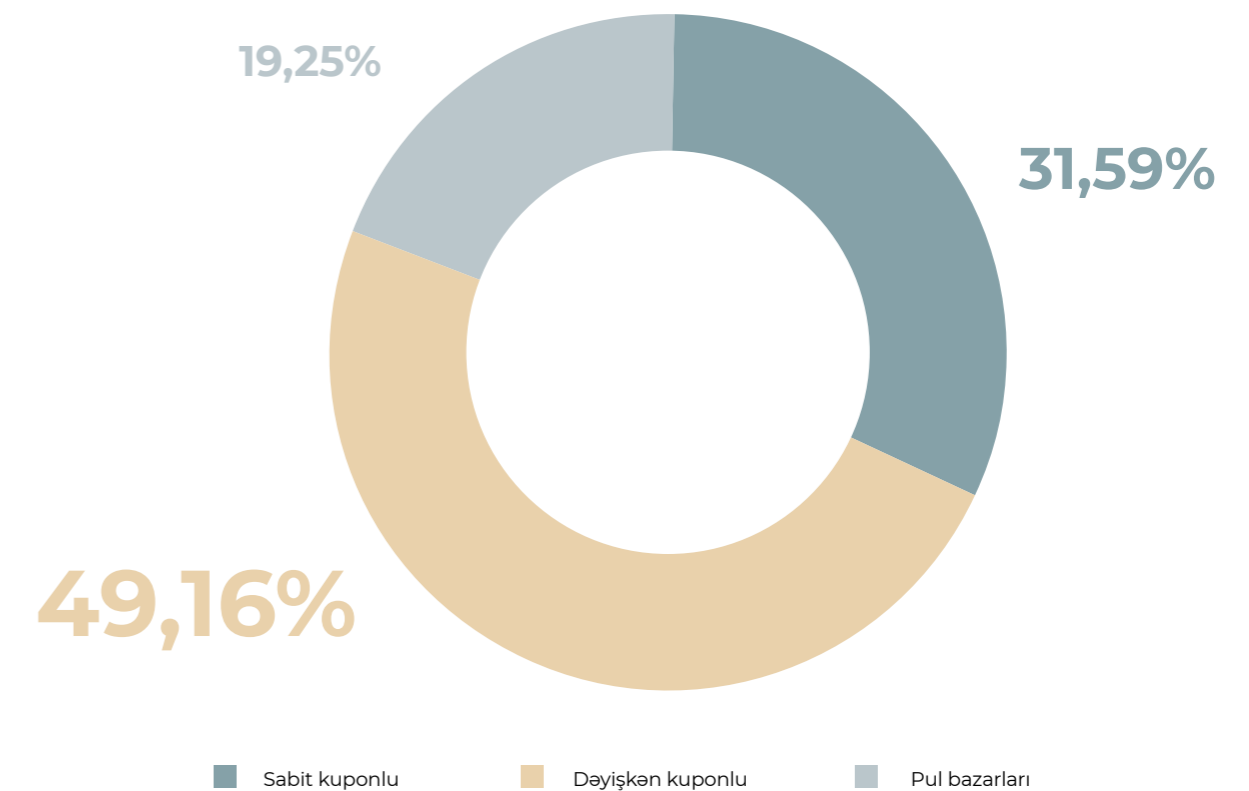
Hesabat ilində ARDNF sabit gəlirli qiymətli kağızlar portfelinin regionlar üzrə maksimal diversifikasiyasına nail olmağa çalışmışdır. Fond Avropaya investisiyalarının həcmi bir qədər azalmış (38,6%), eyni zamanda beynəlxalq maliyyə təşkilatlarına və Şimali Amerikaya investisiyalarının həcmi müvafiq olaraq 2016-cı ildəki 3,8%-dən 6,3%-ə və 24,4%-dən 29,1%-ə qədər artırmışdır. Digər regionlardakı investisiyaların sabit gəlirli qiymətli kağızlar portfelinəki çəkisi demək olar ki, stabil qalmışdır.

QRAFİK 5.2.11. SABİT GƏLİRLİ QIYMƏTLİ KAĞIZLAR PORTFELİNİN COĞRAFİ REGIONLAR ÜZRƏ BÖLGÜSÜ

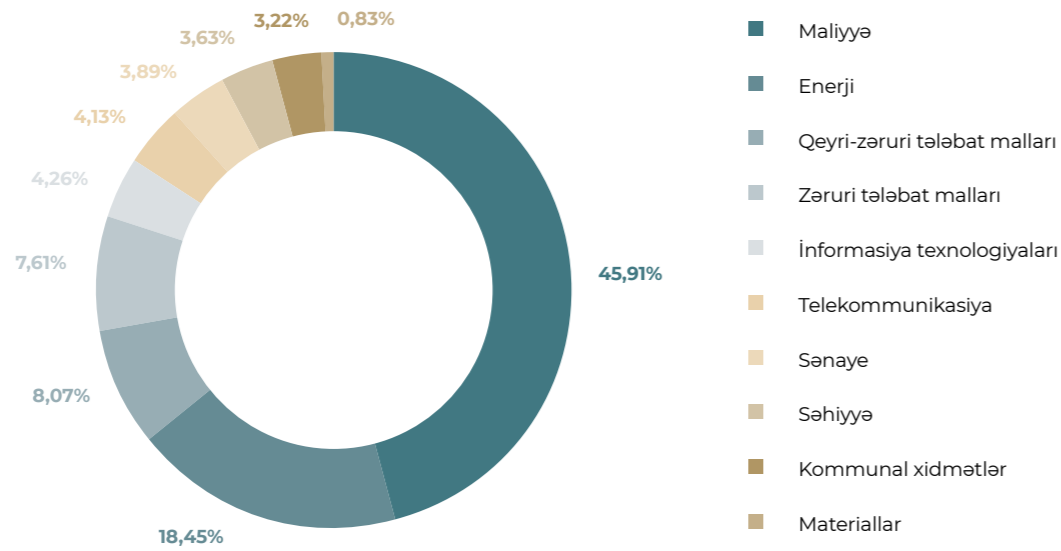
ARDNF-nin 2017-ci ildə sabit gəlirli qiymətli kağızlar portfelinin müxtəlif istiqraz növləri üzrə bölgüsü əhəmiyyətli dərəcədə dəyişmişdir. Sabit kuponlu istiqrazların portfeldəki payı əvvəlki illərə nisbətən daha da aşağı, 41,40%-dən 31,59%-ə qədər salınmışdır. Dəyişən kuponlu istiqrazların ümumi payı isə 2016-cı ilə nisbətən 39,72%-dən 49,16%-ə qədər əhəmiyyətli dərəcədə artırılmışdır. Pul bazarları alətlərinə nəzər saldıqda isə onların ümumi payında ciddi dəyişiklik müşahidə edilməmişdir. Qeyd edilmiş strategiyanın başlıca məqsədi yaxın gələcəkdə mümkün olan uçot dərəcələrinin və yaxud gəlirliliyin artımlarından, həmçinin spredlərin azalmasından faydalanmaq olmuşdur. Ümumilikdə, sabit gəlirli qiymətli kağızlar portfelinin dürsiyası faiz dərəcələrindəki dəyişikliklər zamanı yarana biləcək mənfi təsirlərdən qorunmaq məqsədilə aşağı saxlanılmışdır.

QRAFİK 5.2.12. SABİT GƏLİRLİ QIYMƏTLİ KAĞIZLAR PORTFELİNİN MÜXTƏLİF İSTİQRAZ NÖVLƏRİ ÜZRƏ BÖLGÜSÜ

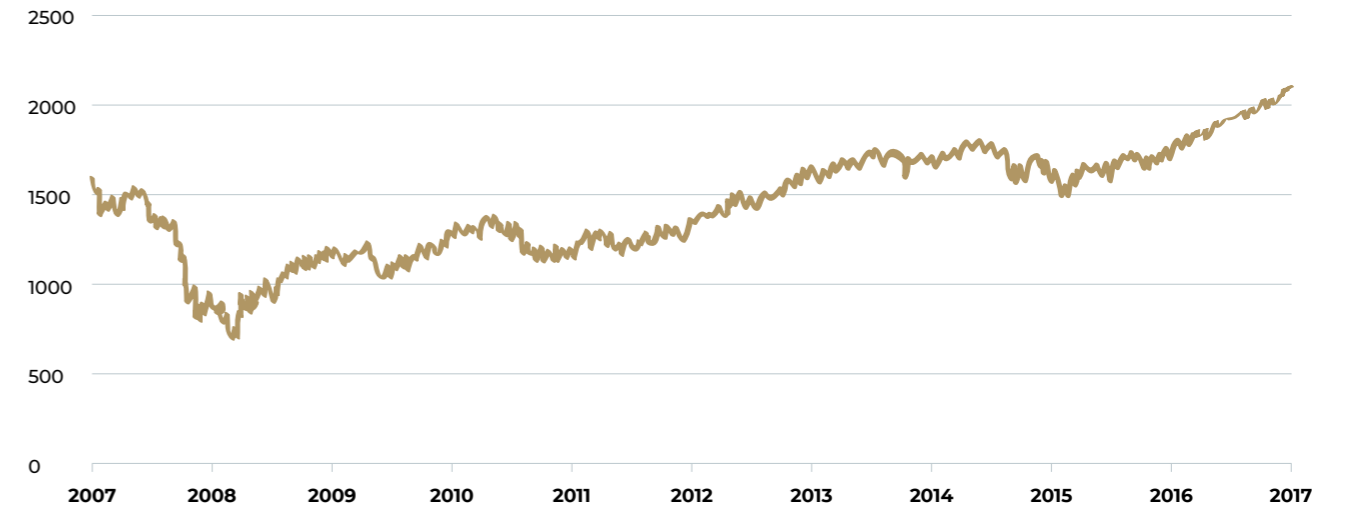

Əlavə olaraq, sabit gəlirli qiymətli kağızlar portfelinin sənaye və sektorlar üzrə diversifikasiyası əvvəlki maksimallığını qorumuşdur. 2017-ci ildə sabit gəlirli qiymətli kağızlar portfelinə sektorlar üzrə ən yuxarı paylar maliyyə, enerji, zəruri və qeyri-zəruri tələbat malları sektorlarına düşmüşdür.

QRAFİK 5.2.13. SABİT GƏLİRLİ QİYMƏTLİ KAĞIZLAR PORTFELİNİN MÜXTƏLİF SEKTOR NÖVLƏRİ ÜZRƏ BÖLGÜSÜ

QRAFİK 5.2.14. "MSCI WORLD" İNDEKSİ (2007-2017-Cİ İLLƏR, İNDEKS QİYMƏTİ İLƏ)

Mənbə: Blumberq

SƏHM İNVESTİSİYALARI

SƏHM BAZARLARININ İCMALI

2017-ci il səhm bazarları nöqtəyi-nəzərindən olduqca müsbət il olmuşdur. 2017-ci il ərzində Avropa səhm bazarlarının aparıcı göstəricisi olan "Euro STOXX 600" indeksi 8% gəlirlilik, ABŞ səhm bazarlarının əsas göstəricisi olan "S&P 500" indeksi isə 20% gəlirlilik əldə etmişdir. Avropa indekslərində müşahidə olunan müsbət trendi şərti olaraq iki ayrı ardıcıl dövrə bölmək olar: birincisi, ilin əvvəlindən Emanuel Makronun Fransa prezidenti olaraq seçilməsinə qədər olan dövr və ikincisi, sentyabr ayının əvvəlindən ilin sonuna-dək olan dövr. ABŞ səhmləri üzrə gəlirlilik isə bütün il ərzində daha stabil və davamlı olmuşdur.

Sektorlar baxımından enerji və əmtəə sektorları il ərzində neft qiymətlərində müşahidə olunan artımla əlaqədar müvafiq olaraq 9% və 11% gəlirlilik əldə etməklə ən yüksək nəticə göstərən sektorlar olmuşdur. Maliyyə sektoru baxımından 2017-ci il Avropa bankları ilə müqayisədə ABŞ bankları üçün daha müsbət bir il olmuşdur. Buna qismən səbəb prezident Donald Trampın vergi reformasının həyata keçirilməsi ilə bağlı gözləntilər olmuşdur.

İl ərzində artım səhmləri ("growth stocks") dəyər səhmlərinə ("value stocks") nisbətən daha yüksək nəticə göstərmişdir.

ARDNF-NİN SƏHM PORTFELİ

2016-cı il ilə müqayisədə 2017-ci ilin sonuna səhmlərin ARDNF-nin investisiya portfelində həcmi 9,20%-dən 11,70%-ə qalxmışdır. ARDNF-nin səhm portfelinin lokal valyutada* gəlirliliyi il ərzində 10,57% (ABŞ dollarında 16,61%) təşkil etmişdir. ARDNF səhm portfelinin qiymət dəyişənliyinin azaldılması məqsədi ilə portfelin böyük hissəsini "MSCI World" indeksinə investisiya etmişdir və bu indeks replikasiya edən səhm portfelini il ərzində lokal valyutada 18,83% (ABŞ dollarında 22,72%) gəlirlilik göstərmişdir. Daxili idarəetmədə olan və "S&P 100" indeksini replikasiya edən portfel il ərzində lokal valyutada 22% gəlirlilik əldə etmişdir. ARDNF 2017-ci ildə də Rusiyanın dövlət tərəfindən idarə olunan və aparıcı banklarından biri olan VTB Bankında səhm payına malik olmuşdur. İlin sonuna VTB Bankın səhmlərindən olan gəlirlilik rublda -34,29% (ABŞ dollarında -31,09%) təşkil etmişdir. 2017-ci ildə "MSCI Europe ex-UK" portfelinin gəlirliliyi avroda 11,93% (ABŞ dollarında 26,98%) təşkil etmişdir.

* Lokal valyuta - ənənəvi maliyyə alətləri üzrə qiymətli kağızların və səhm paylarının emissiya olunduğu ölkənin valyutası, alternativ maliyyə alətləri üzrə isə investisiya edilən ölkənin valyutası nəzərdə tutulur.

ÖZƏL SƏHM

2017-Cİ İL ÜZRƏ ÖZƏL SƏHM BAZARLARINA ÜMUMİ BAXIŞ

2017-ci il özəl səhm bazarları üçün qənaətbəxş il olmuş və 921 özəl səhm fondu tərəfindən 453 milyard ABŞ dolları ekvivalentində kapital cəlb edilməsi ilə səciyyələnmişdir. Hazırda bu sahədə yatırım edilmiş aktivlərin ümumi bazar dəyəri 2,83 trilyon ABŞ dollarına bərabərdir. 2017-ci ilin sonunda yatırılmamış kapitalın miqdarı ümumilikdə 1,7 trilyon ABŞ dollarından yuxarı həddə çatmışdır. Sözügedən yatırılmamış kapital problemi özəl səhm fondları arasında investisiya layihələrinin əldə olunması sahəsindəki rəqabəti artırmışdır. Yatırılmamış kapitalın çox olması və əməliyyatlarda istifadə olunan borc miqdarlarının yüksək olması 2017-ci il ərzində də investorları narahat edən əsas məqamlardan olmuşdur. Bu səbəbdən ARDNF özəl səhm fondlarına investisiya edərəkən iqtisadi durğunluq vaxtı aşağı gəlirlilik əldə etmiş və hal-hazırda borc vəsaitlərindən həddindən artıq istifadə edən fondlardan yayınmağa çalışmışdır.

ARDNF-NİN ÖZƏL SƏHM PORTFELİ

2017-ci il ərzində ARDNF 4 satınalma ("buyout") fonduna və bir inkişaf ("growth") fonduna investisiya etmişdir. Aşağıda bu investisiyalar haqqında qısa məlumat verilir:

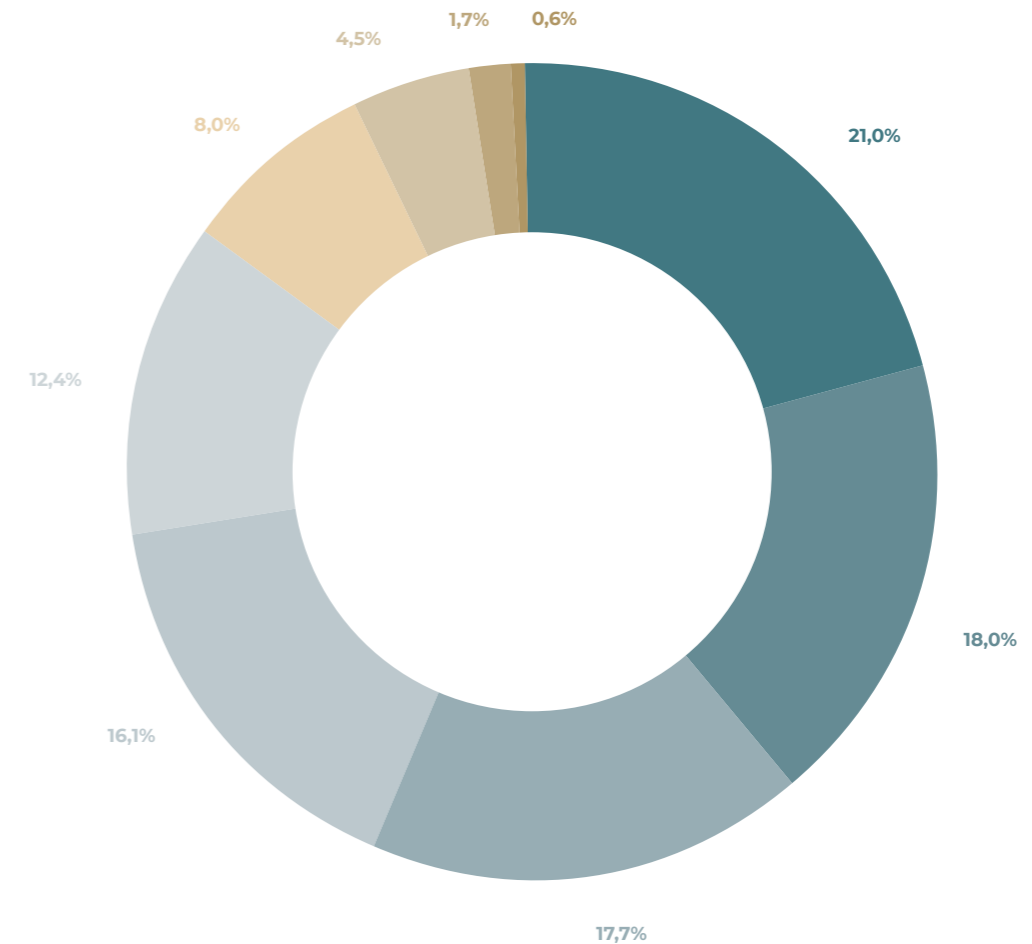
- "Carlyle Partners VII" fondu "Carlyle Group" şirkəti tərəfindən idarə olunur və 15 milyard ABŞ dolları həcmindədir. Fond əsasən Amerika Birləşmiş Ştatlarında satınalmalar sahəsində investisiyalar həyata keçirməyi planlaşdırır. ARDNF-nin "Carlyle Partners VII" fondunda iştirak payı 50 milyon ABŞ dolları həcmindədir.
- "Blackstone Core Equity Partners" (BCEP) fondu "Blackstone Group" şirkəti tərəfindən idarə olunur və 5 milyard ABŞ dolları həcmindədir. Fond əsasən inkişaf etmiş ölkələrdə satınalmalar sahəsində investisiyalar həyata keçirməyi planlaşdırır. ARDNF-nin BCEP fondunda iştirak payı 50 milyon ABŞ dolları həcmindədir.
- "BC European Partners X" (BCEC X) fondu "BC Partners" şirkəti tərəfindən idarə olunur və 7,5 milyard avro həcmindədir. Fond əsasən Qərbi Avropada satınalmalar sahəsində investisiyalar həyata keçirməyi planlaşdırır. ARDNF-nin BCEC X fondunda iştirak payı 56 milyon avro həcmindədir.
- "Apollo Fund IX" fondu "Apollo Global Management" şirkəti tərəfindən idarə olunur və 24 milyard ABŞ dolları həcmindədir. Fond əsasən inkişaf etmiş ölkələrdə satınalmalar və restrukturizasiyalar sahəsində investisiyalar həyata keçirməyi planlaşdırır. ARDNF-nin "Apollo Fund IX" fondunda iştirak payı 85 milyon ABŞ dolları həcmindədir.
- "FSI Mid-market Growth Fund" fondu "Fondo Strategico Italiano" tərəfindən idarə olunur və 1 milyard avro həcmindədir. Fond İtaliyada inkişaf edən şirkətlərə investisiya etməyi planlaşdırır. ARDNF-nin "FSI Mid-market Growth Fund" fondunda iştirak payı 20 milyon avro həcmindədir.

Cədvəl 5.2.1.-də ARDNF-nin əvvəlki illər ərzində həyata keçirdiyi özəl səhm investisiyalarının məzmunu verilmişdir.

CƏDVƏL 5.2.1. ARDNF-NİN ƏVVƏLKİ İLLƏRDƏ HƏYATA KEÇİRDİYİ ÖZƏL SƏHM İNVESTİSİYALARI

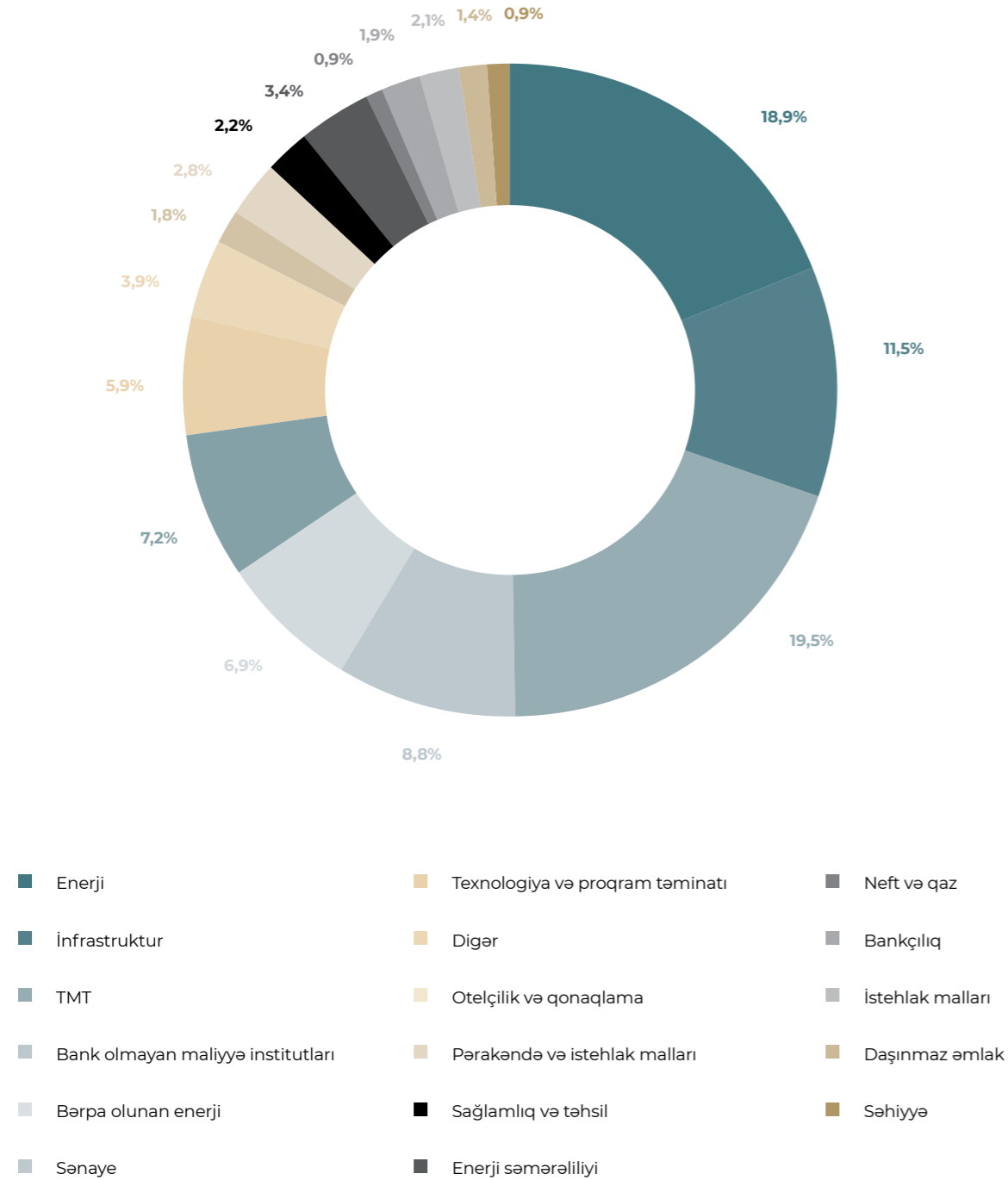
Fondlar	İnvestisiya ili	Baza valyutası	İnvestisiya məbləği, milyon
"ALAC Fund"	2010	ABŞ dolları	100
"Global Infrastructure Fund"	2013	ABŞ dolları	200
"The Catalyst Fund"	2013	ABŞ dolları	50
"NB Caspian Fund"	2016	ABŞ dolları	200
"EBRD EPF"	2016	Avro	100

QRAFİK 5.2.15. ÖZƏL SƏHM FONDLARININ REGIONLAR ÜZRƏ BÖLGÜSÜ

- Latin Amerikası və Karib hövzəsi
- Afrika
- Şimali Amerika
- Asiya və Sakit Okean hövzəsi
- Qlobal
- Qərbi Avropa
- Şərqi Avropa
- Çin
- Orta Şərq və Şimali Afrika

QRAFİK 5.2.16. ÖZƏL SƏHM FONDLARININ SEKTORLAR ÜZRƏ BÖLGÜSÜ

XƏZƏR DƏNİZİNDƏ YENİ, MÜASİR, ÜZƏN QAZMA QURĞUSUNA İNVESTİSİYA

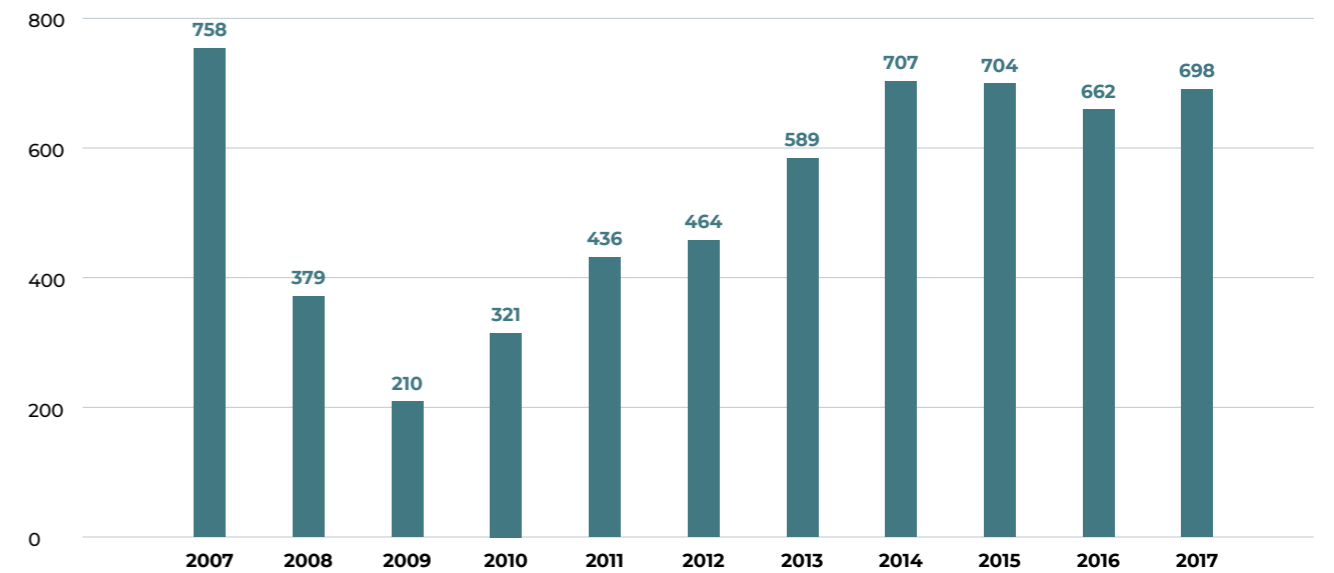
2017-ci ildə ARDNF tərəfindən 110,9 milyon ABŞ dolları və yaxud 193,5 milyon manat vəsait ARDNF-nin bu layihədə iştirak payının (nizamnamə kapitalının) maliyyələşdirilməsinə yönəldilmişdir. Layihə büdcəsinin maksimum həddi 1 116,7 milyon ABŞ dolları təşkil edir. Layihə büdcəsinin vəsaitinin mənbəyi layihə üzrə sifarişçi funksiyasını həyata keçirmək məqsədilə yaradılmış Azərbaycan Rigs MMC-nin 10%-i SOCAR və 90%-i ARDNF vəsaiti hesabına formalaşan nizamnamə kapitalıdır. Nizamnamə kapitalı layihə üzrə bağlanmış podrat və subpodrat müqavilələrinə əsasən vaxtı çatan ödənişlərin edilməsi üçün lazım olan məbləğdə artırılmaqla mərhələli şəkildə formalaşdırılır. Layihə üzrə podratçı funksiyalarının yerinə yetirilməsi layihənin sifarişçisi ilə 24 iyun 2013-cü il tarixində bağlanmış Baş Podrat müqaviləsinə əsasən Azərbaycan Respublikasının hüquqi şəxsi olan, SOCAR-ın təsisçiliyi ilə yaradılan və Xəzər dənizində mövcud üzən qazma qurğularına sahiblik edən Kaspian Drilling Kompani MMC-yə həvalə edilmişdir. Layihənin 2018-ci ilin fevral ayında başa çatdırılması nəzərdə tutulur.

QLOBAL DAŞINMAZ ƏMLAK BAZARLARI

İNVESTİSİYA AKTİVLİYİ

2017-ci ildə qlobal kommersiya tipli daşınmaz əmlak bazarında investisiya həcmi 698 milyard ABŞ dolları təşkil etmişdir ki, bu da keçən il ilə müqayisədə 6% çoxdur. 2017-ci ildə Amerika Birləşmiş Ştatlarında illik investisiya həcmi 12% azalaraq 249 milyard ABŞ dolları səviyyəsinə enmişdir. Bu il investorların Avropa regionunda kommersiya tipli daşınmaz əmlaka olan investisiya maraqlarının artması nəticəsində investisiya həcmi 22% yüksələrək 300 milyard ABŞ dollarına çatmışdır. Asiya və Sakit Okean hövzəsi regionunda investisiya həcmi 149 milyard ABŞ dolları olmuşdur ki, bu da 2016-cı il ilə müqayisədə 13% artıqdır.

QRAFİK 5.2.17. QLOBAL KOMMERSİYA TIPLİ DAŞINMAZ ƏMLAKA İNVESTİSİYA HƏCMİ (MİLYARD ABŞ DOLLARI İLƏ)

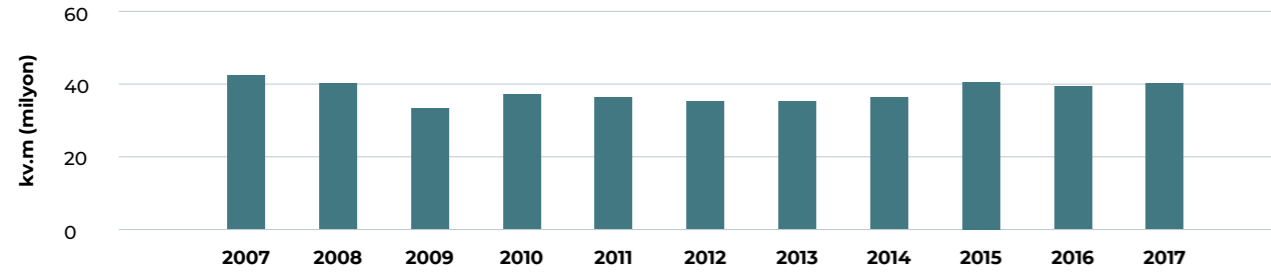

Mənbə: JLL

OFİS TIPLİ DAŞINMAZ ƏMLAK BAZARI

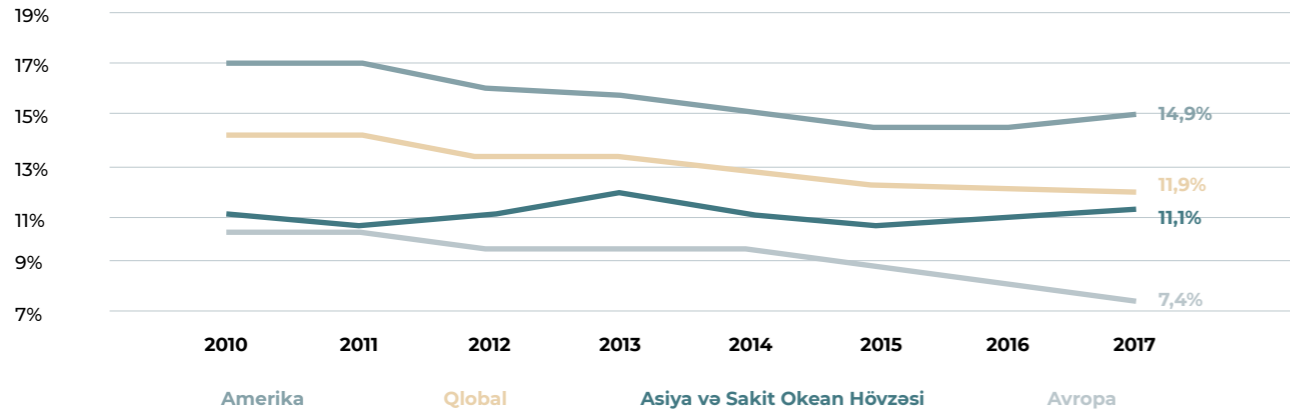
Qlobal ofis tipli daşınmaz əmlak üzrə icarəyə verilmiş sahə həcmi artım göstərərək 96 ölkədə ümumi 40,7 milyon m² olmuşdur ki, bu göstərici 2016-cı il ilə müqayisədə 4% çoxdur. Ofis tipli daşınmaz əmlak üzrə icarəyə verilməmiş sahə həcmi 11,9% olmuşdur. 2017-ci ildə icarə haqları 26 əsas daşınmaz əmlak bazarında 4,1% artmışdır və bu 2011-ci ildən sonra ən yüksək göstəricidir.

QRAFİK 5.2.18. QLOBAL OFİS TIPLİ DAŞINMAZ ƏMLAK ÜZRƏ İCARƏYƏ VERİLMİŞ SAHƏ HƏCMİ

Mənbə: JLL

QRAFİK 5.2.19. OFİS TIPLİ DAŞINMAZ ƏMLAK ÜZRƏ İCARƏYƏ VERİLMƏMİŞ SAHƏ HƏCMİ (FAİZLƏ)

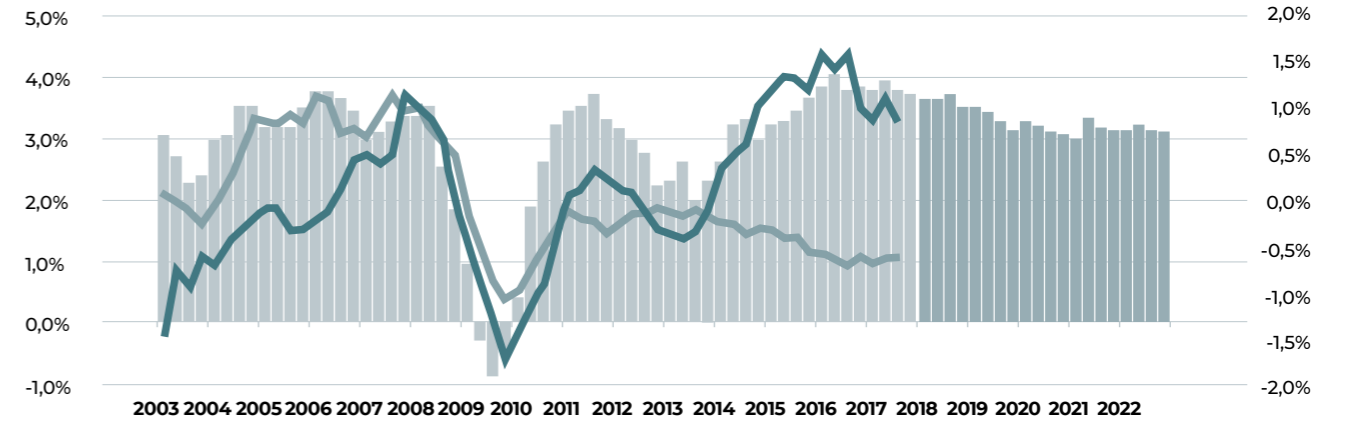

Mənbə: JLL

TİCARƏT VƏ LOGİSTİKA TIPLİ DAŞINMAZ ƏMLAK BAZARI

2008-ci il maliyyə böhranından əvvəl ticarət tipli daşınmaz əmlaka olan tələblə istehlakçı xərcləri arasındakı korrelyasiya yüksək idi. Son illər isə elektron ticarətin artımı ilə bu əlaqə zəifləmişdir. Onlayn ticarətlə rəqabət çətin olduğundan artıq çox az yeni ticarət tipli daşınmaz əmlaklar istifadəyə verilir və gəlirliliyi aşağı düşmüş olanlar bağlanmaqdadır. 2014-cü ildən etibarən qlobal istehlakçı xərclərinin artımı logistika tipli daşınmaz əmlak operatorlarına olan tələbi artırmışdır. Əvvəlki illərlə müqayisədə ticarət tipli daşınmaz əmlaklardan fərqli olaraq logistika tipli daşınmaz əmlaklarda icarəyə verilmiş sahə həcmi artmaqdadır. Böyük daşınmaz əmlak bazarlarında Şanxay və Varşava şəhərlərini çıxmaqla ticarət tipli daşınmaz əmlakların tikintisi azalır. Avropanın və ABŞ-ın mərkəzi şəhərlərində yerləşən A tipli ticarət mərkəzlərində bu tipli daşınmaz əmlak üzrə icarəyə verilməmiş sahə həcmi də artmışdır. Real icarə haqlarının artımı logistika tipli daşınmaz əmlaklarla müqayisədə zəif olaraq qalmışdır.

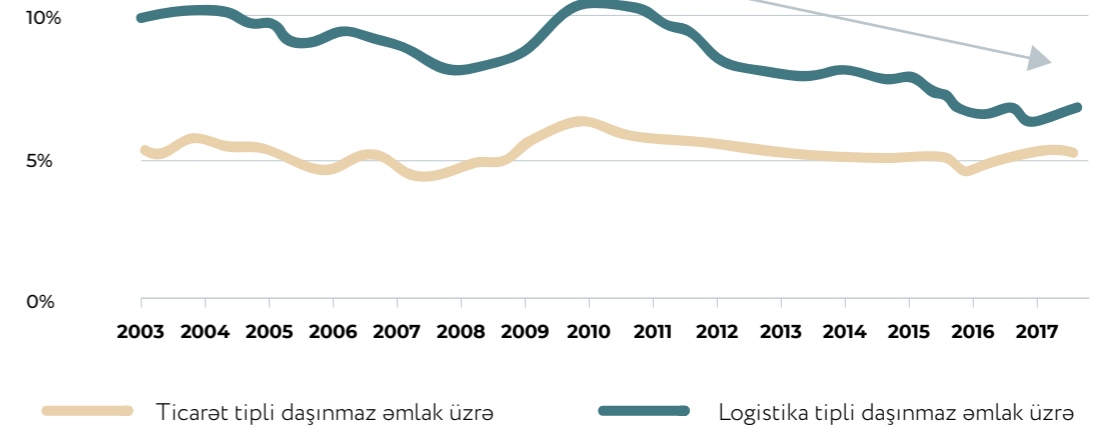
QRAFİK 5.2.20. QLOBAL İSTEHLAKÇI XƏRCLƏRİ, TİCARƏT VƏ LOGİSTİKA TIPLİ DAŞINMAZ ƏMLAKLAR ÜZRƏ İCARƏYƏ VERİLMİŞ SAHƏ HƏCMİ

■ Qlobal istehlakçı xərcləri artımı (sol tərəf)
 ■ İcarəyə verilmiş sahə həcmi - Qlobal logistika tipli daşınmaz əmlak üzrə (sağ tərəf)
 ■ İcarəyə verilmiş sahə həcmi - Qlobal ticarət tipli daşınmaz əmlak üzrə (sağ tərəf)

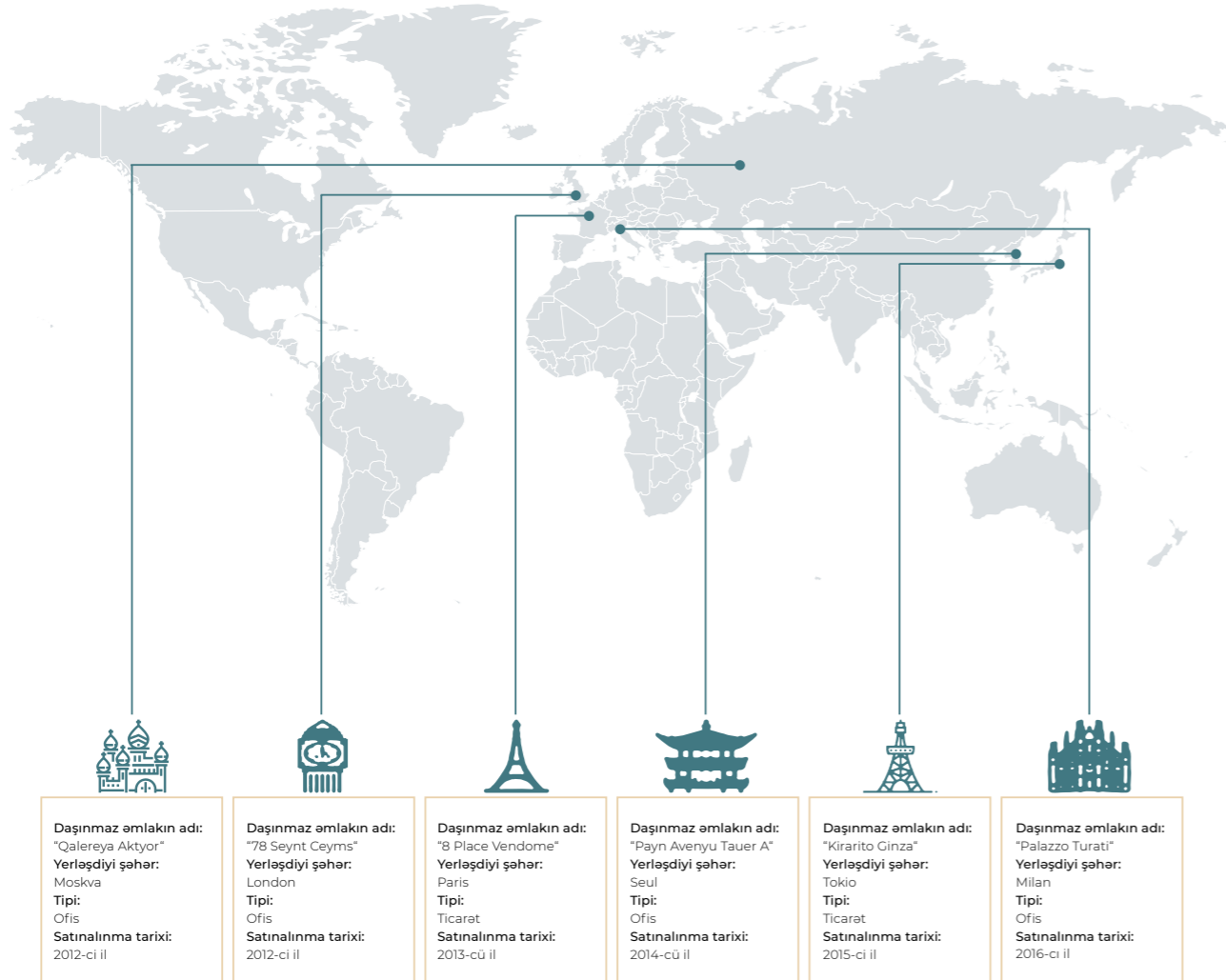
Mənbə: PGIM Real Estate

QRAFİK 5.2.21. İCARƏYƏ VERİLMƏMİŞ SAHƏ HƏCMİ (FAİZ İLƏ)

Mənbə: PGIM Real Estate

ARDNF-NİN DAŞINMAZ ƏMLAK PORTFELİ

DAŞINMAZ ƏMLAK FONDLARINA İNVESTİSİYALAR

ARDNF daşınmaz əmlak hazırkı investisiya çərçivəsində adıçəkilən portfelin coğrafi mövqə, aktivlərin növü və risklilik dərəcəsi üzrə diversifikasiyasının təmin olunması məqsədi ilə aşağıdakı daşınmaz əmlak fondlarına investisiya yatırırdı:

- "AXA" şirkəti tərəfindən idarə olunan "Pan European Value Added Venture Fund" (PEVAV) fondu. Fond 2014-cü ildə təsis olunmuşdur və ümumi həcmi 445 milyon avro təşkil edir. Investisiya həyata keçirilən əsas ölkələr Böyük Britaniya, Almaniya, Fransa və İtaliyadır. ARDNF-nin PEVAV fondunda iştirak payı 100 milyon avrodur.
- "PGIM" şirkəti tərəfindən idarə olunan "European Value Partners fund" (EVP) fondu. Fond 2015-ci ildə təsis olunmuşdur və ümumi həcmi 457 milyon avro təşkil edir. Investisiya həyata keçirilən əsas ölkələr Almaniya və Fransadır. ARDNF-nin EVP fondunda iştirak payı 100 milyon avrodur.

- "Blackstone" şirkəti tərəfindən idarə olunan "Black Stone Real Estate Partners Europe V" ("BREP EUROPE V") fondu. Fond 2016-cı ildə təsis olunmuşdur və planlaşdırılmış ümumi həcmi 7,5 milyard avro təşkil edir. Fond 2016-cı ildən başlayaraq Avropa ölkələrində müxtəlif daşınmaz əmlak tiplərinə investisiya yatırımları həyata keçirir. Investisiya həyata keçirilən əsas ölkələr Böyük Britaniya, Almaniya, İspaniya və İtaliyadır. ARDNF-nin "BREP EUROPE V" fondunda iştirak payı 100 milyon avrodur.
- "PAG" şirkəti tərəfindən idarə olunan "PAG Real Estate Partners" (PREP) fondu. Fond 2014-cü ildə təsis olunmuşdur və ümumi həcmi 1,3 milyard ABŞ dolları təşkil edir. Fond Asiya və Sakit Okean hövzəsi ölkələrində müxtəlif kommersiya təyinatlı daşınmaz əmlak tiplərinə investisiya yatırımları həyata keçirir. Investisiya həyata keçirilən əsas ölkələr Avstraliya, Çin Xalq Respublikası, Honq-Konq və Yaponiyadır. ARDNF-nin PREP fondunda iştirak payı 100 milyon ABŞ dollarıdır.

- "PGIM" şirkəti tərəfindən idarə olunan "Asia Property Fund III" (ASPF III) fondu. Fond 2015-ci ildə təsis olunmuşdur və ümumi həcmi 580 milyon avro təşkil edir. Fond Asiya və Sakit Okean hövzəsi ölkələrində müxtəlif kommersiya təyinatlı daşınmaz əmlak tiplərinə investisiya yatırımları həyata keçirir. Investisiya həyata keçirilən əsas ölkələr Avstraliya, Çin Xalq Respublikası, Yaponiya, Cənubi Koreya, Sinqapur və Malayziyadır. ARDNF-nin ASPF III fondunda iştirak payı 100 milyon avrodur.
- "E-Shang Redwood" şirkəti tərəfindən idarə olunan "Redwood Japan Logistics Fund II" (RJLF II) fondu. Fond 2016-cı ildə təsis olunmuşdur və planlaşdırılmış ümumi həcmi 1 milyard ABŞ dolları təşkil edir. Fondun investisiya strategiyasının əsasını Yaponiyanın müxtəlif şəhərlərində logistika tipli daşınmaz əmlak investisiyalar təşkil edir. ARDNF-nin RJLF II fondunda iştirak payı 100 milyon ABŞ dollarıdır.
- "Starwood" şirkəti tərəfindən idarə olunan "Starwood Global Opportunity Fund XI" (SOF XI) fondu. Fond 2016-cı ildə təsis olunmuşdur və planlaşdırılmış ümumi həcmi 7,5 milyard ABŞ dolları təşkil edir. Fond Amerika Birləşmiş Ştatları və Qərbi Avropa ölkələrində müxtəlif kommersiya təyinatlı daşınmaz əmlak tiplərinə investisiya yatırımları həyata keçirir. ARDNF-nin SOF XI Fondunda iştirak payı 200 milyon ABŞ dollarıdır.

2017-ci ildə həyata keçirilən yeni daşınmaz əmlak fondlarına investisiyalar

- "Walton Street Capital" şirkəti tərəfindən idarə olunan "Walton Street Real Estate Fund VIII" (WSREF VIII) fondu. Fond 2016-cı ildə təsis olunmuşdur və ümumi həcmi 1,3 milyard ABŞ dolları təşkil edir. Fond ABŞ-da müxtəlif daşınmaz əmlak tiplərinə investisiya yatırımları həyata keçirir. ARDNF-nin WSREF VIII fondunda iştirak payı 100 milyon ABŞ dollarıdır.
- "Ares" şirkəti tərəfindən idarə olunan "ARES US Real Estate Fund IX" fondu. Fond 2017-ci ildə təsis olunmuşdur və planlaşdırılmış ümumi həcmi 1 milyard ABŞ dolları təşkil edir. Fond ABŞ-da müxtəlif daşınmaz əmlak tiplərinə investisiya yatırımları həyata keçirir. ARDNF-nin "ARES US Real Estate Fund IX" fondunda iştirak payı 100 milyon ABŞ dollarıdır.
- "BlackRock" şirkəti tərəfindən idarə olunan "Europe Property Fund IV" (EF IV) fondu. Fond 2015-ci ildə təsis olunmuşdur və ümumi həcmi 700 milyon avro təşkil edir. Fond Avropada müxtəlif daşınmaz əmlak tiplərinə investisiya yatırımları həyata keçirir. ARDNF-nin EF IV Fondunda iştirak payı 100 milyon avrodur.
- "Gaw Capital Partners" şirkəti tərəfindən idarə olunan "Gateway Real Estate Fund V" (GREF V) fondu. Fond 2016-cı ildə təsis olunmuşdur və ümumi həcmi 1,3 milyard ABŞ dolları təşkil edir. Fond Asiya və Sakit Okean hövzəsi ölkələrində müxtəlif kommersiya təyinatlı daşınmaz əmlak tiplərinə investisiya yatırımları həyata keçirir. ARDNF-nin GREF V fondunda iştirak payı 34,1 milyon ABŞ dollarıdır.
- "Angelo, Gordon & Co" şirkəti tərəfindən idarə olunan "Commercial Real Estate Debt Opportunities Fund" (CREDO) fondu. Fond 2016-cı ildə təsis olunmuşdur və ümumi həcmi 452 mil-

yon ABŞ dolları təşkil edir. Fond ABŞ-da daşınmaz əmlak əsaslı borc alətlərinə investisiya yatırımları həyata keçirir. ARDNF-nin CREDO Fondunda iştirak payı 50 milyon ABŞ dollarıdır.

Müştərək investisiyalar

- ARDNF 2016-cı ildə "PGIM" şirkəti tərəfindən idarə olunan "European Value Partners" (EVP) fondu ilə birlikdə Almaniyanın Frankfurt şəhərinin mərkəzi-biznes ərazisində Junghof strasse 14/16 ünvanında yerləşən daşınmaz əmlakla birgə investisiya qoyuluşunun həyata keçirilməsinə dair razılıq əldə etmişdir. Müştərək investisiyada ARDNF-nin payına düşən kapital qoyuluşu 41 milyon avro təşkil edir.

2017-ci ildə həyata keçirilən yeni müştərək investisiyalar

- ARDNF "Gaw Capital Partners" şirkəti tərəfindən idarə olunan "Gateway Real Estate Fund V" fondu ilə birlikdə Yaponiyanın Yokohama şəhərinin mərkəzi-biznes ərazisində yerləşən ofis tipli daşınmaz əmlakla birgə investisiya qoyuluşunun həyata keçirilməsinə dair razılıq əldə etmişdir. Müştərək investisiyada ARDNF-nin payına düşən kapital qoyuluşu 20 milyon ABŞ dolları təşkil edir.
- ARDNF "BlackRock" şirkəti tərəfindən idarə olunan "Europe Property Fund IV" fondu ilə birlikdə Almaniyanın Münhen şəhərinin mərkəzi-biznes ərazisində yerləşən ofis tipli daşınmaz əmlakla birgə investisiya qoyuluşunun həyata keçirilməsinə dair razılıq əldə etmişdir. Müştərək investisiyada ARDNF-nin payına düşən kapital qoyuluşu 6,3 milyon avro təşkil edir.
- ARDNF "Gaw Capital Partners" şirkəti tərəfindən idarə olunan "Gateway Real Estate Fund V" fondu ilə birlikdə Çin Xalq Respublikasında logistika tipli daşınmaz əmlaklara birgə investisiya qoyuluşunun həyata keçirilməsinə dair razılıq əldə etmişdir. Müştərək investisiyada ARDNF-nin payına düşən kapital qoyuluşu 60 milyon ABŞ dolları təşkil edir.
- ARDNF 2016-cı ildə PGIM şirkəti tərəfindən idarə olunan "Asia Property Fund III" fondu ilə birlikdə Yaponiyanın Kyoto şəhərində otel tipli daşınmaz əmlakın tikintisinə birgə investisiya qoyuluşunun həyata keçirilməsinə dair razılıq əldə etmişdir. Müştərək investisiyada ARDNF-nin payına düşən kapital qoyuluşu 2 134 milyon Yapon yeni təşkil edir.
- ARDNF "Walton Street Capital" şirkəti tərəfindən idarə olunan "Walton Street Real Estate Fund VIII" fondu ilə birlikdə ABŞ-ın Çikaqo şəhərinin mərkəzi-biznes ərazisində yerləşən ofis/ticarət tipli daşınmaz əmlakla birgə investisiya qoyuluşunun həyata keçirilməsinə dair razılıq əldə etmişdir. Müştərək investisiyada ARDNF-nin payına düşən kapital qoyuluşu 25 milyon ABŞ dolları təşkil edir.
- ARDNF "Gaw Capital Partners" şirkəti tərəfindən idarə olunan "Gateway Real Estate Fund V" fondu ilə birlikdə Sinqapurun mərkəzi-biznes ərazisində yerləşən ofis/kommersiya tipli daşınmaz əmlakla birgə investisiya qoyuluşunun həyata keçirilməsinə dair razılıq əldə etmişdir. Müştərək investisiyada ARDNF-nin payına düşən kapital qoyuluşu 20 milyon ABŞ dolları təşkil edir.

İllik mənfəət

2017-ci ilin sonuna ARDNF-nin daşınmaz əmlak portfeli London, Paris, Moskva, Seul, Tokio və Milan şəhərlərində yerləşən 6 aktivdən ibarət olmuşdur. 2017-ci il üzrə qeyd olunan aktivlər üzrə illik toplam icarə gəlirləri aşağıdakı kimidir:

- London, 78 Seynt Ceyms küçəsi – 9 650 000 İngilis funt sterlinqi;
- Paris, Vendom Meydanı 8 - 5 782 297 avro;
- Moskva, Tverskaya 16 (Qalereya Aktyor binası) – 264 272 000 Rusiya rublu;
- Seul, Payn Avenyu Tauer A – 11 975 228 650 Koreya vonu;
- Tokio, Kirarito Ginza – 1 555 424 174 Yapon yeni;
- Milan, Palazzo Turati – 4 870 218 avro.

2017-ci ilin sonunda portfeldə yer alan aktivlər müstəqil qiymətləndirmə şirkətləri tərəfindən qiymətləndirilmişdir. Qiymətləndirmənin nəticələri və qiymətləndirici şirkətlər aşağıdakı kimidir:

- London, 78 Seynt Ceyms küçəsi. "JLL" - 190 000 000 ingilis funt sterlinqi dəyərində qiymətləndirilmişdir.
- Paris, Vendom Meydanı 8. "BNP Paribas Real Estate" - 180 500 000 avro dəyərində qiymətləndirilmişdir.
- Moskva, Tverskaya 16 (Qalereya Aktyor binası). "Cushman & Wakefield" - 3 396 000 000 Rusiya rublu dəyərində qiymətləndirilmişdir.
- Seul, Payn Avenyu Tauer A. "Kyungil Appraisal" - 499 350 000 000 Koreya vonu dəyərində qiymətləndirilmişdir.
- Tokio, Kirarito Ginza. "Daiwa Real Estate Appraisal" – 57 400 000 000 Yapon yeni dəyərində qiymətləndirilmişdir.
- Milan, Palazzo Turati. "CBRE" - 99 600 000 avro dəyərində qiymətləndirilmişdir.

5.3. ARDNF-NİN İNVESTİSİYA PORTFELİNİN GƏLİRLİLİYİ

GƏLİRLİLİYİN HESABLANMASI METODOLOGİYASI

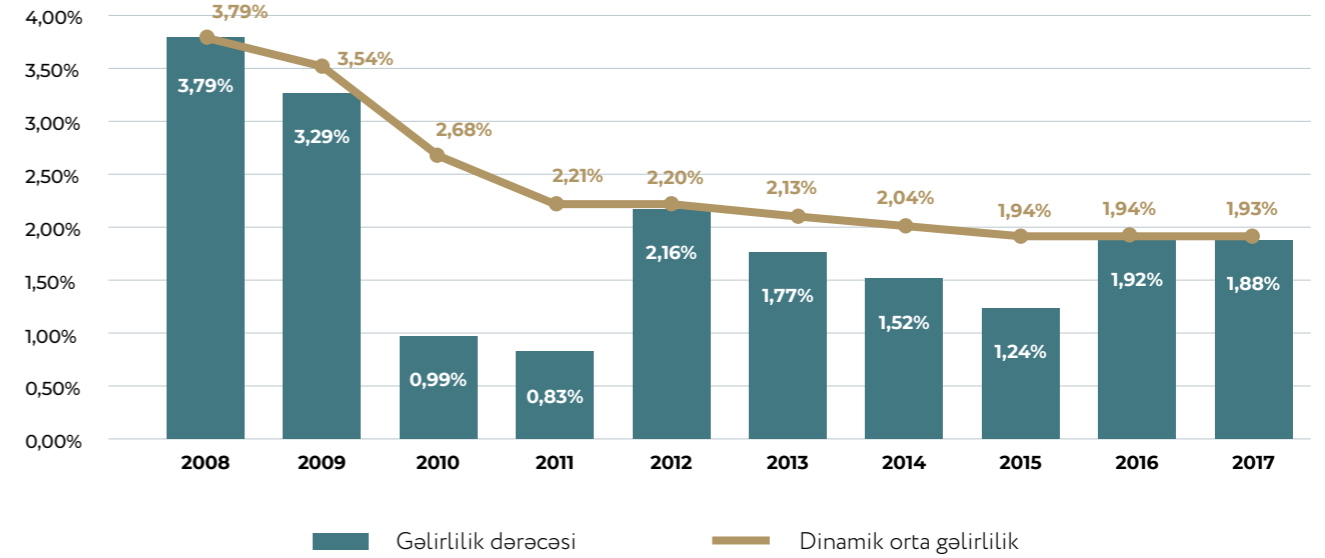
ARDNF-nin investisiya portfeli üzrə gəlirliliyinin hesablanması 2009-cu il tarixli 5 nömrəli daxili sərəncam ilə təsdiq olunmuş "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun valyuta vəsaitlərinin və investisiya portfelinin tərkib hissələri olan sub-portfellərin gəlirliliyinin hesablanması Metodologiyası"na uyğun müvafiq qaydada həyata keçirilir. Sözügedən metodologiyada qeyd edilmiş kimi, ümumi investisiya portfeli üzrə gəlirliliyin hesablanması baza valyutası Azərbaycan manatı, ABŞ dolları və ya avro seçilməklə, eyni zamanda baza valyutasının məzənnə təsiri nəzərə alınmadan aparılır. Sub-portfellər üzrə gəlirliliyin hesablanması bu portfellər üzrə lokal valyutada və ABŞ dolları baza valyutası seçilməklə (valyuta məzənnə təsiri nəzərə alınmaqla) həyata keçirilir. Aşağıda qeyd olunan nəticələr investisiya portfelinin lokal valyutalarda hesablanmış gəlirliliyinə əsaslanır.

ARDNF-NİN 2017-Cİ İL ÜZRƏ GƏLİRLİLİYİ

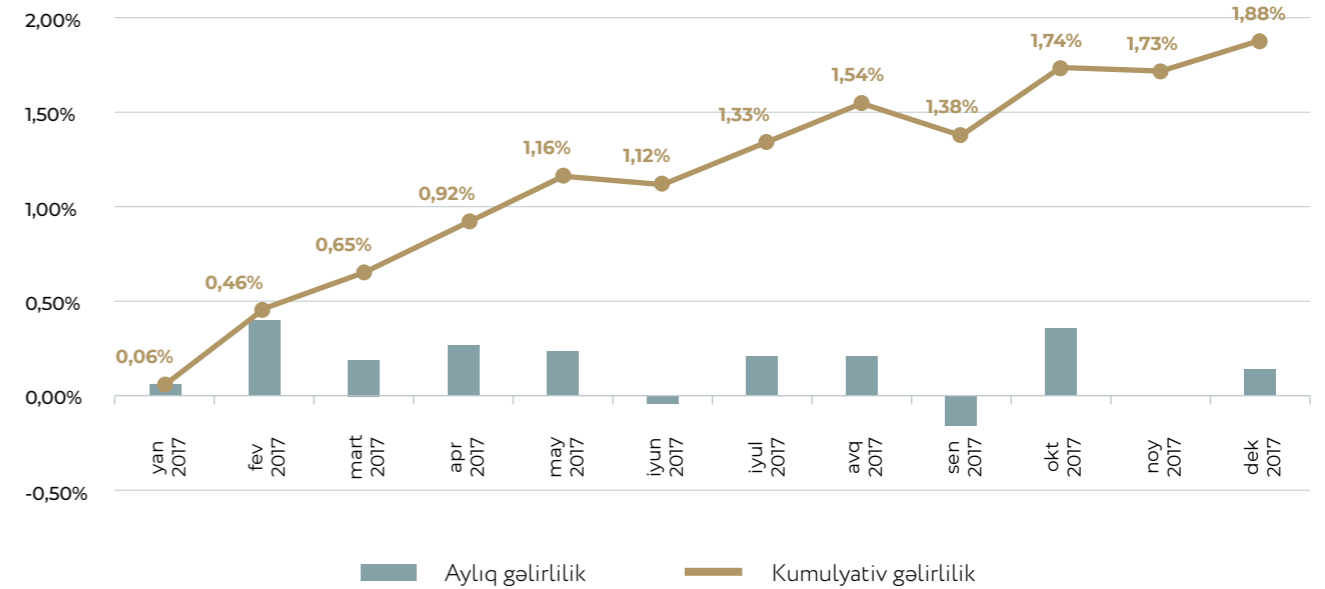
ARDNF-nin ümumi investisiya portfelinin gəlirliliyi 1,88% təşkil etmişdir. 2008-ci ildən başlayan 10 illik dövr ərzində illər üzrə hesablanmış gəlirlilik, həmçinin 2017-ci il ərzində aylar üzrə hesablanmış kumulyativ gəlirlilik göstəriciləri müvafiq olaraq Qrafik 5.3.1. və 5.3.2-də əks olunmuşdur.

2017-ci ildə sabit gəlirli qiymətli kağızlar portfeli üzrə illik gəlirlilik 0,82%, səhm portfeli (özəl səhmlər daxil olmaqla) üzrə 7,82%, daşınmaz əmlak portfeli üzrə isə 4,72% təşkil etmişdir. Investisiya portfelinin toplam gəlirliliyinə (1,88%) sabit gəlirli qiymətli kağızlar portfelinin töhfəsi 0,65%, səhm (özəl səhmlər daxil olmaqla) və daşınmaz əmlak portfellerinin töhfəsi isə müvafiq olaraq 1,01% və 0,22% təşkil etmişdir.

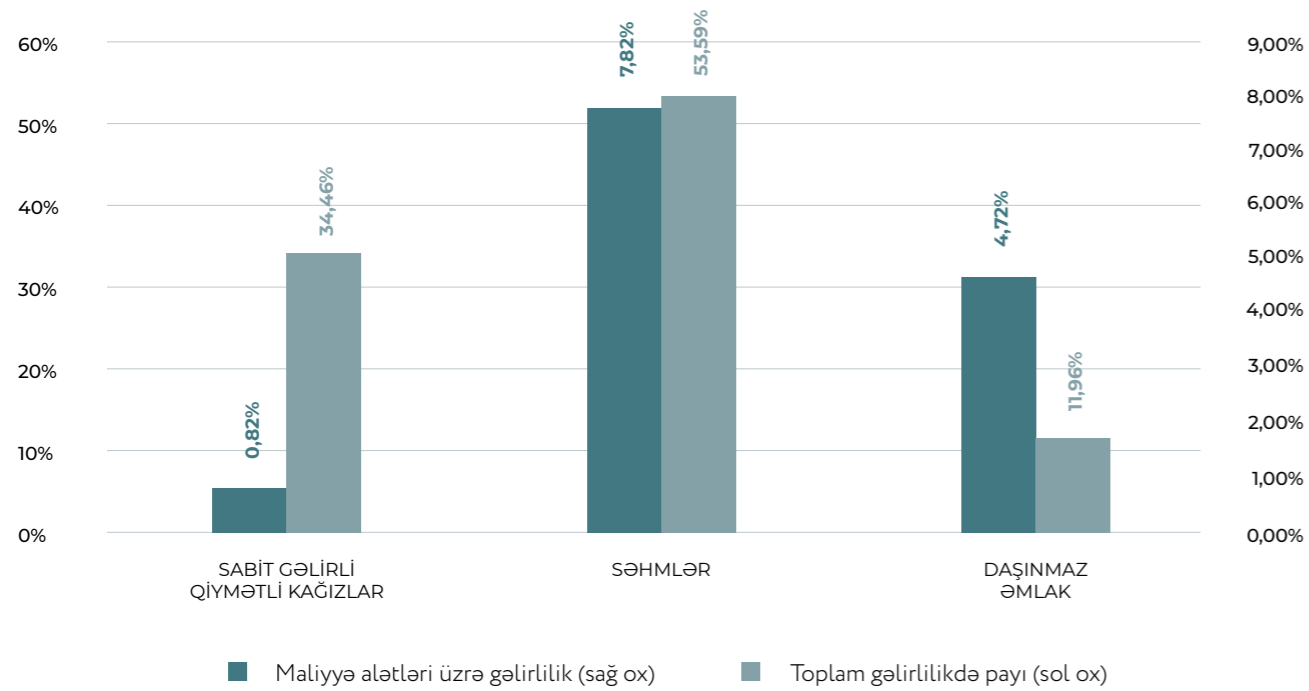
QRAFİK 5.3.1. ARDNF-NİN İNVESTİSİYA PORTFELİNİN GƏLİRLİLİYİ

QRAFİK 5.3.2. AYLIQ KUMULYATİV GƏLİRLİLİK

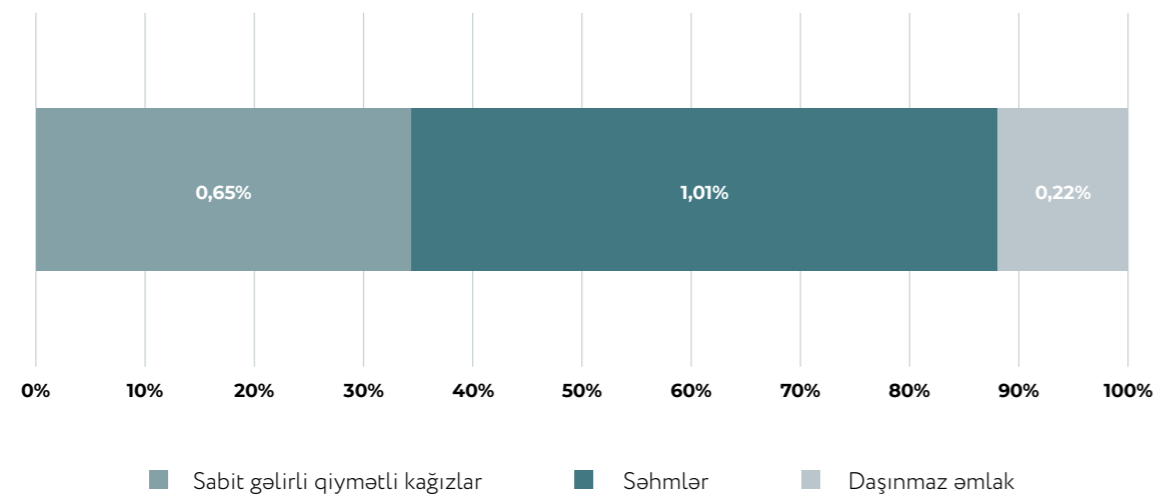

QRAFİK 5.3.3. MALİYYƏ ALƏTLƏRİ ÜZRƏ İLLİK GƏLİRLİLİK VƏ ONLARIN TOPLAM GƏLİRLİLİKDƏ (1,88%) PAYLARI *

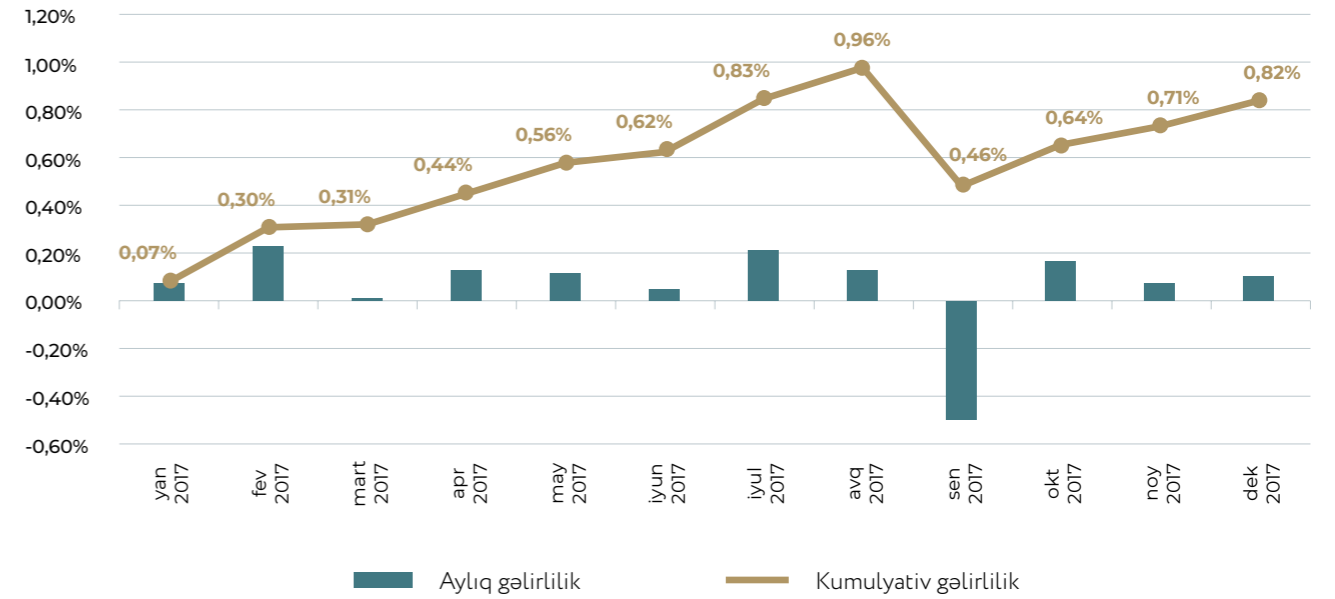
* Qızıl portfelinin gəlirliliyi valyutaların məzənnə fərqiindən yaranan gəlirliliyə daxil edilir.

QRAFİK 5.3.4. MALİYYƏ ALƏTLƏRİNİN XÜSUSİ ÇƏKİLƏRİ NƏZƏRƏ ALINARAQ TOPLAM GƏLİRLİLİYƏ MÜVAFİQ TÖHFƏLƏRİ *

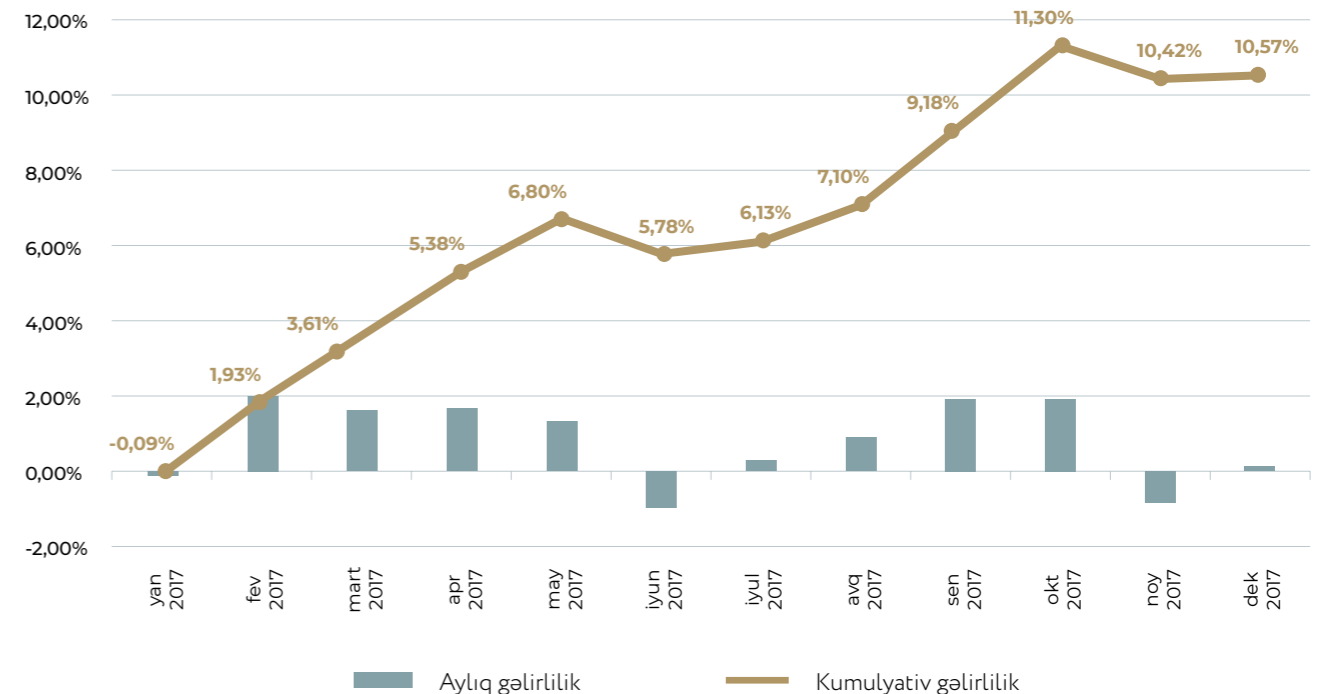

* Qızıl portfelinin gəlirliliyi valyutaların məzənnə fərqiindən yaranan gəlirliliyə daxil edilir.

QRAFİK 5.3.5. SABİT GƏLİRLİ QIYMƏTLİ KAĞIZLAR ÜZRƏ AYLIQ KUMULYATİV GƏLİRLİLİK

QRAFİK 5.3.6. SƏHMLƏR (ÖZƏL SƏHMLƏR NƏZƏRƏ ALINMADAN) ÜZRƏ AYLIQ KUMULYATİV GƏLİRLİLİK

5.4. RİSKLƏRİN İDARƏ EDİLMƏSİ

ARDNF-də risklərin idarə edilməsi və monitorinqi prosedurlarının müəyyən edilməsi müvafiq risk növləri üzrə təhlillərin aparılması yolu ilə həyata keçirilir. Bazar riski və kredit riski indikatorları, eləcə də digər müvafiq risk göstəriciləri daxili və xarici hesabatlılıqda öz əksini tapır. ARDNF-nin bazar riski mühitinin qiymətləndirilməsi üçün riskə məruz dəyər (RMD), izləmə xətası, stress test, ssenarilər üzrə təhlil kimi metodlardan istifadə olunur.

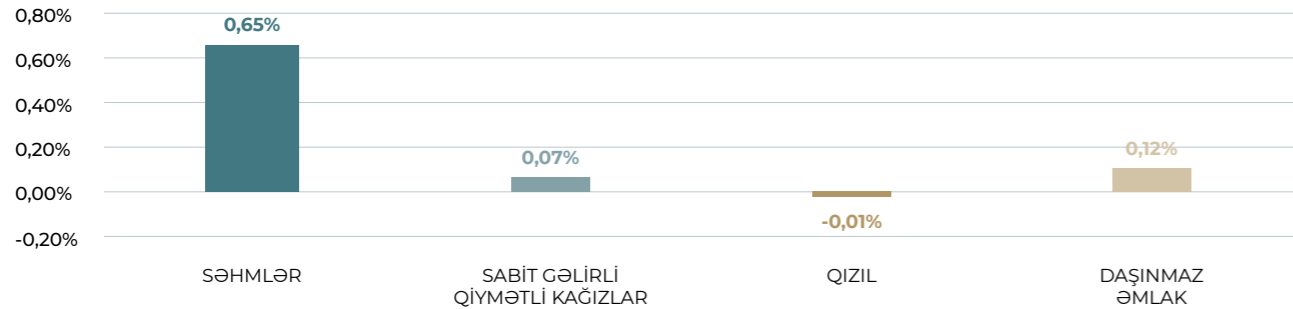
ARDNF-nin investisiya portfelinin gəlirlilik və risk parametrlərinin müvafiq bənçmark göstəricilərindən yayınmasının monitorinqi məqsədi ilə izləmə xətası göstəricisi davamlı əsasda nəzarət altında saxlanılır. Xarici menecer qismində fəaliyyət göstərən "UBS Global Asset Management" (UBS), "State Street Global Advisors" (SSgA), "Mellon Capital Management" (MelCap) və "BlackRock Investment Management" (BlackRock) tərəfindən idarə olunan səhm sub-portfelləri üçün izləmə xətası həddi illik olaraq 30 baza dərəcəsi həcmində öncədən müəyyən olunmuşdur. Hesabat ilinin son gününə olan izləmə xətası SSgA portfelini ("MSCI World index" mandatı) üzrə 5 baza dərəcəsi; MelCap portfelini ("MSCI World index" mandatı) üzrə 3 baza dərəcəsi; BlackRock portfelini ("MSCI World index" mandatı) üzrə 4 baza dərəcəsi; UBS portfelinin "MSCI World" və "MSCI Europe ex UK" indeksi mandatları üzrə isə müvafiq olaraq 11 və 9 baza dərəcələri təşkil etmişdir.

Risklərin idarə edilməsi prosesində ümumi riskin göstəricisi kimi RMD geniş tətbiq edilir. Investisiya portfelinin RMD-sini hesabmaq üçün Monte Karlo və tarixi göstəricilərə əsaslanan simulyasiya metodlarından istifadə edilir.

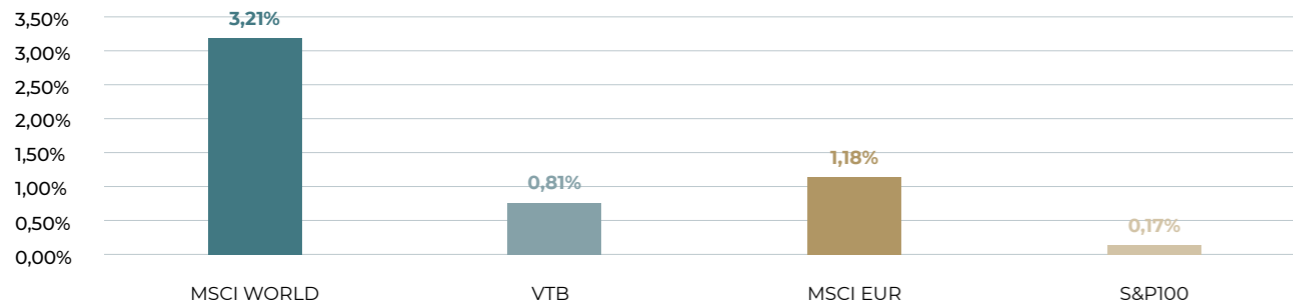
ARDNF-nin 31 dekabr 2017-ci il tarixinə hesablanmış 20 günlük, 95% etibarlılıq intervalında RMD-si 258 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir ki, bu rəqəm ötən ilin müvafiq göstəricisi ilə müqayisədə azalmışdır (2016-cı il üzrə 342 milyon ABŞ dolları hesablanmışdır).

Səhm portfelini istisna olmaqla, digər portfeller və subportfeller üzrə RMD-nin və RMD-də pay bölgüsünün hesablanması zamanı məzənnə dəyişkənliyinin təsiri nəzərə alınmayıb. Bu da məzənnə dəyişkənliyinin təsirinə səhm portfelinin risk bölgüsündə əhəmiyyətli dərəcədə rol oynamamasından irəli gəlir.

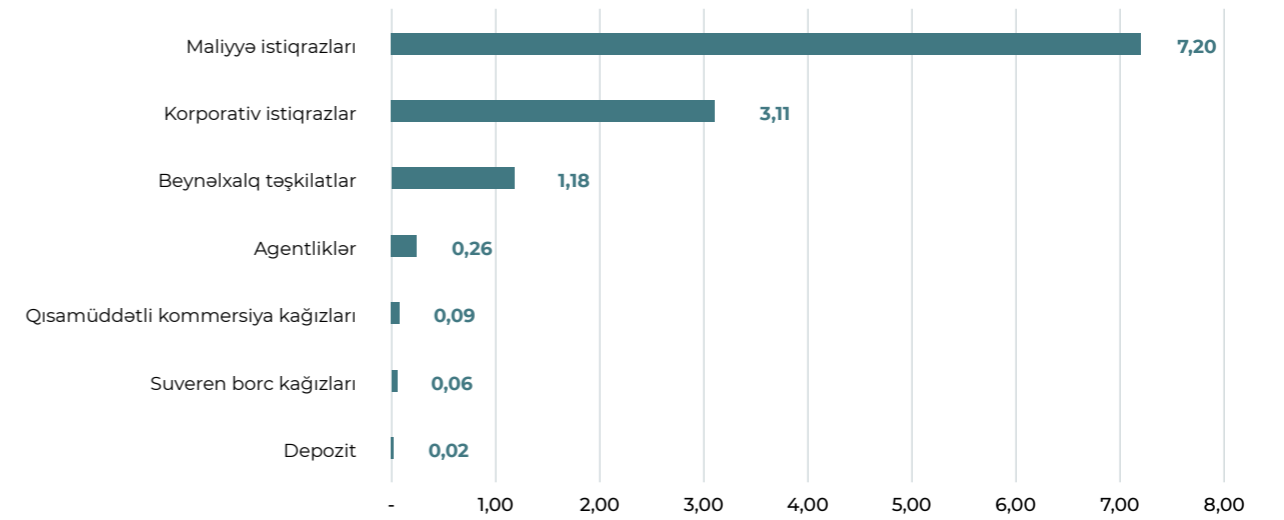
QRAFİK 5.4.1. BÜTÜN MALİYYƏ ALƏTLƏRİ DAXİL OLMAQLA RMD-DƏ PAY BÖLGÜSÜ

QRAFİK 5.4.2. SƏHM SUB-PORTFELLƏRİNİN ÜMUMİ SƏHM RMD-SİNDƏ PAY BÖLGÜSÜ

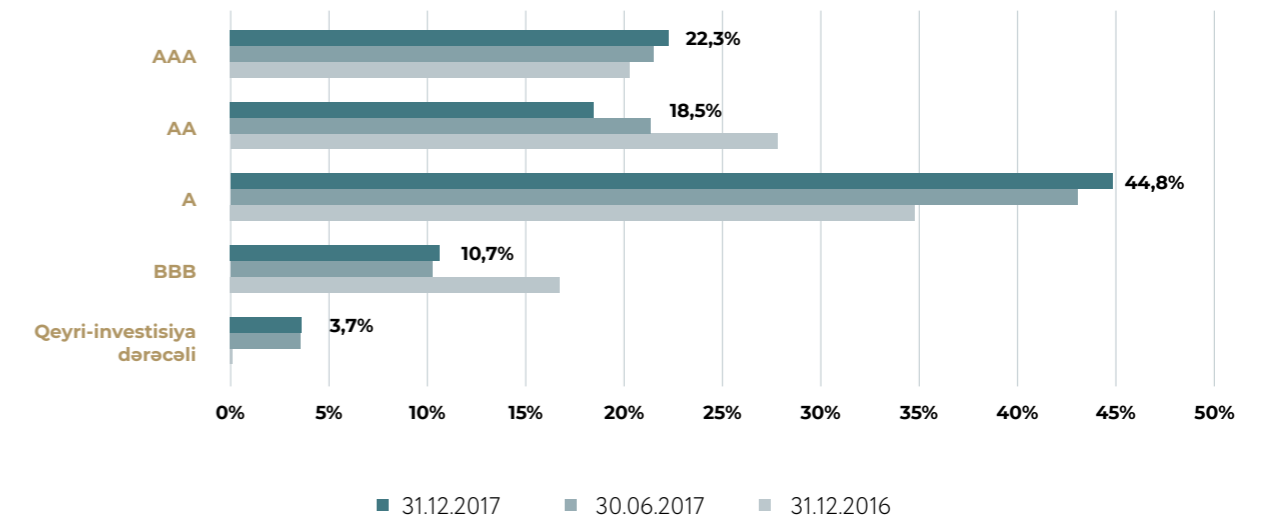

QRAFİK 5.4.3. ÜMUMİ SABİT GƏLİRLİ QIYMƏTLİ KAĞIZLAR RMD-SİNDƏ MÜXTƏLİF ALƏTLƏR ÜZRƏ PAY BÖLGÜSÜ (BAZA DƏRƏCƏSİ)

Kredit risklərinin idarə edilməsi ARDNF-nin əməliyyatlarının mühüm tərkib elementidir. ARDNF-nin investisiya etdiyi qiymətli kağızların, eləcə də qiymətli kağız emitentlərinin kredit reytingləri ARDNF-nin Investisiya Qaydaları vasitəsi ilə tənzimlənir. İl ərzində kredit reytingi göstəricilərinə görə sabit gəlirli qiymətli kağızlar tərkibinin dinamikası Qrafik 5.4.4-də əks olunmuşdur.

QRAFİK 5.4.4. SABİT GƏLİRLİ QIYMƏTLİ KAĞIZLAR PORTFELİNİN KREDIT REYTINGLƏRİ ÜZRƏ BÖLGÜSÜ

AZƏRBAYCAN CAZI – CAZ MUSIQISININ QOLLARINDAN BİRİDİR. AZƏRBAYCAN CAZININ BÜNÖVRƏSİ 1930-CU İLLƏRİN SONUNDA NİYAZI VƏ TOFIQ QULİYEVİN YARATDIĞI “DÖVLƏT CAZI” ADI İLƏ TANINAN DÖVLƏT ESTRADA ORKESTRİ TƏRƏFİNDƏN QOYULMUŞDUR. ANSAMBLIN İLK TƏRKİBİ ÜÇ TROMBON, EYNI SAYDA TRUBA, BEŞ SAKSOFON, ROYAL, GİTARA VƏ ZƏRB ALƏTLƏRİNDƏN İBARƏT İDİ. ORKESTRİN İLK KONSERT PROQRAMINA KLASSİK CAZLA EYNI SƏVİYYƏDƏ NİYAZININ VƏ TOFIQ QULİYEVİN PYESLƏRİ DƏ DAXİL İDİ.

1960-cı illərdə Qara Qarayev, Niyazi, Tofiq Quliyev və Rauf Hacıyevin dəstəyi və rəhbərliyi ilə Azərbaycanda estrada və caz musiqisinin ikinci həyatı başlanır. Bundan əlavə, Azərbaycanda “Qaya”, Rafiq Babayevin kvarteti yaranır və nəhayət Vaqif Mustafazadə dövrü başlanır.

1960-cı illərdə cazın müəyyən dairələrdə kifayət qədər qəbul edilməməsi ucbatından bu sahədə ciddi boşluq vardı. Ona görə də Tofiq Əhmədov caz əsərləri yazmağa başlayır və onlarda milli musiqi ahənglərindən, ladlardan istifadə edirdi. O, xalq mahnılarını caz üslubunda aranjiman edir, onların üzərində işləyərək orkestr üçün fantaziyalar yaradırdı.

Azərbaycanda caz musiqisinin dirçəlişi etno-caz və ya caz-muğam ənənəsinin əsasını qoymuş dahi pianoçu və bəstəkar Vaqif Mustafazadənin adı ilə bağlıdır. Vaqif Mustafazadə 1960-cı illərin əvvəllərində musiqidə yeni axın – “caz-muğam” axınını yaradır. Vaqif Mustafazadə Azərbaycan muğamını Qərb dinləyicisi üçün anlaşılacaq dildə - yeni caz dilində təqdim edir, yurdunun dinləyiciləri üçün isə cazı doğma muğam dilində səsləndirirdi.

Pianoçu “Orero” ansamblına, “Qafqaz” caz üçlüyünə, “Leyli” və “Sevil” qadın vokal-instrumental və “Muğam” instrumental ansambllarına rəhbərlik etmişdir. Beynəlxalq caz müsabiqələri və festivallarının (“Tallin-66”, “Tbilisi-78”, Monte-Karlo) laureatı olmuşdur.

Bu sırada Rafiq Babayevin adı da xüsusi qeyd olunmalıdır. Sənətçi bir-birindən gözəl kompozisiyaları ilə caz musiqisinə böyük töhvələr bəxş etmişdir.

Azərbaycan caz sənətinin bu gün də layiqli ifaçıları mövcuddur. Salman Qəmbərov, Rain Sultanov, Emil Əfrasiyab, İsfar Sarabski və başqaları milli caz sənətimizi dünyanın müxtəlif ölkələrində, müsabiqə və festivallarda layiqincə təmsil edirlər.

Azərbaycan cazi

VAQIF MUSTAFAZADƏ

Tanınmış bəstəkar, pianoçu, caz-muğam üslubunun banisi, Azərbaycanın Əməkdar artisti Vaqif Əziz oğlu Mustafazadə 16 mart 1940-cı ildə Bakı şəhərində anadan olmuşdur.

1963-cü ildə Asaf Zeynallı adına Bakı Musiqi Kollecinə bitirmiş, Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasına (indiki Bakı Musiqi Akademiyası) daxil olmuşdur. Hələ gənlik illərindən qeyri-adi istedadı, virtuos ifası ilə seçilən V.Mustafazadə öz improvizələri ilə hər kəsin təəccübünə səbəb olurdu.

1979-cu ildə Monakoda qeyri-adi şərtlərlə yeni festival keçirilir. Bu festivalın şərtlərinə əsasən əsərin müəllifi, ifaçısı və ölkəsi gizli saxlanılmalı idi. Vaqif Mustafazadə festivalın qalibi olur, Vətənə "Ağ royallı" mükafatı ilə qaydır.

Bəstəkar fortepiano və simfonik orkestr üçün konsertin, "Muğam" simfoniyasının (tamamlanmamış), bir sıra caz kompozisiyalarının və pyeslərin müəllifidir. O, Azərbaycan caz musiqisinin banisi və yeni caz fikrinin (devizinin) təsisçisidir.

V.Mustafazadə Azərbaycan musiqisinin, muğamın klassik Amerikan caz musiqisi ilə sintezini yaratmışdır. O, Azərbaycan muğam-caz hərəkatının memarıdır.

O, 16 dekabr 1979-cu ildə Özbəkistanın paytaxtı Daşkənddə qastrol zamanı ürək tutmasından vəfat etmiş, Bakıda dəfn olunmuşdur.

Mənbə: "Mədəniyyət" qəzeti

6. ARDNF-NİN 2017-Cİ İL BÜDCƏSİNİN İCRASI

ARDNF-nin 2017-ci il üçün büdcəsi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 10 yanvar 2017-ci il tarixli 1186 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir. Fərmana əsasən ARDNF-nin 2017-ci il büdcəsinin gəlirləri 8 370 589,9 min manat, xərcləri 14 483 856,0 min manat səviyyəsində təsdiq edilmişdir. Bununla yanaşı, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 4 oktyabr 2017-ci il tarixli Fərmanı ilə ARDNF-nin 2017-ci il büdcəsinə dəyişikliklər edilmişdir. Dəyişikliklərə əsasən, icmal büdcədə aparılmış dürləşdirmə çərçivəsində Fondun gəlir və xərclərini dəqiqləşdirmək məqsədilə ARDNF-nin gəlirləri 8 370 589,9 min manatdan 10 813 861,6 min manata qədər, xərcləri isə 14 483 856,0 min manatdan 15 242 928,0 min manata qədər artırılmışdır.

1 yanvar 2017-ci il tarixinə ARDNF-nin vəsaiti 56 979,0 milyon manat və yaxud 33 147,0 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir.

Hesabat ilində ARDNF-nin vəsaiti ilin əvvəlinə nisbətən 2 659,5 milyon ABŞ dolları və ya 8,02%-ə qədər artaraq 35 806,5 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir. Eyni zamanda 2017-ci il ərzində ARDNF-nin manat ifadəsi ilə vəsaiti ilin əvvəlinə nisbətən 1 998,2 milyon manat və ya 3,51% artaraq, dövrün sonuna 58 977,2 milyon manat təşkil etmişdir.

2017-ci il ərzində ARDNF-nin gəlirlərinin ümumi həcmi 12 137,5 milyon manat və yaxud 7 065,5 milyon ABŞ dolları təşkil etməklə büdcədə nəzərdə tutulana nisbətən (10 813,9 milyon manat) 112,24% səviyyəsində yerinə yetirilmişdir. 2017-ci ilin 12 ayı ərzində ABŞ dolları ifadəsi ilə ARDNF-nin ümumi gəlirləri 2016-cı ilin eyni dövrü ilə müqayisədə (31.12.2016-cı il tarixinə icra – 5 891,1 milyon ABŞ dolları) 19,94% çox olmuşdur.

2017-ci il ərzində ARDNF-nin büdcə xərcləri 11 015,5 milyon manat və ya 6 373,4 milyon ABŞ dolları təşkil etməklə büdcədə nəzərdə tutulana nisbətən (15 242,9 milyon manat) 72,27% səviyyəsində icra edilmişdir.

ARDNF-nin 2017-ci il üçün təsdiq edilmiş büdcəsində 4 429,1 milyon manat kəsirin nəzərdə tutulmasına baxmayaraq, ilin sonuna ARDNF-nin büdcəsində 1 122,0 milyon manat profisit yaranmışdır.

Gəlirlər. 2017-ci ildə ARDNF-nin gəlirlərinin formalaşma mənbələrini Azərbaycan Respublikasının payına düşən karbohidrogenlərin satışından əldə edilmiş gəlirlər, akrhesabı ödənişlər,

neftin və qazın Azərbaycan Respublikasının ərazisi ilə ötürülməsindən əldə edilən gəlirlər (tranzit haqqı), bonus ödənişləri və ARDNF-nin vəsaitlərinin idarə edilməsindən əldə edilən gəlirlər təşkil etmişdir.

2017-ci ildə ARDNF-nin büdcəsinin **mənfəət neftinin və qazın satışından əldə edilən gəlirlər** maddəsi üzrə daxilolmaları 11 030,0 milyon manat və ya 6 409,6 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir. Hesabat ilində AÇG yatağında hasilatın həcmi 214,75 milyon barel təşkil etməklə, proqnoza (211,7 milyon barel) nisbətən 1,4% artıq olmuşdur. Hasilatın və xam neftin satış qiymətinin proqnoza nisbətən yuxarı olması səbəbindən bu gəlir maddəsi büdcədə nəzərdə tutulana (9 826,2 milyon manat) nəzərən 112,3% səviyyəsində icra olunmuşdur. Belə ki, ARDNF-nin 2017-ci ilin büdcəsində xam neftin ixrac qiyməti 40 ABŞ dolları proqnozlaşdırıldığı halda il ərzində bir barelin ortaçaqkili satış qiyməti 52,9 ABŞ dolları təşkil etmişdir.

2017-ci ildə karbohidrogen ehtiyatlarının işlənməsi ilə əlaqədar xarici sərmayəçilər tərəfindən köçürülən **akrhesabı ödənişlər** ARDNF-nin büdcəsinin digər gəlir maddəsini təşkil etmişdir. Hesabat ilində Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda Şəfəq-Asiman dəniz blokunun kəşfiyyatı, işlənməsi və hasilatın pay bölgüsü haqqında SOCAR ilə BP Eksploreyşn (Azərbaycan) limited və SOCAR-ın ortağ neft şirkəti arasındakı sazişə uyğun olaraq 2,1 milyon ABŞ dolları və ya 3,6 milyon manat məbləğində akrhesabı ödənişlər köçürülmüşdür. Bu gəlir maddəsi büdcədə nəzərdə tutulana (3,6 milyon manat) nəzərən 100% səviyyəsində icra olunmuşdur.

Neftin və qazın Azərbaycan Respublikasının ərazisi ilə ötürülməsindən əldə edilən gəlirlər (tranzit haqqı) 17,9 milyon manat və yaxud 10,5 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir. Bu gəlir maddəsi büdcədə nəzərdə tutulana (17 688,5 min manat) nisbətən 1,3% artıq icra olunmuşdur.

Hesabat ilində ARDNF-yə təqribən 2,4 milyon manat və yaxud 1,4 milyon ABŞ dolları məbləğində **bonus ödənişləri** daxil olmuş və bu gəlir maddəsi büdcədə nəzərdə tutulana nisbətən (2,4 milyon manat) 100% icra olunmuşdur.

2017-ci ildə ARDNF-nin **vəsaitlərinin idarə edilməsindən** 641,9 milyon ABŞ dolları məbləğində gəlir əldə edilmişdir.

CƏDVƏL 6.1. ARDNF-NİN 2017-Cİ İL ÜZRƏ GƏLİRLƏRİ

№	Gəlir mənbələri	Gəlirlərin məbləği (milyon manatla)		İcra faizi
		təsdiq olunmuş	faktiki	
1.	Azərbaycan Respublikasının payına düşən karbohidrogenlərin satışından əldə edilən xalis gəlirlər (karbohidrogenlərin nəql edilməsi üzrə məsrəflər bank, gömrük rəsmiləşdirilməsi, müstəqil nəzarət (sörveyer), marketinq və sığorta xərcləri çıxılmaq şərti ilə, habelə SOCAR-ın sərmayəçiləri, payçısı və ya tərəfdaşı olduğu layihələrdə onun sərmayəsinə və ya iştirak payına düşən gəlirlər istisna olmaqla)	9 826,2	11 030,0	112,25
2.	Karbohidrogen ehtiyatlarının işlənməsi ilə əlaqədar sərmayəçilər tərəfindən müqavilə sahəsindən istifadə üçün ödənilən akrhesabı ödənişlər	3,6	3,6	100
3.	Neftin və qazın Azərbaycan Respublikasının ərazisi ilə ötürülməsindən əldə edilən gəlirlər	17,7	17,9	101,13
4.	Neft-qaz sazişlərinin imzalanması və ya icrası ilə bağlı sərmayəçilər tərəfindən ödənilən bonuslar (mükafatlar)	2,4	2,4	100
5.	ARDNF-nin vəsaitlərinin idarə edilməsindən əldə edilən gəlirlər	963,9	1 083,6	112,42
6.	Cəmi gəlirlər	10 813,8	12 137,5	112,24
7.	Büdcədənəkar gəlirlər		876,2	

Büdcədənəkar gəlirlər. 2017-ci il ərzində ARDNF-nin investisiya portfelinə daxil olan valyutaların manata qarşı dəyişməsindən yaranan fərq üzrə büdcədənəkar gəlirlər 707,5 milyon manat, qızılın qiymətinin dəyişməsindən yaranan fərq üzrə büdcədənəkar gəlirlər manat ifadəsində 168,7 milyon manat təşkil etmişdir. Bununla yanaşı, ARDNF-nin baza valyutasını təşkil edən ABŞ dolları ifadəsilə ARDNF-nin büdcədənəkar gəlirləri 1 967,4 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir.

Xərclər. 2017-ci ildə ARDNF-nin büdcə xərcləri 11 015,5 milyon manat təşkil etməklə, büdcədə nəzərdə tutulana nisbətən 72,3% icra olunmuşdur. Hesabat ili ərzində ARDNF-nin büdcə xərclərinin strukturu aşağıdakı kimi olmuşdur:

Qaçqınların və məcburi köçkünlərin sosial-məişət vəziyyətinin yaxşılaşdırılması tədbirlərinin maliyyələşdirilməsi. 2017-ci ildə ARDNF-nin büdcəsinin icrası çərçivəsində bu tədbirlərin maliyyələşdirilməsinə ümumilikdə 105,0 milyon manat vəsait ayrılmış və bu xərc maddəsi büdcədə nəzərdə tutulana nisbətən (105,0 milyon manat) 100% səviyyəsində icra olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının 2017-ci il dövlət büdcəsinə transfertin yuxarı həddi. 2017-ci ildə ARDNF-nin dövlət büdcəsinə 6 100,0 milyon manat vəsait transfert edilmiş və bu xərc maddəsi büdcədə nəzərdə tutulana nisbətən 100% səviyyəsində icra edilmişdir.

Makroiqtisadi sabitliyin təmin edilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankına transfertin yuxarı həddi. Hesabat ili ərzində qeyd edilən xərc maddəsi üzrə 3 949,5 milyon manat və yaxud 2 263,0 milyon ABŞ dolları məbləğində vəsait Mərkəzi Banka transfert edilmiş, bu xərc maddəsi üzrə icra 52,7% təşkil etmişdir.

Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması layihəsinin maliyyələşdirilməsi. 2017-ci ildə qeyd edilən layihənin maliyyələşdirilməsinə ARDNF-nin büdcəsindən 70,0 milyon manat məbləğində vəsait ayrılmış, bu xərc maddəsi büdcədə nəzərdə tutulana nəzərən (70 milyon manat) 100% səviyyəsində icra olunmuşdur.

Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yolu layihəsinin maliyyələşdirilməsi. 2017-ci ildə ARDNF tərəfindən layihənin maliyyələşdirilməsinə 20,5 milyon manat və ya 12,1 milyon ABŞ dolları yönəldilmiş və bu maddə üzrə ARDNF-nin xərcləri Fondun büdcəsində nəzərdə tutulana nisbətən (165,8 milyon manat) manat ifadəsində 12,4% səviyyəsində icra olunmuşdur.

"2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı"nın maliyyələşdirilməsi. 2017-ci ildə ARDNF tərəfindən yuxarıda qeyd edilən Dövlət proqramının maliyyələşdirilməsinə 17,0 milyon manat vəsait ayrılmış və bu xərc maddəsi büdcədə nəzərdə tutulana nisbətən (29,3 milyon manat) 58% səviyyəsində icra olunmuşdur.

Star layihəsində Azərbaycan Respublikasının iştirak payının maliyyələşdirilməsi. İqtisadiyyat Nazirliyinin (Nazirlik) sifarişlərinə əsasən 2017-ci ildə 735,4 milyon manat (432,6 milyon ABŞ dolları) Nazirliyin hesabına ayrılaraq bu xərc maddəsi 98,8% icra olunmuş, STAR layihəsində Azərbaycan Respublikasının iştirak payının maliyyələşdirilməsi başa çatdırılmışdır.

Cənub Qaz Dəhlizi layihələrində Azərbaycan Respublikasının iştirak payının maliyyələşdirilməsi. 2017-ci il ərzində layihənin maliyyələşdirilməsi cəlb edilmiş borc kapitalı hesabına həyata keçirildiyindən il ərzində ARDNF tərəfindən maliyyələşdirmə olmamışdır.

ARDNF-nin idarə edilməsi ilə bağlı xərcləri. ARDNF-nin idarə edilməsi ilə bağlı xərcləri Fondun 2017-ci il üçün təsdiq edilmiş smeta xərcləri ilə (32,6 milyon manat) müqayisədə 18,1 milyon manat və ya 55,5% səviyyəsində icra olunmuşdur.

CƏDVƏL 6.2. ARDNF-NİN 2017-Cİ İL ÜZRƏ XƏRC İSTİQAMƏTLƏRİ

№	Xərc istiqamətləri	Xərclərin məbləği (milyon manatla)		İcra faizi
		təsdiq olunmuş	faktiki	
1.	Qaçqınların və məcburi köçkünlərin sosial məişət və məskunlaşma məsələləri ilə bağlı bəzi tədbirlərin maliyyələşdirilməsi	105,0	105,0	100
2.	Azərbaycan Respublikasının 2017-ci il dövlət büdcəsinə transfert	6 100,0	6 100,0	100
3.	Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması layihəsinin maliyyələşdirilməsi	70,0	70,0	100
4.	Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yolu layihəsinin maliyyələşdirilməsi	165,8	20,5	12,4
5.	"2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı"nın maliyyələşdirilməsi	29,3	17,0	58,0
6.	Makroiqtisadi sabitliyin təmin edilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankına transfertin yuxarı həddi	7 500,0	3 949,5	52,7
7.	Cənub Qaz Dəhlizi layihələrində Azərbaycan Respublikasının iştirak payının maliyyələşdirilməsi	496,2	0,0	0,0
8.	Türkiyə Respublikasında "STAR" neft emalı kompleksinin tikintisi layihəsində Azərbaycan Respublikasının iştirak payının maliyyələşdirilməsi	744,1	735,4	98,8
9.	ARDNF-nin idarə edilməsi ilə bağlı xərclər	32,6	18,1	55,5
10.	Cəmi xərclər	15 243	11 015,5	72,3

RAFIQ BABAYEV

Rafiq Babayev 1936-cı il martın 31-də Bakıda doğulmuşdur.

1954-cü ildə Rafiq Babayev Ü.Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasına, professor Rauf Atakişiyevin fortepiano sinfinə daxil olur.

1955-ci ildə Rafiq Babayev özünün ilk caz kvartetini yaradaraq, Bakı klublarında çıxış etməyə başlayır. 1957-ci ildə Moskvada gəncələrin və tələbələrin ümumdünya festivalında doğma Bakını uğurla təmsil edir. 1960-cı ildə R.Babayev bakılı musiqiçilərdən ibarət caz kollektivi toplayaraq Sovet İttifaqına 3 illik qastrol səfərinə çıxır.

O, öz caz kollektivi ilə müxtəlif caz festivallarında çıxış edir, caz musiqisindən ibarət albomlar yaradır və Bakıda keçirilən ilk caz festivallarını təşkil edirdi. Rafiq Babayev bütün yaradıcılığı dövründə müxtəlif kollektivlərdə dünyanın bir çox ölkələrinə qastrol

səfərləri etmişdir.

O, 1965-1966 və 1970-1971-ci illərdə "Qaya" qrupunun musiqi rəhbəri kimi çalışmışdır. 1983-cü ildə R.Babayev Dövlət Teleradio Komitəsinin Estrada-simfonik orkestrinə başçılıq edir.

1986-cı ildə Rafiq Babayev Bakı Musiqi Məktəbi nəzdində caz təmayüllü Estrada musiqisi bölməsini yaradır, bir ildən sonra isə "Estrada və caz musiqisi konsert studiyası"nın layihəsini hazırlayır. 1991-ci ildə R.Babayev öz studiyasını açır və eyni zamanda "Cəngi" ansamblını təşkil edir.

Rafiq Babayev 1994-cü il martın 19-da metro stansiyasında baş vermiş partlayış nəticəsində həyatla vidalaşır.

Mənbə: "Mədəniyyət" qəzeti

İSFAR SARABSKI

Azərbaycan pianoçusu, bəstəkar, əməkdar artist İsfar Aydın oğlu Rzayev-Sarabski 2 noyabr 1989-cu ildə Bakıda anadan olmuşdur. Məşhur Azərbaycan opera müğənnisi, aktyor, Şərq opera sənətinin əsasını qoyanlardan biri olan Hüseyin Sarabskinin nəticəsidir.

O, öncə Bülbül adına orta ixtisas Musiqi məktəbini, sonra Bakı Musiqi Akademiyasını bitirmişdir. Dünyanın ən nüfuzlu konsert salonlarında çıxışlar etmiş, Azərbaycan musiqi mədəniyyətini təbliğ etmişdir. İsveçrə, Norveç, Fransa, Rusiya, Gürcüstanda keçirilən festivalların iştirakçısı olan ifaçı 2011-ci ildə moskvalı Aleksandr Maşin (zərb alətləri) və Makar Novikov (kontrabas) ilə bərabər "İsfar Sarabskinin triosu"nu yaratmışdır. 18 iyul 2009-cu ildə İsveçdə keçirilən 43-cü Montrö Caz Festivalının qalibi olmuşdur.

İ.Sarabski Kral Filarmonik Konsert Orkestri, Oleq Lundstremin orkestri ilə bərabər İqor Butman, Ben Uilyams, Mark Culiya, Alan Hampton, Pat Senatore, Qreq Sviller, Erik Klass, Kristian Veber, Samuel Rorer, Malkolm Kriz, Ceyms Madren kimi musiqiçilərlə bir səhnəni bölüşmüşdür.

Bəstəkar "Novruz", "G-Man", "Generation", "Edge", "Deja Vu", "Grustniy Vecher", "Last Chance", "Preludiya", "Agent", "Revival", "Eastern Market", "Now I'm Here", "In Transit to New York", "Buta", "Lullaby", "Limping Stranger", "Cobra Dance", "In Memory of V. Mustafazade" əsərlərinin müəllifidir.

Mənbə: "Mədəniyyət" qəzeti

7.ARDNF-NİN KONSOLIDASIYA EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARI

31 DEKABR 2017-Cİ İL TARİXİNƏ

**MALİYYƏ HESABATLARININ BEYNƏLXALQ STANDARTLARINA
UYĞUN KONSOLIDASIYA EDİLMİŞ MALİYYƏ
HESABATLARI VƏ MÜSTƏQİL AUDİTORUN RƏYİ**

MÜSTƏQİL AUDİTORUN RƏYİ **90** **KONSOLIDASIYA EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARI** **92**

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	92
Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabat	93
Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	94
Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	96

KONSOLIDASIYA EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR **97**

1. Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondu və onun fəaliyyəti	97
2. Fondun əməliyyat mühiti	99
3. Əsas uçot siyasətlərinin qısa xülasəsi	100
4. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli ehtimallar və mülahizələr	110
5. Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi	110
6. Yeni uçot qaydaları	110
7. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	114
8. Ticarət üçün qiymətli kağızlar	116
9. Mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərlə hesablanmış digər maliyyə aktivləri	119
10. Amortizasiya edilmiş dəyərdə maliyyə aktivləri	120
11. Qızıl külçələr	122
12. İnvestisiya mülkiyyəti	122
13. Birgə müəssisələrə investisiyalar	124
14. Daxil olmuş vəsaitlər	126
15. Uzunmüddətli öhdəliklər	126
16. Faiz və sair investisiya gəlirləri	127
17. Xarici valyuta əməliyyatları üzrə məzənnə fərqi	127
18. Mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərlə hesablanmış maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərlə yenidən qiymətləndirilməsi üzrə xalis gəlir	127
19. Əməliyyat xərcləri	127
20. Fond tərəfindən köçürmələr	128
21. Mənfəət vergisi	128
22. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri	128
23. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi	131
24. Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər	140
25. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	140
26. Strukturlaşdırılmış müəssisələrdə iştirak payı	142
27. Hesabat dövründən sonra baş vermiş hadisələr	142

MÜSTƏQİL AUDİTORUN RƏYİ

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI DÖVLƏT NEFT FONDUNUN MÜŞAHİDƏ ŞURASINA:

RƏY

Bizim rəyimizcə, hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun ("ARDNF") və onun törəmə müəssisələrinin (birlikdə - "Fond") 31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq düzgün əks etdirir.

AUDİTİN PREDMETİ

Fondun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına aşağıdakılar daxildir:

- 31 dekabr 2017-ci il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat;
- həmin tarixdə tamamlanan il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabat;
- həmin tarixdə tamamlanan il üzrə konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat;
- həmin tarixdə tamamlanan il üzrə konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat; və
- əsas uçot siyasətlərinin qısa xülasəsi və digər izahedici məlumatlar daxil olmaqla, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üzrə qeydlər.

RƏYİN BİLDİRİLMƏSİ ÜÇÜN ƏSAS

Biz auditori Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyət rəyimizin "Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti" bölməsində əks etdirilir.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

MÜSTƏQİLLİK

Biz Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının dərc etdiyi Peşəkar Mühasiblərin Etika Məcəlləsinə uyğun olaraq Fondan asılı olmadan müstəqil şəkildə fəaliyyət göstəririk.

KONSOLIDASIYA EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA GÖRƏ RƏHBƏRLİYİN VƏ KORPORATİV İDARƏTMƏ ÜZRƏ CAVABDEH OLAN ŞƏXSLƏRİN MƏSULİYYƏTİ

Rəhbərlik hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, eləcə də fərqləndirici və yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli təhriflər olmayan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin zəruri hesab etdiyi daxili nəzarət sisteminə görə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı rəhbərlik, Fondu ləğv etmək və ya onun fəaliyyətini dayandıрмаq istəyi yaxud bundan başqa hər hansı digər real alternativini olmadığı hallar istisna olmaqla, Fondun öz fəaliyyətini fasiləsiz davam etdirmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, uyğun olduqda fəaliyyətin fasiləsizliyi ilə bağlı məlumatların açıqlanması və fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipinə əsasən maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Korporativ idarəetmə üzrə cavabdeh olan şəxslər Fondun maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarət üçün məsuliyyət daşıyırlar.

KONSOLIDASIYA EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARININ AUDİTİNƏ GÖRƏ AUDİTORUN MƏSULİYYƏTİ

Bizim məqsədimiz fərqləndirici yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlərə yol verilmədiyinə dair kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimizi özündə əks etdirən auditor hesabatının hazırlanmasından ibarətdir. Kifayət qədər əminlik dedikdə yüksək əminlik səviyyəsi nəzərdə tutulur. Lakin belə əminlik səviyyəsi Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun auditin aparılması zamanı bütün əhəmiyyətli təhriflərin aşkar olunacağına zəmanət vermir. Fərqləndirici və ya səhv nəticəsində yarana biləcək təhriflər o halda əhəmiyyətli hesab edilir ki, onlar ayrı-ayrılıqda və ya bütövlükdə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları əsasında istifadəçilərin qəbul etdikləri iqtisadi qərarlara təsir göstərə bilsin.

Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparılmış audit çərçivəsində biz auditori aparıldığı bütün müddət ərzində peşəkar mülahizələr irəli sürür və peşəkar skeptisizmi saxlayırıq. Bundan əlavə biz:

- Fərqləndirici yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının əhəmiyyətli dərəcədə təhrif edilməsi risklərini müəyyən edir və qiymətləndirir, bu risklərə qarşı audit prosedurları işləyib hazırlayır və tətbiq edir; rəyimizin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edən audit sübutu əldə edirik. Fərqləndirici nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhv nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən yüksəkdir. Belə ki, fərqləndirici gizli sövdələşmə, saxtakarlıq, məlumatların bilərəkdən göstərilməməsi, təhrif edilmiş şəkildə təqdim edilməsi və ya daxili nəzarət sistemində sui-istifadə hallarını nəzərdə tutur.
- Fondun daxili nəzarət sisteminin effektivliyi barədə rəy bildirmək üçün deyil, şəraitə uyğun audit prosedurlarının işləyib hazırlanması məqsədilə audit üçün əhəmiyyətli olan daxili nəzarət sistemi üzrə məlumat əldə edirik.
- Tətbiq edilən uçot siyasətlərinin uyğunluğunu, uçot təxminlərinin və rəhbərlik tərəfindən hazırlanmış müvafiq açıqlamaların əsaslı olduğunu qiymətləndiririk.
- Fəaliyyətin fasiləsizliyi ilə bağlı rəhbərliyin mülahizələrinin uyğunluğu və əldə edilmiş audit sübutlarına əsasən Fondun fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyəti ilə bağlı əhəmiyyətli dərəcədə şübhə yarada biləcək hadisə və şərait üzrə qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmamasına dair fikir bildiririk. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu barədə nəticəyə gəldikdə, biz auditor rəyimizdə diqqəti konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarındakı müvafiq açıqlamalara cəlb etməli, belə açıqlamalar yetərli olmadıqda, rəyimizi dəyişdirməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatının tarixinədək əldə edilmiş audit sübutlarına əsaslanır. Lakin gələcək hadisə və şəraitlər Fondun fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətini dayandırmasına səbəb ola bilər.
- Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, o cümlədən açıqlamaları və maliyyə hesabatlarında mövcud əməliyyatlar və hadisələrin düzgün təqdim edilməsini qiymətləndiririk.
- Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair rəy bildirmək üçün Fonda daxil olan müəssisələrin maliyyə məlumatları və ya fəaliyyəti ilə bağlı yetərli müvafiq audit sübutu əldə edirik. Biz qrup auditori idarə edilməsi, nəzarəti və həyata keçirilməsi üçün məsuliyyət daşıyıq. Biz auditor rəyimizə görə tam məsuliyyət daşıyıq.

Biz korporativ idarəetmə üzrə cavabdeh olan şəxslərə digər məsələlərlə yanaşı, planlaşdırılan audit prosedurlarının həcmi və vaxtı, əhəmiyyətli audit nəticələri, eləcə də audit prosesində müəyyən etdiyimiz daxili nəzarət sistemindəki əhəmiyyətli çatışmazlıqlar barədə məlumat təqdim edirik.

PricewaterhouseCoopers Audit Azerbaijan LLC

29 Mart 2018-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

PraysvoterhausKupers Audit Azərbaycan MMC
Landmark Ofis Plaza III, 12ci mərtəbə, Nizami 90A
AZ 1010, Bakı, Azərbaycan

T: +994 (12) 497 25 15, F:+994 (12) 497 74 11, www.pwc.com/az

KONSOLIDASIYA EDİLMİŞ MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT

Min Azərbaycan Manatı ilə	Qeyd	31 dekabr 2017	31 dekabr 2016
Aktivlər			
Uzunmüddətli aktivlər			
Amortizasiya edilmiş dəyərde maliyyə aktivləri	10	5,199,931	5,378,473
İnvestisiya mülkiyyəti	12	2,763,757	2,619,625
Əmlak və avadanlıqlar		132,992	141,180
Sair uzunmüddətli və qeyri-maddi aktivlər		8,204	11,316
Birgə müəssisələrə investisiyalar	13	979,598	787,589
Cəmi uzunmüddətli aktivlər		9,084,482	8,938,183
Qısamüddətli aktivlər			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7	2,747,381	6,218,035
Ticarət üçün qiymətli kağızlar	8	45,492,913	40,726,478
Mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərle hesablanmış digər maliyyə aktivləri	9	1,440,247	737,966
Amortizasiya edilmiş dəyərde maliyyə aktivləri	10	137,285	142,206
Qızıl külçələr	11	2,137,212	1,968,469
Sair qısamüddətli aktivlər		32,888	41,393
Cəmi qısamüddətli aktivlər		51,987,926	49,834,547
CƏMİ AKTİVLƏR		61,072,408	58,772,730
Kapital			
Kapital qoyuluşu	14	27,688,603	27,632,157
Xarici valyutanın çevrilməsi üzrə ehtiyat		1,173,876	952,240
Bölüşdürülməmiş mənfəət		31,656,494	29,658,449
Fonda aid olan kapital		60,518,973	58,242,846
Nəzarət olunmayan iştirak payı	26	8,020	7,208
Cəmi kapital		60,526,993	58,250,054
Öhdəliklər			
Uzunmüddətli öhdəliklər			
Törəmə müəssisələrin borcları		469,979	472,007
Zəmanət depozitləri		40,087	37,776
Sair uzunmüddətli öhdəliklər		19,783	243
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər	15	529,849	510,026
Cari öhdəliklər		15,566	12,650
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR		545,415	522,676
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		61,072,408	58,772,730

KONSOLIDASIYA EDİLMİŞ MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏR VƏ SAİR MƏCMU GƏLİR HAQQINDA HESABAT

Min Azərbaycan Manatı ilə	Qeyd	2017	2016
Faiz gəliri və sair investisiya gəliri	16	977,101	1,005,830
Xarici valyuta əməliyyatları üzrə məzənnə fərqi xalis gəlir	17	744,033	5,320,847
Mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərle hesablanmış maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərle yenidən qiymətləndirilməsi üzrə xalis gəlir	18	73,663	71,666
Qızıl külçələr üzrə xalis gəlir	11	168,743	349,574
İnvestisiya mülkiyyətinin ədalətli dəyərle yenidən qiymətləndirilməsi üzrə xalis (zərər)/gəlir	12	15,466	(26,827)
İcarə gəliri		92,063	100,956
Sair əməliyyat gəliri		16,426	17,535
Cəmi əməliyyat gəliri		2,087,495	6,839,581
Əməliyyat xərcləri	19	(68,744)	(56,250)
Birgə müəssisələrin vergidən sonrakı maliyyə nəticələrində pay	13	(1,491)	2,694
Mənfəət vergisindən əvvəlki mənfəət		2,017,260	6,786,025
Mənfəət vergisi	21	(17,937)	(902)
İl üzrə xalis mənfəət		1,999,323	6,785,123
Sair məcmu gəlir: <i>Sonradan mənfəət və ya zərərə yenidən təsnifləşdirilə bilən maddələr</i> Xarici əməliyyatlar üzrə maliyyə məlumatlarının təqdimat valyutasına çevrilməsi		224,386	68,872
İl üzrə sair məcmu gəlir		224,386	68,872
İL ÜZRƏ CƏMİ MƏCMU GƏLİR		2,223,709	6,853,995
Mənfəətin: - Fonda aid olan hissəsi - Nəzarət olunmayan iştirak payına aid olan hissəsi	26	1,998,045 1,278	6,784,315 808
İl üzrə mənfəət		1,999,323	6,785,123
Cəmi məcmu gəlirin: - Fonda aid olan hissəsi - Nəzarət olunmayan iştirak payına aid olan hissəsi	26	2,219,681 4,028	6,850,380 3,615
İL ÜZRƏ CƏMİ MƏCMU GƏLİR		2,223,709	6,853,995

KONSOLIDASIYA EDİLMİŞ KAPITALDA DƏYİŞİKLİKLER HAQQINDA HESABAT

Min Azərbaycan Manatı ilə	Qeyd	Fonda aid olan hissə					Nəzarət olunmayan iştirak payı	Cəmi kapital
		Kapital qoyuluşu	Valyutanın çevrilməsi üzrə ehtiyat	Bölüşdürülməmiş mənfəət / (yığılmış zərər)	Cəmi	Nəzarət olunmayan iştirak payı		
1 yanvar 2016-cı il tarixinə qalıq		28,292,786	886,175	22,874,134	52,053,095	13,809	52,066,904	
İl üzrə mənfəət		-	-	6,784,315	6,784,315	808	6,785,123	
Sair məcmu gəlir		-	66,065	-	66,065	2,807	68,872	
2016-cı il üzrə cəmi məcmu gəlir		-	66,065	6,784,315	6,850,380	3,615	6,853,995	
Fonda daxil olmuş vəsaitlər	14	8,341,348	-	-	8,341,348	-	8,341,348	
Tərəmə müəssisələrdəki nəzarət olunmayan iştirak payının silinməsi		-	-	-	-	(10,216)	(10,216)	
Dövlət Bütçəsinə köçürülmüş vəsaitlər	20	(7,615,000)	-	-	(7,615,000)	-	(7,615,000)	
"Star" neft emalı kompleksinin tikintisi ilə əlaqədar köçürülmüş vəsaitlər	20	(331,776)	-	-	(331,776)	-	(331,776)	
Dövlət Qaçqınlar Komitəsinə və Məcburi Köçkünlərin Sosial İnkişaf Fonduna köçürülmüş vəsaitlər	20	(89,995)	-	-	(89,995)	-	(89,995)	
Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması ilə əlaqədar köçürülmüş vəsaitlər	20	(69,998)	-	-	(69,998)	-	(69,998)	
Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yol xəttinin çəkilməsi ilə əlaqədar köçürülmüş vəsaitlər	20	(66,174)	-	-	(66,174)	-	(66,174)	
Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət proqramı ilə əlaqədar köçürülmüş vəsaitlər	20	(31,607)	-	-	(31,607)	-	(31,607)	
"Cənub Qaz Dəhlizi" layihələrinə köçürülmüş vəsaitlər	20	(797,427)	-	-	(797,427)	-	(797,427)	
31 dekabr 2016-cı il tarixinə qalıq		27,632,157	952,240	29,658,449	58,242,846	7,208	58,250,054	
İl üzrə mənfəət		-	-	1,998,045	1,998,045	1,278	1,999,323	
Sair məcmu gəlir		-	221,636	-	221,636	2,750	224,386	

97-142-ci səhifələrdəki qeydlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir.

KONSOLIDASIYA EDİLMİŞ KAPITALDA DƏYİŞİKLİKLER HAQQINDA HESABAT (DAVAMI)

Min Azərbaycan Manatı ilə	Qeyd	Fonda aid olan hissə					Nəzarət olunmayan iştirak payı	Cəmi kapital
		Kapital qoyuluşu	Valyutanın çevrilməsi üzrə ehtiyat	Bölüşdürülməmiş mənfəət / (yığılmış zərər)	Cəmi	Nəzarət olunmayan iştirak payı		
2017-ci il üzrə cəmi məcmu gəlir		-	221,636	1,998,045	2,219,681	4,028	2,223,709	
Fonda daxil olmuş vəsaitlər	14	11,053,917	-	-	11,053,917	-	11,053,917	
Məzənnə fərqləri		-	-	-	-	(3,216)	(3,216)	
Dövlət Bütçəsinə köçürülmüş vəsaitlər	20	(6,100,000)	-	-	(6,100,000)	-	(6,100,000)	
"Star" neft emalı kompleksinin tikintisi ilə əlaqədar köçürülmüş vəsaitlər	20	(735,422)	-	-	(735,422)	-	(735,422)	
Dövlət Qaçqınlar Komitəsinə və Məcburi Köçkünlərin Sosial İnkişaf Fonduna köçürülmüş vəsaitlər	20	(105,000)	-	-	(105,000)	-	(105,000)	
Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması ilə əlaqədar köçürülmüş vəsaitlər	20	(69,997)	-	-	(69,997)	-	(69,997)	
Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yol xəttinin çəkilməsi ilə əlaqədar köçürülmüş vəsaitlər	20	(20,557)	-	-	(20,557)	-	(20,557)	
Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət proqramı ilə əlaqədar köçürülmüş vəsaitlər	20	(17,010)	-	-	(17,010)	-	(17,010)	
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankına transfert	20	(3,949,485)	-	-	(3,949,485)	-	(3,949,485)	
31 dekabr 2017-ci il tarixinə qalıq		27,688,603	1,173,876	31,656,494	60,518,973	8,020	60,526,993	

97-142-ci səhifələrdəki qeydlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir.

KONSOLIDASIYA EDİLMİŞ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT

Min Azərbaycan Manatı ilə	Qeydlər	2017	2016
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti:			
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəlki mənfəət		2,017,260	6,786,025
Maliyyə nəticələrini əməliyyat fəaliyyətində istifadə edilmiş xalis pul vəsaitləri ilə uyğunlaşdırmaq üçün edilmiş düzəlişlər:			
Əmlak və avadanlığın amortizasiyası		5,757	5,679
Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası		3,263	3,400
Mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərlə hesablanmış maliyyə aktivləri üzrə reallaşdırılmamış (gəlir)/zərər	18	(75,740)	(82,537)
Məzənnə fərqləri üzrə xalis reallaşdırılmamış gəlir		(874,299)	(4,980,520)
Qızıl külçələrin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə xalis gəlir	11	(168,743)	(349,574)
İnvestisiya mülkiyyətinin ədalətli dəyərlə yenidən qiymətləndirilməsi üzrə xalis zərər/(gəlir)	12	(15,466)	26,827
Birgə müəssisələrin vergidən sonrakı maliyyə nəticələrində pay	13	1,491	(2,694)
Hesablanmış faizlərdə dəyişiklik		(79,870)	(62,272)
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklər:			
Mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərlə hesablanmış maliyyə aktivlərində azalma/(artım)	8, 9	(4,279,839)	1,640,113
Amortizasiya edilmiş dəyərdə maliyyə aktivlərində azalma	10	74,943	14,166
İnvestisiya mülkiyyətində artım	12	(4,412)	(412,763)
Birgə müəssisələrə investisiyalarda artım	13	(193,500)	(153,000)
Sair aktivlərdə (azalma)/artım		8,900	(8,792)
Qısamüddətli öhdəliklərdə (azalma)/artım		2,917	(3,229)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə (istifadə edilən)/daxil olan xalis pul vəsaitləri		(3,577,338)	2,420,829
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(1,529)	(902)
Mənfəət vergisindən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə (istifadə edilən)/daxil olan xalis pul vəsaitləri		(3,578,867)	2,419,927
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti:			
Əmlak və avadanlığın alınması		-	(11,409)
Sair uzunmüddətli aktivlərdə azalma		2,280	-
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə (istifadə edilən)/daxil olan xalis pul vəsaitləri		2,280	(11,409)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti:			
Fonda daxil olmuş vəsaitlər	14	11,053,917	8,341,348
Dövlət Büdcəsinə köçürülmüş vəsaitlər	20	(6,100,000)	(7,615,000)
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankına transfertlər	20	(3,949,485)	-
"Star" neft emalı kompleksinin tikintisi ilə əlaqədar köçürülmüş vəsaitlər	20	(735,422)	(331,776)
Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması ilə əlaqədar köçürülmüş vəsaitlər	20	(69,997)	(69,998)
Dövlət Qaçqınlar Komitəsinə və Məcburi Köçkünlərin Sosial İnkişaf Fonduna köçürülmüş vəsaitlər	20	(105,000)	(89,995)
Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yol xəttinin çəkilməsi ilə əlaqədar köçürülmüş vəsaitlər	20	(20,557)	(66,174)
Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət proqramı ilə əlaqədar köçürülmüş vəsaitlər	20	(17,010)	(31,607)
"Cənub Qaz Dəhlizi" layihələrinə köçürülmüş vəsaitlər	20	-	(797,427)
Uzunmüddətli öhdəliklərdən daxilolmalar		1,388	477,560

KONSOLIDASIYA EDİLMİŞ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT (DAVAMI)

Min Azərbaycan Manatı ilə	Qeydlər	2017	2016
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə (istifadə edilən)/daxil olan xalis pul vəsaitləri		57,834	(183,069)
Məzənnə dəyişikliklərinin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə təsiri		48,099	631,180
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis (azalma)/artım		(3,470,654)	2,856,629
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7	6,218,035	3,361,406
İlin sonuna pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7	2,747,381	6,218,035
Əməliyyat fəaliyyətindən əldə olunmuş faizlər və dividendlər		980,831	716,304

31 DEKABR 2017-Cİ İL TARİXİNƏ KONSOLIDASIYA EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR

1. AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI DÖVLƏT NEFT FONDU VƏ ONUN FƏALİYYƏTİ

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondu ("ARDNF") və onun törəmə müəssisələrinin ("Fond") 31 dekabr 2017-ci il tarixində təmamlanan il üçün hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun hazırlanmışdır.

ARDNF Azərbaycan Respublikasında yaradılmış və bu ölkədə fəaliyyət göstərir.

Fondun əsas fəaliyyəti. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondu ("ARDNF") Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 29 dekabr 1999-cu il tarixli 240 nömrəli "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondunun Yaradılması haqqında" Fərmanı

("Fərman") ilə yaradılmışdır. ARDNF, neft və qaz ehtiyatlarının kəşfiyyatı və inkişafına dair müqavilələr çərçivəsində gəlirlərin, digər pul axınlarının, habelə ARDNF-in öz fəaliyyəti nəticəsində əldə edilən gəlirlərin toplanması, səmərəli idarə edilməsi və Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının və gələcək nəsillərin rifahı naminə istifadə edilməsi məqsədilə yaradılmışdır.

Aşağıda müzakirə olunmuş Fərman və əsasnamələrə uyğun olaraq, ARDNF ayrıca hüquqi şəxs kimi təsis edilmiş büdcə-dənkənar dövlət təsisatı olaraq, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti qarşısında hesabat verir və məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına ARDNF-in, onun aşağıdakı cədvəldə sadalanan birbaşa və dolayı törəmə müəssisələrinin maliyyə hesabatları və birgə müəssisəsinin (birlikdə "Fond") vergidən sonrakı maliyyə nəticələri daxildir:

Törəmə müəssisələr	% iştirak payı		Ölkə	Təsis edildiyi tarix	Əldə etmə tarixi	Fəaliyyət sahəsi
	2017	2016				
SOFAZ Re Ltd.	100	100	Cersi adaları	22-may-12	-	əmlakın idarə edilməsi
SOFAZ Re UK L.P.	100	100	Cersi adaları	6-avq-12	-	əmlakın idarə edilməsi
SOFAZ Re Min Ltd.	100	100	Cersi adaları	13-avq-12	-	əmlakın idarə edilməsi
78 Seynt Ceyms Unit Tresti	100	100	Cersi adaları	2-okt-12	-	əmlakın idarə edilməsi
JSC Tverskaya 16	100	100	Rusiya Federasiyası	29-iyun-93	21-dek-12	əmlakın idarə edilməsi

DAVAMI

Törəmə müəssisələr	% iştirak payı		Ölkə	Təsis edildiyi tarix	Əldə etmə tarixi	Fəaliyyət sahəsi
	2017	2016				
SOFAZ RE Europe Holding S.a.r.l	100	100	Lüksemburq	31-okt-12	-	əmlakın idarə edilməsi
SOFAZ RE Europe S.a.r.l	100	100	Lüksemburq	31-okt-12	-	əmlakın idarə edilməsi
SCI 8 Vandom Meydanı	100	100	Fransa	14-noy-12	-	əmlakın idarə edilməsi
Payn Avenyu A qülləsi	100	100	Cənubi Koreya	30-okt-11	31-mart-14	əmlakın idarə edilməsi
GK001	98	98	Yaponiya	21-avq-15	26-avq-15	əmlakın idarə edilməsi
SOFAZ RE Fund	100	100	Lüksemburq	27-may-15	-	investisiyanın idarə edilməsi
SOFAZ PE Fund	100	100	Lüksemburq	28-sen-15	-	investisiyanın idarə edilməsi
SOFAZ Italy Fund	100	100	İtaliya	19-okt-15	-	əmlakın idarə edilməsi
SOFAZ Europe Securitization S.a.r.l	100	-	Lüksemburq	6-dek-17	-	investisiyanın idarə edilməsi

Fonda daxil olmuş vəsaitlər Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 29 dekabr 2000-ci il tarixli 434 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş və "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun fəaliyyətini tənzimləyən bəzi qanunvericilik aktlarında dəyişikliklərin edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 7 fevral 2003-cü il tarixli 849 nömrəli və 1 mart 2005-ci il tarixli 202 nömrəli Fərmanlarına əsasən edilmiş əlavə və dəyişikliklər nəzərə alınmaqla Fondun Əsasnaməsinə ("Əsasnamə"), habelə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin yuxarıda qeyd edilən 849 və 202 nömrəli Fərmanları ilə edilmiş əlavə və düzəlişlər nəzərə alınmaqla Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 12 sentyabr 2001-ci il tarixdə təsdiq olunmuş 579 nömrəli Fərmanına uyğun olaraq "Fondun illik gəlir və xərclər proqramının ("Büdcəsinin") tərtibi və icrası Qaydaları"nın 2.3 bəndində göstərilən aşağıdakı mənbələrə əsasən formalaşır:

a) SOCAR və ya səlahiyyətli dövlət orqanı ilə sərmayəçilər arasında bağlanmış Azərbaycan Respublikasında, o cümlədən Xəzər dənizinin Azərbaycan Respublikasına mənsub olan hissəsində neftin və qazın kəşfiyyatı, işlənməsi və hasilatın pay bölgüsünə dair Sazişlərin, habelə neft-qaz ehtiyatlarının kəşfiyyatı, işlənməsi və nəqlinə dair digər Sazişlərdən əldə edilən gəlirlər:

i. Neft-qaz sazişlərində Azərbaycan Respublikasının payına düşən karbohidrogenlərin satışından əldə edilən gəlirlər (karbohidrogenlərin nəql edilməsi üzrə məsrəflər, bank, gömrük rəsmiləşdirilməsi, müstəqil nəzarət (topoqraf), marketing və sığorta xərcləri çıxılmaq şərti ilə, habelə SOCAR-ın sərmayəçisi,

payçısı və ya tərəfdaşı olduğu layihələrdə onun sərmayəsinə və ya iştirak payına düşən gəlirləri istisna olmaqla);

ii. Bonus ödənişləri - neft-qaz sazişlərinin imzalanması və ya onların həyata keçirilməsi ilə bağlı SOCAR-a və ya Azərbaycan Respublikasının digər səlahiyyətli orqanlarına xarici neft şirkətləri tərəfindən ödənilən mükafatlar;

iii. karbohidrogen ehtiyatlarının işlənməsi ilə əlaqədar sərmayəçilər tərəfindən müqavilə sahəsindən istifadə üçün SOCAR-a və ya səlahiyyətli dövlət orqanına ödənilən akrhesabı ödənişlər;

iv. neftin və qazın Azərbaycan Respublikasının ərazisi ilə Bakı-Supsa ixrac boru kəməri vasitəsi ilə ötürülməsindən əldə edilən gəlirlər;

b) Neft Fondu tərəfindən Fondun vəsaitinin (aktivlərinin) (o cümlədən, maliyyə aktivlərinin və neft-qaz sazişləri çərçivəsində sərmayəçilərin verdiyi aktivlərinin) yerləşdirilməsindən, idarə olunmasından, satışından və ya digər təqdim edilməsindən və yaxud satışdankənar əldə edilən gəlirlər, Fondun aktivlərinin hesabat valyutasında (Azərbaycan manatı) yenidən qiymətləndirilməsindən alınan gəlirlər və sair;

c) Qrantlar və digər təmənnasız yardımlar;

d) Azərbaycan qanunvericiliyinə uyğun olaraq digər gəlirlər və daxilolmalar.

Fondun Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən təsdiq olunmuş Əsasnaməsinə uyğun olaraq, SOCAR və ya səlahiyyətli hökumət orqanı yuxarıda göstərilən vəsaitlərin yığılmasını və ARDNF-ə köçürülməsini həyata keçirir.

Qaydalara əsasən, Fondun gəlir və aktivlərinin mənbələri siyahısından aşağıdakılar istisna olunmuşdur:

- Xarici şirkətlərlə bağlanmış müqavilələr çərçivəsində dövlət əmlakından istifadə üçün icarə haqqı;
- SOCAR-ın sərmayəçi, iştirakçı və ya saziş bağlayan tərəf olan layihədə SOCAR-ın iştirak payı və ya sərmayəsi ilə bağlı karbohidrogen satışından əldə edilən gəlirləri; və
- Xarici şirkətlərlə birgə fəaliyyət nəticəsində əldə edilən digər gəlirlər.

2017 və 2016-cı illər ərzində Fond vəsaitlərin saxlanılmasına dair "Bank of New York Mellon" ilə sazişə tərəf olmuşdur. Fondun maliyyə aktivlərinin müəyyən hissəsinin idarə edilməsi hüququnu 2016-cı ildə dörd maliyyə qurumu özündə saxlamışdır: Deutsche Asset Management International GmbH (Deutsche Bank AG), Beynəlxalq Yenidənqurma və İnkişaf Bankı (BYİB - Dünya Bankı Qrupu), State Street Global Advisors (SSGA) və Union Bank of Switzerland (UBS) verilmişdir. 2017-ci ildə əlavə üç maliyyə qurumu (Sumitomo Mitsui Trust International LTD, Blackrock Investment Management (UK) LTD və Mellon Capital Management Corporation) ilə investisiyaların idarə edilməsi haqqında sazişlər imzalanmışdır. Vəsaitlərin saxlanılmasına dair sazişə əsasən maliyyə qurumları Fondun aldığı qiymətli kağızları saxlayır və investisiyaların idarə edilməsi haqqında sazişlərə uyğun olaraq Fondun vəsaitlərini Fondun qəbul etdiyi ümumi investisiya qaydaları əsasında idarə edir.

ARDNF-in hüquqi və faktiki ünvanı: Heydər Əliyev prospekti 165, Bakı, Azərbaycan, AZ1029.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə və bu tarixdə başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının buraxılması 29 mart 2018-ci il tarixində ARDNF-in rəhbərliyi tərəfindən təsdiq edilmişdir.

Təqdimat valyutası. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, min Azərbaycan Manatı ilə ("AZN") ifadə olunmuşdur.

2. FONDUN ƏMƏLİYYAT MÜHİTİ

2017-ci ildə Azərbaycan iqtisadiyyatında inkişaf etməkdə olan bazarlara xas makroiqtisadi proseslər müşahidə edilib. Monetar siyasət sahəsində qurumlararası effektiv əlaqələndirmə, toplanmış valyuta ehtiyatlarının fiskal sektora dəstəyi sayəsində ölkə iqtisadiyyatı neft-qaz qiymətlərindəki dəyişikliklərə qarşı dayanıqlıq nümayiş etdirib. Eyni zamanda, hökumətin həyata keçirdiyi iqtisadi islahatlar, bankların restrukturizasiyası, maliyyə və monetar siyasət sahəsində islahat yönümlü tədbirlər Azərbaycan iqtisadiyyatının sabit inkişafına əhəmiyyətli töhfə verib.

2015-ci ildən etibarən milli valyutanın əsas xarici valyutalara qarşı devalvasiyasından sonra ölkənin valyuta bazarlarında gərginlik müşahidə edilib ki, bu əməliyyat mühiti Fondun maliyyə və büdcə fəaliyyətində əhəmiyyətli dərəcədə öz əksini tapıb. Fondun 2017-ci il büdcəsinə daxil edilmiş Makroiqtisadi sabitliyin təmin edilməsi məqsədilə Mərkəzi banka transfert ilə bağlı xərc maddəsi çərçivəsində maliyyələşdirilən tədbirlərin ölkənin valyuta bazarında sabitliyin təmin edilməsində əhəmiyyətli rolu olmuşdur.

Hesabat dövrü ərzində pul siyasəti qərarları inflyasiyanın azaldılmasına və milli valyutaya olan etimadın gücləndirilməsinə yönəldilmişdir. Bu baxımdan Azərbaycan hökuməti makroiqtisadi sabitliyin dayanıqlığına yönəldilmiş siyasət həyata keçirmiş, pul təklifinin həcmi iqtisadi artım və inflyasiya proqnozları, habelə maliyyə bazarlarında gedən proseslər və Fondun likvidlik mövqeyi nəzərə alınmaqla tənzimlənmişdir.

Bununla yanaşı, vergi sistemində də əhəmiyyətli tədbirlər görülmüşdür. Vergi qanunvericiliyinin çevikliyini və şəffaflığını təmin etmək məqsədilə 2017-ci ildə Vergi Məcəlləsinə bir çox dəyişikliklər edilmişdir. Mövcud vergi sisteminin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı ildə imzaladığı fərmana əsasən vergi ödəyiciləri ilə vergi orqanları arasında birbaşa təmasın minimuma endirilməsi məqsədilə elektron auditin tətbiq dairəsi genişləndirilmişdir. Bundan əlavə, vergidən yayınma hallarının qarşısını almaq və vergi sisteminin optimallaşdırılmasını təmin etmək məqsədilə elektron qaimə-faktura sistemi tətbiq edilmişdir.

2017-ci ilin iyul ayında "Standard & Poor's" kredit reyting agentliyi Azərbaycanın uzunmüddətli və qısamüddətli suveren kredit reytinglərini ötən ildəki səviyyədə saxlayıb. Agentlik reytingin bu səviyyədə saxlanılmasını ölkənin sağlam maliyyə vəziyyəti, xüsusilə də Dövlət Neft Fondunun valyuta ehtiyatları ilə əlaqələndirib.

Fondun rəhbərliyi iqtisadi mühitdə baş verən prosesləri müşahidə edir və Fondun dayanıqlı inkişaf strategiyasını dəstəkləmək üçün qabaqcıl tədbirlər görür. Buna baxmayaraq, mövcud iqtisadi vəziyyətin gələcək təsirini qabaqcıdan proq-

nozlaşdırmaq nisbətən mürəkkəb olduğuna görə rəhbərliyin iqtisadi mühitlə bağlı cari proqnozları və təxminləri faktiki nəticələrdən fərqli ola bilər.

3. ƏSAS UÇOT SİYASƏTLƏRİNİN QISA XÜLASƏSİ

Maliyyə hesabatlarının tərtibatının əsasları. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları maliyyə alətlərinin ilkin olaraq ədalətli dəyərle tanınması, əmlak və avadanlıqların, investisiya mülkiyyətinin, qızıl külçələrin və mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərle hesablanmış maliyyə alətlərinin yenidən qiymətləndirilməsi istisna olmaqla, MHBS-ə uyğun olaraq ilkin dəyər metoduna əsasən hazırlanmışdır. Qeyd olunan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə edilən əsas uçot siyasətləri aşağıda göstərilir. Həmin uçot siyasətləri başqa cür göstərilmədiyi hallarda bütün dövrlərə müvafiq şəkildə tətbiq edilmişdir.

Maliyyə hesabatlarının MHBS-ə uyğun olaraq hazırlanması bəzi əhəmiyyətli uçot təxminlərinin istifadəsini tələb edir. Bundan əlavə, Fond uçot siyasətini tətbiq edərkən rəhbərlik öz mülahizələrini irəli sürməlidir. Daha yüksək mülahizə tələb edən və ya mürəkkəb olan sahələr, həmçinin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün ehtimal və təxminlərin əhəmiyyətli olduğu sahələr 4-cü Qeyddə açıqlanır.

Fond konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatını qısamüddətli və uzunmüddətli aktiv və öhdəlikləri ayırmaqla təqdim edir. Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın tarixindən (qısamüddətli) sonrakı 12 ay ərzində və ya maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın tarixindən sonra 12 aydan çox müddət (uzunmüddətli) ərzində əvəzləşdiriləcək və ödəniləcək məbləğlərin təhlili göstərilir.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları. Törəmə müəssisələrə Fondun nəzarət etdiyi strukturlaşdırılmış müəssisələr kimi investisiya olunan müəssisələr daxildir. Belə ki, Fond (i) investisiya olunan müəssisələrin gəlirlərinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərən fəaliyyətin əhəmiyyətli hissəsini idarə etməyə imkan verən səlahiyyətlərə malik olur (ii) investisiya olunan müəssisələrdə iştirakından yaranan dəyişən gəlirlər ilə əlaqədar risklərə məruz qalır və ya belə gəlirləri əldə etmək hüququna malik olur və (iii) investorun gəlirlərinə təsir göstərmək məqsədilə investisiya olunan müəssisələrin üzərində öz səlahiyyətlərindən istifadə etmək imkanına malik olur. Fondun digər müəssisə üzərində səlahiyyətlərini müəyyən edərkən əsaslı hüquqların mövcudluğu və təsiri, o cümlədən potensial səsvermə hüquqları nəzərə alınır. Hüquq o halda əsaslı olur ki, belə hüquq sahibi investisiya olunan müəssisənin fəaliyyətinin əhəmiyyətli hissəsi ilə bağlı qərar qəbul etdiyi zaman belə hüquq praktik olaraq icra etmək imkanına malik olsun. Fond hətta investisiya olunan müəssisənin səsvermə hüquqlarının çox hissəsinə malik olmadıqda belə, investisiya olunan müəssisə üzərində səlahiyyətlərə

malik ola bilər. Belə hallarda Fond investisiya olunan müəssisə üzərində real səlahiyyətlərə malik olub-olmadığını müəyyən etmək məqsədilə digər səsvermə hüquqlu şəxslərin hüquqlarının həcmi və bölüşdürülmə dərəcəsi ilə əlaqədar öz səsvermə hüququnun həcmi qiymətləndirməlidir. Törəmə müəssisələrin əməliyyatları üzrə nəzarət Fonda keçdiyi tarixdən (alış tarixi) belə müəssisələr konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına daxil edilir və nəzarətin itirildiyi tarixdən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarından çıxarılır.

Fond tərəfindən törəmə müəssisələrin alınması alış metodu ilə uçota alınır. Alınmış identifikasiya edilən aktivlər və müəssisələrin birləşməsi zamanı qəbul edilmiş öhdəliklər və şərti öhdəliklər nəzarət olunmayan iştirak payının həcmindən asılı olmayaraq alış tarixinə ədalətli dəyərdə əks etdirilir.

Fond mövcud iştirak paylarını əks etdirən və pay sahibinə müəssisənin likvidasiyası halında xalis aktivlərdə proporsional həcmdə pay əldə etmək hüququ verən nəzarət olunmayan iştirak payını hər bir əməliyyat üzrə fərdi qaydada a) ədalətli dəyərle və ya b) əldə edilmiş müəssisənin xalis aktivlərində nəzarət olunmayan iştirak payına proporsional şəkildə qiymətləndirir. Mövcud iştirak paylarını əks etdirməyən nəzarət olunmayan iştirak payı ədalətli dəyərle qiymətləndirilir.

Qudvil əldə edilmiş şirkətin xalis aktivlərini əldə edilmiş şirkətə görə ödənilmiş ümumi məbləğdən, əldə edilmiş şirkətdəki nəzarət olunmayan iştirak payından və alış tarixinə qədər artıq əldə edilmiş şirkətə məxsus olan payın ədalətli dəyərindən çıxmaqla müəyyən edilir. Mənfi məbləğ ("mənfi qudvil" və ya "güzəştli alış") rəhbərliyin əldə edilmiş bütün aktivlərin, eləcə də qəbul edilmiş öhdəliklərin və şərti öhdəliklərin müəyyən edildiyinin bir daha qiymətləndirməsindən və onların qiymətləndirilməsinin düzgünlüyünü təhlil etməsindən sonra mənfəət və ya zərəre aid edilir.

Əldə edilmiş şirkətə görə ödənişlər təqdim edilmiş aktivlərin, buraxılmış pay alətlərinin və qəbul edilmiş və ya yaranmış öhdəliklərin ədalətli dəyərində, o cümlədən şərti ödənişlər üzrə razılıqlar nəticəsində yaranmış aktiv və öhdəliklərin ədalətli dəyərində qiymətləndirilir. Bu zaman məsləhət xidmətləri, hüquq xidmətləri, qiymətləndirmə və analoji peşəkar xidmətlərə görə ödənişlər kimi alış xərcləri nəzərə alınır. Pay alətlərinin buraxılması zamanı yaranmış əməliyyat xərcləri kapitaldan çıxılır; borc qiymətli kağızların buraxılması ilə bağlı yaranmış əməliyyat xərcləri onların balans dəyərindən çıxılır və alış ilə bağlı bütün digər əməliyyat xərcləri xərəcə silinir.

Fond daxilində həyata keçirilən bütün əməliyyatlar, bu əməliyyatlar üzrə qalıqlar və realizasiya olunmamış gəlirlər konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına daxil edilmir. Realizasiya olunmamış zərərler də dəyərin bərpa edilməsi halları istisna olmaqla, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarından çıxarılır.

rılır. Fond və onun bütün törəmə müəssisələri Fondun siyasətinə uyğun vahid uçot siyasəti tətbiq edir. Zərurət yarandıqda, törəmə müəssisələrin hesabatlarında əks etdirilən məbləğlər Fondun uçot siyasətinə uyğunlaşdırılmışdır.

Nəzarət olunmayan iştirak payı Fondun birbaşa və ya dolayısı ilə sahib olmadığı paya düşən törəmə müəssisənin xalis fəaliyyət nəticələrinin və kapitalının bir hissəsini əks etdirir. Nəzarət olunmayan iştirak payı Fondun kapitalının ayrıca komponentini formalaşdırır.

Nəzarət olunmayan iştirak paylarının alış və satışı. Fond nəzarət olunmayan iştirak payının sahibləri ilə nəzarətin itirilməsi ilə nəticələnməyən əməliyyatların uçotu üçün kommersiya müəssisəsi modelini tətbiq edir. Alışdan əldə olunan vəsait ilə əldə edilmiş iştirak payının balans dəyəri arasında hər hansı fərq olarsa, bu, birbaşa olaraq kapitalda kapital əməliyyatı kimi qeydə alınır. Fond nəzarət olunmayan iştirak payının satışından əldə olunan vəsait ilə onun balans dəyəri arasındakı fərqi kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatda kapital əməliyyatı kimi tanıyır.

Birgə müəssisələr. MHBS 11-ə əsasən birgə müəssisələrə investisiyalar hər bir investorun müqavilə üzrə hüquq və vəzifələrindən asılı olaraq, birgə əməliyyatlar və birgə müəssisələr kimi təsnifləşdirilir. Fond öz birgə fəaliyyətinin xarakterini qiymətləndirmiş və onu birgə müəssisələr kateqoriyasına aid etmişdir. Birgə müəssisələrin fəaliyyəti pay iştirakı üzrə uçot metodu ilə tanınır.

Pay iştirakı üzrə uçot metoduna əsasən birgə müəssisələrdəki iştirak payları əvvəlcə ilkin dəyərdə tanınır və bu məbləğə sonradan birgə müəssisələrin alışdan sonrakı mənfəətində və zərərində Fondun payını və sair məcmu gəlirdəki dəyişiklikləri tanımaq üçün düzəliş edilir. Fondun birgə müəssisələrin zərərində payı onun həmin müəssisədəki iştirak payına bərabər və ya ondan çox olarsa (məhiyyətçə Fondun birgə müəssisələrə xalis investisiya qoyuluşlarının bir hissəsini təşkil edən uzunmüddətli iştirak payları daxil olmaqla), Fond birgə müəssisələrin adından üzərinə öhdəlik götürdüyü və ya ödənişlər etdiyi hallar istisna olmaqla, gələcək zərərləri tanıyır.

Fond və onun birgə müəssisələri arasındakı əməliyyatlar üzrə realizasiya olunmamış gəlirlər Fondun birgə müəssisələrdəki payına proporsional həcmdə silinir; bundan əlavə, realizasiya olunmamış zərərler birgə müəssisənin aktivlərinin dəyersizləşməsi nəticəsində yaranmadığı halda silinir. Zərurət yarandıqda, birgə müəssisələrin uçot siyasəti Fondun uçot siyasətinə uyğunlaşdırılmışdır.

Törəmə, asılı və birgə müəssisələrin silinməsi. Fond şirkət üzərində nəzarəti və ya əhəmiyyətli təsiri itirdikdə, müəssisədəki hər hansı bölüşdürülməmiş mənfəət nəzarətin itirildiyi tarixdə

ədalətli dəyərdə yenidən qiymətləndirilir və balans dəyərindəki dəyişikliklik mənfəət və ya zərərdə tanınır. Ədalətli dəyər saxlanılan iştirak paylarının əlaqəli müəssisələr, birgə müəssisələr və ya maliyyə aktivləri kimi sonrakı uçotu məqsədilə istifadə edilən ilkin balans dəyəridir. Bundan əlavə, həmin müəssisə ilə bağlı əvvəlki illərdə sair məcmu gəlirlərdə tanınmış hər hansı məbləğ Fondun müvafiq aktiv və öhdəliklərini birbaşa satması kimi uçota alınır. Bu, əvvəlki illərdə sair məcmu gəlirlərdə uçota alınmış məbləğlərin mənfəət və zərəre yenidən təsnifləşdirilməsidir.

Asılı müəssisələrdəki iştirak payı azalarsa, lakin əhəmiyyətli təsir saxlanılarsa, yalnız əvvəlki illərdə sair məcmu gəlirlərdə tanınmış məbləğlər lazım olduqda proporsional qaydada mənfəət və zərəre yenidən təsnifləşdirilir.

Xarici valyutanın çevrilməsi. Fondun konsolidasiya edilmiş müəssisələrinin funksional valyutası həmin müəssisələrin fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitin valyutası hesab edilir. Fondun funksional və təqdimat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan Manatıdır ("AZN"). Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər Fondun təqdimat valyutası olan AZN ilə əks olunmuşdur.

Əməliyyatlar və qalıqlar. Monetar aktivlər və öhdəliklər Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının ("Mərkəzi Bank") müvafiq hesabat dövrünün sonuna qüvvədə olan rəsmi valyuta məzənnəsinə uyğun olaraq hər bir müəssisənin funksional valyutasına çevrilir. Belə əməliyyatlar üzrə hesablaşmaların həyata keçirilməsi və monetar aktiv və öhdəliklərin Mərkəzi Bankın ilin sonuna müəyyən etdiyi rəsmi məzənnə ilə hər bir müəssisənin funksional valyutasına çevrilməsi nəticəsində yaranan gəlir və zərər mənfəət və ya zərərdə tanınır. İlin sonuna qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilmə ilkin dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələrə tətbiq edilmir. Xarici valyutada olan və ədalətli dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr, o cümlədən pay alətləri ədalətli dəyərin müəyyən edildiyi tarixə qüvvədə olan məzənnələrdən istifadə etməklə təqdimat valyutasına çevrilir. Məzənnə dəyişikliklərinin xarici valyutada olan və ədalətli dəyərle qiymətləndirilən qeyrimonetar maddələrə təsiri ədalətli dəyərin dəyişməsindən yaranan gəlir və ya zərərin bir hissəsi kimi əks etdirilir.

Qrup müəssisələri. Qrup müəssisələri arasında verilmiş kreditlər və yaranan müvafiq məzənnə gəlir və zərərləri konsolidasiya zamanı silinir. Lakin kredit əməliyyatları fərqli funksional valyutalara malik qrup müəssisələri arasında baş verdikdə, məzənnə gəliri və ya zərəri tam silinə bilməz və kreditin yaxın gələcəkdə ödənilməsi gözlənilmədiyi hallardan başqa, konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərərdə tanınır və beləliklə, xarici əməliyyata xalis investisiyanın bir hissəsini təşkil edir. Bu halda məzənnə gəliri və ya zərəri sair məcmu gəlirlərdə tanınır.

Hər bir Qrup müəssisəsinin əməliyyat nəticəsi və maliyyə vəziyyəti (bu müəssisələrdən heç birinin funksional valyutası hiperinflyasiya iqtisadiyatlı ölkələrin valyutası deyil) aşağıdakı şəkildə təqdimat valyutasına çevrilir:

(i) təqdim edilmiş hər bir maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat üzrə aktiv və öhdəliklər, müvafiq hesabat dövrünün sonunda qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilir;

(ii) gəlir və xərclər orta məzənnə ilə yenidən qiymətləndirilir (həmin orta məzənnə əməliyyat tarixinə məzənnələrin məcmu təsirinə əsaslı şəkildə yaxın olmadığı halda, gəlir və xərclər əməliyyat tarixinə qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilir);

(iii) kapitalın komponentləri ilkin dəyərə çevrilir; və

(iv) bütün məzənnə fərqləri sair məcmu gəlirlərdə əks etdirilir.

Xarici müəssisə və ya Fondun funksional və təqdimat valyutasından fərqli valyutadan istifadə edən törəmə müəssisə üzərində nəzarət itirildikdə, əvvəlki dövrlərdə sair məcmu gəlirlərdə tanınmış məzənnə fərqləri silinmədən yaranan gəlir və ya zərərin bir hissəsi kimi il üzrə mənfəət və ya zərəre yenidən təsnifləşdirilir. Törəmə müəssisə üzərindəki nəzarəti itirmədən onu qismən satdıqda, yığılmış məzənnə fərqlərinin müvafiq hissəsi kapitalda qeyri-nəzarət payına yenidən təsnifləşdirilir.

Xarici müəssisənin alınması nəticəsində yaranan qudvil və ədalətli dəyər üzrə düzəlişlər xarici müəssisənin aktiv və öhdəliyi kimi tanınır və ilin sonuna olan məzənnə ilə çevrilir. Bu zaman yaranan məzənnə fərqləri sair məcmu gəlirlərdə tanınır.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsində istifadə olunan rəsmi valyuta məzənnələri aşağıdakı kimi olmuşdur: 1 ABŞ dolları = 1.7001 AZN; 1 Avro = 2.0307 AZN; 100 Cənubi Koreya vonu = 0.1591 AZN; 1 İngilis funt sterlinqi = 2.2881 AZN; 100 Yapon yeni = 1.5079 AZN; 1 Rus rublu = 0.0295 AZN (2016: 1 ABŞ dolları = 1.7707 AZN; 1 Avro = 1.8644 AZN; 100 Cənubi Koreya vonu = 0.1468 AZN; 1 İngilis funt sterlinqi = 2.1745 AZN; 100 Yapon yeni = 1.5168 AZN; 1 Rus rublu = 0.0293 AZN). 31 dekabr 2017-ci il tarixinə gəlir və xərclərin çevrilməsində istifadə olunan rəsmi orta valyuta məzənnələri aşağıdakı kimi olmuşdur: 1 ABŞ dolları = 1.7205 AZN; 1 Avro = 1.9464 AZN; 100 Cənubi Koreya vonu = 0.1523 AZN; 1 İngilis funt sterlinqi = 2.2196 AZN; 100 Yapon yeni = 1.5347 AZN; 1 Rus rublu = 0.0295 AZN (2016: 1 ABŞ dolları = 1.5973 AZN; 1 Avro = 1.7659 AZN; 100 Cənubi Koreya vonu = 0.1378 AZN; 1 İngilis funt sterlinqi = 2.1565 AZN; 100 Yapon yeni = 1.4728 AZN; 1 Rus rublu = 0.0240 AZN).

İnvestisiya mülkiyyəti. Investisiya mülkiyyəti icarə gəlirləri əldə etmək və ya gələcəkdə daha yüksək qiymətə satılmaq yaxud hər iki məqsədlə icarəyə verilmiş və Fondun istifadəsində olmayan mülkiyyətdir. Investisiya mülkiyyətinə gələcəkdə investisiya mülkiyyəti kimi istifadə edilmək üçün başa çatdırılmamış tikililər daxildir.

İnvestisiya mülkiyyəti ilkin olaraq əməliyyat xərcləri də daxil olmaqla ilkin dəyərdə uçota alınır və sonradan hesabat dövrünün

sonuna mövcud olan bazar şərtlərini əks etdirmək üçün yenidən nəzərdən keçirilmiş ədalətli dəyərə yenidən qiymətləndirilir. İnvestisiya mülkiyyətinin ədalətli dəyəri adi əməliyyat zamanı əməliyyat xərcləri çıxılmadan belə mülkiyyətin satışından əldə ediləcək dəyərdir. Ədalətli dəyərin ən yaxşı sübutu eyni məkanda yerləşən və analogi vəziyyətdə olan mülkiyyət üçün fəal bazarda mövcud olan qiymətlərdir.

Analoji mülkiyyət üçün fəal bazarda cari qiymətlər mövcud olmadıqda Fond müxtəlif mənbələrdən əldə edilmiş məlumatlara əsaslanır, o cümlədən:

(a) fərqli xarakter, vəziyyət və ya əraziyə malik olan mülkiyyət üzrə fəal bazardakı cari qiymətlər (həmin fərqlər nəzərə alınmaqla);

(b) daha az fəal bazarlarda analogi mülkiyyət üçün eyni qiymətlərlə əməliyyatların həyata keçirildiyi tarixdən sonra iqtisadi şərtlərdəki hər hansı dəyişikliyi əks etdirmək üçün dəyişdirilmiş son qiymətlər; və

(c) mövcud lizinq müqavilələri və digər müqavilələrin şərtlərinə uyğun olaraq hesablanmış gələcək naəğd pul axınları üzrə etibarlı təxminlərə əsaslanan və (mümkün olduqda) kənar mənbələrin məlumatları (məsələn, analogi ərazidə və şəraitdə yerləşən bənzər kateqoriyadan olan mülkiyyət üçün cari bazar qiymətləri, eləcə də naəğd pul axınlarının məbləği və müddəti ilə bağlı qeyri-müəyyənlik üzrə cari bazar qiymətləndirmələrini əks etdirən diskont dərəcələri) ilə təsdiqlənən diskontlaşdırılmış gələcək naəğd pul axınları üzrə proqnozlar.

Fondun investisiya mülkiyyətinin bazar dəyəri bu sahədə tanınmış və peşəkar səriştə qazanmış, habelə analogi ərazidə yerləşən və bənzər kateqoriyadan olan mülkiyyətin qiymətləndirilməsində ən son təcrübəyə malik olan müstəqil qiymətləndiricilərin tərtib etdikləri hesabatlara əsasən müəyyən edilir.

İnvestisiya mülkiyyəti üzrə qazanılmış icarə gəlirləri il üzrə mənfəət və ya zərərdə icarə gəlirləri kimi göstərilir. Investisiya mülkiyyətinin ədalətli dəyərinin dəyişməsi nəticəsində yaranan gəlir və zərərlər il üzrə mənfəət və ya zərərdə ayrıca əks etdirilir.

Mülkiyyət üzrə sonrakı xərclər Fondun həmin xərclər ilə bağlı gələcəkdə iqtisadi səmərə əldə edəcəyi ehtimalı olduqda və onun dəyəri etibarlı şəkildə qiymətləndirildikdə aktivin balans dəyərində kapitallaşdırılır. Bütün digər təmir və texniki xidmət xərcləri çəkildiyi zaman xərəcə silinir.

Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi. Maliyyə aktivləri aşağıdakı kateqoriyalar üzrə təsnifləşdirilir: (a) kreditlər və debitor borcları; (b) satıla bilən maliyyə aktivləri; (c) ödəniş tarixinədək saxlanılan maliyyə aktivləri və (d) mənfəət və ya zərərlər vasitəsilə ədalətli dəyərə əks etdirilən maliyyə aktivləri. Mənfəət və ya zərərlər vasitəsilə ədalətli dəyərə əks etdirilən maliyyə aktivləri iki alt-kateqoriyaya bölünür: (i) ilkin tanınma zamanı bu kateqoriyaya aid edilmiş aktivlər və (ii) ticarət üçün maliyyə aktivləri.

Kreditlər və debitor borcları Fondun yaxın dövrdə satmaq niyyəti olduğu aktivlərdən başqa, müəyyən edilmiş və ya müəyyən edilə bilən tarixlərdə ödənilmək şərtlə sərbəst surətdə alınıb satıla bilməyən qeyri-derivativ maliyyə aktivləridir. Fondun kreditləri və debitor borclarına maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda götürülən "pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri" daxildir.

Ödəniş tarixinədək saxlanılan aktivlərə Fondun ödəniş tarixinədək saxlamaq niyyəti və imkanı olan, müəyyən edilmiş və ya müəyyən edilə bilən ödənişlərə və ödəmə müddətinə malik olan kotirovka edilmiş qeyri-törəmə maliyyə aktivləri daxildir. Rəhbərlik ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiya qiymətli kağızlarını ilkin tanınma zamanı təsnifləşdirir və bu təsnifləşdirilmənin uyğunluğunu hər bir hesabat dövrünün sonunda yenidən nəzərdən keçirir.

Ticarət üçün investisiyalar ticarət üçün qiymətli kağızlar qiymətlər və ya ticarət marjasındaki qısamüddətli dəyişikliklərə görə qazanc əldə etmək məqsədilə alınmış maliyyə aktivləri və yaxud qısa müddət dövriyyədə olan qiymətli kağızlar portfelinin bir hissəsidir. Fond qiymətli kağızları aldıqdan sonra onları qısa müddət ərzində (yəni, 3-6 ay ərzində) satmaq niyyətində olarsa, həmin qiymətli kağızları ticarət üçün investisiyalar kimi təsnifləşdirir. Fondun ticarət üçün aktivlərinə 'ticarət qiymətli kağızları' daxildir.

Fond ticarət üçün qeyri-derivativ maliyyə aktivini yaxın dövrdə satmaq məqsədilə saxlamadıqda, həmin aktivini mənfəət və ya zərərlər vasitəsilə ədalətli dəyərə qiymətləndirilən maliyyə aktivləri kateqoriyasından yenidən təsnifləşdirə bilər. Verilmiş kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına aid olmayan maliyyə aktivləri yalnız qeyri-adi xarakter daşıyan və yaxın gələcəkdə təkrarlanması az ehtimal olunan hadisənin baş verdiyi nadir hallarda mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərə hesablanmış maliyyə aktivləri kateqoriyasından yenidən təsnifləşdirilə bilər. Fond verilmiş kreditlər və debitor borcları anlayışına cavab verən maliyyə aktivlərini yaxın gələcəkdə və ya ödəniş tarixinədək saxlamaq niyyətində olduqda, həmin aktivlər yenidən təsnifləşdirilə bilər.

Digər maliyyə alətlərindəki bəzi törəmə alətlər ilə bağlı risklər və iqtisadi xüsusiyyətlər əsas müqavilədə nəzərdə tutulan risklər və iqtisadi xüsusiyyətlərlə sıx əlaqəli olmadıqda, onlar ayrıca törəmə alətlər kimi uçota alınır.

Mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərə hesablanmış digər maliyyə aktivlərinə ilkin tanınma zamanı geri çağırılmayan qaydada bu kateqoriyaya aid edilmiş maliyyə aktivləri daxildir. Rəhbərlik qiymətli kağızları yalnız aşağıdakı hallarda bu kateqoriyaya təsnifləşdirir: (a) bu cür təsnifləşdirmə müxtəlif metodlardan istifadə etməklə aktiv və öhdəliklərin qiymətləndirilməsi və ya müvafiq gəlir və xərclərin tanınmasından yarana biləcək uçot uyğunsuzluğunu kənarlaşdırarsa və ya əhəmiyyətli dərəcədə azaldarsa; və ya (b) maliyyə aktivləri, maliyyə öhdə-

likləri qrupu və ya hər ikisinin idarə edilməsi, eləcə də onların effektivliyinin qiymətləndirilməsi risklərin idarə edilməsi və ya investisiya strategiyalarına uyğun olaraq ədalətli dəyər prinsipi ilə əsasən həyata keçirilərsə və bu prinsipə uyğun hazırlanmış məlumat müntəzəm olaraq Fondun əsas idarəedici heyətinə təqdim edilərsə və onun tərəfindən təhlil edilərsə. Bu kateqoriyadan olan maliyyə aktivlərinin tanınması və qiymətləndirilməsi ticarət üçün investisiyalar ilə bağlı yuxarıdakı uçot siyasətinə uyğundur.

Ticarət üçün investisiyalar. Ticarət üçün investisiyalar ədalətli dəyərdə qeydə alınır. Ticarət üçün investisiyalar üzrə effektiv faiz metodu ilə hesablanan faizlər il üzrə mənfəət və ya zərərdə faiz gəliri kimi tanınır. Fondun dividend ödənişlərini almaq hüququ müəyyən edildikdə və dividendlərin əldə edilməsi ehtimalı yüksək olduqda, dividendlər maliyyə gəlirlərinin tərkibində göstərilir. Ədalətli dəyərədəki dəyişikliklərin bütün digər elementləri və tanınmanın dayandırılması zamanı yaranan gəlir və ya zərərlər yarandığı dövrdə ticarət üçün investisiyalar üzrə zərərlər çıxılmaqla gəlir kimi il üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Debitor borcları. Debitor borcları ilkin olaraq ədalətli dəyərdə, sonradan isə effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya edilmiş dəyərdə tanınır.

Amortizasiya edilmiş dəyərə tanınan maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi. Dəyərsizləşmə üzrə zərərlər maliyyə aktivinin ilkin tanınmasından sonra baş vermiş bir və ya bir neçə hadisə ("zərərlər hadisəsi") nəticəsində yarandıqda və bu zərərlər hadisəsi maliyyə aktivini və ya maliyyə aktivləri qrupu üzrə daxil olacaq pul vəsaitləri hərəkətinin məbləğinə və vaxtına etibarlı şəkildə təxmin edilə bilən təsir göstərdikdə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Fond əhəmiyyətli olub-olmamasından asılı olmayaraq, fərdi şəkildə qiymətləndirilən maliyyə aktivinin dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübutun olmadığı qənaətinə gələrsə, həmin aktivini analogi kredit riski xüsusiyyətlərinə malik olan maliyyə aktivləri qrupuna daxil edir və onların dəyərsizləşməsinə məcmu şəkildə təhlil edir. Maliyyə aktivinin dəyərsizləşməsinə müəyyən edərək Fondun nəzərə aldığı əsas amillər həmin aktivin vaxtı keçməsi statusu və hər hansı girov təminatının realizasiya oluna bilməsidir. Dəyərsizləşmə üzrə zərərlərin baş verməsinə dair obyektiv əlamətlərin mövcud olmasını müəyyən edən əsas meyarlar aşağıda göstərilir:

- qarşı tərəfin əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri ilə üzlaşması və bunun Fondun qarşı tərəf haqqında maliyyə məlumatları ilə təsdiqlənməsi;
- qarşı tərəfin müflisləşməsi və ya onun maliyyə strukturunun yenidən təşkil edilməsi riskinə məruz qalması;
- qarşı tərəfə təsir göstərən milli və ya yerli iqtisadi şəraitin dəyişməsi nəticəsində onun ödəniş statusunda mənfəi dəyişikliklərin baş verməsi; və ya
- girovun dəyərinin bazar şərtlərinin pisləşməsi nəticəsində əhəmiyyətli dərəcədə aşağı düşməsi.

Amortizasiya olunmuş dəyərle uçota alınan dəyərsizləşmiş maliyyə aktivi ilə bağlı şərtlərə yenidən baxılsa və ya bu şərtlər qarşı tərəfin maliyyə vəziyyətindəki çətinliklərə görə dəyişərsə, dəyərsizləşmənin uçotu şərtlərin dəyişməsindən əvvəlki effektiv faiz dərəcəsinə əsaslanır. Şərtlərinə yenidən baxılmış aktivin tanınmasının dayandırılması zamanı risk və faydalar əhəmiyyətli dərəcədə dəyişərsə, yeni aktiv ədalətli dəyərle tanınır. Bu, adətən ilkin və yeni gözlənilən nağd pul axınlarının cari dəyərləri arasındakı fərq əhəmiyyətli olduqda müşahidə olunur.

Dəyərsizləşmə zərərləri aktivin balans dəyərini effektiv faiz dərəcəsi ilə diskont edilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərində (kreditlər üzrə baş verməmiş gələcək zərərlər istisna olmaqla) bərabərləşdirmək üçün ehtiyat hesablarında qeydə alınır. Girov qoyulmuş maliyyə aktivi üzrə təxmin edilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərini hesablanması girovun əldə edilməsi və satılması xərcləri çıxılmaqla, girov nəticəsində yarana bilən (girovun olub-olmaması ehtimal edildikdə) pul vəsaitlərinin hərəkətini əks etdirir.

Dəyərsizləşmə üzrə zərərin məbləği sonrakı dövrdə baş vermiş hadisəyə görə azalarsa və həmin azalma obyektiv olaraq zərərin qeydə alınmasından sonra baş vermiş hadisəyə (məsələn, borcalanın kredit reytinginin artması kimi) aid edilərsə, əvvəl qeydə alınmış dəyərsizləşmə zərəri il üzrə mənfəət və zərər hesabına yaradılmış ehtiyata düzəliş etməklə qaytarılır.

Aktivlər qaytarıla bilmədikdə onlar, aktivin və ya onun hissəsinin bərpa olunması üçün bütün zəruri prosedurların tamamlanmasından və zərərin məbləğinin müəyyən edilməsindən sonra müvafiq zərər ehtiyatından silinir. Əvvəllər silinmiş məbləğlərin bərpa edilməsi il üzrə mənfəət və ya zərərdə dəyərsizləşmə üzrə zərərin azaldılması kimi uçota alınır.

Borclar. Borclar ilkin olaraq əməliyyat xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyərdə, sonradan isə effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya edilmiş dəyərdə tanınır.

Mənfəət vergisi. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında mənfəət vergisi qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonuna qüvvəyə minmiş qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq əks etdirilir. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarət olub, il üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Lakin, həmin və ya başqa dövrdə sair məcmu gəlirdə və ya birbaşa kapitalda tanınan əməliyyatlara aid olan vergilər sair məcmu gəlirdə və ya birbaşa kapitalda tanınır.

Cari vergilər cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər ilə əlaqədar vergi orqanlarına ödəniləcək və ya vergi orqanları tərəfindən geri qaytarılacaq məbləği təşkil edir. Vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər maliyyə hesabatlarının müvafiq vergi bəyannamələrinin təqdim olunmasından əvvəl təsdiqləndiyi halda təxmini göstəricilərə əsasən hesablanır.

Mənfəət vergisindən başqa vergilər əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodundan istifadə etməklə, aktiv və öhdəliklərin vergi bazası və maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün onların balans dəyəri arasında yaranan keçmiş illərin vergi zərəri və bütün müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır. İlkin uçot zamanı istisna hal olaraq, əgər əməliyyat maliyyə mənfəəti və vergiyə cəlb edilən mənfəətə təsir göstərmirsə, aktiv və öhdəliyin ilkin qeydə alınması nəticəsində yaranan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi hesablanmır (müəssisələrin birləşməsi halları istisna olmaqla). Təxirə salınmış vergi qalıqları qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə əsasən müvəqqəti fərqlərin qaytarılacağı və ya keçmiş illərdən yığılmış vergi zərərlərinin istifadə ediləcəyi dövrdə tətbiq edilməli vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır.

Gəliəndən çıxılan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri və keçmiş illərin vergi zərərləri müvəqqəti fərqlərin geri qaytarılması, kifayət qədər vergi tutulan gələcək gəlirlərin yaranması və bu gəlirlər üzrə çıxılmaların istifadə edilməsi ehtimalını nəzərə alaraq tanınır.

Təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəlikləri cari vergi aktivləri və vergi öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericilikdə nəzərdə tutulan hüquq mövcud olduqda, eləcə də təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəlikləri vergiyə cəlb edilən eyni və ayrı-ayrı şəxslər tərəfindən eyni vergi orqanına ödənilmiş vergiyə aid olduqda və bu zaman hesablaşmaları əvəzləşdirmə yolu ilə aparmaq niyyəti mövcud olduğu halda əvəzləşdirilə bilər. Təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəlikləri yalnız Fondun ayrı-ayrı müəssisələri arasında əvəzləşdirilir.

Fond törəmə müəssisələrin dividendləri və ya onların satışından əldə edilən gəlirlərə tətbiq edilən vergilər üzrə müvəqqəti fərqlərin qaytarılmasına nəzarət edir. Rəhbərliyin yaxın gələcəkdə müvəqqəti fərqlərin qaytarılmasını gözlədiyi hallar istisna olmaqla, Fond belə müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi öhdəliklərini tanımır.

Dividendlər. Dividendlər elan və təsdiq edildikləri dövrdə öhdəlik kimi qeydə alınır və kapitaldan çıxılır.

Müəssisələrin birləşməsi. Müəssisələrin birləşmələri satınalma metodundan istifadə etməklə uçota alınır. Müəssisələrin birləşməsi zamanı köçürülmüş kompensasiya Fond tərəfindən köçürülmüş aktivlərin, əldə edilmiş müəssisənin keçmiş sahibləri üçün Fond tərəfindən yaranan öhdəliklərin və əldə edilmiş müəssisədə nəzarət müqabilində Fond tərəfindən buraxılan səhm payı üzrə iştirakın alındığı tarixdəki ədalətli dəyərlərin cəmi kimi hesablanacaq ədalətli dəyərdə ölçülür. Satınalma ilə əlaqəli xərclər adətən yarandığı anda mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Aşağıdakılar istisna olmaqla, alış tarixində əldə edilmiş müəyyən edilə bilən aktivlər və qəbul edilmiş öhdəliklər ədalətli dəyərdə tanınır:

- Təxirə salınmış vergi aktivləri və ya öhdəlikləri MUBS 12 “Mənfəət vergisi” standartına uyğun olaraq tanınır və ölçülür;
- Əldə edilmiş müəssisənin səhm əsasında ödəniş sövdələşmələri və ya əldə edilmiş müəssisənin səhm əsasında ödəniş sövdələşmələri ilə Fondun səhm əsasında ödəniş sövdələşmələrinin dəyişdirilməsi ilə əlaqədar öhdəliklər və ya pay alətləri alış tarixində “Pay alətləri əsasında ödəmə” adlı MHBS 2-yə uyğun olaraq ölçülür; və
- “Satış üçün saxlanılan dövrüydən kənar aktivlər və dayandırılmış fəaliyyətlər” adlı MHBS 5 əsasında satış üçün nəzərdə tutulmuş kimi təsnifləşdirilmiş aktivlər (və ya xaric olma qrupları) bu Standarta müvafiq olaraq ölçülür.

Qudvil köçürülmüş kompensasiyanın məbləğinin, əldə olunmuş müəssisədə qeyri-nəzarət paylarının məbləğinin və alıcı müəssisənin əldə edilmiş müəssisədə əvvəllər sahib olduğu iştirak payının (və ya) ədalətli dəyərinin əldə olunmuş müəyyən edilə bilən aktivlərin və qəbul edilmiş öhdəliklərin alış tarixindəki xalis məbləğindən artıq hissəsi kimi ölçülür. Yenidənqiymətləndirmədən sonra əldə edilmiş müəyyən edilə bilən aktivlərin və qəbul edilmiş öhdəliklərin alış tarixindəki xalis məbləği köçürülmüş kompensasiyanın məbləğindən, əldə edilmiş müəssisədə qeyri-nəzarət paylarının məbləğindən və alıcı müəssisənin əldə edilmiş müəssisədə əvvəllər sahib olduğu iştirak payının (və ya) ədalətli dəyərindən artıq olarsa, belə artıq hissə dərhal mənfəət və ya zərərdə güzəştli alış üzrə gəlir kimi tanınır.

Cari sahibkarlıq payları olan və ləğvetmə hadisəsində onların sahiblərinə müəssisənin kapitalının proporsional paylarına sahib olmaq hüququ verən qeyri-nəzarət payları ilkin tanınma anında ədalətli dəyərdə və ya əldə edilmiş müəssisənin müəyyən oluna bilən xalis aktivlərinin uçotda tanınmış məbləğlərindəki qeyri-nəzarət paylarının proporsional hissəsi ilə ölçülə bilər. Qeyri-nəzarət paylarının digər növləri ədalətli dəyərdə və ya müvafiq olduqda, digər MHBS-də müəyyən edilmiş metodla ölçülür.

Müəssisələrin birləşməsi zamanı Fond tərəfindən köçürülmüş kompensasiyaya şərti kompensasiya razılaşmasından meydana çıxan hər hansı aktiv və öhdəliklər daxil olduğu halda, şərti kompensasiya alış tarixindəki ədalətli dəyərdə ölçülür və müəssisənin birləşməsi zamanı köçürülmüş kompensasiyanın bir hissəsi kimi tanınır. Qiymətləndirmə dövrünün düzəlişləri kimi təsnifləşdirilən şərti kompensasiyanın ədalətli dəyərinə dəyişikliklər qudvil üzrə düzəlişlərlə birgə retrospektiv qaydada aparılır. Ölçülmə dövrünün düzəlişləri ‘ölçülmə dövrü’ (alış tarixindən etibarən bir ildən çox olmayan dövr) ərzində alış tarixində mövcud olan faktlar və şəraitlər haqqında əldə edilmiş əlavə məlumatdan irəli gələn düzəlişlərdir.

Şərti kompensasiyanın ədalətli dəyərinə ölçülmə dövrünün düzəlişləri kimi təsnifləşdirilməyən dəyişikliklərin sonrakı uçotu şərti kompensasiyanın təsnifləşdirilmə qaydasından asılıdır. Kapital kimi təsnifləşdirilən şərti kompensasiya sonrakı hesabat tarixlərində yenidən ölçülmür və belə kompensasiya üzrə sonrakı hesablaşma kapital daxilində uçota alınır. Aktiv və ya öhdəlik kimi təsnifləşdirilmiş şərti kompensasiya sonrakı hesabat tarixlərində müvafiq hala uyğun olaraq və gəlir və ya zərər mənfəət və ya zərərdə tanınmaqla “Maliyyə alətləri: Tanınma və Ölçülmə” adlı MUBS 39 və ya “Yaradılmış ehtiyat fondu, şərti öhdəliklər və şərti aktivlər” adlı MUBS 37 əsasında yenidən ölçülür.

Müəssisələrin birləşməsi mərhələlərlə həyata keçirildikdə əldə edilmiş müəssisədə Fondun əvvəllər sahib olduğu səhm üzrə iştirak payı alış tarixindəki ədalətli dəyərle yenidən ölçülür və nəticədə alınan gəlir və ya zərər (və ya) mənfəət və ya zərərdə tanınır. Alış tarixindən əvvəl əldə edilmiş müəssisədə iştirak paylarından yaranan və əvvəllər digər məcmu gəlirlərdə tanınmış məbləğlər, həmin iştirak payları silinərsə belə uçotun müvafiq hesab olduğu halda, mənfəət və ya zərər kimi yenidən təsnifləşdirilir.

Müəssisələrin birləşməsi üzrə ilkin uçot belə əməliyyatın aparıldığı hesabat dövrünün sonuna qədər tamamlanmamış olduğu da Fond uçotun tamamlanmadığı maddələr üçün müvəqqəti məbləğlər haqqında hesabat təqdim edir. Alış tarixində mövcud olan faktlar və şəraitlər barədə əldə olunmuş (bəyan olduğu halda həmin tarixdə uçotda tanınmış məbləğlərə təsir göstərə biləcək) yeni məlumatları əks etdirmək məqsədilə belə müvəqqəti məbləğlərə ölçülmə dövründə düzəlişlər edilir (yuxarıda qeyd olunmuşdur) və yaxud əlavə aktiv və ya öhdəliklər tanınır.

Müəssisənin alınması zamanı yaranan qudvil yığılmış dəyərsizləşmə zərərləri (və ya) çıxıldıqdan sonra alış tarixində (yuxarıda qeyd olunmuşdur) müəyyən edilmiş dəyər üzrə qiymətləndirilir.

Pul vəsaiti yaranan vahidlərin (pul vəsaiti yaranan vahidlər qrupu) sinerjisindən mənfəətin əldə ediləcəyi ehtimal olduqda, qudvil dəyərsizləşmənin yoxlanması məqsədilə belə vahidlər və ya vahidlər qrupu üzrə bölüşdürülür.

Qudvilin ayrıldığı pul vəsaiti yaranan vahidin dəyərsizləşməyə məruz qalmaq qalmadığı illik əsasında, yaxud vahidin dəyərsizləşməsinə işarə edən hər hansı əlamət olduqda daha tez-tez yoxlanılır. Pul vəsaiti yaranan vahidin bərpa dəyəri onun balans dəyərindən azdırsa, dəyərsizləşmə zərəri ilk olaraq vahid üçün ayrılmış istənilən qudvilin balans dəyərinin azaldılmasına, daha sonra isə vahiddəki hər aktivin balans dəyəri əsasında proporsional qaydada vahidin digər aktivlərinə aid edilir. Qudvil üzrə istənilən dəyərsizləşmə zərəri mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlirlər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda birbaşa olaraq mənfəət və ya zərərdə tanınır. Qudvil üçün uçotda tanınmış dəyərsizləşmə zərəri növbəti dövrlərdə bərpa olunmur.

Müvafiq pul vəsaiti yaradan vahid silinərək qudvilin hesablanmış məbləği silinmə üzrə mənfəət və ya zərərin müəyyənləşdirilməsində nəzərə alınır.

Fondun asılı və ya birgə müəssisələrinin alınması zamanı yaranan qudvil ilə bağlı siyasəti aşağıda təqdim edilmişdir.

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə üsulları. Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri ədalətli dəyərdə və ya amortizasiya edilmiş dəyərdə qeydə alınır. Həmin qiymətləndirmə üsulları aşağıda əks etdirilir.

Ədalətli dəyər qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında könüllü şəkildə əməliyyat həyata keçirilərkən aktivini satmaq üçün alınacaq və öhdəliyi ötürərək ödəniləcək dəyərdir. Ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq fəal bazarda alınıb satıla bilən qiymət ilə təsdiqlənir. Fəal bazar qiymətlər haqqında davamlı olaraq məlumat əldə etmək üçün aktiv və öhdəliklər üzrə əməliyyatların kifayət qədər tez müddətdə və həcmdə həyata keçirildiyi bazardır.

Fəal bazarda alınıb satılan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri ayrı-ayrı aktiv və ya öhdəliklərin bazar qiymətinin müəssisənin istifadəsində olan aktiv və ya öhdəliklərin miqdarına hasili nəticəsində alınan məbləğ kimi ölçülür. Bu hal hətta bazarın normal gündəlik ticarət dövriyyəsi müəssisənin istifadəsində olan aktiv və öhdəliklərin qarşılınması üçün kifayət qədər olmadıqda və bir əməliyyat üzrə mövqələrin satılması üçün sifarişlərin yerləşdirilməsi bazar qiymətinə təsir etdikdə baş verir.

Əməliyyatın qiyməti haqqında bazar məlumatı olmayan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün pul axınlarının diskontlaşdırılması yanaşmasından, həmçinin bazar şərtləri ilə həyata keçirilən analogi əməliyyatlar haqqında məlumatlara və ya investisiya olunan müəssisələrin cari dəyərinə əsaslanan yanaşmalardan istifadə edilir. Ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi nəticələri aşağıda göstəriləndiyi kimi ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyələrinə görə təhlil edilir: (i) 1-ci Səviyyəyə oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün aktiv bazarlarda kotirovka olunan (düzəliş edilməyən) qiymətlər ilə qiymətləndirmələr aiddir, (ii) 2-ci Səviyyəyə aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa (yəni, qiymətlər) və ya dolayısı ilə (yəni, qiymətlər əsasında hesablananlar) müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli ilkin məlumatların istifadə edildiyi qiymətləndirmə üsulları ilə qiymətləndirmələr aiddir (iii) 3-cü Səviyyəyə aid olan qiymətləndirmələr yalnız müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanmışdır (yəni, qiymətləndirmə üçün əhəmiyyətli həcmdə müşahidə oluna bilməyən ilkin məlumatlar tələb edilir). Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri arasında köçürmələr hesabət dövrünün sonunda baş vermiş hesab edilir. 22-ci Qeydə baxın.

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri əks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alışı, buraxılması və ya satışı ilə əlaqəlidir. Əlavə xərc əməliyyat həyata keçirilmədiyini təqdirə yaranmayan xərc-

lərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalarına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Əməliyyat xərclərinə borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri daxil edilmir.

Amortizasiya edilmiş dəyər əsas məbləğin ödənilməsi çıxılmaqla, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə dəyərsizləşmə zərərləri üzrə hər hansı silinməni çıxmaqla aktivlərin ilkin dəyərini əks etdirir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya edilmiş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilmiş və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda müvafiq maddələrin balans dəyərinə daxil edilir.

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində uçota alınması metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini və ya daxilolmaları (kreditlər üzrə gələcək zərərler istisna olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis balans dəyərinə diskontlaşdırılan daqiq dərəcədir. Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nəzərdə tutulan dəyişən faiz dərəcəsi üzrə kredit spredini əks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən digər dəyişən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixinə qədər dəyişən faizli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etmək üçün istifadə edilir. Bu cür mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözlənilən tədavül müddəti ərzində amortizasiya edilir. Diskont dəyərinin hesablanmasına müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən bütün komissiyalar daxildir.

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması. Ticarət qiymətli kağızları və mənfəət və zərərdə əks olunan ədalətli dəyər hesablanmış digər maliyyə alətləri ilkin olaraq ədalətli dəyərdə tanınır. Bütün digər maliyyə alətləri əməliyyat məsrəfləri də daxil olmaqla ədalətli dəyərdə qeydə alınır. İlkin tanınma zamanı ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq əməliyyat qiyməti ilə sübut edilir. İlkin tanınma zamanı yalnız ədalətli dəyər ilə əməliyyat qiyməti arasında fərq olduqda yaranan gəlir və ya zərər qeydə alınır. Ədalətli dəyər eyni maliyyə aləti ilə aparılan digər cari bazar əməliyyatlarının müşahidəsi və yaxud həmin bazarlardan əldə edilən məlumatlara əsaslanan qiymətləndirmə üsulu ilə sübut edilir.

Qanunvericilik və ya mövcud bazar qaydaları ilə müəyyən edilmiş vaxt çərçivəsində alınıb-satılması nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri ("standart şərtlərlə həyata keçirilən" alışı və satışları) Fondun maliyyə aktivini almaq və ya satmaq öhdəliyini qəbul etdiyi əməliyyat tarixində qeydə alınır. Alışı üzrə bütün digər əməliyyatlar müəssisənin həmin maliyyə aləti üzrə müqavilə tərəfi olduqda tanınır.

Fəal bazarda alınıb satılmayan investisiyaların ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün Fond nağd pul axınlarının diskontlaşdırılması yanaşmasından istifadə edir. İlkin tanınma zamanı sövdələşmənin qiymətinə bərabər hesab edilən ədalətli dəyər ilə 3-cü Səviyyəyə aid məlumatlara əsaslanan qiymətləndirmə metodundan istifadə etməklə müəyyən edilmiş məbləğ arasında fərqlər yarana bilər. Belə fərqlər ilkin olaraq aktiv və ya öhdəliklər kimi tanınır və sonradan investisiyaların müddəti ərzində düz xətt metodu ilə amortizasiya olunur. 1-ci və ya 2-ci Səviyyəyə aid məlumatların istifadəsi zamanı yaranan fərqlər dərhal mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması. Fond aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərinin tanınmasını dayandırır: (a) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (b) Fond maliyyə aktivlərindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını üzrə mülkiyyət hüququnu ötürdükdə və ya ötürülmə haqqında müqavilə bağladıqda və bu zaman (i) həmin aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürüdükdə və ya (ii) bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin, həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda. Nəzarət qarşı tərəfin satışı məhdudiyətlər qoymadan aktivini tam olaraq əlaqəli olmayan üçüncü tərəfə satmaq imkanına malik olmadığı hallarda saxlanılır.

Maliyyə öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması. Maliyyə öhdəliyi müvafiq öhdəlik icra edildikdə, ləğv edildikdə və ya vaxtı başa çatdıqda tanınması dayandırılır.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri kassada olan pul vəsaitlərindən, ilkin ödəmə müddəti üç aya bərabər olan depozitlərdən, eləcə də ödəmə müddəti üç ay və ya daha az olan, müəyyən pul məbləğinə çevrilə bilən və dəyərinin dəyişməsi riski cüzi olan qısamüddətli və yüksək likvidli investisiyalardan ibarətdir. Kassada və banklarda olan pul vəsaitləri və depozitlər hər hansı faizi əlavə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərdə əks etdirilir.

Qızıl külçələr. Fond tərəfindən qızıl külçələrin satın alınmasında məqsəd, həmin qızılın gələcəkdə satıla bilməsi imkanı ilə ümumi investisiya portfelinin diversifikasiyası olmuşdur. Qızıl külçələr ilkin olaraq ədalətli dəyərdə qeydə alınır və sonradan

müvafiq gəlir və ya zərəri mənfəət və ya zərərdə göstərməklə ədalətli dəyərdə qiymətləndirilir.

Əmlak və avadanlıqlar. Fondun əmlak və avadanlığı əsasən inzibati məqsədlər üçün saxlanılan, təxmin edilən faydalı istifadə müddəti bir hesabat dövründən çox olan maddi aktivlərdir. Əmlak və avadanlıqlar yığılmış amortizasiya və ehtiyac yaranarsa dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla, ilkin dəyərdə uçota alınır.

Binaların yenidən qiymətləndirilməsi balans dəyərinin hesabat dövrünün sonunda ədalətli dəyərdən istifadə etməklə müəyyən edilə biləcək balans dəyərindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənməməsi üçün kifayət qədər müntəzəm qaydada həyata keçirilməlidir. Yenidən qiymətləndirmə nəticəsində balans dəyərinin artması sair məcmu gəlirlərdə və kapitalda "yenidən qiymətləndirmə üzrə artım" kimi göstərilir. Eyni aktivin balans dəyəri üzrə əvvəlki artımları əvəzləşdirən azalmalar sair məcmu gəlirlərdə göstərilir və əvvəlki illərdə kapitalda tanınmış "yenidən qiymətləndirmə üzrə artım" azaldır; bütün digər azalma halları il üzrə mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Aktivin silinməsi və ya satılması zamanı yenidən qiymətləndirmə üzrə artım realizasiya olunduqda, kapitalda göstərilən binalar üzrə yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı birbaşa olaraq bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürülür. Ədalətli dəyər haqqında bazar məlumatı olmadıqda, ədalətli dəyər gəlir yanaşması əsasında müəyyən edilir.

Kiçik həcmli təmir və gündəlik xidmət xərcləri çəkildiyi dövrdə xərcə silinir. Əmlak və avadanlıqların əsas hissələrinin əvəz edilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr balansdan silinir.

Rəhbərlik hər bir hesabat dövrünün sonunda əmlak və avadanlıqlar üzrə dəyərsizləşmə əlamətlərinin mövcudluğunu qiymətləndirir. Əgər bu cür əlamətlər mövcud olarsa, rəhbərlik bərpa edilə bilən dəyəri təxmin edir. Aktivin bərpa edilə bilən dəyəri onun satış üzrə məsrəfləri çıxılmaqla ədalətli dəyəri və istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyəridir. Aktivin balans dəyəri onun bərpa edilə bilən dəyərinə qədər azaldılır və dəyərsizləşmə zərəri il üzrə mənfəət və ya zərərdə kapitalda göstərilən əvvəlki ilin yenidən qiymətləndirmə ehtiyatından artıq olan hissəsi qədər tanınır. Aktivin istifadə dəyərini və ya satış üzrə məsrəflər çıxılmaqla ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün istifadə edilmiş təxminlərdə dəyişiklik baş verdiyi təqdirdə, əvvəlki illərdə tanınmış dəyərsizləşmə zərəri bərpa edilir.

Aktivlərin silinməsindən yaranan mənfəət və ya zərər gəlirin məbləği ilə balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və il üzrə mənfəət və ya zərərdə (sair əməliyyat gəliri və ya xərci) kimi tanınır.

Amortizasiya. Torpaq üçün amortizasiya hesablanmışdır. Əmlak və avadanlıqlar üzrə amortizasiya düz xətt metoduna, yəni əm-

lak və avadanlıqların təxmini faydalı istifadə müddəti ərzində aktivlərin ilkin dəyərini onların qalıq dəyərindənkə azaltmaqla hesablanır:

	İllər
Bina	50
Nəqliyyat vasitələri	7
Ofis avadanlığı	4
Mebel	5
Digər əsas vəsaitlər	3

Aktiv faydalı istifadə müddətinin sonunda nəzərdə tutulan vəziyyətə uyğun olduqda, onun satışı ilə bağlı ehtimal olunan xərclər çıxıldıqdan sonra, Fond tərəfindən əldə oluna biləcək qiymətləndirilmiş məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Aktivlərin qalıq dəyəri və faydalı istifadə müddəti hər hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir və lazım olduqda dəyişdirilir.

Qeyri-maddi aktivlər. Ayrıca alınmış qeyri-maddi aktivlər ilk olaraq ilkin dəyəri ilə tanınır. İlkin tanımadan sonra qeyri-maddi aktivlər yığılmış amortizasiyanı və yığılmış dəyərsizləşmə zərər-lərini çıxmaqla ilkin dəyəri ilə əks etdirilir. Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddətləri məhdud və ya qeyri-müəyyən müddətlər kimi müəyyən edilmişdir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər üçün 5 illik istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanır və həmin qeyri-maddi aktivlər üzrə mümkün dəyər-sizləşmə əlamətləri mövcud olanda dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirmə aparılır. Müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya dövrlərinə və üsullarına ən azı hər maliyyə ilinin sonunda yenidən baxılır.

Qeyri-maddi aktivlərin tanınmasının dayandırılması. Qeyri-maddi aktivlər satılaraq hesabdan silindikdə yaxud onların sonrakı istismarı və ya satılması gələcəkdə iqtisadi mənfəət gətirmədikdə, belə aktivlərin tanınması dayandırılır. Qeyri-maddi aktivlərin tanınmasının dayandırılmasından yaranan gəlir və ya zərər, belə aktivlərin balans dəyəri ilə satışdan əldə olunan xalis gəlir məbləği arasındakı fərq kimi ölçülür və aktivin tanınması dayandırıldığı zaman mənfəət və ya zərər hesabatında tanınır.

Ehtiyatlar. Ehtiyatlar Fondun keçmişdə baş vermiş hadisənin nəticəsi olaraq hazırda öhdəliyi (hüquqi yaxud konstruktiv) olduqda tanınır; bu zaman Fondan öhdəliyin yerinə yetirilməsinin tələb olunacağı ehtimal edilir və öhdəlik məbləği etibarlı şəkildə hesablanı bilər.

Ehtiyatlar kimi tanınan məbləğ öhdəliklə bağlı risk və qeyri-müəyyənlikləri nəzərə almaqla hesabat dövrünün sonunda cari öhdəliyin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar tələb olunan məbləğlərin ən düzgün hesablanmasıdır. Ehtiyat ayırmaları hazırkı

öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün hesablanmış pul vəsaitləri axınına istinad etməklə ölçülərsə, onun balans dəyəri (pulun zaman dəyərinin təsiri əhəmiyyətli olduqda) həmin pul vəsaitlərinin cari dəyərində bərabər olur).

Kreditor borcları. Kreditor borcları qarşı tərəfin müqavilə üzrə öz öhdəliklərini yerinə yetirməsi zamanı hesablanır və amortizasiya olunmuş dəyərdə əks etdirilir.

Şərti aktiv və öhdəliklər. Şərti öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onlarla bağlı yarana biləcək hər hansı ödəmələrin ehtimalının çox az olması hallarından başqa, belə hesabatlarda açıqlanır. Şərti aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onlarla bağlı iqtisadi mənfəətin daxil olması ehtimal edildikdə maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

Kapital ehtiyatları. Fondun konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında kapital (sair məcmu gəlirlər) üzrə qeyd edilmiş ehtiyatlara daxildir:

- Xarici əməliyyatlar üzrə xalis investisiyaların çevrilməsindən yaranan məzənnə fərqlərini qeydə almaq üçün istifadə olunan 'xarici valyutanın çevrilməsi üzrə ehtiyat';
- Torpaq və binaların yenidənqiymətləndirmə ehtiyatından ibarət 'əmlakın yenidənqiymətləndirmə ehtiyatı';
- 'Digər kapital ehtiyatı'

14 və 20-ci Qeydlərdə göstəriləyi kimi, Fərmanlara və Qaydalara uyğun olaraq, Fond büdcədənənar dövlət təsisatıdır. Fondun daxilolmaları və köçürülmələri ilə bağlı bütün qərarlar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanları əsasında həyata keçirilir və təsdiqlənir.

Fondun daxilolmaları/köçürmələri kapital qoyuluşlarını/çıxarışlarını əks etdirir və müvafiq olaraq kapitalda alınmış/ödənilmiş vəsaitlərin ədalətli dəyəri ilə qeydə alınır.

Dövlət Büdcəsinə köçürmələr, habelə hökumət idarələri, hökumətə məxsus müəssisə və şirkətlərə köçürmələr ödəniş tarixində tanınır. Bütün köçürmələr Fondun təsdiq olunmuş büdcəsi çərçivəsində həyata keçirilir və büdcə ilə nəzərdə tutulmuş müvafiq benefisiarlara (dövlət təşkilatları, hökumətə məxsus müəssisə və şirkətlər) təqdim etdikləri sifariş məktublarının əsasında ödənilməkdir üçün Azərbaycan Respublikasının Dövlət Xəzinədarlığına köçürülür.

Gəlir və xərclərin tanınması. Faiz gəliri effektiv faiz metodunu istifadə etməklə hesablanmış metodunda tanınır. Effektiv faiz metodu maliyyə aktivlərinin və ya maliyyə öhdəliklərinin (və ya maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəlikləri qrupunun) amortizasiya xərclərinin hesablanması və faiz gəlirinin müvafiq dövrlər üzrə bölüşdürülməsi metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi hesablanmış gələcək pul ödənişlərini və ya gəlirlərini maliyyə alətinin

gözlənilən faydalı istismar müddəti üzrə və ya müvafiq olduqda, daha qısa müddətdə maliyyə aktivinin xalis balans dəyəri üzrə dəqiq diskontlaşdırılan dərəcədir.

Mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərlə hesablanmış maliyyə aktivləri üzrə dividend gəlirləri Fondun ödənişləri əldə etmək hüququ müəyyən edildikdə mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda tanınır. Sair əməliyyat gəlirləri, o cümlədən icarə gəlirləri hesablaşma metodu ilə, yeni gəlir qazanıldığı zaman tanınır.

Dəyərsizləşmə zərəri nəticəsində maliyyə aktivini və ya oxşar maliyyə aktivləri qrupu qiymətdən düşdükdə (və ya qismən qiymətdən düşdükdə), faiz gəliri dəyərsizləşmə zərərini müəyyən etmək məqsədilə gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətini diskontlaşdırmaq üçün istifadə olunan faiz dərəcəsi əsasında tanınır.

Ədalətli dəyərlə əks etdirilən aktivlər üzrə əldə edilən faizlər faiz gəlirinin tərkibində təsnifləşdirilir.

Xərclər hesablaşma metodu ilə, yeni, çəkildiyi zaman tanınır.

Əvəzləşdirmə. Maliyyə aktiv və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi və xalis məbləğin konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda daxil edilməsi tanınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüququn, eləcə də əvəzləşdirməni aparmaq və ya aktivini realizasiya edərkən müvafiq öhdəliyi də satmaq niyyətinin mövcud olduğu hallarda həyata keçirilə bilər. Belə əvəzləşdirmə hüququ (a) gələcək hadisələrdən asılı olmamalı və (b) aşağıdakı bütün hallarda hüquqi qüvvəyə malik olmalıdır (i) adi fəaliyyət gedişində (ii) defolt halı olduqda və (iii) ödəniş qabiliyyəti olmadıqda və ya müflisləşmə baş verdikdə.

Fondun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması rəhbərlik tərəfindən hesabat tarixinə aktiv və öhdəliklərin hesabatlarında göstərilən məbləğlərinə və həmin tarixdə başa çatana il ərzində gəlir və xərclərin hesabatlarda göstərilən məbləğlərinə təsir edən proqnozların verilməsi və mühakimələrin irəli sürülməsini tələb edir. Rəhbərlik öz proqnozlarını və mühakimələrini davamlı olaraq nəzərdən keçirir. Rəhbərlik öz proqnoz və mühakimələrində təcrübəsinə və mövcud şəraitə müvafiq hesab edilən digər amillərə əsaslanır.

Nağd şəkildə daxilolmaların və köçürmələrin uçuğu. 1-ci Qeyddə təsvir edildiyi kimi, Azərbaycan Respublikasında neft və qaz sahəsində həyata keçirilən müxtəlif fəaliyyətlər üzrə yaranan gəlirlərdən Fonda vəsaitlər daxil olur. Bu daxilolmalar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müəyyən fərmanlarına uyğun olaraq həyata keçirilir. Əhəmiyyətli layihələrə və Dövlət büdcəsinə köçürmələr, həmçinin Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanlarına uyğun olaraq həyata keçirilir. ARDNF hesab edir ki, bu daxilolmalar və köçürmələr müvafiq olaraq

kapital qoyuluşlarını və çıxarışlarını əks etdirir. Müvafiq olaraq, ARDNF bu daxilolmaları və köçürmələri konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatda kapitalın hərəkəti kimi tanıyır.

Maliyyə alətlərinin qiymətləndirilməsi. Mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərlə hesablanmış aktivlər kimi təsnif edilmiş maliyyə alətləri ədalətli dəyərlə göstərilir. Bu cür maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri alətin məcburi və ya likvidasiya satışından başqa, könüllü tərəflər arasında aparılan cari əməliyyat nəticəsində mübadilə edildiyi məbləğdir. Əgər alətin bazar dəyəri açıqlanmışdırsa, onun ədalətli dəyəri bazar qiymətinə əsaslanmaqla hesablanır. Bazarda qiymətləndirmə parametrlərini müşahidə etmək mümkün olmadıqda və ya müşahidə edilən bazar qiymətlərinə istinad etmək mümkün olmadıqda, ədalətli dəyər hər bir məhsul üçün uyğun olan digər bazar məlumatını və qəbul edilmiş maliyyə nəzəriyyələrindən əsaslandırdığımız riyazi metodologiyayı istifadə edən qiymətləndirmə modelini təhlil etməklə əldə olunur. Qiymətləndirmə modelləri qiymətli kağızların müqavilə şərtlərini, habelə bazara əsaslanan qiymətləndirmə parametrlərini (məsələn, faiz dərəcələrini, dəyişkənliyi, mübadilə məzənnələrini və tərəf-müqabilərin kredit reytingini) nəzərə alır.

Bazara əsaslanan qiymətləndirmə parametrlərini müşahidə etmək mümkün olmadıqda, alətin bazarda necə qiymətləndiriləcəyinin məntiqi əksini müəyyən etmək məqsədilə rəhbərlik həmin parametrlərin ən yaxşı qiymətləndirilməsinə dair mühakimə işlədəcək. Bu mühakimə işlədilərkən, müxtəlif vasitələrdən o cümlədən, müşahidə edilən məlumatın etibarlılığı, tarixi məlumatlar və ekstrapolyasiya mexanizmləri istifadə olunur. Alət bazarda müşahidə olunan məlumatla müqayisə edilməklə sübuta yetirildiyi hallar istisna olmaqla, ilkin tanınma zamanı maliyyə alətinin ədalətli dəyərinin qiymətləndirilməsi üçün ən yaxşı sübut əməliyyat qiyməti olur. Əməliyyat qiyməti ilə qiymətləndirmə mexanizminə əsaslanmaqla müəyyən edilmiş dəyər arasındakı hər hansı fərq ilkin tanınma zamanı konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda daxil edilmir. Sonrakı gəlirlər və ya zərərlər yalnız bazar iştirakçılarının qiymət təyin edərkən nəzərə ala biləcəkləri amillərdəki dəyişikliklərdən irəli gələrək tanınır.

Fond elan olunmuş bazar qiymətləri olmayan maliyyə alətlərinin qiymətləndirilməsi ilə bağlı mühasibat proqnozunu aşağıdakı səbəblərdən qeyri-müəyyənliyin əsas mənbəyi hesab edir: (i) onlar dövrdən-dövrə dəyişməyə çox həssasdır, çünki bu rəhbərliyin faiz dərəcələri, dəyişkənlik, mübadilə məzənnələri, tərəfmüqabilin kredit reytingi, qiymətləndirmə düzəlişləri və əməliyyatın spesifik xüsusiyyəti ilə bağlı fərziyyələr irəli sürməsinə tələb edir və (ii) qiymətləndirmələrdəki dəyişikliyin tanınmasından irəli gələn təsirin Fondun maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında, eləcə də mənfəət/(zərər) hesabında açıqlanan aktivlərinə əhəmiyyətli olması ehtimal edilir.

Rəhbərlik elan edilmiş bazar qiymətləri mövcud olmadıqda, faiz dərəcələri, dəyişkənlik, mübadilə məzənnələri, partnyorun kredit reytingi və qiymətləndirmə düzəlişləri ilə bağlı öz bilik və bacarıqlarından, eləcə də Fondun qəyyumlarından (əsasən Bank of New York Mellon) və Bloomberg agentliyindən əldə edilmiş məlumatlara əsasən müxtəlif fərziyyələrdən istifadə edir.

İnvestisiya mülkiyyətinin və əmlak və avadanlıqların (bina) ədalətli dəyərinin ölçülməsi. İnvestisiya mülkiyyətinin, eləcə də əmlak və avadanlıqların (binanın) ədalətli dəyəri müstəqil peşəkar qiymətləndiricilər tərəfindən müəyyən edilir. Ədalətli dəyər daxili kapitalizasiya metodu (diskont edilmiş gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti metodu) və satışların müqayisə edilməsi metodunun qarışığı və ən yüksək və ən yaxşı istifadə metodundan istifadə edərək müəyyən edilir.

İşçi heyəti üzrə xərclər və müvafiq ayırmalar. Əmək haqları, Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, məzuniyyət və xəstəlik vəərəqələri üzrə illik ödənişlər, mükafatlar və pul şəklində olmayan imtiyazlar Fondun işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlər göstərildikdə hesablanır. Fondun yerli qanunvericiliyə uyğun olaraq müəyyən edilmiş haqlar üzrə Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlərdən başqa pensiya və analoji ödənişləri həyata keçirmək üçün hər hansı hüquqi və ya işgüzar praktikadan yaranan öhdəliyi yoxdur.

4. UÇOT SİYASƏTİNİN TƏTBİQİ ZAMANI ƏHƏMİYYƏTLİ EHTİMALLAR VƏ MÜLAHİZƏLƏR

Fond növbəti maliyyə ili ərzində konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında tanınan məbləğlərə və aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə təsir göstərən ehtimallar və mülahizələr irəli sürür. Həmin ehtimallar və mülahizələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrinə əsaslanaraq uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik, həmçinin peşəkar ehtimallar və təxminlər irəli sürür. Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan təxminlərə aşağıdakılar daxildir:

Fond nəzarət etmədiyi strukturlaşdırılmış müəssisələri konsolidasiya etmir. Fondun strukturlaşdırılmış müəssisələr üzərində nəzarətini müəyyən etmək bəzən mürəkkəb olduğuna görə rəhbərlik belə müəssisələr ilə bağlı risk və faydalar, eləcə də onların fəaliyyətinə dair qərarların qəbul edilməsi imkanları ilə bağlı öz mülahizələrini irəli sürür. Bir çox hallarda ayrıca baxıldıqda, belə strukturlaşdırılmış müəssisələr üzərində nəzarətin mövcud olub-olmadığını görmək olar, lakin ümumi baxıldıqda, tam nəticə əldə etmək asan olmur. Nəzarətin mövcudluğuna dair daha çox arqumentlərin olduğu hallarda, strukturlaşdırılmış

müəssisə konsolidasiya edilir. Fondun strukturlaşdırılmış müəssisəsi haqqında əlavə məlumat üçün 26-cı Qeydə baxın.

5. YENİ VƏ YA YENİDƏN İŞLƏNİMİŞ STANDARTLARIN VƏ ONLARA DAİR ŞƏRHLƏRİN TƏTBİQİ

Aşağıdakı yenidən işlənmiş standartlar və onlara dair şərhlər 1 yanvar 2017-ci il tarixindən Fondun fəaliyyəti üçün məcburi xarakter daşımışdır:

“Məlumatların açıqlanması” – MUBS 7-yə dəyişikliklər, Pul vəsaitlərinin hərəkəti (29 yanvar 2016-cı ildə dərc olunub və 1 yanvar 2017-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Yenidən işlənmiş MUBS 7 maliyyə fəaliyyətindən yaranan öhdəliklərdəki hərəkətlərin üzlaşdırılması ilə bağlı məlumatın açıqlanmasını tələb edir ki, bu da maliyyə hesabatlarının istifadəçilərinə maliyyə fəaliyyətindən yaranan öhdəliklərdəki dəyişiklikləri, o cümlədən pul və qeyri-pul dəyişikliklərini qiymətləndirməyə kömək edir.

“Reallaşdırılmamış zərərər üzrə təxirə salınmış vergi aktivlərinin tanınması” – MUBS 12-yə dəyişikliklər, Mənfəət vergisi (19 yanvar 2016-cı ildə dərc olunub və 1 yanvar 2017-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).

Bu standarta edilmiş dəyişikliklər borc alətləri ilə bağlı reallaşdırılmamış zərərər üzrə təxirə salınmış vergi aktivlərinin tanınması tələblərinə aydınlıq gətirir. Müəssisələr pul vəsaitlərinin diskontlaşdırılması nəticəsində borc alətləri ilə bağlı yaranan reallaşdırılmamış zərərər üzrə təxirə salınmış vergi aktivlərini bazar faiz dərəcələri ilə tanınmalıdır (həmin borc alətinin hətta ödəniş tarixinədək saxlanması və vergilərin əsas borcların qaytarılmasından sonra ödənilməsi təxmin edilərsə). Təxirə salınmış vergi aktivləri ilə bağlı iqtisadi səmərə həmin gəlirlər üzrə vergi ödəmədən borc alətinin sahibinin gələcəkdə mənfəət əldə etməsi (diskontlaşdırmanın təsirini nəzərə almaqla) imkanından yararlanır.

2014-2016-cı illərdə dərc edilmiş MHBS-lərin illik təkmilləşdirilməsinə daxil olan MHBS 12-yə dəyişikliklər (8 dekabr 2016-cı ildə dərc olunub və 1 yanvar 2017-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). MHBS 12

“Digər müəssisələrdə iştirak paylarının açıqlanması” standartında göstərilir ki, müəssisə törəmə, asılı və ya birgə müəssisələrdə satış üçün nəzərdə tutulan aktivlər kimi təsnifləşdirilən (və ya silinmə qrupuna daxil edilən) iştirak payları haqqında qısa maliyyə məlumatı təqdim etməməlidir. Bu dəyişikliklər MHBS 12-nin belə müəssisələr üçün məlumatların açıqlanması tələbi ilə bağlı yeganə istisna olduğunu izah edir.

6. YENİ UÇOT QAYDALARI

1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün məcburi xarakter daşıyan və ya Fond tərəfindən vaxtından əvvəl tətbiq edilməyən bəzi yeni standartlar və onlara dair şərhlər dərc olunmuşdur.

MHBS 9 “Maliyyə Alətləri: Təsnifləşdirmə və Qiymətləndirmə” (2014-cü ilin iyul ayında dəyişiklik olunub və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Yeni standartın əsas fərqləri aşağıda göstərilir:

· Maliyyə aktivləri üç qiymətləndirmə kateqoriyasına təsnifləşdirilməlidir: ilkin tanınmadan sonra amortizasiya edilmiş dəyerdə qiymətləndirilən aktivlər, ilkin tanınmadan sonra sair məcmu gəlirlərin tərkibində ədalətli dəyerdə qiymətləndirilən aktivlər (FVOCI) və mənfəət və ya zərərin tərkibində ədalətli dəyerdə qiymətləndirilən (FVTPL) aktivlər.

· Təsnifləşdirmə maliyyə aktivlərinin idarə edilməsi üzrə müəssisənin biznes modelindən və müqavilədə nəzərdə tutulan nağd pul axınlarının yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişlərindən ibarət olub-olmamasından asılıdır. Əgər borc aləti müvafiq vəsaitin əldə edilməsi üçün saxlanılırsa və yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinə də uyğun gəlsə, amortizasiya edilmiş dəyerdə qeydə alına bilər. Yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinə uyğun gələn borc alətləri həm nağd pul axınlarının əldə edilməsi, həm də satış üçün nəzərdə tutulan aktivlərdən ibarət portfelin tərkibindədirsə, o zaman həmin alətlər sair məcmu gəlirlərin tərkibində ədalətli dəyərle qiymətləndirilən aktivlər kimi təsnifləşdirilə bilər. Tərkibində nağd pul axınları olmayan və yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinə uyğun gələn maliyyə aktivləri mənfəət və ya zərərin tərkibində ədalətli dəyerdə qiymətləndirilməlidir (məsələn, törəmə maliyyə alətləri). Qeyri-törəmə alətlərin tərkibində olan törəmə maliyyə alətləri müvafiq maliyyə aktivlərində ayrıca göstərilmir və yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinin şərtlərinə uyğunluq qiymətləndirilərkən nəzərə alınır.

· Pay alətlərinə investisiyalar hər zaman ədalətli dəyerdə qiymətləndirilir. Lakin pay aləti satış üçün nəzərdə tutulmadıqda, rəhbərlik ədalətli dəyerdəki dəyişiklikləri sair məcmu gəlirlərin tərkibində göstərilməsi ilə bağlı dəyişilməz qərar qəbul edə bilər. Əgər pay aləti satış üçün nəzərdə tutulursa, ədalətli dəyerdəki dəyişikliklər mənfəət və ya zərərdə göstərilməlidir.

· Maliyyə öhdəliklərinin təsnifləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi ilə bağlı MUBS 39-un əksər tələbləri dəyişdirilmədən MHBS 9-a köçürülmüşdür. Əsas fərq ondan ibarətdir ki, müəssisə mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərle qeydə alınan maliyyə öhdəliklərinin kredit risklərindəki dəyişiklikləri effektini sair məcmu gəlirlərin tərkibində açıqlamalıdır.

· MHBS 9 dəyərsizləşmə üzrə zərərərərin tanınması üçün yeni model təqdim edir: gözlənilən kredit zərərəri (GKZ) modeli. Bu model maliyyə aktivlərinin ilkin tanınmasından etibarən kredit keyfiyyətindəki dəyişikliklərə əsaslanan “üç mərhələli” yanaşmanı nəzərdə tutur. Yeni qaydaya əsasən dəyərsizləşməmiş maliyyə aktivlərinin ilkin tanınması zamanı müəssisə 12 aylıq GKZ-yə (ticarət debitor borcları üçün isə qüvvədə olduğu bütün dövr ərzində GKZ-yə) bərabər olan zərərəri birbaşa tanınmalıdır. Kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artarsa, dəyərsizləşmə 12 aylıq GKZ deyil, kreditin qüvvədə olduğu bütöv müddətə uyğun GKZ əsasında qiymətləndirilir. Bu modelə lizinq və debitor borcları

üzrə dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi üçün sadələşdirilmiş təlimatlar da daxildir.

· Hecinq uçotunu risklərin idarə edilməsi ilə daha sıx əlaqələndirmək üçün uçot ilə bağlı tələblərə dəyişikliklər edilmişdir. Hazırda standart makrohecinq hallarının uçotunu nəzərdə tutmadığına görə, o, şirkətlərə MHBS 9-da təsvir edilən hecinqin uçotu tələblərini tətbiq etmək və MUBS 39-un bütün heclərə tətbiqini davam etdirmək kimi uçot siyasəti arasında seçim imkanı verir.

Aşağıdakı cədvəldə maliyyə aktivlərinin balans dəyərinin MUBS 39-a uyğun olaraq qiymətləndirilmə kateqoriyaları ilə 1 yanvar 2018-ci il tarixindən qüvvəyə minən MHBS 9-a uyğun yeni qiymətləndirilmə kateqoriyalarının üzlaşdırilməsi göstərilir.

Min Azərbaycan Manatı ilə	Qiymətləndirmə kateqoriyası		MUBS 39-a uyğun balans dəyəri (31 dekabr 2017-ci il tarixinə yekun qalıq)	Yenidən qiymətləndirmə		Təsir	MHBS 9-a uyğun balans dəyəri (1 yanvar 2018-ci il tarixinə ilkin qalıq)
	MUBS 39	MHBS 9		Gözlənilən kredit itkiləri	Digər		
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	Kreditlər və debitor borcları	Amortizasiya olunmuş dəyerdə qiymətləndirilən	2,747,381	-	-	-	2,747,381
Borc qiymətli kağızlara investisiyalar	FVTPL	FVTPL (məcburi)	45,492,913	-	-	-	45,492,913
Borc qiymətli kağızlara investisiyalar	Ödəniş tarixinədək saxlanılan	FVTPL	5,337,216	-	-	(294,903)	5,042,313
Cəmi borc qiymətli kağızlara investisiyalar			50,830,129				50,535,226
Kreditlər və debitor borcları	Kreditlər və debitor borcları	Amortizasiya olunmuş dəyerdə qiymətləndirilən	2,397	-	-	-	2,397
Cəmi kreditlər və debitor borcları			2,397				2,397
Sair maliyyə aktivləri	FVTPL	FVTPL (məcburi)	1,440,247	-	-	-	1,440,247
Cəmi sair maliyyə aktivləri			1,440,247				1,440,247
Cəmi maliyyə aktivləri			55,020,154				54,725,251

Maliyyə aləti üzrə kredit riskinin dəyişməsi ilə əlaqədar olaraq mənfəət və ya zərərin tərkibində ədalətli dəyerdə qiymətləndirilən və sair məcmu gəlirlər kimi əks etdirilən maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərindəki dəyişikliklərdən başqa, maliyyə öhdəliklərində əhəmiyyətli dəyişikliklər gözlənilir.

Yeni standart, həmçinin maliyyə göstəricilərinin təqdim olunması ilə bağlı əlavə məlumatların açıqlanmasına dair tələbləri və dəyişiklikləri özündə əks etdirir. Bu tələblər gözlənilmədiyi kimi, xüsusilə yeni standartın qəbul olunduğu il ərzində Fond tərəfindən maliyyə alətləri ilə bağlı açıqlanan məlumatların xüsusiyyətini və həcmi dəyişdirəcək.

MHBS 15 "Müştərilər ilə müqavilələrdən yaranan gəlir" (28 may 2014-cü ildə dərc olunub və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).

Yeni standartın təqdim etdiyi əsas prinsipə görə gəlir mal və xidmətlər müştəriyə ötürüldüyü zaman əməliyyat qiyməti ilə tanınmalıdır.

Birlikdə satılan mal və xidmətlərdən yaranan gəlir hər bir mal və ya xidmət üzrə ayrıca tanınmalı, təklif edilən endirim və güzəştlər müvafiq olaraq həmin mal və xidmətlər üzrə bölüşdürülməlidir. Ödəniş hər hansı səbəbə görə dəyişsə və bu zaman məbləğin dəyişmə riski əhəmiyyətli olmazsa, məbləğin minimal hissəsi tanınmalıdır. Müştərilər ilə müqavilələrin təmin

edilməsi ilə bağlı xərclər kapitallaşdırılmalı və müqavilədən faydaların əldə edildiyi müddət ərzində amortizasiya edilməlidir.

31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il üzrə Fondun gəlir axınlarının ilkin təhlilinə, ayrı-ayrı müqavilələrin şərtlərinə və həmin tarixdə mövcud olan faktlara və şəraitə əsasən Fondun rəhbərliyi sadələşdirilmiş keçid metodunun tətbiqi baxımından yeni standartın 1 yanvar 2018-ci il tarixindən etibarən qəbul edilməsinin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir edəcəyini gözləmir. Buna baxmayaraq, qiymətləndirmə maliyyə hesabatlarının təsdiqləndiyi tarixə tam aparılmamışdır.

MHBS 16 "Lizinq" (13 yanvar 2016-cı ildə dərc olunub və 1 yanvar 2019-cu il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).

Yeni standart lizinqin tanınması, qiymətləndirilməsi, təqdimatı və açıqlanması ilə bağlı prinsipləri müəyyən edir. Bütün lizinq müqavilələri icarənin başladığı tarixdən icarəyə götürənin aktivdən istifadə hüququ, eləcə də müvafiq dövrlər ərzində icarə ödənişləri həyata keçirildiyi halda maliyyələşdirmə əldə etməsinə gətirib çıxarır. Müvafiq olaraq, MHBS 16 lizinqin MUBS 17-də nəzərdə tutulduğu kimi əməliyyat və ya fəaliyyət lizinqi kimi təsnifləşdirilməsini ləğv edir və bunun əvəzində icarəyə götürənlər üçün vahid uçot metodu təqdim edir. İcarəyə götürənlər aşağıdakıları tanımalıdır: (a) icarəyə verilən aktivin dəyərinin aşağı olduğu hallar istisna olmaqla, 12 aydan artıq müddəti olan bütün icarə müqavilələrindəki aktiv və öhdəlikləri və (b) mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda icarəyə verilmiş aktivlərin icarəyə verilmiş öhdəliklər üzrə faizlərdən ayrıca amortizasiyası. MHBS 16 maliyyə etibarilə icarəyə verənin MUBS 17-də nəzərdə tutulan uçot tələbini qüvvədə saxlayır. Müvafiq olaraq, icarəyə verən lizinq müqavilələrini əməliyyat və ya maliyyə lizinqi kimi təsnifləşdirməkdə və onları ayrıca uçota almaqda davam edir. Hazırda Fond yeni standartın onun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

MHBS 17 "Sığorta müqavilələri" (18 may 2017-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2021-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).

MHBS 17 şirkətlərə sığorta müqavilələrinin uçotu üzrə mövcud praktikanı tətbiq etməyə icazə verən MHBS 4-ü əvəz edir. MHBS 4-ə əsasən investitorlar analoji sığorta şirkətlərində maliyyə nəticələrini müqayisə etmək və üzvləşdirməkdə çətinlik çəkirdilər. MHBS 17 sığortaçının təkrar sığorta müqavilələri daxil olmaqla, bütün növ sığorta müqavilələrinin uçotu standartının prinsiplərinə əsaslanan yeganə standartdır. Bu standartın tələbinə görə sığorta müqavilələri qrupları (i) müqavilələrin yerinə yetirilməsi üçün nağd pul axınları üzrə mövcud olan bütün məlumatları müşahidə edilə bilən bazar məlumatlarına uyğun olaraq nəzərə alan riskə görə düzəldilmiş gələcək nağd pul axınlarının diskont dəyəri ilə (müqavilələrin yerinə yetirilməsi üzrə nağd pul axınları); (ii) müqavilələr qrupu üzrə bölüşdürülməmiş mənfəəti (müqavilələr üzrə servis marjası) toplamaqla (dəyər öhdəlik olduqda)

və ya çıxmaqla (dəyər aktiv olduqda) tanınmalı və qiymətləndirilməlidir. Sığortaçıları sığorta müqavilələri qrupundan yaranan gəliri sığorta proqramını təqdim etdiyi dövr ərzində, eləcə də riskdən azad olunduğu halda əks etdirəcəklər. Müqavilələr qrupu üzrə zərər mövcuddursa və ya mövcud olarsa müəssisə dərhəzəri əks etdirəcək. Hazırda Fond yeni standartın onun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

BMHŞK 22 Xarici valyutada əməliyyatlar və qabaqcadan ödənişlər (8 dekabr 2016-cı ildə dərc olunub və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).

Bu şərh MUBS 21 "Xarici valyuta əməliyyatları" standartının tətbiqi zamanı əməliyyat tarixinin müəyyən edilməsi məsələsini aydınlaşdırır. Həmin Şərh müəssisənin xarici valyutada müqavilələr üzrə qabaqcadan ödənişlər etdiyi və ya qəbul etdiyi halda tətbiq edilir. Şərhdə qeyd olunur ki, əməliyyat tarixi ilkin ödənişin həyata keçirilməsi və ya qəbul edilməsi zamanı yaranan qeyri-monetar aktivin və ya öhdəliyin müəssisə tərəfindən ilkin tanınma tarixidir. Qabaqcadan bir neçə ödəniş və ya daxilolma həyata keçirilərsə, müəssisə qabaqcadan həyata keçirilmiş hər bir ödəniş və ya daxilolmanın tarixini müəyyən etməlidir. Hazırda Fond bu şərhin onun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

Qəbul edildikdən sonra aşağıdakı digər yeni uçot qaydalarının Fondun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsiri gözlənilir:

- Səhm əsasında ödənişlər, MHBS 2-yə dəyişikliklər (20 iyun 2016-cı ildə dərc olunub və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- "Maliyyə alətləri" MHBS 9-un tətbiqi və MHBS 4 "Sığorta müqavilələri" - MHBS 4-ə dəyişikliklər (12 sentyabr 2016-cı ildə dərc olunub və yanaşmadan asılı olaraq; müvəqqəti azadolma metodunu seçən müəssisələr üçün 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir; birgə tətbiq yanaşmasını seçən müəssisələr üçün müəssisə MHBS 9-u ilk dəfə tətbiq etdiyi ildən qüvvəyə minir).
- 2014-2016-cı illər üzrə MHBS-lərin illik təkmilləşdirilməsi - MHBS 1 və MUBS 28-ə dəyişikliklər (8 dekabr 2016-cı ildə dərc olunub və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- Mənfə kompensasiyanı nəzərdə tutan vaxtından əvvəl həyata keçirilmiş ödənişlərin xüsusiyyətləri - MHBS 9-a dəyişikliklər (12 oktyabr 2017-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2019-cu il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- BMHŞK 23 "Mənfəət vergisinin uçotundan yaranan qeyri-müəyyənlik" (7 iyun 2017-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2019-cu il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- İncə təməldən aktivlərin asılı və ya birgə müəssisələrə satılması və ya ötürülməsi - MHBS 10 və MUBS 28-ə dəyişikliklər (11 sentyabr 2014-cü ildə dərc olunub və BMUSŞ tərəfindən müəyyən ediləcək tarixdə və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).

- İnvestisiya mülkiyyətinə/mülkiyyətdən köçürmələr, MUBS 40-a dəyişikliklər (8 dekabr 2016-cı ildə dərc olunub və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
 - Asılı və birgə müəssisələrdə uzunmüddətli iştirak payları – MUBS 28-ə dəyişikliklər (12 oktyabr 2017- ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2019-cu il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
 - 2015-2017-ci illər üzrə MHBS-lərin illik təkmilləşdirilməsi – MHBS 3, MHBS 11, MUBS 12 və MUBS 23-ə dəyişikliklər (12 dekabr 2017-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2019-cu il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
 - Müştərilər ilə müqavilələrdən yaranan gəlir, MHBS 15-ə dəyişikliklər (12 aprel 2016-cı ildə dərc olunub və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- Yuxarıda başqa cür nəzərdə tutulmadığı hallarda yeni standartlar və şərtlərin Fondun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsiri gözlənilmir.

7. PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKİVALENTLƏRİ

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarətdir:

Min Azərbaycan Manatı ilə	2017	2016
Qısamüddətli depozitlər	2,134,556	3,758,908
Pul bazarı fondları	198,518	1,970,718
Bank hesabları	414,307	488,409
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	2,747,381	6,218,035

Pul bazarı fondları

Pul bazarı fondlarına investisiyalar bu fondların tələb əsasında ödənilən səhmlərindən ibarətdir. Pul bazarı fondlarındakı investisiyalar yüksək dərəcədə likvidlidir. Pul bazarı fondları öz aktivlərini qısamüddətli borc və borcla bağlı alətlərə, misal üçün, kommersiya kağızlarına, depozit şəhadətnamələrinə, faiz dərəcəsi dəyişkən olan istiqrazlara, ABŞ xəzinə istiqrazlarına, Avrobondlara və aktivlərlə təmin edilmiş qiymətli kağızlara yatırır. Fonda ödəniləcək faiz və dividendlər yenidən investisiya edilir.

Fondun kredit reytingləri AAA olan aşağıdakı pul bazarı fondlarında investisiyaları olmuşdur:

Min Azərbaycan Manatı ilə	2017	2016
BlackRock ICS-Institution Liquidity Funds plc	173,933	1,961,888
The Goldman Sachs Group, Inc	24,585	8,830
Cəmi pul bazarı fondları	198,518	1,970,718

Bank hesabları

Bank hesabları aşağıdakı valyutalarla ifadə edilmişdir:

Min Azərbaycan Manatı ilə	2017	2016
Azərbaycan manatı	11,332	207,234
ABŞ dolları	278,035	214,597
İngilis funt sterlinqi	7,171	976
Çin yuanı	1,687	2,235
İsveçrə frankı	1,617	1,582
Avstraliya dolları	1,626	1,482
Avro	69,875	15,573
Rusiya rublu	3,352	4,492
Cənubi Koreya vonu	1,437	2,565
Kanada dolları	967	476
Honq konq dolları	226	248
Norveç kronu	273	150
Danimarka kronu	159	109
Yeni Zelandiya dolları	76	102
Yapon yeni	35,754	36,184
Sinqapur dolları	303	229
İsveç kronu	326	97
İsrail şəkeli	57	37
Türk lirəsi	34	41
Cəmi bank hesabları	414,307	488,409

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fond Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankında və Azərbaycan Beynəlxalq Bankındakı bank hesablarında müvafiq olaraq 11,288 min AZN və 51 min AZN (2016: 207,177 min AZN və 95 min AZN) məbləğində vəsait saxlamışdır.

Xarici valyuta ilə digər hesablar uzunmüddətli reytingləri BB/Ba3 və daha yuxarı (Standard & Poor's/Fitch/Moody's) olan qeyri-rezident banklarda açılmışdır.

Depozitlər

Fondun depozitlərə investisiyaları aşağıdakılardan ibarətdir:

Min Azərbaycan Manatı ilə	2017	2016
T.C. Ziraat Bankası A.S.	472,222	429,025
Akbank T.A.S, İstanbul	292,613	280,168
Türkiye İş Bankası A.S. İstanbul	687,892	637,977
Türkiye Garanti Bankası AS	681,829	637,988
Azərbaycan Beynəlxalq Bankı	-	1,773,750
Cəmi depozitlər	2,134,556	3,758,908

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fond 2,134,556 min AZN (31 dekabr 2016: 1,985,158 min AZN) məbləğində pul vəsaitlərini kredit reytingləri BB/Ba3 (Standard & Poor's/ Fitch/Moody's) və daha yuxarı olan qeyri-rezident banklarda müddəti 2018-ci ilin yanvar və fevral aylarında başa çatan depozitlərdə yerləşdirmişdir.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Standard & Poor's/ Fitch/Moody's agentliklərinin reytinglərinə əsasən pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

Min Azərbaycan Manatı ilə	Bank hesabı	Qısamüddətli depozit	Pul bazarı fondları	Cəmi
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş (ədalətli dəyərlə)</i>				
AAA	-	-	198,518	198,518
AA	-	-	-	-
A	62,606	-	-	62,606
BBB	335,669	-	-	335,669
BB*	4,693	2,134,556	-	2,139,249
CCC**	51	-	-	51
Reytingə qismətli kağızlar***	11,288	-	-	11,288
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	414,307	2,134,556	198,518	2,747,381

31 dekabr 2016-cı il tarixinə Standard & Poor's/Fitch/Moody's agentliklərinin reytinglərinə əsasən pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

Min Azərbaycan Manatı ilə	Bank hesabı	Qısamüddətli depozit	Pul bazarı fondları	Cəmi
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş (ədalətli dəyərlə)</i>				
AAA	-	-	1,970,718	1,970,718
AA	962	-	-	962
A	61,746	-	-	61,746
BBB	213,176	-	-	213,176
BB*	5,348	3,758,908	-	3,764,256
Reytingsiz qiymətli kağızlar***	207,177	-	-	207,177
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	488,409	3,758,908	1,970,718	6,218,035

* - Bu məbləğin 4,654 min AZN-lik hissəsi (2016: 5,209 min AZN) Fondun törəmə müəssisələrində olan və Fondun birbaşa iştirakı ilə yerləşdirilməyən nağd pul qalıqlarını əks etdirir.

** - Bu məbləğ Azərbaycan Beynəlxalq Bankında yerləşdirilmiş nağd pul qalıqlarını əks etdirir. Kredit reytingi 2018-ci ilin yanvar ayında "BB" səviyyəsinə yüksəldilmişdir.

*** - Bu məbləğ kredit riskinə məruz qalmayan Mərkəzi Bankda yerləşdirilmiş nağd pul qalıqlarını əks etdirir.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin faiz dərəcəsi üzrə təhlili 23-cü Qeyddə göstərilir. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar haqqında məlumat 25-ci Qeyddə açıqlanır.

8. TİCARƏT ÜÇÜN QIYMƏTLİ KAĞIZLAR

Ticarət üçün qiymətli kağızlar aşağıdakılardan ibarətdir:

Min Azərbaycan Manatı ilə	2017	2016
Agentlik/Beynəlmiləl qurumların istiqrazları	8,056,922	7,469,002
Korporativ istiqrazlar	22,056,430	21,691,572
Suveren istiqrazlar	2,008,809	3,050,224
Kapital qiymətli kağızları	7,090,424	5,404,665
Pul bazarı	6,280,328	3,111,015
Cəmi ticarət üçün qiymətli kağızlar	45,492,913	40,726,478

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fond maliyyə təşkilatları ilə ("xarici menecerlərlə") aktivlərin idarə edilməsi haqqında razılaşmalara əsasən 6,918,143 min AZN (2016: 4,988,283 min AZN) məbləğin-

də vəsait, o cümlədən pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərini saxlamışdır. 2017-ci ildə xarici menecerlər qarşısında idarəetmə haqları 2,450 min AZN (2016: 2,464 min AZN) olmuşdur.

Agentlik/Beynəlmiləl qurumların istiqrazları. Bu istiqrazlar Avropa, Asiya və Amerikada müxtəlif beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən buraxılmış borc qiymətli kağızlarına investisiyalarla təmsil olunur. Bu qiymətli kağızlar üzrə ildə 0.125% - 5.75% müəyyən dərəcə ilə faiz və ildə +0.01% dərəcəsiindən +0.875% dərəcəsinədək geniş civarda olan USD LIBOR, EURIBOR, GBP LIBOR, orta 5-günlük CNY SHIBOR hesablanır (2016: 0.25% - 8.75% müəyyən dərəcə ilə faiz və ildə +0.03% dərəcəsiindən +0.75% dərəcəsinədək geniş civarda olan USD LIBOR, EURIBOR, GBP LIBOR) və müddəti 2018-ci ilin yanvar ayından 2022-ci ilin dekabr ayınadək dövrdə başa çatır (2016: 2017-ci ilin yanvar ayından 2022-ci ilin yanvar ayınadək dövrdə). 31 dekabr 2017-ci il tarixinə bu qiymətli kağızlar üzrə cəmi hesablanmış faiz 27,470 min AZN olmuşdur (2016: 32,097min AZN). Bu qiymətli kağızlar həm birbaşa Fond, həm də Fondun xarici menecerləri olan Deutsche Bank AG və BYİB - Dünya Bankı Qrupu tərəfindən idarə olunan portfeldə saxlanılmışdır.

Korporativ istiqrazlar. Korporativ istiqrazlar Avropa, Asiya, Avstraliya və Amerikadakı korporasiyalar tərəfindən buraxılmış borc qiymətli kağızlarına investisiyalarla təmsil olunur. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə bu qiymətli kağızlar üzrə ildə 0.0% - 7.5% müəyyən dərəcə ilə faiz və ildə +0.17% dərəcəsiindən +1.75% dərəcəsinədək geniş civarda olan USD LIBOR, GBP LIBOR, EURIBOR və Avstraliya Bankının Qısamüddətli İstiqraz Dərəcəsi hesablanır (2016: ildə 0.0% - 8.875% müəyyən dərəcə ilə faiz və ildə +0.17% dərəcəsiindən +1.75% dərəcəsinədək geniş civarda olan USD LIBOR, GBP LIBOR, EURIBOR və Avstraliya Bankının Qısamüddətli İstiqraz Dərəcəsi) və müddəti 2018-ci ilin yanvar ayından 2031-ci ilin yanvar ayınadək dövrdə başa çatır (2016: 2017-ci ilin yanvar ayından 2022-ci ilin yanvar ayınadək dövrdə). 31 dekabr 2017-ci il tarixinə bu qiymətli kağızlar üzrə cəmi hesablanmış faiz 131,962 min AZN olmuşdur (2016: 330,200 min AZN). Bu qiymətli kağızlar həm birbaşa Fond, həm də Fondun xarici menecerləri olan Deutsche Bank AG və BYİB - Dünya Bankı Qrupu tərəfindən idarə olunan portfeldə saxlanılmışdır.

Suveren istiqrazlar. Suveren istiqrazlar Avropa, Asiya, Avstraliya və Amerikada müxtəlif təşkilatlar tərəfindən buraxılmış borc qiymətli kağızlarına investisiyalarla təmsil olunur. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə bu qiymətli kağızlar üzrə ildə 0.75% - 11.625% müəyyən dərəcə ilə faiz və ildə +1.20% geniş civarda olan EURIBOR hesablanır (2016: ildə 0.5% - 9.88% müəyyən dərəcə ilə faiz) və müddəti 2018-ci ilin yanvar ayından 2029-cu ilin sentyabr ayınadək dövrdə başa çatır (2016: 2017-ci ilin yanvar ayından 2021-ci ilin iyul ayınadək dövrdə). 31 dekabr 2017-ci il tarixinə bu qiymətli kağızlar üzrə cəmi hesablanmış faiz 19,452 min AZN olmuşdur (2016: 30,657 min AZN). Bu qiymətli kağızlar həm birbaşa Fond, həm də Fondun xarici menecerləri olan Deutsche Bank AG və BYİB - Dünya Bankı Qrupu tərəfindən idarə olunan portfeldə saxlanılmışdır.

Kapital qiymətli kağızları. 31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixlərində kapital qiymətli kağızlarının balans dəyəri aşağıdakı sektorlara yatırılan investisiyalardan ibarət olmuşdur:

Min Azərbaycan Manatı ilə	2017	2016
Maliyyə	1,988,584	1,815,876
İstehlak	1,397,982	1,001,540
Telekommunikasiya və informasiya texnologiyaları	1,230,558	811,522
Sənaye	671,072	449,210
Səhiyyə	797,918	584,625
Enerji	376,354	297,783
Materiallar	416,195	298,347
Kommunal	211,761	145,762
Cəmi kapital qiymətli kağızları	7,090,424	5,404,665

Bu qiymətli kağızlar həm birbaşa Fond, həm də Fondun xarici menecerləri olan SSGA, UBS, Blackrock Investment Management və Mellon Capital Management Corporation tərəfindən idarə olunan portfeldə saxlanılmışdır.

Ticarət üçün qiymətli kağızlar ədalətli dəyərlə uçota alınır və kredit riski ilə bağlı dəyərsizləşməni özündə əks etdirir. Ticarət üçün qiymətli kağızlar əsasən Bloomberg və BONYM agentliklərinin təklif qiymətlərindən istifadə edilməklə, müşahidə edilə bilən bazar məlumatlarına əsasən müəyyən edilmiş ədalətli dəyərlə əks etdirildiyinə görə Fond dəyərsizləşmə əlamətlərini təhlil etmir və ya onlara nəzarət etmir.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə ticarət üçün borc qiymətli kağızların kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı kimi olmuşdur:

Min Azərbaycan Manatı ilə	Agentlik/ Beynəlmiləl qurumların istiqrazları	Korporativ istiqrazlar	Suveren istiqrazlar	Pul bazarı	Cəmi
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş (ədalətli dəyərle)</i>					
AAA	4,935,999	353,303	611,850	542,369	6,443,521
AA	1,398,383	2,205,080	64,420	1,044,726	4,712,609
A	1,524,027	12,138,717	445,794	3,582,828	17,691,366
BBB	198,513	5,980,012	807,987	1,110,405	8,096,917
BB/CCC	-	1,372,418	78,758	-	1,451,176
Reytingtsiz qiymətli kağızlar	-	6,900	-	-	6,900
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş	8,056,922	22,056,430	2,008,809	6,280,328	38,402,489
Cəmi ticarət üçün borc qiymətli kağızlar	8,056,922	22,056,430	2,008,809	6,280,328	38,402,489

31 dekabr 2016-cı il tarixinə ticarət üçün borc qiymətli kağızların kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı kimi olmuşdur:

Min Azərbaycan Manatı ilə	Agentlik/ Beynəlmiləl qurumların istiqrazları	Korporativ istiqrazlar	Suveren istiqrazlar	Pul bazarı	Cəmi
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş (ədalətli dəyərle)</i>					
AAA	3,393,208	178,273	683,505	529,195	4,784,181
AA	3,197,301	3,218,575	226,873	835,086	7,477,835
A	505,831	11,937,370	574,995	926,361	13,944,557
BBB	372,662	6,337,835	1,532,081	820,373	9,062,951
BB	-	10,212	32,770	-	42,982
Reytingtsiz qiymətli kağızlar	-	9,307	-	-	9,307
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş	7,469,002	21,691,572	3,050,224	3,111,015	35,321,813
Cəmi ticarət üçün borc qiymətli kağızlar	7,469,002	21,691,572	3,050,224	3,111,015	35,321,813

Kredit reytingləri Standard & Poor's agentliyinin reytinglərinə (belə reytinglərin mövcud olduğu halda) və ya Standard & Poor's reyting şkalası üzrə ən yaxın ekvivalentə çevrilmiş Moody's və ya Fitch reytinglərinə əsaslanır. Borc qiymətli kağızlar üçün təminat verilmir.

9. MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏRDƏ ƏKS OLUNAN ƏDALƏTLİ DƏYƏRLƏ HESABLANMIŞ DİGƏR MALİYYƏ AKTİVLƏRİ

Min Azərbaycan Manatı ilə	2017	2016
Özəl kapital fondları	441,542	344,171
Daşınmaz əmlak fondları	998,705	393,795
Cəmi mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərle hesablanmış digər maliyyə aktivləri	1,440,247	737,966

Fond ticarət portfelinin bir hissəsi olmayan yuxarıda qeyd edilən maliyyə aktivlərini geri çağırılmayan qaydada mənfəət və zərərdə əks olunan ədalətli dəyərle hesablanmış maliyyə aktivləri kimi təsnifləşdirmişdir. Əsas idarəedici heyət investisiyaların effektivliyini investisiya strategiyasına uyğun olaraq ədalətli dəyər əsasında qiymətləndirdiyinə görə maliyyə aktivləri mənfəət və zərərdə əks olunan ədalətli dəyərle hesablanmış maliyyə aktivləri təsnifatının tələblərinə cavab verir.

Özəl Kapital Fondları

BMK-nın Fondları üç müstəqil investisiya fondundan ibarətdir: BMK-nın Qlobal İnfrastruktur Fondu (IFC GIF), BMK-nın Katalizator Fondu (IFC CF) və BMK-nın Afrika, Latin Amerikasına və Karib Fondu (IFC ALAC).

IFC GIF inkişaf etməkdə olan bazarlarda infrastruktur investisiyaların müəyyən edilməsi, alınması, saxlanması və silinməsi məqsədilə yaradılmışdır. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fondun "IFC GIF"-dəki investisiyasının ədalətli dəyəri 152,690 min AZN təşkil etmişdir (2016: 164,061 min AZN).

IFC CF inkişaf etməkdə olan bazarlarda məhdud tərəfdaşlıq, investisiya fondları və ya digər birgə investisiya vasitələrinin ("İnvestisiya Fondlarının") ekvivalent paylarına sərmayə yatırılması və əsasən resursların səmərəli istifadəsinə və aşağı emissiyalı məhsul və xidmətlərin hazırlanmasına birgə investisiyaların yönəldilməsi məqsədilə yaradılmışdır. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fondun "IFC CF"-dəki investisiyasının ədalətli dəyəri 35,486 min AZN təşkil etmişdir (2016: 30,180 min AZN).

IFC ALAC Afrika, Latin Amerikasına və Karib regionlarında inkişaf investisiyalarının müəyyən edilməsi, alınması, saxlanması və silinməsi məqsədilə yaradılmışdır. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fondun "IFC ALAC"-dəki investisiyasının ədalətli dəyəri 67,953 min AZN təşkil etmişdir (2016: 106,340 min AZN).

Elan edilmiş bütün dividendlər ARDNF tərəfindən yuxarıda qeyd edilmiş fondlara təkrar investisiya edilmişdir.

NB Caspian Partners inkişaf etmiş bazarlarda əsasən "buy-out" fondlarına investisiya məqsədi ilə yaradılmış ayrıca idarə olunan Özəl Kapital mandatıdır. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fondun "NB Caspian Partners" mandatında investisiyasının ədalətli dəyəri 112,950 min AZN təşkil etmişdir (2016: 41,884 min AZN).

"AYİB EPF" Mərkəzi və Şərqi Avropa, Aralıq Dənizi bölgəsi və Mərkəzi Asiyada investorların iştirak paylarının mübadiləsi vasitəsilə AYİB-in kapital investisiyalarına investisiya yatırmaq məqsədilə formalaşmışdır. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fondun "AYİB EPF"-dəki investisiyasının ədalətli dəyəri 22,633 min AZN təşkil etmişdir (2016: 1,705 min AZN).

BCEC Management X Limited "BC European Capital X Fund"-in meneceri və Baş Tərəfdaşı kimi çıxış edir və Avropada və seçilmiş digər ərazilərdə dayanıqlı artım xüsusiyyətləri nümayiş etdirən böyük müəssisələrin alışı üzrə ixtisaslaşmışdır. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fondun "BCEC Management X Limited"-dəki investisiyasının ədalətli dəyəri 25,745 min AZN təşkil etmişdir (2016: sıfır).

FSI Milanda yerləşən müstəqil idarəetmə şirkətidir. FSI qapalı tipli özəl kapital fondu olan "FSI Orta Həcmli Şirkətlər Bazarının Artım Kapitalı Fondunu" idarə edir. Fond investorlara yüksək investisiya gəlirlərini birləşdirmək imkanı və İtaliyanın sənaye sektorunda və xidmət sahələrində əhəmiyyətli artım imkanları nümayiş etdirən orta biznes bazarına daxil olmaq üçün unikal imkan təklif edir. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fondun "FSI Fund"-dəki investisiyasının ədalətli dəyəri 147 min AZN təşkil etmişdir (2016: sıfır).

Blackstone Core Equity Partners L.P. alışlar və satılma investisiyaları sahəsində ixtisaslaşmışdır. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fondun "Blackstone Core Equity Partners L.P"-dəki investisiyasının ədalətli dəyəri 23,938 min AZN təşkil etmişdir (2016: sıfır).

Daşınmaz Əmlak Fondları

Daşınmaz əmlak portfeli üzrə dolayı investisiyalar on iki daşınmaz əmlak fonduna investisiyalardan və yeddi orta investisiyadan ibarətdir.

"PEVAV" Böyük Britaniya, Almaniya, Fransa, İspaniya, İtaliya, Niderland Krallığı, Polşa və Şimal/Skandinaviya regionu daxil olmaqla, Avropa ölkələrinə yönəlmiş "value-added" strategiyalarının həyata keçirilməsi üçün yaradılmışdır. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fondun "PEVAV"-dəki investisiyasının ədalətli dəyəri 129,394 min AZN təşkil etmişdir (2016: 103,422 min AZN).

EVP əsasən Fransa, Almaniya, İtaliya və İspaniya daxil olmaqla Avroza ölkələrində daşınmaz əmlakın alınması məqsədilə yaradılmış "value-added" strategiyalı daşınmaz əmlak fondudur. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fondun "EVP"-dəki investisiyasının

ədalətli dəyəri 65,565 min AZN təşkil etmişdir (2016: 33,738 min AZN).

BREP EUROPE V opportunist daşınmaz əmlak fondudur və əsasən Böyük Britaniya, Almaniya, İspaniya və İtaliyada investisiyalar həyata keçirir. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fondun "BREP EUROPE V"-dəki investisiyasının ədalətli dəyəri 57,946 min AZN təşkil etmişdir (2016: sıfır).

PREP əsasən Yaponiya, Çin və Avstraliya kimi ölkələrə yönəlmiş "value-added" strategiyalı daşınmaz əmlak fondudur. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fondun "PREP"-dəki investisiyasının ədalətli dəyəri 162,271 min AZN təşkil etmişdir (2016: 104,260 min AZN).

ASPF III əsasən Avstraliya, Çin, Yaponiya, Malaziya və Sinqapurdakı əsas bazarlarda "value-added" strategiyalı investisiyalar həyata keçirir. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fondun "ASPF III"-dəki investisiyasının ədalətli dəyəri 154,357 min AZN təşkil etmişdir (2016: 70,259 min AZN).

RJLF II əsasən Yaponiyada loqistika əmlakına investisiyalar edən opportunist daşınmaz əmlak fondudur. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fondun "RJLF II"-dəki investisiyasının ədalətli dəyəri 82,941 min AZN təşkil etmişdir (2016: 63,473 min AZN).

EFIV Avropa regionuna yönəlmiş "value-added" strategiyalı daşınmaz əmlak fondudur. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fondun "Europe Property Fund"-dəki investisiyasının ədalətli dəyəri 67,068 min AZN təşkil etmişdir (2016: sıfır).

GREF V APAC regionuna yönəlmiş "value-added" strategiyalı daşınmaz əmlak fondudur. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fondun "Gateway Real Estate Fund V"-dəki investisiyasının ədalətli dəyəri 13,450 min AZN təşkil etmişdir (2016: sıfır).

WSREF VIII ABŞ-a yönəlmiş "core-plus/value-added" strategiyalı daşınmaz əmlak fondudur. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fondun "Walton Street R.E Fund VIII"-dəki investisiyasının ədalətli dəyəri 60,917 min AZN təşkil etmişdir (2016: sıfır).

CREDO kommersiya təyinatlı ipoteka ilə təmin edilən qiymətli kağızlarla və daşınmaz əmlakla bağlı digər investisiya kateqoriyalı borclara investisiyalar yatırır. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fondun "CREDO"-dəki investisiyasının ədalətli dəyəri 45,532 min AZN təşkil etmişdir (2016: sıfır).

Ares US Real Estate Fund IX və SOF XI ABŞ regionuna yönəlmiş müvafiq olaraq "value-added" və "opportunistic" strategiyalı daşınmaz əmlak fondlarıdır. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə bu fondlar Fondan hələ kapital cəlb etməmişdir.

Fond "PGIM's EVP" ilə Almaniyanın Frankfurt şəhərində yerləşən müxtəlif təyinatlı ofis kompleksinə "valueadded" strate-

giyalı birgə investisiya etmişdir. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fondun birgə investisiyasının ədalətli dəyəri 60,761 min AZN təşkil etmişdir (2016: 18,644 min AZN).

Fond "Gaw Capital's GREF V" ilə Yaponiyanın Yokohama şəhərində ofis kompleksinə "core-plus" strategiyalı birgə investisiya etmişdir. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fondun birgə investisiyasının ədalətli dəyəri 30,727 min AZN təşkil etmişdir (2016: sıfır).

Fond "PGIM ASPF III" ilə birlikdə Yaponiyanın Kyoto şəhərində otelin inkişafı layihəsinə "opportunistic" strategiyalı birgə investisiya etmişdir. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fondun birgə investisiyasının ədalətli dəyəri 18,984 min AZN təşkil etmişdir (2016: sıfır).

Fond "Blackrock's EFIV" ilə Almaniyanın Münhen şəhərində yerləşən ofis kompleksinə birgə investisiya etmişdir. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fondun bu birgə investisiyadakı payının ədalətli dəyəri 12,110 min AZN təşkil etmişdir (2016: sıfır).

Fond "Walton Street's WSREF VIII" ilə Çikaqo şəhərində yerləşən ofisə "core-plus" strategiyalı birgə investisiya etmişdir. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fondun bu birgə investisiyadakı payının ədalətli dəyəri 35,204 min AZN təşkil etmişdir (2016: sıfır).

Fond "Gaw Capital's GREF V" ilə Çində loqistika portfelinə birgə investisiya etmişdir. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fondun bu birgə investisiyadakı payının ədalətli dəyəri 1,478 min AZN təşkil etmişdir (2016: sıfır).

Fondun "Gaw Capital's GREF V" ilə Sinqapurda "value-added" strategiyalı müxtəlif təyinatlı investisiyası üçün öhdəlik müqaviləsi vardır. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə fond Fondan hələ kapital cəlb etməmişdir.

10. AMORTİZASIYA EDİLMİŞ DƏYƏRDƏ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ

Amortizasiya edilmiş dəyərdə maliyyə aktivləri aşağıdakılardan ibarətdir:

Min Azərbaycan Manatı ilə	2017	2016
Amortizasiya edilmiş dəyərdə maliyyə aktivlərinin cari hissəsi	137,285	142,206
Amortizasiya edilmiş dəyərdə maliyyə aktivlərinin uzunmüddətli hissəsi	5,199,931	5,378,473
Cəmi amortizasiya edilmiş dəyərdə maliyyə aktivləri	5,337,216	5,520,679

Bunlar aşağıdakıların korporativ istiqrazlarından ibarətdir:

Min Azərbaycan Manatı ilə	2017	2016
Cənub Qaz Dəhlizi QSC (Southern Gas Corridor)	4,560,936	4,637,435
Azerbaijan (ACG) Ltd (AzACG Ltd)	477,062	557,435
Mercury Investments and Holdings Ltd.	299,218	325,809
Cəmi amortizasiya edilmiş dəyərdə maliyyə aktivləri	5,337,216	5,520,679

1 may 2014, 23 iyul 2014, 25 sentyabr 2014 və 28 noyabr 2014-cü il tarixlərində Fond "Cənub Qaz Dəhlizi" QSC-nin istiqrazlarını müvafiq olaraq 917,321 min ABŞ dolları, 1,246,355 min ABŞ dolları, 101,120 min ABŞ dolları və 252,200 min ABŞ dolları məbləğində nominal dəyərə almışdır. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə bu istiqrazların balans dəyəri müvafiq olaraq 1,665,887 min AZN, 2,257,656 min AZN, 182,810 min AZN və 454,583 min AZN olmuşdur (2016: müvafiq olaraq 1,693,652 min AZN, 2,295,732 min AZN, 185,845 min AZN və 462,206 min AZN). Həmin istiqrazların ödəmə müddəti müvafiq olaraq 1 may 2024, 23 iyul 2024, 25 sentyabr 2024 və 28 noyabr 2024-cü il tarixlərində başa çatır və kupon dərəcələri 6-aylıq USD LIBOR +1% təşkil edir.

26 sentyabr 2012-ci il tarixində Fond "Mercury Investments and Holdings Ltd." şirkətinin istiqrazlarını 200,000 min ABŞ dolları məbləğində nominal dəyərə almışdır. 31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixlərinə bu istiqrazların balans dəyəri müvafiq olaraq 299,218 min AZN və 325,809 min AZN olmuşdur. İstiqrazların ödəmə tarixi 31 dekabr 2027-ci ildə başa çatır və kupon dərəcəsi 6 aylıq USD LIBOR + 1.335% təşkil edir. Aliş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 27 oktyabr 2011-ci il tarixli 519 nömrəli "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun valyuta vəsaitinin idarə edilməsi Qaydaları" haqqında Fərmanına uyğun olaraq həyata keçirilmişdir. Bu istiqrazın buraxılmasının əsas məqsədi Azərbaycan Respublikasında Gəmiqayırma zavodunun təkmilləşdirilməsi və yenidən qurulması olmuşdur.

5 iyul 2011-ci il tarixində Fond "AzAÇG" şirkətinin (SOCAR-ın 100% mülkiyyətində olan törəmə müəssisə) istiqrazlarını 485,000 min ABŞ dolları məbləğində nominal dəyərə almışdır. İstiqrazların alınması Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 28 dekabr 2010-cu il tarixli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "2011-ci ildə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun vəsaitinin istifadə edilməsinin əsas istiqamətləri (proqramı)" çərçivəsində alınmışdır. Proqrama uyğun olaraq ARDNF Xəzər Dənizi hövzəsində fəaliyyət göstərən neft və qaz şirkətlərinin qiymətli kağızlarına investisiya yatıra bilər. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə bu istiqrazların balans dəyəri 477,062 min AZN (2016: 557,435 min AZN) olmuşdur. Həmin istiqrazların ödəmə müddəti 31 dekabr

ARDNF-NİN KONSOLIDASIYA EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARI

2024-cü ildə başa çatır və kupon dərəcəsi 6-aylıq USD LIBOR +1% təşkil edir.

Qiymətli kağızların saxlanması xidmətlərini Azərbaycan Respublikasının Milli Depozit Mərkəzi təmin edir. İstiqrazlar saxlanıldığı müddət ərzində faiz gəlirini əldə etmək məqsədilə Fondun rəhbərliyi istiqrazları planlaşdırılmış ödəniş tarixində saxlamaq niyyətindədir və imkanına malikdir.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə amortizasiya edilmiş dəyərdə maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı kimi olmuşdur:

Min Azərbaycan Manatı ilə	Korporativ istiqrazlar
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>	
BB	5,337,216
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş	5,337,216
Cəmi amortizasiya edilmiş dəyərdə maliyyə aktivləri	5,337,216

31 dekabr 2016-cı il tarixinə amortizasiya edilmiş dəyərdə maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı kimi olmuşdur:

Min Azərbaycan Manatı ilə	Korporativ istiqrazlar
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>	
BB	5,520,679
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş	5,520,679
Cəmi amortizasiya edilmiş dəyərdə maliyyə aktivləri	5,520,679

Kredit reytingləri Standard & Poor's agentliyinin reytinglərinə (bela reytinglərin mövcud olduğu halda) və ya Standard & Poor's reyting şkalası üzrə ən yaxın ekvivalentə çevrilmiş Moody's və ya Fitch reytinglərinə əsaslanır.

Amortizasiya edilmiş dəyərdə maliyyə aktivlərinin hər bir kateqoriyasının ədalətli dəyəri haqqında məlumat üçün 22-ci Qeydə baxın. Əlaqəli tərəflərin buraxdığı amortizasiya edilmiş dəyərdə maliyyə aktivləri haqqında məlumat 25-ci Qeyddə açıqlanır.

11. QIZIL KÜLÇƏLƏR

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 19 iyun 2001-ci il tarixli 511 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş, 21 dekabr 2001-ci il tarixli 607 nömrəli Fərmanı, 1 mart 2005-ci il tarixli 202 nömrəli Fərmanı, 10 fevral 2010-cu il tarixli 216 nömrəli Fərmanı, 27 oktyabr 2011-ci il tarixli 519 nömrəli Fərmanı ilə əlavə və dəyişikliklər edilmiş "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun valyuta vəsaitinin saxlanılması, yerləşdirilməsi və idarə edilməsi Qaydaları"na uyğun olaraq London Qiymətli Metallar Bazarı Assosiasiyasının tələblərinə uyğun qızıl külçələr Fondun investisiya portfelinə daxil edilə bilər.

Qızıl külçələrin hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

Min Azərbaycan Manatı ilə	2017	2016
1 yanvar tarixinə ilkin qalıq	1,968,469	1,618,895
Qızıl külçələrin ədalətli dəyərle yenidən qiymətləndirilməsi üzrə xalis gəlir/(zərər)	168,743	349,574
31 dekabr tarixinə yekun qalıq	2,137,212	1,968,469

12. İNVESTISIYA MÜLKİYYƏTİ

İnvestisiya mülkyyətinin hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

Min Azərbaycan Manatı ilə	2017	2016
1 yanvar tarixinə investisiya mülkyyətinin ədalətli dəyəri	2,619,625	2,233,689
Əlavələr	4,412	177,514
Silinmələr	-	(166)
Ədalətli dəyər üzrə gəlir/(zərər)	15,466	(26,827)
Təqdimat valyutasına çevrilmənin təsiri	124,254	235,415
31 dekabr tarixinə investisiya mülkyyətinin ədalətli dəyəri	2,763,757	2,619,625

İnvestisiya mülkyyəti Moskvanın biznes mərkəzi "Tverskaya 16" ünvanında yerləşən "Qalereya Aktyor" müxtəlif təyinatlı ofis-ticarət mərkəzi, London, 78 Seynt Ceyms ünvanında yerləşən ofis kompleksi, Parisin "Vandom meydanı 8" ünvanında yerləşən ofis, ticarət və yaşayış kompleksindən, Cənubi Koreyanın Seul şəhərində yerləşən "Payn Avenyu A qülləsi" kompleksindən, Yaponiyanın Tokio şəhərində yerləşən "Kirarito Ginza" ticarət kompleksindən və İtaliyanın Milan şəhərində yerləşən "Palazzo Turati" ofis binasından ibarətdir. Bütün daşınmaz əmlaklar kommersiya şərtləri ilə lizinə verilmişdir.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə investisiya mülkyyəti səlahiyyət verilmiş müstəqil qiymətləndiricilər olan peşəkar qiymətləndirmə şirkətləri tərəfindən həyata keçirilmiş qiymətləndirmələr əsasında müəyyən edilmiş ədalətli dəyərle uçota alınır. Qiymətləndiricilər bu kateqoriyadan olan investisiya əmlakının qiymətləndirilməsi sahəsində tanınmış mütəxəssislərdir. Ədalətli dəyər aktivlərin qiymətləndirmə tarixində yaxşı məlumatlandırılmış və bu cür əməliyyatı həyata keçirməkdə maraqlı olan alıcı və satıcı arasında kommersiya cəhətdən müstəqil əməliyyatlarda mübadilə edilə bilən məbləği nəzərdə tutur. Əmlakın ədalətli dəyəri əsasən müqayisə edilə bilən əmlakın qiyməti, bazar məlumatı, diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkəti metodu (gəlir yanaşması) və cari bazar səviyələri üzrə məsləhətlər vermiş səlahiyyətli müstəqil qiymətləndiricilərin ekspert rəyindən istifadə etməklə müəyyən olunmuşdur.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə 865,535 min AZN dəyərində investisiya mülkyyəti borc ilə əlaqədar olaraq üçüncü tərəflərə girov verilmişdir. 15-ci Qeydə baxın.

İnvestisiya mülkyyətlərinin ədalətli dəyərindəki artım aşağıdakı cədvəllərdə ətraflı təhlil edilir:

İnvestisiya mülkyyəti	Ədalətli dəyər 2017	Ədalətli dəyərin dəyişməsi	Təqdimat valyutasına çevrilmənin effekti	Əlavələr	Ədalətli dəyər 2016
"78 Seynt Ceyms", London	434,739	(699)	21,598	-	413,840
"Qalereya Aktyor", Tverskaya 16, Moskva	100,182	(49,409)	1,018	2,864	145,709
"SCI 8 Vandom Meydanı", Paris	366,541	9,236	29,568	1,468	326,269
"Payn Avenyu A qülləsi", Seul	794,502	4,569	61,256	35	728,642
"Kirarito Ginza", Tokio	865,535	50,601	(5,700)	45	820,589
"Palazzo Turati", Milan	202,258	1,168	16,514	-	184,576
	2,763,757	15,466	124,254	4,412	2,619,625

İnvestisiya mülkyyəti	Ədalətli dəyər 2016	Ədalətli dəyərin dəyişməsi	Təqdimat valyutasına çevrilmənin effekti	Əlavələr	Silinmələr	Ədalətli dəyər 2015
"78 Seynt Ceyms", London	413,840	(57,545)	(30,601)	-	-	501,986
"Qalereya Aktyor", Tverskaya 16, Moskva	145,709	(12,902)	39,316	2,655	-	116,640
"SCI 8 Vandom Meydanı", Paris	326,269	16,295	27,328	2,052	-	280,594
"Payn Avenyu A qülləsi", Seul	728,642	6,022	69,277	-	(166)	653,509
"Kirarito Ginza", Tokio	820,589	22,091	117,538	-	-	680,960
"Palazzo Turati", Milan	184,576	(788)	12,557	172,807	-	-
	2,619,625	(26,827)	235,415	177,514	(166)	2,233,689

78 Seynt Ceyms ünvanında yerləşən Unit Trestinin təsis edilməsi ("Unit Tresti")

Unit Tresti 22 noyabr 2012-ci ildə Trest Sənədinin müddəasına uyğun olaraq təsis edilmişdir. SOFAZ Re Limited, SOFAZ RE UK L.P. müəssisəsinin əsas partnyoru olaraq, Unit Trestində 99%-lik iştirak payına malikdir. SOFAZ Re Min Limited Unit Trestində 1%-lik iştirak payına malikdir. SOFAZ Re Limited, SOFAZ Re UK L.P. və SOFAZ RE Min Limited müəssisələrinin yekun mülkyyətçisi Azərbaycan Dövlət Neft Fondudur. Unit Tresti Böyük Britaniyada yerləşən daşınmaz əmlaka investisiyalar edir və 78 Seynt Ceyms ünvanında yerləşən ofis kompleksinə sahibdir. Unit Trestin təsis edildiyi, rezident olduğu və daim yerləşdiyi yer Cersi, Kanal adalarıdır. 2017-ci il ərzində Unit Tresti ofis kompleksindən əldə edilmiş 21,419 min AZN (2016: 20,810 min AZN) məbləğində icarə gəliri və 17,316 min AZN məbləğində mənfəət (2016: 39,515 min AZN məbləğində zərər) Fondun vergidən əv-

vəlki xalis mənfəətinə/(zərərinə) yönəldilmişdir (xalis mənfəətə 699 min AZN məbləğində ədalətli dəyər üzrə azalma (2016: 57,545 min AZN məbləğində azalma) daxildir).

"Tverskaya 16" SC-nin alınması

21 dekabr 2012-ci il tarixində Fond "Tverskaya 16" SC-də səsvermə səhmlərinin 100%-ni əldə etmişdir. Onun əsas fəaliyyəti Rusiyada, Moskvanın mərkəzi biznes rayonunda yerləşən "Qalereya Aktyor" ofis-ticarət mərkəzinin idarə edilməsidir. 2017-ci il ərzində "Tverskaya 16" SC biznes mərkəzindən əldə edilmiş 7,800 min AZN (2016: 5,127 min AZN) məbləğində icarə gəliri və 70,582 min AZN məbləğində zərər (2016: 11,767 min AZN məbləğində zərər) Fondun vergidən əvvəlki xalis mənfəətinə/(zərərinə) yönəldilmişdir (xalis zərəre 49,409 min AZN məbləğində ədalətli dəyər üzrə azalma (2016: 12,902 min AZN məbləğində azalma) daxildir).

“SCI 8 Vandom Meydanı” kompleksinin təsis edilməsi

19 mart 2013-cü il tarixində Fond “xüsusi məqsədli müəssisə” vasitəsilə “AXA Real Estate” şirkətdən Parisin Vandom Meydanı 8 ünvanında yerləşən, dəyəri 135,000 min Avro olan “SCI 8 Vandom Meydanı” müxtəlif təyinatlı ofis, ticarət və yaşayış kompleksini satın almışdır. “SCI 8 Vandom Meydanı” kompleksi Fondun Fransada mülki ortaqlıq kimi təsis edilmiş, nizamnamə kapitalı 1,000 Avro təşkil edən və hüquqi ünvanı “6 place de Madeleine” olan dolayı törəmə müəssisəsidir. Fond “SCI 8 Vandom Meydanı” daşınmaz əmlak kompleksini iki Lüksemburq şirkəti (Luxcos) vasitəsilə idarə edir: SOFAZ RE Fund S.a.r.l. - 100% Fondun mülkiyyətində olan, nizamnamə kapitalı 12,500 Avro təşkil edən və hüquqi ünvanı Lüksemburqda yerləşən özəl məhdud şirkətdir. SOFAZ RE Europe Holding S.a.r.l. “SCI 8 Vandom Meydanı” kompleksindəki 0.1%-lik iştirak payına malikdir. SOFAZ RE Europe S.a.r.l. - 100% SOFAZ RE Europe Holding S.a.r.l.-in mülkiyyətində olan, nizamnamə kapitalı 12,500 Avro təşkil edən və hüquqi ünvanı Lüksemburqda yerləşən özəl məhdud şirkətdir. SOFAZ RE Europe Sarl “SCI 8 Vandom Meydanı” kompleksindəki 99.9%-lik iştirak payına malikdir. 2017-ci il ərzində “SCI 8 Vandom Meydanı” kompleksindən əldə edilmiş 11,254 min AZN (2016: 10,349 min AZN) icarə gəliri və 13,932 min AZN (2016: 20,729 min AZN məbləğində mənfəət) məbləğində mənfəət Fondun vergidən əvvəlki xalis mənfəətinə/(zərərinə) yönəldilmişdir (xalis mənfəətə 9,236 min AZN məbləğində ədalətli dəyər üzrə artım (2016: 16,295 min AZN məbləğində artım) daxildir).

“Payn Avenyu A qülləsi” kompleksinin alınması

31 mart 2014-cü il tarixində ARDNF “Mirae Asset Management”-dən Daşınmaz Əmlak Fondu Strukturunda Benefisiar Sertifikatların (“BS”) 100%-lik payını əldə etməklə, Cənubi Koreyanın Seul şəhərində dəyəri 469,007 milyon Cənubi Koreya vonu (346,250 min AZN) olan “Payn Avenyu A qülləsi” kompleksinin alışı yekunlaşdırmışdır. 2017-ci il ərzində “Payn Avenyu A qülləsi” kompleksindən əldə edilmiş 18,239 min AZN məbləğində icarə gəliri (2016: 27,687 min AZN) və 24,716 min AZN məbləğində mənfəət (2016: 41,358 min AZN məbləğində mənfəət) Fondun vergidən əvvəlki xalis mənfəətinə/(zərərinə) yönəldilmişdir (xalis mənfəətə 4,569 min AZN məbləğində ədalətli dəyər üzrə artım (2016: 6,022 min AZN məbləğində artım) daxildir).

“Kirarito Ginza” ticarət kompleksinin təsis edilməsi

21 avqust 2016-cı il tarixində ARDNF Tokumei Kumiai (“TK”) sazişi çərçivəsində fəaliyyət göstərən operator şirkətinə 51,989 milyon Yapon yeni məbləğində (455,736 min AZN) investisiya etmişdir. Bu investisiyanın 98%-i Operator Şirkətinin kapitalı hesabına formalaşır, 2%-i isə Aktivlərin İdarəedilməsi Menecerləri adından çıxış edən PGIM Real Estate (Yaponiya) şirkətinə məxsusdur. ARDNF Operator Şirkətinə yatırılmış bu investisiyanı (pul vəsaitlərindən istifadə hüququnu) istənilən vaxt satmaq hüququna malikdir. Operator Şirkəti investorlardan əldə etdiyi vəsait hesabına Tokio şəhərinin Ginza rayonunda yerləşən ticarət obyektini kimi fəaliyyət göstərən daşınmaz əmlak üçün in-

vestisiyanın alınması ilə bağlı xərclər daxil olmaqla, 52,434 milyon Yapon yeni məbləğində (459,633 min AZN) sərmayə yatırmışdır. Ətraflı məlumat üçün 26-cı qeydə baxın.

2017-ci il ərzində “Kirarito Ginza” ticarət kompleksindən əldə edilmiş 23,872 min AZN (2016: 27,430 min AZN) məbləğində icarə gəliri və 63,917 min AZN məbləğində mənfəət (2016: 40,445 min AZN məbləğində mənfəət) Fondun vergidən əvvəlki xalis mənfəətinə/(zərərinə) yönəldilmişdir (xalis mənfəətə 50,601 min AZN məbləğində ədalətli dəyər üzrə artım (2016: 22,091 min AZN məbləğində artım) daxildir).

“Palazzo Turati” ofis binasının təsis edilməsi

2016-cı ilin may ayında Fond Milan şəhərində yerləşən və dəyəri 97 milyon Avro təşkil edən Palazzo Turati ofis binasının satın alınmasına dair razılıq əldə etmişdir. Bu investisiyanı almaq üçün Fond 100% onun nəzarətində olan Daşınmaz Əmlak İnvestisiya Fondunu (REIF) təsis etmişdir. Fond Lüksemburqda yerləşən törəmə müəssisəsi - Sofaz RE Europe S.A.R.L. vasitəsilə REIF-ə investisiya etmişdir. 2017-ci il ərzində Palazzo Turati ofis binasından əldə edilmiş 9,479 min AZN (2016: 5,426 min AZN) məbləğində icarə gəliri və 9,330 min AZN məbləğində mənfəət (2016: 3,786 min AZN) Fondun vergidən əvvəlki xalis mənfəətinə/(zərərinə) yönəldilmişdir (xalis mənfəətə 1,168 min AZN məbləğində ədalətli dəyər üzrə artım (2016: 788 min AZN məbləğində azalma) daxildir).

13. BİRGƏ MÜƏSSİSƏLƏRƏ İNVESTİSİYALAR

Fondun birgə müəssisələrə investisiyalarının balans dəyərini hərəkəti aşağıdakı cədvəldə göstərilir.

Min Azərbaycan Manatı ilə	2017	2016
1 yanvar tarixinə balans dəyəri	787,589	631,895
Birgə müəssisələrə investisiyalara əlavələr	193,500	153,000
Birgə müəssisələrin vergidən sonrakı maliyyə nəticələrində pay	(1,491)	2,694
31 dekabr tarixinə balans dəyəri	979,598	787,589

21 iyun 2013-cü il tarixində Caspian Drilling Company (90% iştirak payı) və SOCAR (10% iştirak payı) birgə “SOCAR Rig Assets” MMC-ni təsis etmişdir. “SOCAR Rig Assets” MMC-nin nizamnamə kapitalı 1,000 AZN həcmində müəyyən edilmişdir (hər bir səhmin nominal dəyəri 10 AZN olmaqla, 100 səhm). Müəssisənin əsas fəaliyyəti Xəzər dənizində əməliyyatların aparılması üçün altıncı nəsil yarım dalmı qazma qurğusunun tikintisini səhmdarların müvafiq paylarına proporsional olaraq maliyyələşdirməkdən ibarətdir. 5 iyul 2013-cü il tarixində Fond “SOCAR Rig Assets” MMC-nin bütün səhmlərini “Caspian Dril-

ling” şirkətindən nominal dəyər əldə etmişdir. Fond tərəfindən satın alınmazdan əvvəl “SOCAR Rig Assets” MMC hər hansı fəaliyyət həyata keçirməmişdir. Satılmadan sonra “SOCAR Rig Assets” MMC-nin adı dəyişilərək “Azerbaijan Rigs” MMC adlandırılmışdır. 2017-ci il ərzində Fond müəssisənin ödənilmiş kapitalına birbaşa olaraq 193,500 min AZN (2016: 153,000 min

AZN) məbləğində əlavə maliyyə qoyuluşu etmişdir. Satın alınan müəssisənin fəaliyyəti ilə əlaqədar bütün strateji maliyyə və əməliyyat qərarları hər iki səhmdarın birgə razılığı ilə qəbul olunur. Birgə müəssisənin maliyyə nəticələri hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında pay iştirakı üzrə uçot metoduna əsasən tanınır.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fondun birgə müəssisəsində iştirak payı və həmin müəssisənin maliyyə göstəriciləri haqqında ümumi məlumat, o cümlədən ümumi aktivlər, öhdəliklər, gəlirlər, mənfəət və ya zərər haqqında məlumat aşağıda təqdim edilir:

Adı	Qısa-müddətli aktivlər	Uzunmüddətli aktivlər	Qısamüddətli öhdəliklər	Uzunmüddətli öhdəliklər	Gəlir	Sair gəlirlər	Xərclər	Mənfəət/(zərər)	İştirak payı (%)	Təsis edildiyi ölkə
“Azerbaijan Rigs” MMC	160,935	935,255	(7,324)	-	-	524	(2,181)	(1,657)	90%	Azərbaycan

31 dekabr 2016-cı il tarixinə Fondun birgə müəssisəsində iştirak payı və həmin müəssisənin maliyyə göstəriciləri haqqında ümumi məlumat, o cümlədən ümumi aktivlər, öhdəliklər, gəlirlər, mənfəət və ya zərər haqqında məlumat aşağıda təqdim edilir:

Adı	Qısa-müddətli aktivlər	Uzunmüddətli aktivlər	Qısamüddətli öhdəliklər	Uzunmüddətli öhdəliklər	Gəlir	Sair gəlirlər	Xərclər	Mənfəət/(zərər)	İştirak payı (%)	Təsis edildiyi ölkə
“Azerbaijan Rigs” MMC	127,414	747,708	(1)	-	-	4,099	(1,106)	2,993	90%	Azərbaycan

14. DAXİL OLMUŞ VƏSAİTLƏR

Fonda daxil olmuş vəsaitlərdə hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

Min Azərbaycan Manatı ilə	2017	2016
Neftin və qazın satışından əldə olunan vəsaitlər	11,029,989	8,320,046
Bonuslar	2,408	82
Boru kəməri tranzit tarifləri	17,915	17,954
Akrhesabı ödənişlər	3,605	3,266
Cəmi daxil olmuş vəsaitlər	11,053,917	8,341,348

15. UZUNMÜDDƏTLİ ÖHDƏLİKLƏR

Min Azərbaycan Manatı ilə	2017	2016
Müddətli kredit (GK001 - Tokio, Yaponiya)	469,979	472,007
Zəmanət depozitləri	40,087	37,776
Digər	19,783	243
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər	529,849	510,026

Zəmanət depozitləri Tokio şəhərində yerləşən "Kirarito Ginza" ticarət kompleksi üçün icarədarlar tərəfindən ödənilmiş 15,627 min AZN (2016: 19,797 min AZN), Seul şəhərində yerləşən "Payn Avenyu A külləsi" kompleksi üçün ödənilmiş 22,790 min AZN (2016: 16,327 min AZN) və Paris şəhərində yerləşən "SCI 8 Vandom Meydanı" kompleksi üçün ödənilmiş 1,670 min AZN (2016: 1,652 min AZN) məbləğində qabaqcadan ödənişlərdən ibarətdir.

Müddətli kredit Yapon yeni ilə ifadə olunmuşdur. Bank kreditlərinin ödəmə tarixi 9 sentyabr 2024-cü ildir və kupon dərəcəsi illik 0.81% (2016: 0.81%) təşkil edir. Kredit üçün investisiya mülkiyyəti girov qoyulmuşdur. 12-ci Qeydə baxın.

Fond hecinq uçuotu aparmır və xarici valyuta öhdəlikləri və ya faiz dərəcələrinin dəyişməsi riskləri ilə bağlı hər hansı hecinq əməliyyatı həyata keçirməmişdir. Borc öhdəliklərinin balans və ədalətli dəyəri haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

Min Azərbaycan Manatı ilə	Balans dəyəri		Ədalətli dəyər	
	2017	2016	2017	2016
Müddətli kredit (GK001 - Tokio, Yaponiya)	469,979	472,007	469,979	472,007
Cəmi borclar	469,979	472,007	469,979	472,007

Cari borcların ədalətli dəyəri diskontlaşdırmanın təsiri əhəmiyyətli olmadığına görə onların balans dəyərinə bərabərdir. Ədalətli dəyər 0.81% (2016: 0.81%) faiz dərəcəsi ilə diskontlaşdırılmış nağd pul axınlarına əsasən müəyyən edilir və ədalətli dəyər iyerarxiyasının 2-ci Səviyyəsinə aid edilir.

16. FAİZ VƏ SAİR İNVESTİSIYA GƏLİRLƏRİ

Min Azərbaycan Manatı ilə	2017	2016
Mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərlə hesablanmış maliyyə aktivləri üzrə faiz gəliri	502,314	519,939
<i>Amortizasiya olunmuş dəyərdə əks etdirilən aktivlər üzrə faiz gəliri</i>		
Müddətli depozitlər üzrə faiz	152,375	146,017
Amortizasiya edilmiş dəyərdə maliyyə aktivlərindən gəlir	127,815	95,503
Pul bazarı fondlarından gəlir	12,948	3,309
Tələbli depozitlər üzrə faiz	2,682	85,976
<i>Sair investisiya gəliri</i>		
Dividend gəliri	146,039	122,262
Daşınmaz əmlak və özəl kapital fondları üzrə gəlir	32,928	32,824
Cəmi faiz və sair investisiya gəlirləri	977,101	1,005,830

17. XARİCI VALYUTA ƏMƏLİYYATLARI ÜZRƏ MƏZƏNNƏ FƏRQİ

Xarici valyuta əməliyyatları üzrə xalis məzənnə fərqi aşağıdakılardan ibarətdir:

Min Azərbaycan Manatı ilə	2017	2016
Xarici valyuta əməliyyatları üzrə məzənnə fərqi reallaşdırılmamış xalis gəlir	747,147	5,113,878
Xarici valyuta əməliyyatları üzrə məzənnə fərqi reallaşdırılmış xalis gəlir/(zərər)	(3,114)	206,969
Cəmi xarici valyuta əməliyyatları üzrə məzənnə fərqi xalis gəlir	744,033	5,320,847

18. MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏRDƏ ƏKS OLUNAN ƏDALƏTLİ DƏYƏRLƏ HESABLANMIŞ MALİYYƏ AKTİVLƏRİNİN ƏDALƏTLİ DƏYƏRLƏ YENİDƏN QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ ÜZRƏ XALIS GƏLİR

Mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərlə hesablanmış maliyyə aktivləri üzrə xalis gəlir aşağıdakılardan ibarətdir:

Min Azərbaycan Manatı ilə	2017	2016
Ədalətli dəyər düzəlişi üzrə reallaşdırılmamış gəlir	75,740	82,537
Ticarət əməliyyatları üzrə reallaşdırılmış zərər	(2,077)	(10,871)
Mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərlə hesablanmış maliyyə aktivləri üzrə xalis gəlir	73,663	71,666

19. ƏMƏLİYYAT XƏRCLƏRİ

Əməliyyat xərcləri aşağıdakılardan ibarətdir:

Min Azərbaycan Manatı ilə	2017	2016
Aktivlərin idarə edilməsi haqları	2,450	2,464
Törəmə müəssisələrin əməliyyat xərcləri	41,512	30,301
Əmək haqqı, məvaciblər və işçilərə müavinətlər	5,932	5,073
Bank komissiyon haqları	2,088	1,525
Amortizasiya xərcləri	9,020	9,079
Qısamüddətli lisenziya haqqı	4,122	3,977
Rabitə xərcləri	48	363
Sair əməliyyat xərcləri	3,572	3,468
Cəmi əməliyyat xərcləri	68,744	56,250

20. FOND TƏRƏFİNDƏN KÖÇÜRMƏLƏR

2017-ci il ərzində Dövlət Büdcəsinə, habelə, dövlət təşkilatlarına, dövlətə məxsus müəssisələrə və şirkətlərə köçürmələr aşağıdakılar əsasında həyata keçirilmişdir:

- "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2017-ci il büdcəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 10 yanvar 2017-ci il tarixli 1186 nömrəli Fərmanına;
- "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2017-ci il büdcəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 10 yanvar 2017-ci il tarixli 1186 nömrəli Fərmanında dəyişikliklər edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 4 oktyabr 2017-ci il tarixli 1612 nömrəli Fərmanına.

2016-cı il ərzində Dövlət Büdcəsinə, habelə, dövlət təşkilatlarına, dövlətə məxsus müəssisələrə və şirkətlərə köçürmələr aşağıdakılar əsasında həyata keçirilmişdir:

- "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2016-cı il büdcəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 29 dekabr 2015-ci il tarixli 719 nömrəli Fərmanına;
- "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2016-cı il büdcəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 29 dekabr 2015-ci il tarixli 719 nömrəli Fərmanında dəyişikliklər edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 18 mart 2016-cı il tarixli 852 nömrəli Fərmanına.

21. MƏNFƏƏT VERGİSİ

Fond vergi hesabatlarını Rusiya Federasiyasının, Lüksemburqun və Fransanın vergi qanunvericiliyinin tələbləri əsasında hazırlayır.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 509-IVQD sayılı 21 dekabr 2012-ci il tarixli Fərmanına və Milli Məclisin Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə dəyişikliklərin edilməsi haqqında 29 dekabr 2012-ci il tarixli qanununa uyğun olaraq, 1 yanvar 2013-cü ildən etibarən ARDNF korporativ mənfəət vergisinin ödənilməsindən azad edilmişdir. ARDNF-in Cersi adalarında qeydiyyatdan keçmiş bütün şirkətləri "Beynəlxalq Xidmət Şirkətləri" olduğuna görə korporativ mənfəət vergisindən azaddırlar. Nəticə etibarilə ARDNF-in Azərbaycan və Böyük Britaniyadakı fəaliyyəti ilə bağlı müvəqqəti fərqlər mövcud deyil. Yaponiya hökuməti ilə imzalanmış ikiqat vergitutmanın aradan qaldırılması haqqında sazişə əsasən Tokumei Kumiai ("TK") investisiyalarından əldə edilmiş gəlirlər bu ölkədə vergiyə cəlb edilmir.

Rusiya Federasiyasında fəaliyyət göstərən şirkətlər üçün standart korporativ mənfəət vergisi dərəcələri 2017 və 2016-cı illər üzrə 20% təşkil etmişdir. Lüksemburq və Fransa törəmə müəssisələri 33% (2016: 33.3%) dərəcəsində mənfəət vergisinə cəlb edirlər.

Təxirə salınmış vergilər maliyyə hesabatlarındakı aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri ilə onların vergi bazası arasındakı müvəqqəti

fərqlərin xalis vergi effektini əks etdirir. Müvəqqəti fərqlər əsasən gəlir və xərclərin müxtəlif üsullarla tanınmasından, eləcə də müəyyən aktivlərin qeydə alınmış dəyərindən yaranır.

22. MALİYYƏ ALƏTLƏRİNİN ƏDALƏTLİ DƏYƏRİ

Ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi nəticələri aşağıda göstəriləyi kimi ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələrinə görə təhlil edilir: (i) 1-ci səviyyəyə oxşar aktiv və öhdəliklər üçün fəal bazarlarda kotirovka olunan qiymətlərlə qiymətləndirmələr (təshih edilməmiş) (ii) 2-ci səviyyəyə aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa (yəni, qiymətlər) və ya dolayısı ilə (yəni, qiymətlərdən yaranan) müşahidə edilə bilən ilkin əhəmiyyətli məlumatların istifadə edildiyi qiymətləndirmə üsulları vasitəsilə əldə edilən qiymətləndirmələr və (iii) 3-cü səviyyəyə müşahidə edilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan qiymətləndirmələr (müşahidə edilməyən ilkin məlumatlar) daxildir. Maliyyə alətlərini ədalətli dəyərlə qiymətləndirmə iyerarxiyalarına bölmək üçün rəhbərlik peşəkar mülahizələr irəli sürür. Ədalətli dəyərlə qiymətləndirmə üçün əhəmiyyətli dərəcədə düzəlişlər tələb edən müşahidə edilə bilən məlumatlardan istifadə edildikdə, bu qiymətləndirmə 3-cü Səviyyəyə aid edilir. İstifadə edilən məlumatların əhəmiyyətliliyi bütövlükdə ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi ilə ölçülür.

(a) Dövri ədalətli dəyər qiymətləndirmələri

Dövri ədalətli dəyər qiymətləndirmələri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda hər bir hesabat dövrünün sonunda mühasibat uçotu standartları ilə tələb edilən və ya icazə verilən qiymətləndirmələrdir. Dövri ədalətli dəyər qiymətləndirmələrinin aid edildiyi ədalətli dəyər iyerarxiyalarının səviyyəsi aşağıda göstərilir:

Min Azərbaycan Manatı ilə	31 dekabr 2017				31 dekabr 2016			
	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Səviyyə 3	Cəmi	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Səviyyə 3	Cəmi
Aktivlərin ədalətli dəyəri								
Maliyyə aktivləri								
Ticarət üçün qiymətli kağızlar	45,486,013	6,900	-	45,492,913	40,726,478	-	-	40,726,478
- Agentlik/Beynəlmiləl qurumların istiqrazları	8,056,922	-	-	8,056,922	7,469,002	-	-	7,469,002
- Korporativ istiqrazlar	22,049,530	6,900	-	22,056,430	21,691,572	-	-	21,691,572
- Suveren istiqrazlar	2,008,809	-	-	2,008,809	3,050,224	-	-	3,050,224
- Kapital qiymətli kağızları	7,090,424	-	-	7,090,424	5,404,665	-	-	5,404,665
- Pul bazarı	6,280,328	-	-	6,280,328	3,111,015	-	-	3,111,015
<i>Mənfəət və ya zərər əks olunan ədalətli dəyərlə hesablanmış digər maliyyə aktivləri</i>	-	-	1,440,247	1,440,247	-	-	737,966	737,966
- Özəl kapital fondları	-	-	441,542	441,542	-	-	344,171	344,171
- Daşınmaz əmlak fondları	-	-	998,705	998,705	-	-	393,795	393,795
Qeyri-maliyyə aktivləri	2,137,212	-	2,896,749	5,033,961	1,968,469	-	2,756,566	4,725,035
- İnvestisiya mülkiyyəti	-	-	2,763,757	2,763,757	-	-	2,619,625	2,619,625
- Qızıl külçələr	2,137,212	-	-	2,137,212	1,968,469	-	-	1,968,469
- Əmlak və avadanlıqlar, xalis	-	-	132,992	132,992	-	-	136,941	136,941
Ədalətli dəyərlə dövri qiymətləndirilən cəmi aktivlər	47,623,225	6,900	4,336,996	51,967,121	42,694,947	-	3,494,532	46,189,479

Səviyyə 3 üzrə ədalətli dəyərini qiymətləndirilməsində istifadə olunan ilkin məlumatlar və qiymətləndirmə yanaşmaları aşağıdakı kimidir:

"Qalereya Aktyor" ofis-ticarət mərkəzinin qiymətləndirilməsi zamanı gəlir və satışların müqayisəsi yanaşmasından istifadə olunmuşdur. Əhəmiyyətli məlumat kimi 12%-14.8% civarında diskont dərəcəsindən və daha az fəal bazarlar üzrə uyğun qiymətlərdən istifadə edilmişdir. Satışların müqayisəsi yanaşmasında müqayisə edilən ofislərin satış qiymətləri bütün ofis ərazisi üzrə bir kvadrat metr üçün 160,000-304,000 Rus rublu (bir kvadrat metr üçün 4,720 AZN - 8,968 AZN) civarında müəyyən edilmişdir.

"78 Seynt Ceyms" ünvanında yerləşən daşınmaz əmlak kompleksinin qiymətləndirilməsi zamanı qalığın qiymətləndirilməsi yanaşmasından istifadə edilmişdir. Əhəmiyyətli məlumat kimi 4.75% diskont dərəcəsi və bir kvadrat fut üçün 1,845 İngilis funt sterlinqi (4,222 AZN) məbləğində satış qiymətindən istifadə edilmişdir.

"SCI 8 Vandom Meydanı" daşınmaz əmlak kompleksinin qiymətləndirilməsi zamanı gəlirin kapitalaşdırılması, birbaşa müqayisə və pul axınlarının diskontlaşdırılması yanaşmalarından istifadə edilmişdir. Hesabalama zamanı 3.01% ilkin gəlirlilik dərəcəsindən istifadə edilmişdir.

"Palazzo Turati" ofis binasının qiymətləndirilməsi üçün pul axınlarının diskontlaşdırılması proqnozları əsasında gəlir yanaşmasından istifadə olunmuşdur. Qiymətləndirmə zamanı istifadə edilmiş "nominal qiymətə" əsaslanan diskont dərəcələri mövcud lizinqin müddətinin başa çatmasına qədər onun icarəsindən yaranan icarə gəlirlərinin 5.30%-nə və qüvvədə olan lizinqin müddəti başa çatdıqdan sonra yaranan nağd pul axınlarının reallaşması ilə əlaqədar risklər də nəzərə alınmaqla yekun inkişaf mərhələsi üzrə illik 4.40%-ə bərabərdir.

"Payn Avenyu A qülləsi" ofis kompleksinin qiymətləndirilməsi zamanı 50% çəkili bazar və gəlir yanaşmasından istifadə etmişdir. Hər iki qiymətləndirmə yanaşması üçün maksimum və minimum dəyər hesablanmışdır. Bazar yanaşmasında əhəmiyyətli məlumat kimi bir kvadrat metr üçün təxminən 7,090,000 Koreya vonu və 7,840,000 Koreya vonu (11,280 AZN – 12,473 AZN) civarında qiymətdən istifadə edilmişdir. Gəlir yanaşması üçün əhəmiyyətli məlumat kimi 5.2%-5.4% civarında diskont dərəcəsindən istifadə edilmişdir.

"Kirarito Ginza" ticarət kompleksinin qiymətləndirilməsi zamanı gəlirin kapitalaşdırılması yanaşmasından istifadə edilmişdir. Əhəmiyyətli məlumat kimi müqayisəli məlumatların təhlili və daşınmaz əmlak ilə bağlı risk mükafatlarını maliyyə aktivləri üzrə gəlirliyə əlavə etməklə hesablanmış 2.5% diskont dərəcəsindən istifadə edilmişdir. Kompleksin kapitalaşdırma dərəcəsi 2.7% hesablanmışdır.

Özəl kapital fondları pul axınlarının diskontlaşdırılması və ya bazar yanaşmasından istifadə edilməklə qiymətləndirilir. Qiymət-

ləndirmə üçün pul axınlarının diskontlaşdırılması yanaşmasından istifadə olunur və burada diskont dərəcəsi əhəmiyyətli ilkin məlumat hesab edilir.

Kapital və daşınmaz əmlak fondlarındakı investisiyalar üçün vergi və faiz xərclərindən əvvəlki gəlirlərin (EBITDA) artması hesablanmış dəyərini yüksək olmasına gətirib çıxara bilər. Bundan əlavə, bazarın olmadığı təqdirdə diskontun artması dəyərini azalmasına səbəb ola bilər. Fond tərəfindən Səviyyə 3-dəki pay alətlərinə investisiyaların ədalətli dəyərini qiymətləndirilməsində istifadə edilən müşahidə edilə bilməyən ilkin məlumatlar arasında heç bir əlaqə müəyyən edilməmişdir.

31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il üzrə ədalətli dəyər iyerarxiyasının 3-cü Səviyyəsi üzrə hərəkətlərin alətlərin növünə görə üzləşməsi aşağıda göstərilir:

Min Azərbaycan Manatı ilə	Mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyər hesablanmış digər qiymətli kağızlar
	Korporativ səhmlər
1 yanvar 2017-ci il tarixinə ədalətli dəyər	737,966
İl üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınmış gəlir	50,686
Sair məcmu gəlirlərdə tanınmış gəlir	35,517
Alışlar	616,078
31 dekabr 2017-ci il tarixinə ədalətli dəyər	1,440,247

31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatan il üzrə ədalətli dəyər iyerarxiyasının 3-cü Səviyyəsi üzrə hərəkətlərin alətlərin növünə görə üzləşməsi aşağıda göstərilir:

Min Azərbaycan Manatı ilə	Mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyər hesablanmış digər qiymətli kağızlar
	Korporativ səhmlər
1 yanvar 2016-cı il tarixinə ədalətli dəyər	396,969
İl üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınmış zərər	65,313
Sair məcmu gəlirlərdə tanınmış gəlir	28,115
Alışlar	247,569
31 dekabr 2016-cı il tarixinə ədalətli dəyər	737,966

(b) Ədalətli dəyərle qiymətləndirilməyən, lakin ədalətli dəyəri açıqlanan aktiv və öhdəliklər

Ədalətli dəyərini ədalətli dəyər iyerarxiyalarının səviyyələri üzrə təhlili və ədalətli dəyərle qiymətləndirilməyən aktivlərin balans dəyəri aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

Min Azərbaycan Manatı ilə	31 dekabr 2017				31 dekabr 2016			
	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Səviyyə 3	Balans dəyəri	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Səviyyə 3	Balans dəyəri
AKTİVLƏR								
Amortizasiya edilmiş dəyərde maliyyə aktivləri								
- Korporativ istiqrazlar	-	5,337,216	-	5,337,216	-	5,520,679	-	5,520,679
Sair maliyyə aktivləri								
- Debitor borcları	-	2,397	-	2,397	-	20,417	-	20,417
Cəmi aktivlər	-	5,339,613	-	5,339,613	-	5,541,096	-	5,541,096
ÖHDƏLİKLƏR								
Sair borc öhdəlikləri								
- Müddətli kredit	-	469,979	-	469,979	-	472,007	-	472,007
Sair maliyyə öhdəlikləri								
- Kreditor borcları	-	15,566	-	15,566	-	12,650	-	12,650
Cəmi öhdəliklər	-	485,545	-	485,545	-	484,657	-	484,657

Ədalətli dəyər iyerarxiyasının 2-ci Səviyyəsində ədalətli dəyərini qiymətləndirilməsi pul vəsaitlərinin diskontlaşdırılması yanaşmasından istifadə etməklə həyata keçirilmişdir. Fəal bazar qiyməti olmayan dəyişkən faizli maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri onların balans dəyərinə bərabərdir. Fəal bazar qiyməti olmayan sabit faizli maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri analoji kredit riskinə və ödəmə müddətinə malik olan yeni alətlər üçün mövcud faiz dərəcələrini tətbiq etməklə diskont edilmiş gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti metoduna əsaslanır.

23. MALİYYƏ RİSKLƏRİNİN İDARƏ EDİLMƏSİ

Risklərin idarə edilməsi Fondun əməliyyatlarının mühüm elementidir. Fondun əməliyyatlarına xas olan risklər kredit riskinə, likvidlik, bazar və əməliyyat risklərinə aiddir. Həmin risklərlə bağlı Fondun risklərin idarə edilməsi siyasəti aşağıda icmal edilir.

Kredit riski. Fond kredit riskinə məruzdur ki, bu, maliyyə öhdəliyi olan bir tərəfin öhdəliyini yerinə yetirməməsi və nəticədə digər tərəfin maliyyə zərərinə məruz qalması riskidir. Fondun pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və investisiyaları kredit riskinə məruz qala bilər. Fond kredit risklərini Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 19 iyun 2001-ci il tarixli 511 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş, 21 dekabr 2001-ci il tarixli 607 nömrəli Fərmanı, 1 mart 2005-ci il tarixli 202 sayılı Fərmanı, 10 fevral 2010-cu il tarixli 216 nömrəli Fərmanı, 27 oktyabr 2011-ci il tarixli 519 nömrəli Fərmanı ilə əlavə və dəyişikliklər edilmiş "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun valyuta vəsaitinin saxlanması, yerləşdirilməsi və idarə edilməsi Qaydaları"na (bundan sonra birlikdə "Qaydalar") müvafiq olaraq idarə edir.

Kredit riski investisiya aktivlərinin düzgün seçilməsi, investisiya aktivlərinin kredit keyfiyyəti və hər investisiya aktivini üzrə investisiya məbləğinin limitlərinin müəyyən edilməsi ilə idarə olunur və nəzarət altında saxlanılır.

Aşağıdakı cədvəldə Fondun saxladığı qiymətli kağızların kredit reytingi haqqında məlumat təqdim olunmuşdur. Cədvəldə beynəlxalq Standard & Poor's, Fitch və Moody's agentliklərinin reytingləri üzrə təsnifat verilmişdir. Aktiv müxtəlif kredit reytinginə malik olduqda təyin edilən daha aşağı reyting istifadə olunur.

2017	AAA	AA	A	BBB	Qeyri-investisiya reytingi	Reytingsiz qiymətli kağızlar	Cəmi
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	198,518	-	62,606	335,669	2,139,300	11,288	2,747,381
Ticarət üçün qiymətli kağızlar	6,443,521	4,712,609	17,691,366	8,096,917	1,451,176	7,097,324	45,492,913
Amortizasiya edilmiş dəyərde maliyyə aktivləri	-	-	-	-	5,337,216	-	5,337,216
Mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərle hesablanmış digər maliyyə aktivləri	-	-	-	-	-	1,440,247	1,440,247

2016	AAA	AA	A	BBB	Qeyri-investisiya reytingi	Reytingsiz qiymətli kağızlar	Cəmi
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,970,718	962	61,746	213,176	3,764,256	207,177	6,218,035
Ticarət üçün qiymətli kağızlar	4,784,181	7,477,835	13,944,557	9,062,951	42,982	5,413,972	40,726,478
Amortizasiya edilmiş dəyərde maliyyə aktivləri	-	-	-	-	5,520,679	-	5,520,679
Mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərle hesablanmış digər maliyyə aktivləri	-	-	-	-	-	737,966	737,966

Xarici menecerlər. Qaydalara uyğun olaraq, Fondun valyuta vəsaitinin idarə edilməsinə xarici menecer cəlb edildikdə xarici menecerin özünün və ya onun əsas təsisçisinin kredit reytingi investisiya dərəcəli kredit reytingindən (Baa3 (Moody's) və ya BBB- (Standard & Poor's, Fitch)) aşağı olmamalı, və ya onun aktivlərinin idarə edilməsində beş ildən az olmayan müsbət təcrübəsi, və yaxud dəyəri 1 milyard ABŞ dolları məbləğindən az olmayan aktivlərin idarə edilməsi sahəsində səriştəsi olmalıdır.

Xarici valyuta riski. Xarici valyuta riski xarici valyuta məzənnəsinin dəyişməsi nəticəsində maliyyə aktivinin dəyərinin dəyişməsi riskidir. Fondun pul vəsaitlərinin hərəkəti və aktivlərinin dəyəri əsas xarici valyutaların məzənnəsinin dəyişməsi riskinə məruz qalır.

31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il üzrə Fondun məruz qaldığı valyuta riski üzrə ümumi təhlil aşağıdakı cədvəldə əks olunur:

2017	AZN	ABŞ dolları	Avro	İngilis funt sterlinqi	Türk lirəsi	Avstraliya dolları	Rusiya rublu	Digər	Cəmi
Maliyyə aktivləri									
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	11,332	358,900	1,592,489	100,240	636,561	1,626	3,352	42,881	2,747,381
Ticarət üçün qiymətli kağızlar	-	20,747,882	18,969,976	2,589,744	-	423,790	532,002	2,229,519	45,492,913
Mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərle hesablanmış digər qiymətli kağızlar	-	703,742	603,853	-	-	-	-	132,652	1,440,247
Amortizasiya edilmiş dəyərde maliyyə aktivləri	-	5,337,216	-	-	-	-	-	-	5,337,216
Sair maliyyə aktivləri	-	-	921	50	-	-	681	745	2,397
Cəmi maliyyə aktivləri	11,332	27,147,740	21,167,239	2,690,034	636,561	425,416	536,035	2,405,797	55,020,154
Maliyyə öhdəlikləri									
Sair maliyyə öhdəlikləri	(1,132)	-	(1,879)	(5,458)	-	-	-	(7,097)	(15,566)
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(1,132)	-	(1,879)	(5,458)	-	-	-	(7,097)	(15,566)
Açıq mövqe	10,200	27,147,740	21,165,360	2,684,576	636,561	425,416	536,035	2,398,700	55,004,588

31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatan il üzrə Fondun məruz qaldığı valyuta riski üzrə ümumi təhlil aşağıdakı cədvəldə əks olunur:

2016	AZN	ABŞ dolları	Avro	İngilis funt sterlinqi	Türk lirəsi	Avstraliya dolları	Rusiya rublu	Digər	Cəmi
Maliyyə aktivləri									
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	207,236	3,897,627	1,382,417	53,583	627,186	1,482	4,492	44,012	6,218,035
Ticarət üçün qiymətli kağızlar	-	17,506,461	17,901,559	2,323,544	-	367,997	816,875	1,810,042	40,726,478
Mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyər hesablanmış digər qiymətli kağızlar	-	429,827	243,084	-	-	-	-	65,055	737,966
Amortizasiya edilmiş dəyərde maliyyə aktivləri	-	5,520,679	-	-	-	-	-	-	5,520,679
Sair maliyyə aktivləri	-	-	18,146	455	-	-	-	1,816	20,417
Cəmi maliyyə aktivləri	207,236	27,354,594	19,545,206	2,377,582	627,186	369,479	821,367	1,920,925	53,223,575
Maliyyə öhdəlikləri									
Sair maliyyə öhdəlikləri	(646)	-	(2,369)	(75)	-	-	(1,018)	(8,542)	(12,650)
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(646)	-	(2,369)	(75)	-	-	(1,018)	(8,542)	(12,650)
Açıq mövqe	206,590	27,354,594	19,542,837	2,377,507	627,186	369,479	820,349	1,912,383	53,210,925

Valyuta riskinə həssaslıq. Aşağıdakı cədvəldə Fondun 31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixlərinə monetar aktivləri və proqnoz edilən pul vəsaitlərinin hərəkətləri üzrə əhəmiyyətli riskləri göstərilir. Təhlil mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda bütün digər dəyişən göstəricilər sabit qalmaqla, valyuta məzənnəsinin manata qarşı məntiqi baxımdan mümkün dərəcədə hərəkət etməsinin təsirini hesablayır. Kapitala təsir mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda təsirdən fərqlənmir.

	İl üzrə mənfəət/(zərərə) təsir		İl üzrə mənfəət/(zərərə) təsir	
	31 dekabr 2017		31 dekabr 2016	
AZN/ABŞ dolları	10.00%	2,714,774 (2,714,774)	10.00%	2,735,459 (2,735,459)
AZN/Avro	10.00%	2,116,536 (2,116,536)	10.00%	1,954,284 (1,954,284)
AZN/İngilis funt sterlinqi	10.00%	268,458 (268,458)	10.00%	237,751 (237,751)
AZN/Türk lirəsi	10.00%	63,656 (63,656)	10.00%	62,719 (62,719)
AZN/Avstraliya dolları	10.00%	42,542 (42,542)	10.00%	36,948 (36,948)
AZN/Rus rublu	10.00%	53,605 (53,605)	10.00%	82,035 (82,035)

Əmtəə riski. Qızılın qiymətindəki dəyişikliklər Fonda təsir göstərir. Aşağıdakı cədvəldə qızılın qiymətinin dəyişməsinin təsiri göstərilir:

	31 dekabr 2017		31 dekabr 2016	
AZN/XAU	10%	-10%	10%	-10%
İl üzrə mənfəət/(zərərə) təsir	213,721	(213,721)	196,847	(196,847)

Coğrafi konsentrasiya. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Fondun maliyyə aktiv və öhdəliklərinin coğrafi konsentrasiyası aşağıda göstərilir:

2017	Azərbaycan	Avropa	Amerika	Asiya	Afrika	Avstraliya və Okeaniya	Beynəlxalq təşkilatlar	Cəmi
Maliyyə aktivləri								
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	11,339	2,459,785	273,133	3,124	-	-	-	2,747,381
Ticarət üçün qiymətli kağızlar	1,451,176	18,910,257	16,357,645	4,189,107	-	1,650,949	2,933,779	45,492,913
Mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərlə hesablanmış digər qiymətli kağızlar	-	955,345	352,251	132,651	-	-	-	1,440,247
Amortizasiya edilmiş dəyerdə maliyyə aktivləri	5,337,216	-	-	-	-	-	-	5,337,216
Sair maliyyə aktivləri	-	971	1,426	-	-	-	-	2,397
Cəmi maliyyə aktivləri	6,799,731	22,326,358	16,984,455	4,324,882	-	1,650,949	2,933,779	55,020,154
Maliyyə öhdəlikləri								
Sair maliyyə öhdəlikləri	(1,132)	(7,337)	-	(7,097)	-	-	-	(15,566)
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(1,132)	(7,337)	-	(7,097)	-	-	-	(15,566)
Xalis mövqe	6,798,599	22,319,021	16,984,455	4,317,785	-	1,650,949	2,933,779	55,004,588

31 dekabr 2016-cı il tarixinə Fondun maliyyə aktiv və öhdəliklərinin coğrafi konsentrasiyası aşağıda göstərilir:

2016	Azərbaycan	Avropa	Amerika	Asiya	Afrika	Avstraliya və Okeaniya	Beynəlxalq təşkilatlar	Cəmi
Maliyyə aktivləri								
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,981,022	3,983,955	212,739	40,319	-	-	-	6,218,035
Ticarət üçün qiymətli kağızlar	-	19,769,069	13,324,563	3,638,411	-	2,199,876	1,794,559	40,726,478
Mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərlə hesablanmış digər qiymətli kağızlar	-	368,359	304,552	65,055	-	-	-	737,966
Amortizasiya edilmiş dəyerdə maliyyə aktivləri	5,520,679	-	-	-	-	-	-	5,520,679
Sair maliyyə aktivləri	-	18,601	-	1,816	-	-	-	20,417
Cəmi maliyyə aktivləri	7,501,701	24,139,984	13,841,854	3,745,601	-	2,199,876	1,794,559	53,223,575
Maliyyə öhdəlikləri								
Sair maliyyə öhdəlikləri	(646)	(3,462)	-	(8,542)	-	-	-	(12,650)
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(646)	(3,462)	-	(8,542)	-	-	-	(12,650)
Xalis mövqe	7,501,055	24,136,522	13,841,854	3,737,059	-	2,199,876	1,794,559	53,210,925

Digər risk konsentrasiyaları. Rəhbərlik Fondun portfellerinə dair hesabatlar ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən təsdiqlənmiş investisiya qaydalarının müqayisəsinə əsasən kredit riski üzrə konsentrasiyaya nəzarət edir və müvafiq məlumatları açıqlayır. 31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixlərində Fondun risklər üzrə əhəmiyyətli konsentrasiyası olmamışdır.

Faiz dərəcəsi riskinə həssaslıq. 31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixlərinə depozitlər və borc qiymətli kağızları faiz gəliri gətirən idi və bu səbəbdən də onlar faiz dərəcəsi riskinə məruz qalmışdır. Fond bu riski maliyyə bazarlarındakı vəziyyətdən asılı olaraq, investisiya portfelindəki aktivlərin müddətini tədricən artırmaq və ya azaltmaqla idarə edir. Risklərin gündəlik idarə edilməsi və monitorinqi yuxarıda qeyd edilən limitlərə uyğun olaraq Risklərin İdarə Edilməsi Departamenti tərəfindən həyata keçirilir.

Aşağıdakı cədvəldə faiz dərəcəsi 1% dəyişərkən Fondun maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərindəki dəyişikliyin xalis təsiri göstərilir. Faiz dərəcəsi riskinin həssaslığının təhlili "dəyişkən risk göstəricisində məntiqi baxımdan mümkün dəyişiklik" əsasında həyata keçirilmişdir. Belə dəyişmənin dərəcəsi rəhbərlik tərəfindən təyin edilir və rəhbərliyə təqdim edilən risk hesabatlarında əks etdirilir.

Vergidən əvvəlki mənfəət/(zərə) təsir:

Min Azərbaycan Manatı ilə	31 dekabr 2017		31 dekabr 2016	
	Faiz dərəcəsi 1%	Faiz dərəcəsi 1%	Faiz dərəcəsi 1%	Faiz dərəcəsi 1%
AKTİVLƏR:				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	64	(64)	157	(157)
Mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərlə hesablanmış maliyyə aktivləri	(352,622)	352,622	(360,875)	360,875
Vergidən əvvəlki mənfəət/(zərə) xalis təsir	(352,558)	352,558	(360,718)	360,718

Likvidlik riski. Fondun siyasəti hər bir şəraitdə Fondun öhdəliklərini yerinə yetirmək üçün likvidliyin lazım olan səviyyədə saxlanılmasından ibarətdir.

Aşağıdakı cədvəldə maliyyə vəziyyəti haqqındakı hesabatdakı maddələr üzrə Fondun aktivlərinin likvidlik riski üzrə təhlili əks olunur:

2017	1 aya qədər	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilədək	5 ildən çox	Müddətsiz	Cəmi
Maliyyə aktivləri							
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,879,422	255,134	-	-	-	612,825	2,747,381
Ticarət üçün qiymətli kağızlar	2,972,772	3,278,077	5,915,252	24,512,958	1,723,430	7,090,424	45,492,913
Mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərlə hesablanmış digər qiymətli kağızlar	-	-	-	-	-	1,440,247	1,440,247
Amortizasiya edilmiş dəyərdə maliyyə aktivləri	64,788	-	72,497	-	5,199,931	-	5,337,216
Sair maliyyə aktivləri	2,397	-	-	-	-	-	2,397
Cəmi maliyyə aktivləri	4,919,379	3,533,211	5,987,749	24,512,958	6,923,361	9,143,496	55,020,154
Maliyyə öhdəlikləri							
Sair maliyyə öhdəlikləri	(15,566)	-	-	-	-	-	(15,566)
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(15,566)	-	-	-	-	-	(15,566)
Likvidlik intervalı	4,903,813	3,533,211	5,987,749	24,512,958	6,923,361	9,143,496	55,004,588

2016	1 aya qədər	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilədək	5 ildən çox	Müddətsiz	Cəmi
Maliyyə aktivləri							
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	4,444,286	886,530	887,219	-	-	-	6,218,035
Ticarət üçün qiymətli kağızlar	2,538,362	3,413,128	8,676,287	20,290,320	403,716	5,404,665	40,726,478
Mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərlə hesablanmış digər qiymətli kağızlar	-	-	-	-	-	737,966	737,966
Amortizasiya edilmiş dəyərdə maliyyə aktivləri	66,698	-	75,508	-	5,378,473	-	5,520,679
Sair maliyyə aktivləri	20,417	-	-	-	-	-	20,417
Cəmi maliyyə aktivləri	7,069,763	4,299,658	9,639,014	20,290,320	5,782,189	6,142,631	53,223,575
Maliyyə öhdəlikləri							
Sair maliyyə öhdəlikləri	(12,650)	-	-	-	-	-	(12,650)
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(12,650)	-	-	-	-	-	(12,650)
Likvidlik intervalı	7,057,113	4,299,658	9,639,014	20,290,320	5,782,189	6,142,631	53,210,925

Qiymət riski. Qiymət riski hər hansı qiymətli kağıza və ya onun emitentinə və ya ümumiyyətlə bazara təsir göstərən faktorlara görə maliyyə alətinin bazar qiymətinin dəyişməsi riskidir. Fondun aktivləri ümumi və xüsusi bazar faktorlarının təsiri nəticəsində qiymət riskinə məruz qalır.

	31 dekabr 2017		31 dekabr 2016	
	Qiymətli kağızların qiymətində 1% artım	Qiymətli kağızların qiymətində 1% azalma	Qiymətli kağızların qiymətində 1% artım	Qiymətli kağızların qiymətində 1% azalma
Vergidən əvvəlki mənfəət/(zərə) təsir	454,929	(454,929)	405,145	(405,145)
Xalis aktivlərə/kapitala təsir	454,929	(454,929)	405,145	(405,145)

Əməliyyat riski. Əməliyyat riski sistemlərin nasazlığı, işçilərin səhvi, saxtakarlığı və ya xarici hadisələr nəticəsində yaranan riskdir. Nəzarət sistemi işləməyəndə əməliyyat riskləri nüfuza xələl vura, hüquqi nəticələrə və ya maliyyə zərərlərinə gətirib çıxara bilər. Fond bütün əməliyyat risklərinin aradan götürülməsini güman edə bilməz, lakin Fond bu riskləri nəzarət sistemi və potensial risklərin izlənməsi və onlarla bağlı tədbirlərin görülməsi yolu ilə idarə edə bilər. Nəzarət sistemində vəzifələrin səmərəli bölünməsi, daxil olma, təsdiq etmə və tutuşdurma prosedurları, heyətin təlimləndirilməsi və qiymətləndirilməsi prosesləri, o cümlədən daxili auditin istifadə edilməsi daxildir.

24. TƏHHÜDLƏR VƏ ŞƏRTİ ÖHDƏLİKLƏR

Balansdankənar əməliyyatlar. 11 avqust 2006-cı il tarixdə Fond ilə Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi arasında sərbəst (qalıq) büdcə vəsaitlərinin etibarlı idarəetməyə verilməsi haqqında Aktivlərin İdarə Edilməsi Müqaviləsi imzalanmışdır. Bu müqaviləyə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin sərbəst büdcə vəsaitləri Fonda köçürülməli və Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi ilə müqavilədə göstərilmiş aktivlərin idarə edilməsi qaydaları əsasında Fondun idarə edilməsinə verilməlidir. Fond bu aktivləri əvəzsiz olaraq Maliyyə Nazirliyinin adından və Maliyyə Nazirliyinin xeyrinə, onun xərcləri və riskləri hesabına idarə edir. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə bu müqavilə əsasında alınmış vəsait hesablanmış faizlər də daxil olmaqla 755,380 min AZN (31 dekabr 2016: 218,856 min AZN) təşkil etmişdir.

25. ƏLAQƏLİ TƏRƏFLƏRLƏ ƏMƏLİYYATLAR

Tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, onlar bir və ya bir neçə qrupun nəzarəti altında olsun və ya onlardan biri digərinə nəzarət edə bilsin və yaxud maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı qərar qəbul edərkən digər tərəfə əhəmiyyətli təsir göstərə bilsin. Əlaqəli tərəflər ilə hər hansı mümkün münasibətlər nəzərdən keçirilərkən həmin münasibətlərin mahiyyətinin onların hüquqi formasından üstünlüyü prinsipi tətbiq olunur. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar haqqında məlumat 7, 10, 13, 14, 15 və 20-ci Qeydlərdə açıqlanır.

Fond və onun əlaqəli tərəfləri hesab olunan törəmə müəssisələr arasında həyata keçirilən əməliyyatlar hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına daxil edilməmişdir və hazırkı Qeyddə açıqlanmır. Bütün dövlət müəssisələri və onların törəmə müəssisələri Fondla ümumi nəzarəti altında olan müəssisələr hesab olunur.

Həmin müəssisələrlə əməliyyatlar aşağıda əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar kimi təqdim edilir:

	İllər	Əlaqəli tərəflərdən daxilolmalar	Əlaqəli tərəflərə köçürmələr	Əlaqəli tərəflərdən alınmış istiqrazların balans dəyəri	Əlaqəli tərəflərdən alınmış istiqrazlar üzrə faiz gəliri	Əlaqəli tərəflərlə bank hesabları	Qiymətli metal	Balansdan kənar hesablar
SOCAR	2017 2016	10,973,191 8,181,450						
Azərbaycan Qaz Təchizatı Şirkəti	2017 2016	- 98,905						
Əməliyyat Şirkətləri	2017 2016	80,726 60,993						
Dövlət Büdcəsi	2017 2016		6,100,000 7,615,000					
AR Maliyyə Nazirliyi	2017 2016			78,758 -	1,262 -			755,380 218,856
"Azərbaycan meliorasiya və su təsərrüfatı" ASC	2017 2016		69,997 69,998					
AR Nəqliyyat Nazirliyi	2017 2016		20,557 66,174					
AR Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi və Məcburi Köçkünlərin Sosial İnkişaf Fondu	2017 2016		105,000 89,995					

DAVAMI

	İllər	Əlaqəli tərəflərdən daxilolmalar	Əlaqəli tərəflərə köçürmələr	Əlaqəli tərəflərdən alınmış istiqrazların balans dəyəri	Əlaqəli tərəflərdən alınmış istiqrazlar üzrə faiz gəliri	Əlaqəli tərəflərlə bank hesabları	Qiymətli metal	Balansdan kənar hesablar
Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı	2017 2016		3,949,485 -			11,288 207,177	- 1,305,590	
"Star" neft emalı kompleksi (SOCAR)	2017 2016		735,422 331,776					
AR Təhsil Nazirliyi	2017 2016		17,010 31,607					
Azərbaycan Beynəlxalq Bankı	2017 2016			1,372,418 -	18,591 -	43 1,773,845		
Cənub Qaz Dəhlizi QSC (Southern Gas Corridor)	2017 2016			4,560,936 4,637,435	107,923 9,447			
Mercury Investments and Holdings Ltd.	2017 2016			299,218 325,809	8,569 6,862			
Azerbaijan (ACG) Ltd (AzACG Ltd)	2017 2016			477,062 557,435	11,323 79,194			
AR İqtisadiyyat Nazirliyi	2017 2016		- 797,428					

Əsas idarəedici heyət

Əsas idarəedici heyət Fondun İcraçı Direktorundan və idarə rəhbərlərindən ibarətdir. Əsas idarəedici heyətin üzvlərinin məcmu əmək haqqı və bu kateqoriya daxilində tam məşğulluq ekvivalenti əsasında müəyyən edilən və ödəniş alan rəhbərlərin sayı aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

Min Azərbaycan Manatı ilə	2017	2016
Məcmu ödənişlər	126	97
Şəxslərin sayı	3	3

26. STRUKTURLAŞDIRILMIŞ MÜƏSSİSƏLƏRDƏ İŞTİRAK PAYI

Konsolidasiya edilmiş strukturlaşdırılmış müəssisələr. Tokumei Kumiai ("TK") sazişi çərçivəsində bir və ya daha çox mühüm idarəetmə səlahiyyətinə malik olmayan investor ("TK investor") Yaponiya əməliyyat şirkətinə ("TK operator") həmin şirkət tərəfindən həyata keçirilən biznesdə ("TK biznes") mənfəət/zərər müqabilində investisiya yatırır. TK-nin vergi statusuna uyğun olaraq, Yaponiya rezident şirkəti TK biznesində müstəqil paya sahib olmalıdır. TK-GK qaydalarına uyğunluq məqsədilə ARDNF və "Mitsubishi UFJ Trust and Banking ("MUTB")" şirkəti "Kırarito Gınza"nın əldə edilməsinə dair TK sazişi imzalamışdır. Həmin sazişə əsasən "MUTB" Yaponiya rezident şirkəti qismində çıxış edir və TK Biznesi (TK operator tərəfindən əmlakın əldə edilməsi) üçün tələb olunan investisiya məbləğinin 2%-i həcmində, yəni 1,100 milyon Yapon yeni (9,643 min AZN) məbləğində sərmayə yatırmışdır. TK-da nəzərdə tutulan mənfəətin ARDNF-ə ötürülməsi məqsədilə Yaponiya ilə keçmiş Sovet ittifaqı arasında bağlanmış vergi sazişinə əsasən 0% dərəcə ilə ödəmə mənbəyində tutulan TK-GK vergi strukturu seçilmişdir. Həmin saziş üzrə ARDNF-nin ümumi investisiya qoyuluşu 51,989 milyon Yapon yeni (455,736 min AZN) təşkil etmişdir. Müvafiq olaraq, ARDNF və "MUTB" TK biznesindəki mənfəət və ya zərərdə proporsional paya sahib olmuşdur. 2016-cı ildə MUTB onun iştirak payını əldə edən və aktivlərin idarəedilməsi meneceri vəzifəsini tutan "PGIM Foreign Investment Inc" tərəfindən əvəzlənmişdir. "PGIM Foreign Investment Inc"-nin Aktivlərin İdarəedilməsi Menecərləri adından PGIM Real Estate (Yaponiya) şirkəti çıxış edir.

TK operator investordan əldə etdiyi vəsait hesabına Tokio şəhərinin Gınza rayonunda yerləşən ticarət kompleksi üçün 52,300 milyon Yapon yeni məbləğində (458,462 min AZN) sərmayə yatırmışdır. Daşınmaz əmlak MUBS 40-da nəzərdə tutulan investisiya mülkiyyəti anlayışına cavab verir. ARDNF TK operator ilə investisiya mülkiyyətinin inkişafı və idarə edilməsinə dair Strateji Planı özündə əks etdirən Saziş imzalamışdır. TK operator həmin Sazişə və Strateji Planı uyğun olaraq şirkəti idarə edir.

TK sazişi investisiya mülkiyyətinin idarə edilməsi və inkişafı ilə əlaqədar Fondun hüquqlarını məhdudlaşdırır. Buna görə, MHBS 12-nin tələbinə əsasən TK operator konsolidasiya edilməmiş strukturlaşdırılmış müəssisələr kateqoriyasına aid edilir. MHBS 12-yə uyğun olaraq, strukturlaşdırılmış müəssisə elə müəssisədir ki, onun idarə edilməsi və üzərində nəzarət həyata keçirilərkən səsvermə və ya bənzər hüquqlar üstünlük təşkil edən amil olmur. Bu struktura əsasən yalnız inzibati məsələlərlə bağlı səsvermə hüquqları və Şirkətin əhəmiyyətli fəaliyyəti müqavilə vasitəsilə idarə olunur.

TK sazişinin spesifik xüsusiyyətlərinə əsaslanaraq rəhbərlik hesab edir ki, ARDNF və TK operator arasında rəhbər/agent münasibətləri mövcuddur. MHBS 10-a uyğun olaraq investor agentə həvalə edilən qərarın qəbul edilməsi səlahiyyətlərini rəhbər/investorun özü tərəfindən saxlanılan səlahiyyətlər kimi hesab edir. Rəhbərlik MHBS 10-nun B60-cı bəndini və Aktivlərin İdarəedilməsi Menecərlərinin payı-

na düşən məhdudlaşdırılmış 2% investisiyasını nəzərə alaraq hesab edir ki, TK operator ARDNF-nin agentidir və buna görə də ARDNF investisiya obyektini konsolidasiya etməlidir.

27. HESABAT DÖVRÜNDƏN SONRA BAŞ VERMİŞ HADİSƏLƏR

"Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2018-ci il büdcəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 28 dekabr 2017-ci il tarixli Fərmanına uyğun olaraq, Fondun 2018-ci il büdcəsinin gəlirləri və xərcləri müvafiq olaraq 11,559,956 min AZN və 9,730,221 min AZN məbləğində təsdiq edilmişdir.

Fondun 2018-ci il büdcəsinin əsas xərcləri aşağıdakı məqsədlərə yönəldilir:

- Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsinə transfertin yuxarı həddi – 9,216,000 min AZN;
- Qaçqınların və məcburi köçkünlərin sosial-məişət məsələləri ilə bağlı bəzi tədbirlərin maliyyələşdirilməsi – 200,000 min AZN;
- Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yolu layihəsinin maliyyələşdirilməsi – 176,128 min AZN;
- Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması layihəsinin maliyyələşdirilməsi – 90,000 min AZN;
- 2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramının maliyyələşdirilməsi – 16,218 min AZN;
- Fondun idarə edilməsi ilə bağlı xərclər – 31,876 min AZN.

ƏLAVƏ

SUVEREN FONDLAR

"SANTYAQO PRİNSİPLƏRİ"

ÜMUMİ QƏBUL OLUNMUŞ PRİNSİP VƏ NORMALAR (ÜQPN) ÜZRƏ QIYMƏTLƏNDİRMƏ

APREL, 2018

Prinsiplər/Alt-prinsiplər	Cavablar
<p>A. Hüquqi Əsaslar, Məqsədlər və Makroiqtisadi Siyasətlə Əlaqələndirmə</p> <p>PRİNSİP 1.</p> <p>SF-in hüquqi əsasları möhkəm olmalı, onun effektiv fəaliyyətini və məqsədlərinə nail olmasını dəstəkləməlidir.</p> <p>Alt-prinsip 1.1. SF-in hüquqi əsasları SF-in və onun əməliyyatlarının hüquqi cəhətdən möhkəmliyini təmin etməlidir.</p> <p>Alt-prinsip 1.2. SF-in hüquqi bazasının və strukturunun, eləcə də SF ilə digər dövlət orqanları arasında hüquqi əlaqələrin əsas xüsusiyyətləri ictimaiyyətə açıqlanmalıdır.</p>	<p>ARDNF-nin hüquqi əsasları Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondu haqqında Əsasnamə"də (bundan sonra "ARDNF-nin Əsasnaməsi") aydın şəkildə təyin olunmuşdur.</p> <p>ARDNF büdcədənkənar dövlət təsisatı, hüquqi şəxsdir və onun fəaliyyətində Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları, Prezidentin fərman və sərəncamları və "ARDNF-nin Əsasnaməsi" rəhbər tutulur.</p> <p>ARDNF-nin hüquqi əsasları, strukturu və digər dövlət qurumları ilə əlaqələrinə dair bütün hüquqi sənədlər ictimaiyyətə açıqlanır və Fondun rəsmi internet sahifəsindən əldə oluna bilər.</p> <p>Daha ətraflı məlumat üçün bax: http://www.oilfund.az/az/content/25</p>
<p>PRİNSİP 2.</p> <p>SF-in fəaliyyətinin məqsədi aydın şəkildə müəyyən olunmalı və ictimaiyyətə açıqlanmalıdır.</p>	<p>ARDNF-nin yaradılmasının əsas məqsədi neft və qaz sazişlərinin icrasından əldə olunan gəlirlərin toplanmasını və səmərəli idarə olunmasını təmin etməkdir.</p> <p>ARDNF-nin əsas vəzifələri ölkədə makroiqtisadi stabilliyin (valyuta daxilolmalarının mənfi təsirlərinin neytrallaşdırılması) qorunması və vəsaitlərin indiki və gələcək nəsillər üçün toplanıb artırılmasıdır.</p> <p>Yuxarıda qeyd edilən ARDNF-nin yaradılmasının əsas məqsədi, həmçinin ARDNF-nin əsas vəzifələri Fondun rəsmi internet sahifəsinə yerləşdirilmişdir.</p> <p>Daha ətraflı məlumat üçün bax: http://www.oilfund.az/az/content/25/9 http://www.oilfund.az/az/content/3</p>
<p>PRİNSİP 3.</p> <p>SF-in fəaliyyətinin ölkədə birbaşa makroiqtisadi təsirləri olarsa, bu fəaliyyətin ümumi makroiqtisadi siyasətin tərkib hissəsi olmasını təmin etmək məqsədi ilə, o, yerli maliyyə və pul-kredit orqanları ilə yaxından əlaqələndirilməlidir.</p>	<p>ARDNF-nin qanunvericiliyinə əsasən Fondun vəsaitləri Azərbaycan Respublikası daxilində investisiya edilə bilməz. Fondun xərcləri Milli Məclis tərəfindən təsdiq olunan icmal büdcənin tərkib hissəsidir.</p> <p>Büdcə Sistemi Haqqında qanuna əsasən icmal büdcə müvafiq dövlət qurumları ilə (Maliyyə Nazirliyi, İqtisadiyyat Nazirliyi və s.) məsləhətləşmələr və ARDNF-nin iştirakı ilə hazırlanır.</p> <p>Daha ətraflı məlumat üçün bax: http://www.oilfund.az/az/content/25/154 http://www.oilfund.az/az/content/25/156 http://www.oilfund.az/uploads/Budget_system-1_AZ.pdf</p>

Prinsiplər/Alt-prinsiplər	Cavablar
<p>PRİNSİP 4.</p> <p>SF-in maliyyələşmə və vəsaitlərinin xərclənməsinə dair ümumi yanaşmaya uyğun olaraq dəqiq və ictimaiyyət üçün açıq olan siyasət, qaydalar, prosedurlar və ya mexanizmləri olmalıdır.</p> <p>Alt-prinsip 4.1. SF-in maliyyələşmə mənbələri ictimaiyyətə açıqlanmalıdır.</p> <p>Alt-prinsip 4.2. SF-in vəsaitlərinin xərclənməsinə aid ümumi yanaşma ictimaiyyət üçün açıq olmalıdır.</p>	<p>Fondun maliyyələşmə və vəsaitlərinin xərclənməsinə dair prosedurlar qaydalar "ARDNF-nin Əsasnaməsi" və "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondu (büdcə) gəlir və xərclər proqramının tərtibi və icrası qaydaları"nda (bundan sonra "ARDNF-nin büdcəsinə dair qaydalar") aydın şəkildə müəyyən olunmuşdur. Bu qaydalar ARDNF-nin rəsmi internet sahifəsində yerləşdirilmişdir.</p> <p>Daha ətraflı məlumat üçün bax: http://www.oilfund.az/az/content/25/154 http://www.oilfund.az/az/content/25/156 http://www.oilfund.az/uploads/Budget_system-1_AZ.pdf</p>
<p>PRİNSİP 5.</p> <p>SF-ə aid müvafiq statistik məlumatlar Fondun ali idarəedici orqanına və ya lazım olan hallarda makroiqtisadi məlumatlar sistemində daxil edilməsi məqsədi ilə digər lazımı orqanlara vaxtılı-vaxtında təqdim olunmalıdır.</p>	<p>ARDNF-yə aid statistik məlumatlar aylıq əsasda Prezident Administrasiyasına və Maliyyə Nazirliyinə, həmçinin rüblük və illik əsasda Dövlət Statistika Komitəsinə göndərilir. Fond həmçinin özünün gəlir və xərcləri ilə bağlı məlumatları Hesablama Palatasına və digər müvafiq məlumatları Vergilər Nazirliyinə, Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna və digər əlaqəli dövlət orqanlarına təqdim edir. Əlavə olaraq, ARDNF öz fəaliyyəti ilə bağlı müvafiq məlumatları müntəzəm olaraq Dünya Bankına və Beynəlxalq Valyuta Fonduna təqdim edir.</p> <p>ARDNF-nin fəaliyyəti ilə bağlı bütün məlumatlar (audit olunmuş illik hesabatlar, rüblük hesabatlar və s.) Fondun rəsmi internet sahifəsi vasitəsilə ictimaiyyətə çatdırılır.</p> <p>Daha ətraflı məlumat üçün bax: http://www.oilfund.az/az/content/25/154 http://www.oilfund.az/az/content/25/156 http://www.oilfund.az/uploads/Budget_system-1_AZ.pdf</p>
<p>B. İnstitusional əsaslar və idarəetmə strukturu</p> <p>PRİNSİP 6.</p> <p>SF güclü idarəetmə strukturuna malik olmalı və bu idarəetmə strukturu Fondun məqsədlərini həyata keçirmək üçün hesabatlılıq və əməliyyat müstəqilliyini dəstəkləyən rol və öhdəliklərin aydın və effektiv bölgüsünü təmin etməlidir.</p>	<p>ARDNF-nin üç-pilləli idarəetmə strukturu var və ölkə Prezidenti ali idarəetmə səlahiyyətlərinə malikdir.</p> <p>ARDNF-nin fəaliyyətinə nəzarəti Baş nazirin sədrlik etdiyi Müşahidə Şurası həyata keçirir. Müşahidə Şurasının digər üzvləri Milli Məclis sədrinin müavini, Maliyyə naziri, İqtisadiyyat naziri, Mərkəzi Bankın Sədri və Prezidentin iqtisadi siyasət və sənaye məsələləri üzrə köməkçisidir.</p> <p>ARDNF-nin əməliyyat idarəetməsi İcraçı direktora həvalə olunmuşdur. Azərbaycan Respublikası Prezidenti, Müşahidə Şurası və İcraçı direktorun hüquq və vəzifələri "ARDNF-nin Əsasnaməsi"ndə aydın şəkildə göstərilmişdir.</p> <p>Daha ətraflı məlumat üçün bax: http://www.oilfund.az/az/content/25/154</p>

Prinsiplər/Alt-prinsiplər	Cavablar
PRİNSİP 7.	
Ali idarəedici orqan SF-in məqsədlərini müəyyən etməli, aydın şəkildə müəyyən olunmuş prosedurlara əsasən Fondun idarəetmə orqan(lar)ının üzvlərini təyin etməli və SF-in əməliyyatları üzərində nəzarəti həyata keçirməlidir.	ARDNF-nin təsis olunmasının məqsədləri Azərbaycan Respublikası Prezidenti tərəfindən təsdiq edilmiş "ARDNF-nin Əsasnaməsi"ndə aydın şəkildə müəyyən edilmişdir. 5-ci və 6-cı Prinsiplərə verilən rəylərə də bax. Daha ətraflı məlumat üçün bax: http://www.oilfund.az/az/content/25/154
PRİNSİP 8.	
İdarəetmə orqan(lar)ı SF-in maraqları çərçivəsində fəaliyyət göstərməli və öz funksiyalarını həyata keçirmək üçün aydın şəkildə müəyyən olunmuş mandata, müvafiq səlahiyyət və sərəştəyə malik olmalıdır.	Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin sədrlik etdiyi Müşahidə Şurasının heyət üzvlərini Azərbaycan Respublikası Maliyyə naziri, Mərkəzi Bankın Sədri, İqtisadiyyat naziri, Milli Məclis sədrinin müavini və Prezidentin iqtisadi siyasət və sənaye məsələləri üzrə köməkçisi təşkil edirlər. Müşahidə Şurasının öz funksiyalarını yerinə yetirməsi üçün aşkar təyinatı, müvafiq vəzifə və səlahiyyətləri vardır. Müşahidə Şurasının bütün vəzifə və öhdəlikləri müvafiq normativ qanunvericiliklə tam şəkildə müəyyən olunmuşdur. Daha ətraflı məlumat üçün bax: http://www.oilfund.az/az/content/25/154
PRİNSİP 9.	
SF-in əməliyyat idarəetməsi onun strategiyalarını müstəqil əsasda və aydın şəkildə müəyyən olunmuş öhdəliklərə uyğun olaraq həyata keçirməlidir.	"ARDNF-nin Əsasnaməsi", "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun valyuta vəsaitinin saxlanması, yerləşdirilməsi və idarə edilməsi haqqında Qaydalar" (bundan sonra "İnvestisiya qaydaları") və "ARDNF-nin büdcəsinə dair qaydalar" İcraçı direktorun rol və öhdəliklərini aydın şəkildə müəyyən edir. Bu rol və öhdəliklərə müvafiq olaraq, İcraçı direktor ARDNF-nin əməliyyat idarəetməsində müstəqilliyə malikdir. Daha ətraflı məlumat üçün bax: http://www.oilfund.az/az/content/25/154 http://www.oilfund.az/uploads/Inv_QAY.pdf http://www.oilfund.az/az/content/25/156

Prinsiplər/Alt-prinsiplər	Cavablar
PRİNSİP 10.	
SF-in əməliyyatlarına dair hesabatlılıq sistemi müvafiq qanunvericilik, nizamnamə, digər təsisat sənədləri və ya idarəetmə razılaşmasında aydın şəkildə müəyyən olunmalıdır.	ARDNF-də hesabatlılıq sistemi "ARDNF-nin Əsasnaməsi", "İnvestisiya qaydaları", "ARDNF-nin büdcəsinə dair qaydalar" və "Büdcə Sistemi Haqqında qanun"da aydın şəkildə müəyyən olunmuşdur. Fondun fəaliyyətini əks etdirən rüblük hesabatlar və audit olunmuş illik hesabatlar müntəzəm olaraq hazırlanaraq ictimaiyyətə açıqlanır. ARDNF-nin fəaliyyətinə dair bütün məlumatlar ARDNF-nin daimi yenilənən rəsmi internet sahifəsində mövcuddur. ARDNF həmçinin vaxtaşırı olaraq mətbuat konfransları təşkil edir. 5-ci Prinsipə verilən rəylərə də bax. Daha ətraflı məlumat üçün bax: http://www.oilfund.az/az/content/25/154 http://www.oilfund.az/uploads/Inv_QAY.pdf http://www.oilfund.az/az/content/25/156 http://www.oilfund.az/uploads/Budget_system-1_AZ.pdf
PRİNSİP 11.	
SF-in əməliyyatları və fəaliyyəti üzrə illik hesabatı və onu müşayiət edən maliyyə hesabatları nizamlı şəkildə tanınmış beynəlxalq və ya Milli Mühəsibat Standartlarına uyğun olaraq hazırlanmalıdır.	ARDNF fəaliyyətə başladığı ildən illik hesabatlar və onu müşayiət edən maliyyə hesabatlarını hazırlamışdır. ARDNF-nin bütün maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq hazırlanır. Fondun bütün illik hesabatları və onu müşayiət edən maliyyə hesabatları ARDNF-nin rəsmi internet sahifəsində yerləşdirilir. Daha ətraflı məlumat üçün bax: http://www.oilfund.az/az/content/25/154 http://www.oilfund.az/az/account
PRİNSİP 12.	
SF-in əməliyyatları və maliyyə hesabatları beynəlxalq və ya milli audit standartlarına uyğun olaraq ardıcıl surətdə illik audit olunmalıdır.	ARDNF fəaliyyətə başladığı ildən nüfuzlu müstəqil audit şirkətləri tərəfindən audit olunur. Auditorun seçilməsi prosesi Azərbaycan Respublikasının "Dövlət Satınalmaları" haqqında mövcud qanunvericiliyinə müvafiq qaydada təşkil edilmiş açıq tender vasitəsilə müəyyən olunur. 2016-2018-ci illər dövrü üçün ARDNF-nin maliyyə hesabatlarının auditini "Price Waterhouse Coopers" şirkətinə həvalə olunmuşdur. ARDNF-nin fəaliyyətinə dair bütün illik hesabatlar və onu müşayiət edən maliyyə hesabatları ARDNF-nin rəsmi internet sahifəsində yerləşdirilir. ARDNF-də eyni zamanda müntəzəm olaraq daxili audit hesabatlarını hazırlayan daxili auditor fəaliyyət göstərir. Daha ətraflı məlumat üçün bax: http://www.oilfund.az/az/content/25/154 http://tender.gov.az/new/docs/q1.doc

Prinsiplər/Alt-prinsiplər	Cavablar
PRİNSİP 13. Peşəkar və etik standartlar aydın şəkildə müəyyən olunmalı, SF-in idarəetmə orqanının, rəhbərliyinin və işçi heyətinin üzvlərinə bildirilməlidir.	Davranış və etik standartlar "İnvestisiya qaydaları"nda aydın şəkildə müəyyən olunmuşdur. Fondun vəzifəli şəxsləri və əməkdaşlarının peşə davranışı Beynəlxalq Maliyyə Bazarları Assosiasiyasının (ACI, Paris) Davranış Məcəlləsi ilə təsbit edilmiş etik normalara və davranış qaydalarına, həmçinin "ARDNF-nin əməkdaşlarının etik davranış Qaydaları"na uyğun gəlməlidir. Daha ətraflı məlumat üçün bax: http://www.oilfund.az/uploads/Inv_QAY.pdf http://www.oilfund.az/az_AZ/about_found/etik-davranis-qaydolari.asp
PRİNSİP 14. SF-in əməliyyatlarının idarə olunması məqsədi ilə üçüncü tərəflərlə qurulmuş bütün münasibətlər maliyyə və iqtisadi əsaslara söykənməli, eyni zamanda aydın qayda və prosedurlara əsaslanmalıdır.	Fondun üçüncü tərəflərlə əlaqəli fəaliyyəti maliyyə və iqtisadi əsaslara söykənir. Fondun "İnvestisiya qaydaları" və "İnvestisiya siyasəti" üçüncü tərəflərlə münasibətlərini tənzimləyir. Xarici menecerlərlə əlaqəli bütün məsələlər Fondun fəaliyyətinə dair müvafiq sənədlərdə təfərrüatlı və aydın şəkildə müəyyən olunmuşdur. Xarici menecerlərin təyin olunması "Dövlət Satınalmaları" haqqında Azərbaycan Respublikasının mövcud qanunvericiliyinə uyğun olaraq həyata keçirilir. Xarici menecerlər menecerin kredit reytingi, idarə etdiyi aktivlərin həcmi, aktivlərin idarə edilməsi sahəsində təcrübə, təklif olunan gəlirlilik və risk dərəcəsi, təklif olunan ödəniş norması və s. kimi meyarlar əsasında seçilir. Xarici menecerlərin investisiya fəaliyyətinin onların müvafiq mandatına uyğunluğu gündəlik əsasda, portfellerinin gəlirliliyi isə aylıq əsasda yoxlanılır. Daha ətraflı məlumat üçün bax: http://www.oilfund.az/uploads/Inv_QAY.pdf http://www.oilfund.az/pub/tiny_upload/Inv_policy.pdf
PRİNSİP 15. SF fəaliyyət və əməliyyatlarını həyata keçirdiyi ölkələrin bütün normativ qaydalarına və şəffaflıq tələblərinə riayət etməlidir.	ARDNF əməliyyat və fəaliyyətlərini həyata keçirdiyi ölkələrin bütün müvafiq normativ qaydalarına və şəffaflıq tələblərinə riayət edir.
PRİNSİP 16. SF-in idarəetmə strukturu, məqsədləri, eləcə də SF-in ali idarəedici orqandan əməliyyat müstəqilliyi ictimaiyyətə açıqlanmalıdır.	ARDNF-nin idarəetmə strukturu, məqsədləri və əməliyyat müstəqilliyi müvafiq qanunvericilikdə aydın şəkildə müəyyən olunmuşdur. Daha ətraflı məlumat üçün bax: http://www.oilfund.az/az/content/25/154

Prinsiplər/Alt-prinsiplər	Cavablar
PRİNSİP 17. SF, beynəlxalq maliyyə bazarlarında sabitliyin təmin edilməsinə dəstək vermək, eləcə də investisiya etdiyi ölkələrdə etibarını artırmaq zəminində öz fəaliyyətinin iqtisadi və maliyyə istiqamətlərinə dair müvafiq maliyyə məlumatlarını ictimaiyyətə açıqlamalıdır.	Fondun illik olaraq hazırlayıb, ictimaiyyətə açıqladığı hesabatlarda eyni zamanda audit olunmuş maliyyə hesabatları da yer alır. Rüblik hesabatlar və Fondun fəaliyyətinə dair bütün digər maliyyə məlumatları Fondun rəsmi internet sahifəsində yerləşdirilir. Fondun vəsaitinin ümumi məbləği, vəsaitlərinin bölüşdürülməsi, seçilmiş beşmərkəz, illik gəlirlilik səviyyəsi və s. bu kimi maliyyə məlumatlarına daxildir. Daha ətraflı məlumat üçün bax: http://www.oilfund.az/az/account http://www.oilfund.az/az/content/20/249
C. İnvestisiya və Riskin idarə olunmasının Əsasları PRİNSİP 18. SF-in investisiya siyasəti aydın, eyni zamanda ali idarəedici orqan və ya idarəetmə orqan(lar)ı tərəfindən müəyyən olunan Fondun məqsədlərinə, risk dözümlülüyünə, investisiya strategiyasına uyğun olmalı və fundamental portfel idarəetməsi prinsiplərinə əsaslanmalıdır. Alt-prinsip 18.1. İnvestisiya siyasəti SF-in maliyyə risklərinin səviyyəsini və borclanmadan mümkün istifadəni müəyyən etməlidir. Alt-prinsip 18.2. İnvestisiya siyasəti daxili və (ya) xarici investisiya menecerlərindən hansı dərəcədə istifadə olunma səviyyəsini, onların fəaliyyət və səlahiyyət çərçivələrini, eyni zamanda onların seçilməsi və icrasına nəzarət prosesini təyin etməlidir. Alt-prinsip 18.3. SF-in İnvestisiya siyasətinin məzmunu ictimaiyyətə açıqlanmalıdır.	ARDNF-nin vəsaitlərinin idarə edilməsinin əsas istiqamətləri və investisiya qərarlarının şəffaflığının təmin olunması məsələləri "İnvestisiya Qaydaları" və "İnvestisiya Siyasəti" vasitəsi ilə tənzimlənir. Digər məsələlərlə yanaşı, bu sənədlər vəsaitlərin strateji bölgüsü, investisiya portfelinin valyuta tərkibi, beşmərkəz, risk meyarları üzrə limitlər, Fondun xarici menecerləri üçün müəyyən olunmuş minimal tələblər, investisiya istiqamətləri üzrə tətbiq edilən limitlər, həmçinin Fondun tərəf müqabilərinin (kastodial bankların, müxbir bankların və s.) kredit göstəriciləri üzrə limitləri müəyyən edir. Derivativlər (svop, forvard, fyuçers və s.) yalnız mümkün riskin minimuma endirilməsi (hedcinq) və ya investisiya portfelinin valyuta tərkibinin və aktivlər strukturunun optimallaşdırılması məqsədi ilə istifadə oluna bilər. ARDNF-nin xarici menecerlərin fəaliyyəti ilə bağlı rəhbər tutduğu qayda və prosedurlar üçün 14-cü Prinsipə verilmiş rəyə baxa bilərsiniz. "İnvestisiya Qaydaları" və "İnvestisiya Siyasəti" ARDNF-nin rəsmi internet sahifəsində yerləşdirilmişdir. Daha ətraflı məlumat üçün bax: http://www.oilfund.az/uploads/Inv_QAY.pdf http://www.oilfund.az/pub/tiny_upload/Inv_policy.pdf

Prinsiplər/Alt-prinsiplər	Cavablar
<p>PRİNSİP 19.</p> <p>SF-in investisiya qərarları Fondun investisiya siyasətinə uyğun olaraq risklər nəzərə alınmaqla gəlirlərin maksimalaşdırılmasına istiqamətlənməli, eləcə də maliyyə və iqtisadi əsaslara söykənməlidir.</p> <p>Alt-prinsip 19.1. Əgər investisiya qərarları iqtisadi və maliyyə əsaslarına malik olmazsa, bu qərarlar, investisiya siyasətində aydın şəkildə əks olunmalı və ictimaiyyətə açıqlanmalıdır.</p> <p>Alt-prinsip 19.2. SF-in vəsaitlərinin idarə edilməsi bu sahədə özünü doğrultmuş, qabaqcıl prinsiplərə əsaslanmalıdır.</p>	<p>“İnvestisiya Siyasəti”nə əsasən ARDNF-nin investisiya qərarları risklər nəzərə alınmaqla gəlirliliyin maksimumlaşdırılması məqsədinə əsaslanır. Fondun bütün investisiyaları vəsaitlərin idarə olunması sahəsində qabaqcıl təcrübəyə əsasən sırf iqtisadi və maliyyə qərarlarına söykənir.</p> <p>Həmçinin 18-ci Prinsipə verilən rəyə bax.</p> <p>Daha ətraflı məlumat üçün bax: http://www.oilfund.az/pub/tiny_upload/Inv_policy.pdf</p>
<p>PRİNSİP 20.</p> <p>SF, özəl qurumlarla rəqabət şəraitində ikən hər hansı xüsusi əhəmiyyətli informasiyadan və ya dövlətin təsir vasitələrindən faydalanmamalıdır.</p>	<p>“ARDNF-nin Əsasnaməsi”nə əsasən Fond daxili bazarda investisiya edə bilməz. “İnvestisiya Qaydaları”na əsasən ARDNF öz investisiya qərarlarını tam müstəqil şəkildə qəbul edir. ARDNF-nin təşkilatı və hüquqi əsasları onun hər hansı xüsusi əhəmiyyətli informasiyadan istifadəsinin qarşısını alır.</p> <p>Daha ətraflı məlumat üçün bax: http://www.oilfund.az/uploads/Inv_QAY.pdf http://www.oilfund.az/az/content/25/154</p>
<p>PRİNSİP 21.</p> <p>SF səhmdar mülkiyyət hüquqlarını onun səhmlərə investisiya dəyərinin əsas elementi hesab edir. SF öz səhmdar hüquqlarından istifadə etdikdə, bunu SF-in investisiya siyasətinə uyğun şəkildə, investisiyaların maliyyə dəyərinə ziyan vurmadan həyata keçirməlidir.</p> <p>SF, onun səhmdar hüquqlarından istifadəsini müəyyən edən əsas meyarlar da daxil olmaqla, səsvermə hüququna sahib, katirovka olunmuş qurumların səhmlərinə ümumi yanaşmanı ictimaiyyətə açıqlamalıdır.</p>	<p>ARDNF səhm bazarlarında investisiya fəaliyyətinə 2012-ci ildə başlamışdır və hazırkı mərhələdə öz səhmdar mülkiyyət hüququndan istifadə etməmək qənaətinədir.</p>

Prinsiplər/Alt-prinsiplər	Cavablar
<p>PRİNSİP 22.</p> <p>SF, onun investisiya fəaliyyəti ilə bağlı riskləri müəyyən edən, qiymətləndirən və idarə edən struktura malik olmalıdır.</p> <p>Alt-prinsip 22.1. Risklərin idarə edilməsi sistemi etibarlı informasiyaya və müntəzəm hesabatvermə sistemlərinə əsaslanmalı və bunlar da öz növbəsində müvafiq risklərin məqbul hesab olunan ölçü və səviyyələrdə, nəzarət və həvəsləndirmə mexanizmləri, davranış kodeksləri, biznesin davamlı planlaşdırılması və müstəqil audit funksiyası çərçivəsində monitorinqi və idarə edilməsinə imkan verməlidir.</p> <p>Alt-prinsip 22.2. SF-in risklərin idarə edilməsi sistemində ümumi yanaşması ictimaiyyətə açıqlanmalıdır.</p>	<p>ARDNF-nin maliyyə əməliyyatları risklərinin müəyyən edilməsi, ölçülməsi və idarə olunması Fondun ümumi idarəetmə sistemində xüsusi yer tutur. Müvafiq normativ sənədlər (“İnvestisiya Qaydaları”, “İnvestisiya Siyasəti” və s.), risklərin idarə edilməsi üzrə ixtisaslaşmış bölmə (Risklərin idarə edilməsi departamenti), daxili və xarici audit funksiyaları, eyni zamanda “RiskMetrics”, “RiskManager 4” kimi alətlər və daxildə hazırlanmış modellər ARDNF-də risklərin idarə edilməsi sistemini dəstəkləyir.</p> <p>“İnvestisiya Qaydaları” və “İnvestisiya Siyasəti” risklərin idarə edilməsinin əsas istiqamətlərini müəyyənləşdirir, bazar, kredit, konsentrasiya və likvidlik riskləri üzrə əsas risk limitlərini təyin edir. Bununla yanaşı, risk limitləri gündəlik əsasda gəlirlilik və risk hesabatları vasitəsilə nəzarətdə saxlanılır. “İnvestisiya Qaydaları” və “İnvestisiya Siyasəti” sənədlərində bəhs olunan amillərə əlavə olaraq, bazar riskinin müntəzəm olaraq daha təfəssilatlı təhlili və nəzarəti aparılır. Təhlil prosesində faiz dərəcəsi həssaslıq təhlili (bir ödəmə müddəti üzrə faiz dərəcəsi dürsiyası (key rate duration), PV01 və s.), konsentrasiya riski (qruplar üzrə dürsiyası, qruplar üzrə riskə məruz dəyər (RMD), marjinal RMD və s.), az ehtimalı hadisələr (şərti RMD, stress test) və ssenari üzrə təhlil kimi metodlardan istifadə edilir.</p> <p>ARDNF-nin əməliyyat riskləri daxili prosedur və qaydalar, eləcə də iş fəaliyyətinin davamlılığı əsasında idarə olunur.</p> <p>Daha ətraflı məlumat üçün bax: http://www.oilfund.az/uploads/Inv_QAY.pdf http://www.oilfund.az/pub/tiny_upload/Inv_policy.pdf</p>
<p>PRİNSİP 23.</p> <p>SF-in vəsait və investisiyalarının gəlirliliyi (bençmarkdan istifadə olunduğu təqdirdə, mütləq və bençmarkla nisbətə) aydın müəyyən olunmuş prinsip və standartlara uyğun olaraq hesablanmalı və bu informasiya hesabat şəklində Fondun ali idarəedici orqanına göndərilməlidir.</p>	<p>ARDNF-nin vəsaitləri ilə bağlı ətraflı məlumatlar (investisiya portfelinin xarici valyutalar üzrə bölgüsü, kredit reytingləri, yerləşdirilmə müddəti və coğrafi regionlar üzrə təsnifatə dair məlumatlar daxil olmaqla) rüblük pres-revizlər vasitəsi ilə ictimaiyyətə çatdırılır. ARDNF-nin investisiyalarının gəlirliliyi bu sahədə mövcud olan ən yaxşı təcrübə əsasında hesablanır və illik hesabatda daxil edilir. İllik hesabatlar və rüblük məlumatlar ARDNF-nin rəsmi internet sahifəsində yerləşdirilir.</p> <p>Daha ətraflı məlumat üçün bax: http://www.oilfund.az/az/account</p>
<p>PRİNSİP 24.</p> <p>ÜQP-nin tətbiqi SF və ya onun verdiyi səlahiyyətlər əsasında başqa bir qurum tərəfindən müntəzəm olaraq nəzarətdə saxlanılmalıdır.</p>	<p>Bu hesabat ilk dəfə ARDNF-nin rəsmi internet sahifəsində 2011-ci ilin aprel ayında yerləşdirilmişdir və illik əsasda nəzərdən keçirilir.</p>

© Azərbaycan Respublikası
Dövlət Neft Fondu

2 0 1 8